

MURAT ÇAKIR

DERLEMELER 2014

**ÖZGÜR GÜNDEM VE YENİ ÖZGÜR POLİTİKA
GAZETELERİ İLE İNTERNET SAYFALARINDA
YAYIMLANAN MAKALELER**

İÇİNDEKİLER

2014 Ajandası.....	5	Tuzak!.....	97
Hamburg, Paris Ve »Devlet«.....	7	Kobanê'den Sonra.....	99
Darbe, Lobi, Paralel Derken.....	9	Kobanê Ve Komünist Tutum.....	101
Neden Ukrayna?.....	11	»İyi« Savaş Da Olur, »Kötü« Barış Da.....	103
»Portakal Devriminden« 2013'e Ukrayna.....	13	Karşı Devrim Tehlikesi!.....	117
Pasifik'te Hegemonya Kavgaları.....	20	»Ulusal Birlik« Nedir?.....	119
Pasifik Suları Isınıyor Mu?.....	25	Ezbere Rağmen, Doğruda Israr!.....	121
İsrail'in Su Silahı.....	27	»Rojava Nedir« i Anlatmak.....	124
Alman Dış Politikası Ve Ukrayna.....	29	HDK'nin Kader'i Ve Süreç.....	126
Emperyalist Çelişkiler Odağı Ukrayna.....	31	Din, Kin Olursa.....	128
Stratejik Silah: Doğal Gaz.....	33	Emperyalizmin Yeni Jeopolitik Girişimi.....	130
Rusya'nın Rasyonel Hedefi.....	35	Sola Vurma Alışkanlığı.....	134
Almanya'nın Yeni »Dünya Politikası«.....	37	Petrol Fiyatları Ve Jeostrateji.....	136
Karanlık Bulutlar Altında.....	39	6 Soruda Bölgemizdeki İhtilafların Arka Planı.....	138
Almanya'nın »Yeni Sorumluluğu«.....	41	Sığ Sularda Manevra Çabaları.....	145
Yeni Umut: Sıvılaştırılmış Gaz.....	43	»Aman Petrol, Canım Petrol...«.....	151
Militarist Deneme Balonu.....	45	Petrol, Jeostrateji Ve Türkiye.....	158
Almanya'nın Batı Afrika Sevdası.....	47	PEGİDA Yeni Bir Olgu Mu?.....	160
AB'nin 2030 Ajandası.....	49		
»HEIMATFRONT«.....	51		
Soma Katliamının Faili Belli.....	53		
İkiyüzlülüğün Daniskası.....	55		
Stratejik »silah kardeşliği«.....	57		
Etrafımızda Neler Oluyor?.....	62		
NATO'da Rusya Tartışmaları.....	64		
İŞİD: Kime Yarıyor?.....	66		
İŞİD'in Kürtlere Yararı Var Mı?.....	68		
İŞİD'in İpiyle Kuyuya İnen.....	70		
İsrail'in »Kürdistan Aşk«.....	72		
Rojava »Diktatörlüğü«.....	74		
Yahudi Düşmanlığı, Filistin Düşmanlığıdır!.....	76		
Değişen Dengeler Ve İttifaklar.....	78		
Yapısal Hegemonya Ve Sol.....	80		
Evet, Selahattin Demirtaş!.....	82		
Alman Solunun Sefaleti.....	84		
Anımsatarak Başlayalım.....	86		
Bir Brigadistin Dedikleri.....	88		
Yanılığlar.....	90		
Hong Kong Olaylarının Gösterdikleri.....	92		
»Ama, Kafa Kesme Kuran'da Da Yazıyor...«.....	94		

2014 AJANDASI

4 OCAK 2014

2013 kötü anılarla biterken – Roboski'yi anımsatalım –, 2014 de kötü anılarla başladı: Hrant Dink cinayeti ile Paris Katliamının yıl dönümleri Ocak ayında. »Faili belli« her katliam gibi, bu cinayetlerin gerçek suçluları ortaya çıkartılmadı. Görünen o ki, 2014'de de ortaya çıkartılmayacaklar. Yeni yılda yeni katliamlarla karşılaşmamayı umarak, 2014 yılını da bizleri nelerin beklediğine telgraf stilinde bir bakalım:

Bu yıl AB dönem başkanlıklarını önce Yunanistan'ın, ardından Temmuz'da İtalya'nın paylaşacak. 14-15 Ocak'ta Mısır'da geçici yönetim yeni anayasayı halka oylatıp (üç yılda üçüncü anayasa referandumu), yazın yapılacak devlet başkanlığı ve parlamento seçimlerinin hazırlığını yapacak. 22 Ocak'ta ise Cenevre'de 2. Suriye Konferansı yapılacak. Cenevre, Kürdistan halkları için yeni bir dönemin kapısını açabilir.

2014 bir seçim yılı ve 2 Şubat'ta Tayland'da yapılacak erken genel seçimlerle seçim maratonu start alıyor. Mart'ta Türkiye'de yerel seçimlerin yapılması öngörülüyor, ama güncel devlet krizi Ağustos'ta yapılması beklenen

Cumhurbaşkanlığı seçimleri ile genel seçimlerin erkene alınması ile de sonuçlanabilir.

Almanya'daki yerel seçimler 16 Mart'ta Baviera'da yapılan seçimlerle start alıyor. Ardından 25 Mayıs'ta Baden-Württemberg, Brandenburg, Hamburg, Kuzeyren-Vesfalya, Mecklenburg-Vorpommern, Rheinland-Pfalz, Saarland, Saksonya, Saksonya-Anhalt ve Thüringen eyaletlerinde yapılacak yerel seçimlerle sonuçlanacak. 22-25 Mayıs tarihleri arasında ise Avrupa Parlamentosu seçimleri yapılacak. Bu yılki seçimlerde aşırı sağcı ve sağ popülist partilerin önemli başarılar elde etmesi bekleniyor.

Mayıs ayında Güney Afrika ve Hindistan'da parlamento seçimleri yapılırken, Mayıs İran için önemli bir takvimi beraberinde getirecek. Devlet başkanı Ruhani'nin 24 Kasım 2013'de Batı ile nükleer program konusunda vardığı uzlaşısı Mayıs ayında sona eriyor. Nihai bir sonuç sağlanamazsa, antlaşmanın 6 ay daha uzatılması söz konusu. Ama görüldüğü kadarıyla Pasifik bölgesine yoğunlaşmak isteyen ABD, İran ile anlaşma yolunu seçecek. Bu da Ortadoğu'da yeni dengelerin oluşmasına neden olabilir.

Ağustos ayında Brandenburg, Saksonya ve Thüringen’de yapılacak olan eyalet parlamentosu seçimleri, CDU, CSU ve SPD’den oluşan büyük koalisyon açısından bir hayli önem taşıyor. Çünkü bu seçimler Eyaletler Şurasındaki hükümet çoğunluğunu bozabilir. DIE LINKE partisinin Saksonya ve Thüringen’de ilk kez eyalet başbakanı çıkarması söz konusu olabilir. Böylelikle 2017 için Almanya’da »sol« koalisyonun önü açılacaktır.

18 Eylül’de İskoçyalılar Britanya’dan bağımsızlık için sandığa gideceklerken, 5 Ekim’de eski gerilla Dilma Rouseff Brezilya’da yeniden başkanlık seçimleri için aday olacak. Ancak Brezilya’daki protesto hareketleri nedeniyle şansının azaldığı da söylenebilir. Kasım ayında ABD’nde yapılacak olan ara seçimler ise 2014 seçim yılını kapatacak. Gözlemciler bu seçimlerde Demokratların Senato’daki çoğunluklarını kaybedebileceklerinden bahsediyor.

2014 gene zirveler yılı olacak. 4-5 Haziran’da Soçi kentinde G 8 Zirvesi gerçekleştirilecek. 10 Haziran’da ise Baltık Denizi Konseyi toplanacak. Konseyin doğal gaz, petrol, balıkçılık ve çevre sorunlarını gündemine alması bekleniyor. 4-5 Eylül’de Newport (Britanya) NATO Zirvesine ev sahipliği yapacak. Bu zirvede NATO’nun İHA kullanımı ve yeni savaş stratejileri konu olacak. 15-16 Kasım’da da Avustralya’nın Brisbane kentinde dünyanın en önemli yirmi sanayi ve eşik ülkesi G 20 Zirvesinde bir araya gelecek.

2014 Birinci Dünya Savaşı’nın (28 Temmuz 1914) 100. ve İkinci Dünya Savaşının (1 Eylül 1939) 75. yıldönümünü getiriyor. Bilhassa Almanya’da Birinci Dünya Savaşı medyanın gündeminde olacak.

Bu köşede 2014’de bu konulara yoğunlaşmaya çalışacağız. ■

HAMBURG, PARİS VE »DEVLET«

10 OCAK 2014

Bu satırları okuduğunuzda Paris'te binlerce insan geçen yıl katledilen üç devrimci kadını, Sakine'yi, Fidan ve Leyla'yı anmak ve Avrupa'nın göbeğinde işlenen cinayetlerin sorumlularını lanetlemek için sokaklara dökülmüş olacaklar. Aslında herkes biliyor – üç devrimci kadının katili belli: devlet, yani kapitalist »ulus devlet«!

Katilin »Alman«, »Fransız« yoksa »Türk« ulus devleti mi olduğu, yani devletin hangi milliyet adına bu cinayetleri işlediği hiç önemli değil. Önemli değil, çünkü bu üç devrimci kadının yaşam biçimi, özgürleşmiş olmaları ve devlete baş kaldırma »cüretleriydi« devleti tehdit eden.

Zaten nerede devletin istemediği biçimde yaşayanlar, kutsanan ulusu reddedenler ve insan/doğa odaklı bir gelecek tasavvur edenler varsa, devlet şiddetinin ilk vuracağı, onlar olmaktadır. Son günlerde Türkiye medyasının ve iktidarının sahte kaygılarla diline doladığı Hamburg olayları da bu gerçeğin bir örneğidir.

Hamburg eyalet hükümetinin bir kaç yıl önce polis teşkilatına tanıdığı yasal bir olanak, polis

müdürlerinin kimseye danışmadan istedikleri mahalleleri »tehlikeli bölge« olarak ilan etmelerine izin veriyor. Polisin yetkilerinin bu derece genişletilmesinin ardında kentsel dönüşüm rantları, bu rantları ve diğer sermaye çıkarını güvence altına alacak iç politika tedbirleri ve en önemlisi toplumsal direnç dinamiklerini etkisizleştirme amacı yatmaktadır. Hamburg özelinde denenen uygulamalar, istenilen sonuçları verdiklerinde, hiç şüphesiz Almanya'nın bütününe – hatta AB ülkelerine – genişletilecektir. Burada söz konusu olan, zaten içi boşaltılmakta olan burjuva demokrasisinin sınırlarını daha da daraltmaktır.

Muhafazakâr Alman medyası hedefine Hamburg'daki radikal sol grupları yerleştirmiş durumda. Uzun yıllardan beri alternatif yaşam tarzını benimsemiş olan bu gruplar, Hamburg'un belirli mahallelerinde kent hakkı çerçevesinde kentsel dönüşüme karşı direniyor, işgal ettikleri spekülasyon binalarında alternatif kültür merkezlerini kuruyor ve yasaların sınırlarını zorlayarak, kapitalizmin dayatmalarına karşı yaşam alanları yaratmaya çalışıyorlar.

Alman devleti tüm gücüyle buna müsamaha göstermeyeceğini kanıtlamaya ve yaşamın her alanını kapitalist sermaye birikimi mantığının boyunduruğunun altına sokmaya çalışıyor. Radikal solun devlet şiddetine boyun eğmeyip, karşılık verme yatkınlığını ise provokasyonları için kullanıyor. »Tehlikeli bölge« uygulamasının gerekçesi olarak gösterilen »karakol saldırısının« uydurulmuş olduğunun ortaya çıkmasından bu yana da, yeni yalanlarla kamuoyunu manipüle etmeye çalışıyor. Sadece Hamburg’da değil, Frankfurt’ta, Berlin’de ve başka şehirlerde de benzer yaklaşımları görmek olanaklı.

Bu uygulamalardan en fazla etkilenenler de göçmenler ve mülteciler oluyor. »Kara kafalı« olan herkes potansiyel suçlu muamelesi görüyor ve polisin elindeki yetkiyle, oturduğu mahalleye girmesi bile yasaklanabiliyor. Alman devleti bu şekilde çoğunluk toplumunda kökleşmiş olan refah şovenizmi ile ırkçı yaklaşımları da kendi amaçları için kullanıyor. Böylelikle, muhafazakâr medyanın da yardımıyla »Almanı« ve »göçmeniyle« burjuva toplumunu rahatsız eden, sermaye birikimine yaramayan »terörist unsurlar resmini« çizerek, çoğunluk toplumuna yerleştirilen korkular kullanılmaya çalışılıyor.

Korku, »ötekiyi« yaratmanın ve birleştirici »Biz« resmini çizmenin en uygun aracıdır. Alman devleti de bu aracı kullanmakta son derece ustadır. Türk devletinin Hamburg olaylarını »kaygıyla izliyor« olması ise, tam bir demagojidir. Ne »Alman«, ne de »Türk« devleti suçsuzdur. »Ulus devlet« insanlığa karşı işlenen suçların, savaşların, sömürünün, doğa katliamının baş suçlusudur. Boşuna »paraleli«, »derini« aranmamalıdır, devlet budur. Ve »ulus devleti« sınırlamaya, geri püskürtmeye, devletin hakim olamayacağı

yaşam biçimleri ve alanları yaratmaya çalışmak, en insani, en devrimci eylemdir. Bu anlamda Auschwitz’e, Roboski’ye, Paris’e ve Hamburg’a verilebilecek en güzel yanıt Rojava’dır! ■

DARBE, LOBİ, PARALEL DERKEN...

18 OCAK 2014

Türkiye, cumhuriyet tarihinde pek rastlamadığı bir kriz ile çalkalanıyor. Yönetim krizi, devlet kurumları arasındaki çatışma, kolluk kuvvetlerinin yargı kararlarına uymaması, ayakkabı kutularında milyonlar, yolsuzluklar vs. – açıkcası, bunların onda biri burjuva demokrasisinin az çok işlediği başka bir ülkede olsaydı, değil hükümet, parlamento bile yerinde kalamazdı.

Ama burası Türkiye! Kime güveneceğini şaşırmış kamuoyu, siyasetteki toz dumandan nereye bakacağını bilemiyor. Ortalık darbe, lobiler, dış güçler, paralel devlet safsatalarından geçilmiyor. Ne yazık ki, demokrasi güçleri de kendilerini bu şamataya kaptırmış durumdalar.

Halbuki »darbe, lobi, paralel« derken, asıl görünmesi gerekenleri göremiyoruz. Telgraf stilinde bir bakış, durumun vehametini görmeye yetiyor aslında: Basında yer alan TÜİK verilerine göre resmî işsiz sayısı 2,8 milyona ulaşmış. Toplam 28,7 milyonluk istihdamın yaklaşık 11 milyonu enformel sektörde – yani 11 milyon çalışan (ailelerini saymıyoruz bile) sosyal güvenceden yoksun. Sosyal sigortalı

çalışanların büyük bir oranı ise asgarî ücret üzerinden sigortalanıyorlar. Genç nüfustaki resmî işsizlik oranı ise yüzde 18,7.

Devam edelim: Ekonomistler 2014 Şubat sonuna kadar 109,3 milyarlık borç ödemesi yapılacağını belirtiyor ve cari açığın bu yıl 55 milyar Doları geçeceğini tahmin ediyorlar. Her yıl 200 milyar Dolar kaynağa ihtiyacı olan Türkiye, artık yabancı sermaye için de güvenilir liman olmaktan çıktı. 2013'ün son aylarında 15 milyar Dolar ülkeden çıktı. Bu, her yıl 60 milyar Dolarını enerji ithalatına ödeyen bir ülke için ciddi bir sorun. Nitekim Dolar Perşembe günü 2,21 TL sınırını aştı ve artış tandansı hâlâ güçlü.

Peki, tüm bunlar halk için hangi anlama geliyor? 2013 Ekim'indeki verilere göre tüketim kredisi ve kredi kartları borç bakiyesinin 145 milyar Doları aştığı bir halktan söz ediyoruz. Bu oran 2003'de 4,5 milyar Dolardı. Aylık gelirlerinin büyük bölümü bankalara akan, hiç küçümsenemeyecek bir kesimi günde 1 Dolar ile geçinmek zorunda kalan bir halkı daha nasıl bir felaket beklediğini görmek için ekonomist olmaya gerek yok.

Böylesine bir ortamda halkın karşısında kriz yönetme yetisini kaybetmiş, dış politikadaki tüm hedefleri tuz-buz olmuş, yolsuzlukları ayyuka çıkmış, zaten dar olan demokratik alanları daha da daraltmakta olan ve güven kaybı yaşayan otoriter bir hükümet durmaktadır. Hükümetin şu anki bileşimi ile 2014'ü çıkarabileceği şüpheli. Kasetler, fotoğraflar, belgeler her gün ifşa oluyor. Ama aynı zamanda özelleştirmeler (daha ne kaldı ki?), düzensizleştirmeler hızla devam ediyor, çalışanların hakları budanıyor, sermaye zenginliğine zenginlik katıyor, ülke ekonomisi uluslararası mali piyasalara peşkeş çekiliyor. Sosyal adaletin esamesi okunmuyor.

Diğer yandan barış ve demokratikleşme süreci sürüncemeye sokuluyor, binlerce insan siyasî rehin olarak tutuluyor, antidemokratik ve otoriter uygulamalar derinleştiriliyor, toplumsal bölünme artıyor, yasalardan güç alan erkekler kadınların kanına ekmek doğruyor, toplumsal yaşamda dini gericilik baskısı artıyor, nefret söylemi yaygınlaşıyor ve biz hâlâ paraleli-derini, lobisi-darbesi ile egemen söylemin gündemimizi esir etmesine izin veriyoruz.

Açık olanı, Erdoğan hükümetinin gidici olduğunu göremiyoruz. Ne var ki bu, »yenilenmiş« bir AKP hükümeti olmayacak anlamına gelmiyor. Washington'dan gelen sinyalleri doğru okur, son AB İlerleme Raporuna dikkatlice bakarsak, »alternatif« ismin çoktan ifade edilmiş olduğunu görürüz. Ama birileri bizi hâlâ bu hükümetin »alternatifsiz« olduğuna, özellikle »çözüm süreci« için tek muhatabın AKP olduğuna ikna etmeye çalışıyor. Allah aşkına, yahu bizi halkın kendi eseri olmayan bir çözümün, sahiden »çözüm« olabileceğine inanacak kadar saf mı zannediyorsunuz? Asıl saflık, demokratikleş-

me ve özerkliğin egemenlerin lütfu ile gerçekleşeceğini hesaplamaktır. Sokak gücünü göstermeden, iktidarların adım attığı nerede görülmüş? Sokağa güvenmeyen kaybeder, hatırlamakta yarar var. Bilhassa demokrasi güçlerinin bunu hatırlamasında yarar var. ■

NEDEN UKRAYNA?

1 ŞUBAT 2014

Ukrayna'daki son gelişmeler, ülkenin içine düştüğü krizin arka planını ve siyasi aktörler ile uluslararası güçlerin rolünü araştırmayı fazlasıyla gerekli kılıyor. Ama haftada bir kez yayımlanan bir köşe yazısının kapsamı bunu hakkıyla yapabilmek için yeterli değil. Okura böylesi bir analizi daha sonra yayınlama sözünü vererek, asıl soruya odaklanalım: Neden Ukrayna?

Aslına bakılırsa Ukrayna küresel stratejilerin nasıl uygulandığını gösteren iyi bir örnek. Ukrayna tarihsel gelişmesi ve karmaşık toplumsal yapısıyla 19. Yüzyıl'dan beri farklı güçlerin stratejik ve siyasi çıkarlarınca yönlendirilen manipülasyonlara hayli açık olan bir coğrafya. Aynı zamanda bir milliyetler mozaigi olan 46 milyonluk nüfusuyla da »ulus devletlerin« ne denli sunî olduğunun bir kanıtı.

Sovyetler Birliği'nin dağılma sürecinin »bozulma ürünü« olarak da tanımlanabilecek olan Ukrayna ulus devleti, 20. Yüzyıl'ın son demlerinden itibaren NATO stratejilerinin ilgi odağına girdi. ABD »Full Spectrum Dominance« planı çerçevesinde Rusya'nın as-

kerî etkinliğini zayıflatmayı, hatta mümkünse tamamen bertaraf etmeyi hedefliyordu. Bunun için Polonya'dan Ukrayna ve Gürcistan'a kadar NATO üyelerinden oluşan bir yay kurulacaktı. Nitekim 1999'da Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan, 2004'de Bulgaristan, Estonya, Letonya, Litvanya, Romanya, Slovakya ve Slovenya, 2009'da ise Arnavutluk ve Hırvatistan NATO üyeliğine alındılar. Ancak 2008'deki beş günlük »Kafkasya Savaşı« ile Gürcistan'ın, 2010'da da Viktor Yanukoviç'in devlet başkanı seçilmesiyle Ukrayna'nın NATO üyelikleri olanaksızlaşınca, bu plan suya düştü.

AB ise 1994'den itibaren Ukrayna ile olan ilişkilerini geliştirmiş, 2004 ve 2008'de imzalanan antlaşmalarla Ukrayna'nın AB üyesi olabilmesi için gerekli olan süreci başlatmış, 2004'deki seçimler çerçevesinde »Portakal Devrimi« diye nitelendirilen olaylara doğrudan müdahil olmuştu. Ortaklık ve Serbest Ticaret Antlaşmasının imzalanması, yakınlaşma sürecinin en önemli adımlarıydı. Ancak Ukrayna hükümetinin 21 Kasım 2013'de AB antlaşmalarını dondurma kararını almasıyla kitlesel protestolar başladı. Gerisi ise biliniyor.

Peki, Batının bu »yakınlaşmasının« ardında yatan nedenler nedir? Bir kere Ukrayna, Rusya ile yaptığı bir antlaşmayla Rus deniz kuvvetlerine Karadeniz'deki Sivastopol ve Odessa limanlarını kullanıyor. Rusya için yaşamsal önem taşıyan bu antlaşma 2017'de yenilenmek zorunda. Ama Ukrayna'nın bilhassa AB için olan asıl stratejik önemi, doğal gaz ve petrol nakliyatı için bir transit ülkesi olmasında yatıyor. Rusya ve Orta Asya'dan Avrupa'ya nakledilen doğal gaz ve petrolün yüzde 80'i Ukrayna'dan geçiyor.

Ukrayna, Batılı tekellere henüz tam açılmamış »bakır« ve büyük bir pazar olmasının yanı sıra, önemli hammadde kaynaklarına sahip olan bir ülke. Dünyanın en büyük demir madeni kaynaklarından birisi Ukrayna'da. Aynı zamanda ülkenin sahip olduğu granit, grafit ve tuz gibi hammadde rezervleri Avrupalı metal, porselen ve kimya sanayicilerinin iştahını kabartıyor. Sadece Donbass Havzasında 109 milyar ton kömür, doğal gaz ve petrol rezervleri bulunuyor. Diğer yandan ağırlıklı olarak Rus milliyetinin (yaklaşık 15 milyon Rusun) yaşadığı Doğu-Ukrayna devasa bir tahıl ambarı konumunda. Ukrayna, ABD ve AB'nden sonra dünyanın üçüncü büyük tahıl ihracatçısı. Monsanto, Cargill, AMD ve Kraft Foods gibi uluslararası gıda tekelleri gözlerini Ukrayna topraklarına dikmiş durumdalar.

Sadece bu veriler, Ukrayna'nın neden ilgi odağı olduğunu gösteriyor. Ukrayna'nın demokratik bir rejime sahip olmadığından kuşku yok. Halkın yoksullaşması ve adaletsizlik had safhada. O açıdan demokrasi, özgürlükler ve sosyal adalet taleplerini yükselten halk, haklı olarak sokağa dökülüyor. Ancak bilhassa »Maidan« Meydanında gerçek bir halk muhalefeti olduğunu söylemek zor.

Aşırı milliyetçi ve faşist partilerin çıkarttıkları gürültü, halkın haklı taleplerinin üstünü örtüyor. Ve bu durum, »rejim değişikliği« peşinde olan Batının işine geliyor. Sonuçta Ukraynalılar emperyalist güçlerin çıkar sa-vaşlarına kurban ediliyorlar. ■

»PORTAKAL DEVRİMİNDEN« 2013'E UKRAYNA

3 ŞUBAT 2014

21 Kasım 2013 tarihinde devlet başkanı Viktor Yanukoviç'in AB ile imzalanan Ortaklık Antlaşmasını dondurduğunu açıklamasından sonra Ukrayna'da başlayan olayları irdeleyen bir makalenin başında, bundan 106 yıl önce Rosa Luxemburg'un »on beş – yirmi küçük burjuva entelektüelciğinin (...) kaçıklıklarından ve kendini beğenmişliklerinden başka bir şey olmayan« Ukrayna milliyetçiliğinin »uğursuz rolüne« dikkat çektiğini anımsatmakta yarar var. [1]

Gerçekten de Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, 1991 yılında ilk kez »ulus devlet« biçimini alan Ukrayna'daki tarihsel gelişme, »ulus« ve »ulus devlet« konstrüksiyonlarının suniliğini ve »ulusal tarih« söyleminin içi boş laf salatasından ibaret olduğunu kanıtlamasının yanı sıra, güncel Ukrayna krizinin arka planını görmeye de yardımcı olmaktadır. Bu açıdan »Ukrayna ulusu« bir masaldır diyerek, Ukrayna'yı masaya yatırmaya başlayalım.

Aslına bakılırsa 46 milyonluk nüfusa sahip olan Ukrayna tam anlamıyla bir milliyetler mozaigi. Günümüzde de Beyaz Rus, Rus ve

Ukrayna milliyetleri nüfusun ezici çoğunluğunu oluşturlarken, geri kalan kesimi Bulgarlar, Ermeniler, Kırım Tatarları, Lehler, Macarlar, Moldovyalılar ve Yahudiler oluşturuyor – Burada Ekim Devrimi sonrasında Rusya'da gerçekleşen Yahudi Pogromlarının ezici çoğunluğunun, 1919'da Ukrayna milliyetçiliğinin babası sayılan, Bolşevik düşmanı Symon V. Petljura (1879-1927) komutasındaki Ukrayna Ordusunun hakim olduğu bölgelerde vuku bulduğunu vurgulamak gerekiyor. [2] Ukrayna Ordusu 1919 yıllarının ilk haftalarında, Kızıl Ordudan kaçarken Berdiçev, Şitomir ve Prokurow kentlerinde bir kaç saat içerisinde yaklaşık 1.700 Yahudi'yi katletmişti. Bugünkü Ukrayna milliyetçileri de Petljura'nın geleneğinden uzaklaşmadılar. En önemli özelliklerinden birisi, antisemitik olmalarıdır –.

Diğer yandan Ukraynaca, aynı Rusça ve Lehçe gibi Doğu Slav Dil Grubuna aittir. Rusça ile Ukraynancanın kelime hazinelerinin üçte ikisi aynıdır. Aradaki farklar, günümüz Türkiye'sinde konuşulan Türkçe ile Azerice arasındaki farklardan büyük değildir. Ukrayna'daki Rusça konuşan nüfus, ki sadece Doğu Ukray-

na'da 15 milyon yaşıyor, Beyaz Rusya ve Rusya ile ortak tarihleri olduklarına inanırken, Ukrayna milliyetçileri Ukrayna'nın kendi »asil« tarihi olduğunu iddia ediyorlar. Zaten Ukrayna'daki krizin temel ihtilaf kaynaklarından birisi de burada yatmaktadır.

ABD MENŞEİLİ »PORTAKAL DEVRİMİ«

Batı medyasının daha sonraları »Portakal Devrimi« olarak nitelendireceği 2004 başkanlık seçimlerinde Ukrayna Merkez Bankası başkanı Viktor Yuşçenko ABD'nin desteğiyle aday olmuştu. Yuşçenko ABD'ndeki Neoconların aradığı adamdı. Merkez Bankasının başındayken IMF'nin »şok terapilerini« uygulamış ve dayatmalarının yerine getirilmesini desteklemişti. IMF'nin 1994'de dayattığı program neticesinde genç Ukrayna'nın neoliberal dönüşümü büyük bir ivme kazanmış ve 1998 yılına gelindiğinde ücretler 1991'e nazaran yüzde 75 azalmıştı. Yuşçenko, bir kaç gün içerisinde ekmek fiyatının yüzde 300, elektrik birim fiyatının yüzde 600 ve otobüs-tramvay biletlerinin yüzde 900 pahalılaşması ile başlayan programın en önemli savunucusuydu.

Yuşçenko'nun ABD ile olan ilişkilerini sağlayan en önemli kişi, Chicago doğumlu bir ABD vatandaşı olan eşiydi. Katerina Yuşçenko Reagan ve (baba) Bush hükümetlerinde çalışmış ve Ukrayna'ya »US-Ukraine Foundation« temsilcisi olarak gelmişti. Bu vakfın yönetiminde ise dönemin (özellikle George W. Bush yönetiminin) en etkin cumhuriyetçi şahinlerinden Grover Norquist oturmaktaydı. Ukrayna'nın NATO ve AB üyesi olmasını savunan Yuşçenko'nun şahsında bulunan başkan aday, Neoconlar için tam anlamıyla biçilmiş kaftandı.

II. Dünya Savaşı sonrasında kurulan ve ABD ordusuna danışmanlık yapan »Research and Development Corporation« (RAND) adlı düşünce kuruluşu, [3] Washington'daki tanınmış »Rock Creek Creative« reklam şirketiyle birlikte Yuşçenko'nun seçim kampanyasını örgütlediler. RAND, arı sürülerinin hareketlerini araştırmış ve sonuçlarını yeni kitle iletişim araçlarına uyarlayarak, rejim değişikliği taktiği olarak sivil protestoların nasıl örgütleneceğine dair konseptler hazırlamıştı. Aynı şekilde renklerin kitle psikolojisi üzerindeki etkisini araştırmış ve reklam ajansına portakal renginin seçim kampanyasında kullanılmasını görevini vermişti. Nitekim Yuşçenko'nun web sayfasından, flama ve posterlere kadar bütün propaganda malzemelerinde portakal rengi kullanılıyor ve Batı basını »Portakal Devrimini« icat ediyordu.

RAND'ın geliştirdiği kampanyanın koordinasyonunu ise, daha önce Özbekistan'da görev yapıp (Afganistan savaşı için büyük önem taşıyan ABD üssünün kurulmasında rol oynamıştı), 2003 Mayıs'ında Ukrayna ABD büyükelçiliğine getirilen John Herbst üstlenmişti. 2004 Ekim ve Kasım'ında yapılan seçimlerde Yanukoviç az farkla Yuşçenko'nun önünde olunca ve seçimlere hile karıştırıldığı iddiaları ortaya çıkınca, olaylar patlak vermiş ve 26 Aralık 2004'de tekrarlanan seçimleri Yuşçenko kazanmıştı. [4]

O günlerde Pravda gazetesi, ABD yönetiminin Ukrayna seçimleri için 20 milyon Dolar harcadığını belirtiyordu. Sahiden de George Soros tarafından finanse edilen »Open Society Institute«, CIA başkanı James Woolsey'in yönetiminde olan »Freedom House«, »National Republican Institute«, »National Democratic Institute« ve »US-Ukraine Foundation« gibi ABD'li »sivil toplum örgütleri«

Ukrayna seçimlerinde olağan üstü gayret sarf etmişlerdi. Toplam 12 bin Batılı seçim »gözcülemcisinin« çoğunluğu ABD’li »sivil« örgütlerden gönderilmişti.

2005 Ocak’ında başkan ilân edilen Yuşçenko’nun ilk icraatı, Avrupa’ya giden Rus doğal gaz boru hattını kapatmak oldu. Ardından neoliberal dönüşüm adımlarını hızlandırdı ve ABD’ye yakın duran Gürcistan başkanı Michail Saakaşvili ile işbirliğini derinleştirdi. Beş yıllık Yuşçenko iktidarında Ukrayna hızla iktisadî ve siyasî kaosa sürüklendi. Nitekim 2010 başlarında yapılan başkanlık seçimlerinde »Portakal Devriminin« pohpohlanan »kahramanı« Yuşçenko, sadece yüzde 5,45 oy alabildi ve siyaset sahnesinden silindi. [5]

UKRAYNA’NIN JEOPOLİTİK ÖNEMİ

Ukrayna, ki sadece haritaya bakmak bunu görmek için yeterli olur, ABD’nin iki kutupluluğun sona ermesinden bu yana sürdürdüğü küresel stratejiler için kilit önem taşıyan ülkeler arasındadır. ABD, »Full Spectrum Dominance« adlı programı ile Rusya’yı müttefik ülkelerle kuşatmayı ve Rusya’nın askerî gücünü zayıflatmayı, hatta mümkünse tamamen bertaraf etmeyi hedefliyordu. Plan, Polonya’dan Ukrayna ve Gürcistan’a kadar NATO üyesi ülkelerden oluşan bir yayı öngörmekteydi. Nitekim 1999’da Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan, 2004’de Bulgaristan, Estonya, Letonya, Litvanya, Romanya, Slovakya ve Slovenya, 2009’da ise Arnavutluk ve Hırvatistan NATO üyeliğine alındılar. [6]

Ukrayna aynı şekilde Rusya’nın stratejik çıkarları için de büyük önem taşıyordu (ve hâlen taşıyor). Rusya’nın Karadeniz filosunun ana karargâhı 1783’den beri Sivastopol’de

olduğu biliniyordur. Ukrayna, »ulusal« bağımsızlığını kazanmasının ardından Rusya ile imzaladığı ikili antlaşma ile Rus deniz kuvvetlerine Sivastopol ve Odesa limanlarını kullanma hakkını vermişti. Bu önemli antlaşma 2017’de yenilenmek zorunda. 2008 Ağustos’unda Rusya ve Gürcistan arasında beş gün süren »Kafkasya Savaşı« esnasında Yuşçenko verdiği bir demeçte, ikili antlaşmayı »süresinden önce feshetmeyi düşündüğünü« açıklamıştı.

Ama »Kafkasya Savaşı« Gürcistan’ın NATO’ya üye edilme planlarını suya düşürdü. Çünkü Rusya’nın doğal gazına gereksinimi olan AB, özellikle Almanya, Gürcistan’ın »NATO üyeliği için yeterince olgun olmadığı« gerekçesiyle, desteğini çekmişti. Buna rağmen Rusya ve Orta Asya’dan Avrupa’ya nakledilen doğal gaz ve petrol boru hatlarının yüzde 80’inin Ukrayna’dan geçmesi gerçeği ve Yuşçenko’nun boru hatlarını kapatarak Rusya-Ukrayna arasında derin bir krize yol açmış olması, AB’nin Ukrayna ile olan ilişkilerini derinleştirmesine yol açtı.

Diğer yandan Ukrayna, bilhassa Doğu Avrupa için devasa bir tahıl ambarı konumunda. Ukrayna topraklarının yüzde 56’sını oluşturan ve »Çoronozem« olarak adlandırılan »siyah topraklar« dünyanın en verimli arazileri olarak kabul edilmektedir. [7] Dnjepr ve Dnjestr nehirleri arasındaki bölge, »siyah toprakların« 500 kilometrelik bir genişliği bulmasıyla dünyada emsalsiz bir tarım arazisini oluşturmaktadır. Bu nedenle Ukrayna, ABD ve AB’nin ardından ve Rusya ile Kanada’nın önünde dünyanın üçüncü büyük tahıl ihracatçısı olabilmıştır. Monsanto, Cargill, AMD ve Kraft Foods gibi uluslararası gıda tekellerinin Ukrayna ilgisi ve önce Yuşçenko, ardından diğer Batı taraftarı siyasî grupları destek-

lemelerinin ardında bu gerçek yatmaktadır.

Ancak bu bölge, yani Doğu Ukrayna, ağırlıklı olarak Rus milliyetinin yaşadığı ve Ukrayna'nın en yoğun nüfuslu bölgesidir. Aynı zamanda kömür, çelik ve metal sanayileri ile üniversitelerin yoğunlaştığı bir merkezdir. Ukrayna milliyetçiliğinin en az etkin olabildiği bu bölgede, özellikle Donbass Havzasında zengin hammadde kaynakları bulunmaktadır. Sadece Donbass Havzasında 109 milyar ton kömür, doğal gaz ve petrol rezervlerinin bulunduğu tahmin edilmektedir. Kısacası Ukrayna, uluslararası tekellerin gözlerini diktikleri önemli bir hammadde pazarı ve Avrupa'nın hakimiyetine açılan ciddi bir piyasa kapısıdır.

Ukrayna'nın jeopolitik, jeostratejik ve jeoekonomik önemi, George W. Bush yönetiminin Yuşçenko'yu büyük bir çaba ile desteklemesinin temel nedenidir. Yuşçenko, ülkesinin neoliberal dönüşümünü hızlandırmanın yanı sıra, Ukrayna'yı NATO üyesi yapacak ve böylece ABD'nin Rusya'yı (ve uzun vadede Çin'i de) kuşatma planının gerçekleşmesine önemli bir katkı sunacaktı. Ancak, gene ABD yardımıyla («Gül Devrimi») iktidara gelen Saakaşvili'nin Güney Osetya ve Abhazya'yı fethetmeye kalkışması, ama bir kaç gün içerisinde Rus ordusu karşısında büyük bir bozguna uğraması, bu planın sonunu hazırlayan ilk adım oldu. Rusya başarılı bir taktik uygulamış ve AB ülkelerinin Gürcistan veya Ukrayna'nın NATO üyelikleri için Rusya ile askerî bir ihtilafı göze alamayacaklarını iyi hesaplamıştı.

YANUKOVIÇ DÖNEMİ

17 Ocak ve 7 Şubat 2010'da yapılan başkanlık seçimleri, Ukrayna'daki toplumsal bölünme-

yi açık bir şekilde kanıtlıyordu. Rus milliyetinin yaşadığı Doğu Ukrayna'da Viktor Yanukoviç, Batı Ukrayna'da ise Julija Timoşenko birinci sırayı alıyorlardı. Nitekim seçimleri Yanukoviç yüzde 48,95 oyla, yüzde 45,47 oy alan Timoşenko'nun önünde kazandı. Yanukoviç 25 Şubat 2010'da başkanlık yeminini okudu.

Batı basını Yanukoviç'i »Moskova'nın kuklası« olarak nitelendirse de, ilk resmî ziyaretini Brüksel'e yapan Yanukoviç, ekonomi politikalarında Yuşçenko'dan farklı bir siyaset izlemeyeceğini göstermişti. Ancak Yuşçenko'dan farklı olarak ülkeyi, ki destekçisi olan Ukraynalı oligarkların isteği doğrultusunda, hem AB ile, hem de Rusya ile uyumlu bir ilişki içinde tutma sinyalini vermiş, ama aynı zamanda Ukrayna'nın NATO üyesi olma sürecini bitirmişti. Yanukoviç ayrıca Rusya'ya Ukrayna limanlarını kullandıran antlaşmayı uzatmayı istediğini de vurguluyordu.

Yanukoviç'in başkan olmasıyla ABD'nin Rusya'yı müttefik ülkelerle kuşatma stratejisine büyük bir darbe vurulmuş oldu. Gürcistan'ın NATO üyesi olamaması, Beyaz Rusya başkanı Aleksander Lukaşenko'nun Ukrayna ve Gürcistan benzeri bir »ithal devrime« olanak tanımaması ve sonucunda Ukrayna'nın nötralize edilişi, orta vadede Rusya'nın lehine olan bir jeopolitik konstellasyonu ortaya çıkartmıştı.

Dahası, Yanukoviç Batının en önemli silahlarından olan Julija Timoşenko hükümetini istifaya zorlamıştı. »Doğal gaz prensesi« olarak adlandırılan Timoşenko, Yuşçenko döneminde başbakan olmadan önce, Ukraynalı enerji tekeli »United Energy Systems«in yönetim kurulu başkanıydı. Rusya, Timoşenko'nun gerek şirketin başındayken, gerekse

de başbakanlık döneminde büyük miktarda çalıntı Rus doğal gazını Batıya sattığı ve yolsuzluklara bulaştığı suçlamasını yapıyordu. Alman basını ise 2007'de Timoşenko'nun yüzlerce milyon Dolarlık mal varlığına dikkat çekmekteydi. 1960 doğumlu Timoşenko'nun 1992 yılında doğal gaz ve petrol sektöründe iş hayatına atıldığı düşünülürse, bu kadar kısa zamanda böylesi bir mal varlığına sahip olabilmesi, yolsuzluk suçlamalarının gerçeğe yakın olduğunu göstermektedir. Nitekim Ukrayna başsavcısı 20 Aralık 2010'da görevini suiistimal ve yolsuzluk suçlamasıyla dava açmış ve mahkeme Timoşenko'yu 11 Ekim 2011'de görevini suiistimal etmekten yedi yıl hapse mahkum etmişti.

Diğer yandan Yanukoviç'in de pek temiz yakalı olduğu söylenemez. Yanukoviç'in en önemli destekçileri hâlen Ukraynalı oligarklar. Ukrayna'nın en zengin adamı olduğu söylenen Rinak Ahmetov ve »RosUkrEnergy« tekelinin sahibi Dimitri Firtash gibi Ukraynalı milyarderler, önemli bir rakipleri hâline gelmiş olan Timoşenko'ya karşı (Timoşenko başbakanlığı döneminde Firtash'ın ticari faaliyetlerini yasaklamıştı) Yanukoviç'i desteklemişlerdi.

Nitekim Yanukoviç yeniden iktidara gelir gelmez kapitalist restorasyon ve neoliberal dönüşüm politikalarına hız kesmeden devam etti. AB ile yapılan antlaşmalarla dikte edilen tasarruf tedbirleri ile halkın yoksullaşması had safhaya ulaştı. 2012 parlamento seçimlerinden başkanı olduğu »Bölgeler Partisinin« zaferle çıkmasından ve Rusya'nın malî yardımlarını artırmasından sonra, AB ile olan ilişkileri revize etmeye başlayan Yanukoviç, bu politikasıyla ülke ekonomisinin yüzde 85'inin kontrol eden oligarkların bir kesiminin tepkisini üzerinde topladı.

BATI YENİDEN SAHNEDE

Aslına bakılırsa 2013 sonunda başlayan ve Batı basını tarafından »spontane eylemler« olarak lanse edilen olaylar, »Portakal Devriminden« bu yana mütemadiyen devam ettirilen bir kampanyanın sonuçlarıdır. Kampanya Yuşçenko başkanlığında ve Timoşenko hükümeti döneminde Batı yanlısı politikalar, yolsuzluklar ve yoksullaşmadan bunalan Ukrayna halkı tarafından reddedildiğinden, başarısız olmuştur.

ABD ve AB bu duruma Ukrayna'nın toplumsal bölünmüşlüğü ile Ukrayna milliyetçiliğini kullanarak yanıt verdiler. Timoşenko'nun partisi, Alman CDU'sunun politik vakfı olan Konrad Adenauer Vakfı'nın desteğini alan eski boksör Vitali Kliçko'nun kurduğu parti ve bilhassa Batı Ukrayna'da yoğun taraftarı olan faşist »Özgürlük Partisi« [8] ABD ve AB'nin sıkı işbirliğine girdiği siyasal formasyonlar oldular. Bu partiler, 2012 seçimlerinden sonra parlamento çalışmalarını engellemek için her oturumda kavga çıkartıyorlardı. Aynı zamanda birlikte örgütledikleri »Ukrayna uyan« kampanyası çerçevesinde, çeşitli kentlerde protesto mitingleri düzenlemeye başladılar. Başlangıçta az sayıda insanın katıldığı mitinglerin en büyüğü 2013 Mayıs'ında 50 bin kişilik Kiev mitingi oldu. Mitingler genellikle Ukrayna'nın AB üyesi olmasını isteyen talepler çerçevesinde örgütleniyordu, ama yolsuzluk ekonomisine duyulan tepkilerin etnikleştirilmesi ile birlikte, milliyetçi ve faşist akımların etkisi altına giriyorlardı.

Protestoların giderek kitleselleşmesinin nedeni ise ülkenin içine düştüğü derin ekonomik krizdi. Ekonomik durgunluğun, hatta gerilemenin yanı sıra borçlanma ve cari açık önemli ölçüde artıyor, ücretler ise sürekli dü-

şüyordu. Bu gelişme bugün de derinleşerek devam etmekte. Zaten bu nedenle milyonlarca Ukraynalı yıllardan beri yurt dışında (Rusya'da inşaat sektöründe, Polonya'da meyve bahçelerinde veya İtalya'da sağlık alanında) çalışmak zorunda kalmıştı. Doğal olarak hükümete yönelik olan tepki, AB'ci mitinglerin kitleselleşmesine neden oluyordu.

Ülke böylesi bir durumdayken Rusya, hükümet üzerinde AB Ortaklık Antlaşmalarını feshetmesi için baskı kurma amacıyla Ukrayna'nın Rusya'ya yönelik ihracatını zorlaştıran bir dizi tedbirler aldı. Keyfi gümrük kontrolleri ve Ukrayna ürünlerine getirilen yeni yükler, Ukrayna hükümeti ve halkına, ülkenin Rusya'ya ne denli bağımlı olduğunu gösteriyor, bu da özellikle Batı Ukrayna'daki Rus karşıtı milliyetçi akımları destekleyen bir toplumsal iklime yol açıyordu. Diğer yandan AB ile yapılan Ortaklık Antlaşması da daha çok AB lehine olan adımları içermekteydi. 800 sayfa bulan antlaşma, Ukrayna vatandaşları için vize kolaylığını bile öngörmezken, Ukrayna yasalarının olduğu gibi AB hukuk çerçevesine uyarlanmasını ve sermaye ile ürün trafiğinin tek yanlı olarak açılmasını dayatıyordu.

AB 2008'den beri Ukrayna'nın AB'ne yakınlaştırılması siyasetine ağırlık vermişti. Bunun için bir »AB Doğu Komşuluk Politikası« icat edilmiş, özel fonlar kullanıma açılmış ve »sivil toplum örgütlerine« proje paraları akmaya başlamıştı. Bu politikanın hedefi elbette Ukrayna'yı Rusya'nın etki alanından çekip, AB'nin etki alanına sokmaktı. Ancak Rusya'da boş durmuyor, aynı şekilde etnik sorunları taşıyor ve tarihsel-coğrafi bağımlılığı kendi lehine derinleştirmeye çalışıyordu. İki taraf ta Ukrayna hükümetini, kendi tarafı için karar vermeye zorluyordu.

Sonucunda Yakunoviç, sınırları AB ürünlerine açmanın zaten zor durumda olan Ukrayna ekonomisini iflasa sürükleyeceğini görerek, anlaşılır bir karar aldı ve AB Ortaklık Antlaşmasını dondurduğunu açıkladı. Akabinde, 2013 Aralık'ında Rusya ile yapılan bir dizi ticaret anlaşması ve Rusya'nın kısa vadede 15 milyar Dolar değerinde Ukrayna devlet tahvili satın alması, bu karar için kolaylaştırıcı rolünü oynuyordu. Bu aynı zamanda 2015'de yapılacak olan başkanlık seçimlerine kadar devlet bütçesi için bir rahatlatma anlamına da gelmektedir.

Yanukoviç'in aldığı ve protestoların başlamasına neden olan karar, her ne kadar AB'den uzaklaşma gibi görünse de, Yanukoviç ve Ukrayna sermayesi AB kapısını kapatmaya niyetli değil. Bir kere Ukraynalı oligarkların en büyük korkusu, Rusya'daki oligarkları kontrol altına alan Putin'in Ukrayna'da benzeri bir sürece yol açmasıdır. Diğer yandan nakit paralarının önemli bir bölümü Batı Avrupa bankalarında güvence altında. Aynı zamanda Yanukoviç'in kendisi de benzer bir durumda: 4 Ocak 2014 tarihli Junge Welt gazetesi, Yanukoviç'in oğlunun yaklaşık 600 milyon Dolarlık bir serveti biriktirdiğini ve akrabalarının da benzer bir zenginleşme içerisinde olduğunu bildiriyordu. Sonuç itibarıyla, Yanukoviç de yolsuzluk ve zenginleşme konusunda selefi Yuşçenko veya rakibi Timoşenko'dan farklı değil.

Tekrar başa dönecek olursak: Ukrayna, çağımızın vebası milliyetçiliğin içten içe kemirdiği ve muhtemelen uzun bir süre etnik ihtilaflardan kurtulamayıp, küresel çıkar kavgalarının kurbanı olacak bir coğrafya. Ne »Maidan« meydanını dolduran kalabalık ve öncüleri durumundaki milliyetçi partiler, ne Yanukoviç yönetimi ve destekçisi serma-

ye güçleri, ne de ABD, AB ve Rusya ülkenin demokratikleşmesini ve sosyal adaletin tesis edilmesiyle alakadarlar. Hiç birisi emekçi halkın içinde bulunduğu sefaleti düşünmüyor bile. Batı medyası ise, halkın haklı tepkilerinin üstünü örten aşırı milliyetçi ve faşizan gürültüyü duymak istemiyor, aksine bu gürültüyü »demokrasi talebi« olarak pazarlıyor.

Aynı şekilde protestoların sınıfsal bileşimi göz ardı ediliyor: 2013 Aralık'ında yapılan bir araştırma, protestocuların yüzde 40'ının kendilerini »akademik orta katmanlar« olarak nitelendirdiklerini, yüzde 18'inin üst düzey yönetici, yüzde 10'a yakın bir kesiminin »girişimci«, ama sadece yüzde 9'luk bir kesiminin işçi olduğunu ortaya çıkardı. Genel grev çağrısının yankısız kalması, çalışan kesimlerin meydanlardan uzak durduğunu gösteriyor. [9] Protestocuların ezici çoğunluğu ise Batı Ukraynalı. Şiddet uygulayanlar da faşist partilerin üyeleri.

Protestonun »önderleri« 2014 Ocak sonunda Münih'te yapılan ve silahlanma lobilerinin en önemli toplantılarından sayılan »Münih Güvenlik Konferansında« birer kahraman gibi karşılandılar. Yanukoviç yönetiminin »süt dökmüş kedi« olmadığı malum. Ama »protesto kahramanlarının« da birer demokrat olmadıkları çok açık. Sırtlarını kime yasladıkları ise belli: Aralarında ABD dışişleri bakanı John Kerry ve çok sayıda AB ülkelerinin bakanları ile uluslararası tekellerin temsilcilerinin bulunduğu salonda uzun uzun alkışlanan Kliçko, toplantı sonrasında, »konferanstan şimdiye kadar olmadığı kadar güçlenmiş olarak ayrılıyorum, çünkü dostlarımın desteğini aldım« diyordu. [10]

Ukrayna'daki güncel gelişmelerin nasıl bir

yol alacağı henüz belli değil. Yanukoviç istifaya veya tüm partilerden oluşan bir hükümet kurmaya zorlanabilir veya başkanlık seçimlerini öne çekerek, iktidarını korumaya çalışabilir. Ama öyle ya da böyle; tek belli olan, milliyetçiliğin ve sermaye devletinin tüm milliyetleriyle Ukrayna halkının geleceği ile ilgili olarak uğursuz bir rol oynamaya devam edecekleridir. ■

[1] Rosa Luxemburg: »Rus Devrimi Üzerine«, alıntı: Jörn Schütrumpf tarafından derlenen »Rosa Luxemburg ya da: Özgürlüğün bedeli« başlıklı çalışmadan, Karl Dietz Verlag, Berlin 2008, S. 71.

[2] Bkz.: http://de.wikipedia.org/wiki/Geschichte_der_Juden_in_Russland

[3] Bkz.: de.wikipedia.org/wiki/RAND_Corporation

[4] Bkz.: http://de.wikipedia.org/wiki/Präsidentenschaft-swahlen_in_der_Ukraine_2004

[5] Bkz.: http://de.wikipedia.org/wiki/Präsidentenschaft-swahlen_in_der_Ukraine_2010

[6] Bkz.: <http://de.wikipedia.org/wiki/NATO-Osterweiterung>

[7] Bkz.: http://de.wikipedia.org/wiki/Geographie_der_Ukraine

[8] Özgürlük Partisi ile ilgili daha geniş bilgi için bkz.: Witali Atanassow, »Ukrayna Özgürlük Partisi'nin üç kaynağı – Milliyetçilik, yabancı düşmanlığı ve sosyal sorun« başlıklı makale. Alıntı: Murat Çakır (Derl.), »Neoliberalizmin egemenlik aracı: Sağ Popülizm – Avrupa'daki sağ popülist parti ve hareketler«, 2012, S. 49-54, <http://www.kozmopolit.com/sagpopi.pdf>

[9] Bkz.: <http://jungewelt.de/2014/01-06/020.php>

[10] Bkz.: <http://www.spiegel.de/politik/ausland/ukraine-klitschko-auf-der-muenchner-sicherheitskonferenz-a-950607.html>

PASİFİK'TE HEGEMONYA KAVGALARI

7 ŞUBAT 2014

Bugünlerde Batı medyası yeni bir Soğuk Savaş retoriğini başlattı. Ancak bu sefer hedefte Sovyetler veya yeni »düşman« İslam değil, Çin var. Sistematik bir biçimde Çin'in komşuları üzerinde tahakküm kurmaya çalıştığı, BM hukukunu hiçe saydığı, üstüne üstlük »büyük bir askerî güç« olmaya çalışarak, Batıya karşı tehditkâr davrandığı haber ve yorumlarda işlenir oldu. [1]

Tam da böylesi bir dönemde »Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü« IISS'nin yayımladığı silahlanma raporu tartışmaların tuzu biberi oldu. Çin bir tarafta devasa iç pazara, yüz milyonlarca ucuz işgücüne ve olağanüstü büyüme oranlarına sahip bir ülke olarak, ticaret hacmini 4 trilyon Dolar'a çıkararak, dünyanın en güçlü ekonomisi olmuş, diğer yandan da 112,2 milyar Dolar ile silahlanmaya en fazla para harcayan ikinci ülke hâline gelmişti. Bu gelişme, »Sarı Tehlikenin« büyüdüğü kaygılarını yaymaya yetiyordu. Hoş, ABD aynı yıl, yani 2013'de silahlanmaya 600,4 milyar Dolar harcamış ve birinciliği kimseye kaptırmamıştı, ama Batı medyası sanki bundan doğal bir şey yokmuş

gibi davranıyordu.

Çin hükümeti, ilk kez 1403'de denizciler için hazırlanan bir navigasyon kitabında Çin adaları olarak anılan »Diayou Adalarının« da bulunduğu bir bölgeyi »Hava Savunma İdentifikasyon Alanı« (»Air Defence Identification Zone«) olarak ilân etmiş, kayalıkları »Senkaku Adaları« olarak nitelendiren ve 1894 Çin-Japonya deniz savaşından beri kendi hükümrânlığı altında olduğunu iddia eden Japonya bu adımı protesto ederken, ABD Japonya'ya destek çıkma gerekçesi, aslında Çin'e gözdağı verme amacıyla iki B-52 bombardıman uçağını bölgeye göndermişti.

Pasifik'in »Çin Denizi« olarak adlandırılan ve yaklaşık 2,9 milyon kilometrekarelik bir bölümünde çok sayıda ada üzerine Çin, Japonya ve bazı Pasifik ülkeleri arasında kadim ihtilaflar mevcut. Çin kıyısından yaklaşık 200 km uzaklıkta olan »Diyaou Adaları« ise bilhassa o bölgede petrol ve doğal gaz rezervlerinin bulunduğu ortaya çıkmasından bu yana Çin ve Japonya arasında akut bir krize yol açtı.

JAPONYA'NIN YENİLENEN EMPERYAL HIRSLARI

Aslına bakılırsa Çin'in bu adımı, Japonya'nın 2012 yazında adaları bir Japon ticaret adamından satın alarak, kamusallaştırdığını ilân etmesine verilen bir yanıt olarak da okumak mümkün. İkinci Dünya Savaşı sonrasında ABD'nin hükümleraltı altında olan kayalıklar, 1945 Potsdam Antlaşmasına aykırı bir biçimde 1971'de ABD tarafından Japonya'ya bırakılmıştı. Çin buna karşı çıkmış, ama BM hukuku çerçevesinde bir sonuç alamamıştı. Zaman içerisinde iki ülke zımnî olarak adaların kime ait olduğu tartışmasını sürdürmeme üzerine anlaşmışlardı. Nitekim Japonya'nın adaları kamusallaştırdığını ilân etmesi, zımnî muvafakatin feshi olarak algılandı. Dahası, Japonya başbakanı Shinzo Abe adalar meselesini 1982 Falkland-İhtilafına benzeterek, ülkesinin gerektiğinde bu kayalıklar için savaşa girmekten çekinmeyeceğini açıkladı.

Abe'nin bu kabadayı tavrının arkasında sadece kayalıkların kime ait olduğu sorusuna Japonya lehine yanıt verme arzusu durmuyor tabii ki. Japonya uzun zamandır bölgedeki ekonomik ve siyasî etkinliğini kaybediyor. Abe hükümeti ülke ekonomisindeki durgunluğu aşmak ve yeni bir dinamik yakalamak için aşırı agresif bir ihracat politikası uyguluyor. Ancak bu »ilacın« yan etkisi bir hayli ağır: Japonya'nın devlet borçları GYSMH'nın yüzde 250'sine ulaşmış durumda. [3]

Ancak mesele sadece ekonomik değil. Shinzo Abe'nin 21 Temmuz 2013'de yapılan seçimlerde çoğunluğu kazanmasından sonra, [4] Abe hükümeti milliyetçi politikalarına hız verdi. Bunun arkasında ise, dış politikanın İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ilk kez böylesine militaristleştirilmesi yatmakta. ABD

zaten uzun zamandır Japonya'yı, Japonya anayasasının 9. Maddesinde kökleşmiş olan »Pasifizm İlkesini« yumuşattırmaya çalışıyor. Bu da, Abe hükümetinin işine geliyor, çünkü 9. Maddeye göre »Öz Savunma Güçleri« olarak adlandırılan Japonya ordusu sadece Japonya topraklarını korumakla mükellef.

Abe, anayasanın değiştirilme çabalarında ABD'nin yanı sıra en büyük desteği Japon silah sanayiinden alıyor. Çünkü orduya tanklardan denizaltı ve savaş gemilerine, roket ve insansız hava araçlarından savaş uçaklarına kadar çeşitli silah ve teçhizat üreten Japon silah sanayii, anayasanın 9. Maddesinin getirdiği yasak nedeniyle »ürünlerini« ihraç edemiyor. Gerçi hükümet 2011 Aralık'ında ihracat için bazı kolaylıklar getirmişti [5] ve sadece 2013 yılında silahlanma için 51 milyar Dolar harcamıştı, ama »ihracat yasağı« hâlen geçerliliğini koruyor. Abe, arkasındaki bu destek ile hem Japonya'nın emperyal hırslarını besliyor, hem de ABD'nin Pasifik planlarıyla eşgüdümlü bir politika izliyor. Abe, 2012 Aralık'ında yayınlanan bir makalesinde, »köşeleri Avustralya, Hindistan, Japonya ve doğuda Hawaii'ye ulaşan bir demokratik güvenlik elması« ile Çin egemenliğine karşı »stratejik ittifak« oluşturulması gerektiğini vurgulayarak, ABD politikalarıyla ne deni uyumlu hareket ettiğini kanıtlıyordu. [6]

ABD'NİN PASİFİK STRATEJİSİ

ABD'nin Pasifik'e yönelik stratejilerinin temelleri iki kutupluluğun bittiği yıllarda atıldı. »Militarizm Bilgilendirme Merkezi« IMI, ABD'nin 1992 yılında hazırladığı ve kamuoyunda »Wolfowitz Doktrini« olarak da tanınan »Defence Planning Guidance« başlıklı strateji kılavuzunun hâlâ geçerli olduğunu iddia ediyor. [7] Kılavuzda ABD'nin »kaynak-

ları yeni bir büyük güç olmasını sağlayacak bir bölgeyi kontrol altına almaya çalışan herkesi engelleyeceği» belirtiliyor. Kılavuzu kaleme alan Dick Cheney ve Paul Wolfowitz, ABD'nin Soğuk Savaş deneyiminden sonra hiç bir »stratejik rakibine« etkinlik kazanma fırsatını tanımayacağını böylelikle ABD'nin devlet doktrini hâline getirmiş oldular.

Sahiden de bu çerçevede son 20 yılda atılan stratejik adımlar, bu doktrine ne denli sadık kalındığını ve »stratejik rakipleri« sistematik bir biçimde engelleme çabası içerisinde olduğunu göstermektedir. Bunun yakın örneklerinden birisi NATO'nun 2010 Lizbon Zirvesinde aldığı kararlardır. Bunlardan birisi de, Avustralya, Endonezya, Filipinler, Malezya ve Yeni Zelanda gibi Pasifik ülkeleriyle daha sıkı stratejik işbirliğine girilmesi ve Japonya'nın bu işbirliğine entegre edilmesidir, ki bunu engelleyen 9. Maddenin kaldırılması çabaları bu bağlantıda görülmelidir. Ancak asıl önemlisi, ABD'nin stratejik ağırlığını Asya-Pasifik alanına yönlendirme kararıdır.

Bu kararın nasıl uygulanacağını dönemin ABD savunma bakanı Leon Panetta 2012 Haziran'ında söylüyordu. [8] Panetta, ABD'nin Asya-Pasifik alanında deniz kuvvetlerini masif bir biçimde güçlendireceğini ve 2020'ye kadar deniz kuvvetlerinin üçte ikisini bu bölgeye konuşlandıracağını belirtiyordu. Bu, Obama'nın 2012 Ocak'ında kamuoyuna tanıttığı ve Asya ile Ortadoğu'nun öncelikli bölgeler olarak tanımlandığı yeni »ABD Savunma Stratejisi« ile bire bir örtüşmekteydi.

CIA'nın Uzakdoğu uzmanlarından Marvin Ott'un 2013 Ekim'inde basına yansıyan »Altı-Nokta-Stratejisi« bu açıdan bazı ipuçlarını veriyor. Ott kısaca şunları öneriyor: [9]

»1.) Çin ile ikili ihtilaflardan kaçınılmalı.

ABD bunun yerine, bazı ASEAN ülkelerinin yardımıyla Güney Asya'daki Çin etkinliğini sınırlayacak bir sistem yaratmalıdır.

2.) Deniz ulaşım yollarının kontrolü ABD çıkarları için önemlidir.

3.) BM Deniz Hukuku Konvansiyonunun kabul edilmesi zorlanmalıdır.

4.) ASEAN ve ASEAN + 3, Çin'in sınırlandırılmasına destek veriyorlar.

5.) ABD'nin Pasifik Kumandanlığının (US-PACOM) güçlendirilmesi bütünsel stratejinin önemli bir parçasıdır.

6.) Başarılı bir strateji sıkı işbirliği üzerine kurulmalıdır, ki bu NATO'nun bölgedeki partnerlerle »stratejik görüş alışverişini« gerekli kılmaktadır. Pentagon'un »stratejik görüşmeleri« bu nedenle geliştirilmelidir.«

Aslında Ott'un önerileri yeni değil, zaten uzun zamandır uygulanmaktalar. Obama »Yüzümüzü Asya'ya döndürme« stratejisiyle, askerî kuşatma planlarını iktisadî adımlarla da desteklemeyi planlıyor. Ki bu iktisadî adımların temel hedefinin bölgedeki müthiş ekonomik potansiyeli ele geçirmek ve bu şekilde Çin'in ekonomik etkinliğini de sınırlamak olduğunu ayrıca vurgulamaya gerek yok. ABD hızlı bir şekilde bir »Pasifik Serbest Ticaret Bölgesi« oluşturulması için bastırıyor. 2013 Ekim'inde Endonezya'da yapılan »Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği« APEC-Zirvesinin [10] hemen ardından, aralarında Avustralya, Malezya, Singapur ve Vietnam'ın da bulunduğu 11 Pasifik ülkesinin bakanlarıyla bir araya gelen ABD dışişleri bakanı John Kerry, toplantı sonrasında »Transpasifik-Partnerliğin« kurulacağı müjdesini (!) vermişti bile. Çin, bu partnerliğin içinde yer almayacak. Sonuçta bu partnerliğin ABD ve Japonya'nın bölgede-

ki etkinliğini artıracak en önemli hamlelerden birisi olacağı da pek şüphe götürmüyor.

Bu açıdan bakıldığında, Çin'in gelişmelere kayıtsız kalmadığını belirtmeye gerek yoktur herhalde. IISS raporunun gösterdiği gibi, 112,2 milyar Dolar harcayarak ordusunu modernize ediyor, güvenlik ve savunma stratejilerini yeniliyor ve teritoryal ihtilaflarda geri adım atmayacağını gösteriyor. Silahlanma konusunda Çin'in önemli ölçüde uluslararası tekellerden bağımsızlığa kavuştuğunu da belirtmek gerekir. Çin, silahlanmasını büyük ölçüde kendi askerî-sınai kompleksi çerçevesinde savunma sanayiine ağırlık vererek sağlamaya çalışıyor ve başarılı da oluyor. Deniz ve hava kuvvetlerini güçlendiren Çin, »Jane's Defence Weekly« dergisinin tahminlerine göre en geç 2020'de üç uçak gemisine sahip olacak.

ASYA YÖNELİMİNİN ORTADOĞU'YA ETKİLERİ

ABD'nin bu stratejik yönelimi doğal olarak Kürdistan ve Türkiye'nin merkezinde bulunduğu coğrafyayı doğrudan etkileyecek. Etkileyecek, çünkü bu stratejik yönelim aynı zamanda Ortadoğu'daki dengelerin değişmesine neden olabilecek bazı adımları içermektedir. Bunların en başında kuşkusuz »5+1« grubu ile İran arasında nükleer program konusunda varılan uzlaşısı ve bu çerçevede belirli bir ABD-İran yakınlaşması gelmekte, ki Washington'daki kimi strateji uzmanı bu uzlaşının ABD ve İran arasında uzun vadede stratejik yakınlaşma politikasına dahi yol açabileceğini tahmin etmekte.

Böylesi bir olasılığın gerçekçi olup olmayacağı konusunda şimdiden bir fikir üretmek için erken, ancak ABD'nin bölgedeki vasallarının

gösterdiği tepkiye bakılırsa, hayli sancılı olacak bir süreç ortaya çıkacak gibi gözüküyor. Zaten nükleer program uzlaşısı yapılır yapılmaz, başta İsrail olmak üzere bazı bölge ülkeleri eleştirilerini yükselttiler ve Obama'nın İran karşısında »zayıf kaldığını« söylediler.

Askerî ağırlığını Pasifik'e kaydırmayı planlayan ABD açısından İran ile varılan nükleer program uzlaşısı hayli önem taşıyor. Orta vadede bölgedeki askerî varlığını en aza indirgeyerek, görevi »stratejik partnerlerine« bırakmayı isteyen ABD açısından, Suudi despotları ile Körfez emirlerinin körüklediği bir Sünnî-Şii çatışması, istenilen »istikrarı« tehlikeye düşürecek bir gelişme olduğundan, ABD'nin işine gelmiyor.

Buna karşın İsrail ve Suudiler hayli kaygılı. İsrail hâlâ İran'ın nükleer silaha sahip olma iradesinden vazgeçmediği görüşünde ve Tahrân'ın güçlenmesinin kendi askerî üstünlüğünü tehlikeye düşüreceğini biliyor. Suudiler ise, bölgedeki jeopolitik trendlerin kendi iktidarlarını tehlikeye düşürebileceği ve özellikle iç politikada ciddi ihtilaflarla karşılaşacaklarından kaygı duyuyorlar. Diğer yandan öğrenimi yüksek 80 milyonluk bir nüfusa sahip olan İran'ın zengin doğal gaz ve petrol kaynaklarıyla bölgede hiç küçümsenmeyecek bir güç potansiyelini elinde tuttuğu da şüphe götürmez.

Kısacası, ABD'nin uzun vadeli küresel planları orta vadede Ortadoğu'da güç dengelerinin değişmesine neden olacak. Bunu engellemek isteyen güçler ise, ki tarihlerine baktığımızda neler yapabileceklerini görebiliriz, Ortadoğu'yu ateşe atmaktan çekinmeyebilirler. Öyle ya da böyle, Kürdistan ve Türkiye'de siyaset yapmak isteyen her formasyon kafasını önündeki »tabaktan« kaldırmak ve etrafına

iyice bakmak zorundadır. Küresel stratejileri değerlendirmeden, salt kendi sınırları içerisinde siyaset geliştirmeye çalışmak, her türlü hesabın geçersiz kılınacağını kabullenmekle eş anlamı olacaktır. Unutulmamalı: Pasifik'te suların ısınması, Ortadoğu'da yangın çıkmasına yeterli olabilir! ■

[1]Bu çerçevede Almanca bilen okur için Frankfurt Allgemeine Zeitung (FAZ) adlı gazeteyi takip etmesini öneririz. FAZ, zaman zaman kimi hâlen görevde, kimi görevinden ayrılmış müsteşar, bakan, lobi temsilcisi veya emekli devlet adamlarının yorumlarını yayınlamakta ve genel olarak Alman sermayesinin siyasi, stratejik ve iktisadi yönelimlerini temsil etmektedir. Özellikle dış politika ile ilgili haber, makale ve yorumlarda yer alan görüşlerin resmî Alman devlet görüşüyle örtüşüğünü söylemek yanlış olmayacaktır.

[2]http://de.wikipedia.org/wiki/Territorialkonflikte_im_Chinesischen_Meer

[3]Bkz.: ISW – Sozial-ökologische Wirtschaftsforschung München e.V. Raporu: isw-report 94, »Zwischen Dauerkrise, Widerstand, Transformation – Kapitalismus am Ende?« (Sürekli kriz, direniş, dönüşüm arasında – Kapitalizm bitti mi?), Münih Eylül 2013.

[4]Bkz.:http://de.wikipedia.org/wiki/Sangihin-Wahl_2013

[5]Bkz.:<http://www.rp-online.de/politik/ausland/japan-erleichtert-waffenexport-aid-1.2653065>

[6] Bkz.: <http://www.project-syndicate.org/commentary/a-strategic-alliance-for-japan-and-india-by-shinzo-abe/german>

[7]Bkz.:<http://www.imi-online.de/2002/08/27/irak-erstes-opfer-de/>

[8] Bkz.: <http://de.ria.ru/politics/20120602/263707423.html>

[9]Bkz.:http://german.china.org.cn/international/2013-10/31/content_30456284_2.htm

[10] Bkz.: http://de.wikipedia.org/wiki/Asiatisch-pazifische_wirtschaftliche_Zusammenarbeit

PASİFİK SULARI ISINIYOR MU?

8 ŞUBAT 2014

Geçen Çarşamba New York Times’da Filipinler devlet başkanı Benigno Aquino ile yapılan röportaj, »Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü« IISS’in silahlanma raporu üzerine olan haberlerle birleşince, dikkatler Pasifik Okyanusuna çevrildi. Aquino, Pasifik’teki ihtilaf durumunu I. Dünya Savaşı öncesindeki Avrupa ile karşılaştırıp, Çin ile sıcak savaşın olasılıklarından bahsederken, IISS raporu, Çin’in 112,2 milyar Dolar ile ABD’nin (600,4 milyar Dolar) ardından silahlanmaya en fazla para harcayan ikinci ülke olduğunu bildiriyordu.

2013 yılındaki ticaret hacmi 4 trilyon Dolar’ı aşarak, dünyanın en güçlü ekonomisi hâline gelen Çin’in son yıllardaki silahlanması ve Çin Denizindeki en küçük kayalıklar için dahi uzlaşmaz bir siyaset izlemesi, Pasifik’teki hegemonya kavgasının kızıştığına işaret etmektedir. Çin’in 2013 sonunda Diayou Adalarını da (Japoncası: Senkaku Adaları) içerecek biçimde Hava Savunma Alanını genişlettiğini ilân etmesine Japonya ve ABD sert tepki göstermişlerdi. Konuya 9 Aralık 2013’de »Jeostratejik değişimlerin gösterdikleri« başlıklı köşe yazımızda kısaca değinmiştik (Pasifik

suları konusunu genişçe irdeleyen bir analizi <http://kozmpolit-blog.blogspot.com> adlı kişisel bloğumuzda okuyabilirsiniz, şimdilik telgraf stilinde devam edelim).

Pasifik sularının ısınmasına sadece bir kaç kayalık ve altlarında tahmin edilen doğal kaynaklar ile zengin balık sürüleri neden olmuyor elbette. Bunun çeşitli nedenleri var: Birincisi ABD’nin uzun vadeli planları. »Militarizm Bilgilendirme Merkezi« IMI, ABD’nin 1992’de hazırladığı »Defence Planning Guidance« başlıklı strateji kılavuzunun hâlâ geçerli olduğunu iddia ediyor. Kılavuza göre ABD, Sovyetler Birliği’nin dağılmasından sonra, bir daha benzer güçteki başka bir rakibin ortaya çıkmasını engellemeyi hedefliyor (»No-Rivals-Plan«).

Son yıllardaki stratejik yönelimler bu hedefin sistematik bir biçimde takip edildiğini gösteriyor. Fazla geriye gitmeden bir örnek vermek gerekirse: NATO 2010 Lizbon Zirvesi Avustalya, Endonezya, Filipinler, Malezya ve Yeni Zelanda gibi bir dizi Pasifik ülkesiyle daha sıkı işbirliğine girilmesi ve Japonya’nın bu işbirliğine entegre edilmesi kararını almıştı.

Gerçi ABD yönetimi, bu adımın »Çin'e yönelik olmadığını« açıklıyordu, ancak bölgede peş peşe yeni ABD üslerinin ve bölgesel askerî partnerliklerin kurulması, Pekin'den bakıldığında bütünsel bir kuşatma stratejisi olarak gözükmeydi.

ABD diğer yandan da Japonya'yı, anayasasındaki »Pasifizm« maddesini (9. madde) yumuşatması için sıkıştırıyor. Bunu fırsat bilen Japonya hükümeti ise giderek milliyetçi ve militarist bir dış politikaya yöneliyor. 2013 ilkbaharındaki seçimlerden sonra aşırı sağın da desteğini alan başbakan Shinzo Abe, »köşeleri Avustralya, Hindistan, Japonya ve doğuda Hawaii'ye ulaşan bir demokratik güvenlik elması« ile Çin egemenliğine karşı »stratejik ittifak« oluşturulması gerektiğini savunuyor. 2020'ye kadar deniz kuvvetlerinin yüzde 60'ını Pasifik'te konuşlandıracağını açıklayan Obama yönetimi aynı zamanda da Çin'in dışlandığı bir »Pasifik Serbest Ticaret Bölgesi« kurulması için ön ayak olarak, Çin'in ticarî etkinliğini de sınırlamaya çalışıyor. ABD dışişleri bakanı John Kerry bu amaçla 2013 Ekim'inde 11 Pasifik ülkesinin bakanlarıyla bir toplantı yapmıştı.

Çin de bu gelişmeye kayıtsız kalmıyor elbette. IISS raporunun gösterdiği gibi, hızla ordusunu modernize ediyor. Ancak silah satın almak yerine, kendi savunma sanayiine ağırlık veriyor ve özellikle deniz ve hava kuvvetlerini güçlendiriyor. »Jane's Defence Weekly« dergisine göre Çin, en geç 2020'de üç uçak gemisine sahip olacak.

Japonya'nın geçen yıl silahlanma için 51 milyar Dolar harcadığı ve Hindistan'ın 2013 yazında kendi tersanesinde inşa ettiği »Vikrant« uçak gemisini sefere çıkarttığı, silahlanma için 2013'de toplam 36,3 milyar Do-

lar harcadığı düşünülürse, Pasifik sularının nasıl ısınmakta olduğu tahmin edilebilir. Isınan sular ise Ortadoğu'yu hayli terletecek, dengeleri sallayacak. Bu gelişmenin krizlerle boğuşan Türkiye'yi nasıl etkileyeceğini işte o zaman göreceğiz. ■

İSRAİL'İN SU SİLAHI

14 ŞUBAT 2014

Avrupa Parlamentosu başkanı Martin Schulz'un İsrail parlamentosu Knesset'te yaptığı konuşma, İsrail'de öfke nöbetlerine neden oldu. Halbuki Schulz konuşmasında AB'nin İsrail devletinin politikalarına destek çıktığını söylemiş ve gösterilen sert reaksiyonlara anlam verememişti.

Knesset'te bir Alman politikacısının Almanca yaptığı bir konuşmanın, Holocaust'un kötü anılarının hâlâ ağırlığını koruduğu kesimlerde rahatsızlık yaratması elbette anlaşılır bir tepki. Ama hiddetlenmelere, bilhassa aşırı sağın öfkelenmesine yakından bakınca, bu tepkilerin asıl nedeninin Almanca yapılan bir konuşma olmadığı görülebilir.

Peki, Schulz öfkeye yol açacak ne demişti? Konuşmasının büyük bölümünü AB'nin İsrail ile dayanışmasına ayıran Schulz, bir taraftan »Filistinlilerin de herhangi bir engelle karşılaşmadan barış içinde yaşamak istediklerini« belirtip, diğer yandan da bir Filistinli gencin kendisine, »Filistinlilere neden İsraililerden daha az su verildiğini« sorduğunu söyleyince, İsrail devlet aklının yumuşak karnına dokunmuş oldu. Gazze Şeridine yönelik

blokaj politikasının İsrail'in barışçıl bir gelecek kurmasına engel olacağını vurgulaması da işin cabası oldu.

Gerçekten de »su sorunu« İsrail-Filistin ihtilafının en önemli meselelerinden birisi. »Friends of the Earth« adlı çevre örgütünün Alman basınına verdiği bilgilere göre, İsrail'de kişi başına su kullanımı günde 250 litre iken, Filistinliler kişi başına ancak 70 litre su kullanabiliyorlar – Batı Şeria'nın kuzeyinde bu oran sadece 37 litre! Tarım için kullanılan su, bu sayıların içerisinde. Kızıl Haç örgütü ise susuzluk çekilmemesi için kişi başı kullanılması gereken asgarî su miktarının 100 litre olduğunu belirtmekte.

İsraillilerin Filistinlilerden üç kat daha fazla su kullanabilmelerini olanaklı kılan, 2005'de imzalanan Oslo Antlaşmalarıdır. Aslında su konusunda varılan anlaşmanın süresi sadece beş yıldır ve beş yıllık sürenin bitiminden sonra İsrail, nüfus artışını da hesaba katarak, Filistinlilerin eşit oranda su kullanabilmelerini sağlamakla yükümlüydü. Ancak İsrail devleti geçici durumu sürekli hâle getirdi. Dahası İsrail ordusu bilhassa Batı Şeria'da güvenlik (!)

gerekçesiyle sistematik bir şekilde su kuyularını kapatmaya başladı.

İsrail devleti etnik-dini temizlik ve yeni yerleşim yerleri üzerinden toprak işgali politikasını su silahını kullanarak mütemadiyen sertleştirmekte. İsrail devletinin özellikle Yahudi yerleşim bölgelerine yakın olan Filistin köylerinin suya ulaşımını engellemesi, feci sonuçlara yol açıyor. Tarım arazileri için su bulamayan Filistin köylüleri giderek yoksullaşıyor, içme suyunu pahalı bir fiyata almak zorunda bırakılıyorlar ve hijyen durumunun kötüleşmesi nedeniyle hastalıklara yakalanıyorlar. Klinik ve hastanelerin yıkılması, sağlık hizmetlerine ulaşımın neredeyse olanaksızlaştırılması, Filistin köylülerini yurtlarını terk etmeye zorluyor. 2013 yılında 2012'ye nazaran ev yıkımlarının yüzde 43 ve evlerini terk etmek zorunda bırakılanların sayısının yüzde 74 artmış olması, İsrail devletinin su silahını ne denli »başarılı« kullandığını kanıtlıyor.

İsrail devleti 40 yıldan bu yana uyguladığı bu siyasetiyle Filistinlilerin gündelik yaşamını cehenneme çevirerek yurtlarını gönüllü olarak terk etmelerini ve birbirlerinden kopuk, ama nüfusu yoğun küçük yerleşim adacıklarına göç etmelerini sağlamak istiyor. ABD ve AB on yıllardan beri İsrail'in bu uluslararası hukuka aykırı siyasetini doğrudan destekliyorlar. Böylelikle barış görüşmelerinde kararlaştırılan »iki devlet« çözümünün, tamamıyla İsrail'e bağımlı, tek tek bölgeleri arasında doğrudan bağlantı olmayan ve bir bölgeden diğer bölgesine gitmek için defalarca İsrail gümrüklerinden geçilmesi zorunlu olan bir Filistin ulus devletinden başka bir çözümün olanaksız kılıyorlar. İşin kötüsü, gerek Hamas, gerekse de El Fetih dar ulus devletçi politikalarıyla bu »çözümün« destekçiliğini

yapıyorlar.

Schulz'un, hiç istemeden yol açtığı bu tartışma, bir anda İsrail devletinin çirkin yüzünü ve emperyalizmin dikte ettiği bir barışın, halkların barışı olamayacağını ortaya çıkardı.

ALMAN DIŞ POLİTİKASI VE UKRAYNA

21 ŞUBAT 2014

Kuřkusuz Yanukoviç hűkűmetine ve űlkeyi yirmi yıldan uzun bir sűre esir alan talan ve yolsuzluk rejimine karřı Ukrayna halkının sokađa çıkması için yeterince neden var. Ama »Maidan« meydanını iřgal eden protesto hareketinin ve harekete űnderlik eden »Ŭlű İttifakın« oğunluđu temsil ettiđi de hayli řűpheli. Bugűnlerde meydana gelen kanlı olaylar, dűnyanın en genç »ulus« devletlerinden olan Ukrayna'nın, yűzyıllar sűren »ulus« devletleřme sűrelerini – tűm felaketleriyle birlikte – ok daha kısa bir sűrede yařayacağını gűsteriyor.

Aslına bakılırsa Ukrayna'da bir »vekalet savařı« yűrűtűlűyor. Savařan taraflar belli: ABD, AB ve Rusya. Faturayı ise yoksul Ukrayna halkı űdűyor – hem de canıyla. Bu savařın nedeni űzgűrlűk, demokrasi veya sosyal adalet deđil. Asıl neden Ukrayna'nın jeopolitik konumu. Őzellikle Almanya bu savařta en űnde ve en agresif műcadele veren űlke olarak dikkat çekiyor.

Almanya'nın dış politikasındaki saldırgan tutumun artması ile SPD'nin koalisyon űyesi olması arasında doğrudan bir ilişki var,

űnkű bu dıř politikanın mimarı SPD'li Frank-Walter Steinmeier. II. Dűnya Savařı sonrası SPD'nin tarihine baktıđımızda, Almanya'nın militaristleřmesinde ve emperyalist űlkeler içerisinde belirleyici konum almasında SPD'li bakanların nasıl bir rol oynadıđını gűrebiliriz. SPD'nin bu politikalara karřı olan toplumsal direnci bűlebilecek ve zayıflatabilecek yegane siyasi formasyon olması da iřin cabasıdır.

Steinmeier, gerek Schrűder-Fischer, gerekse de SPD'nin ortađı olduđu bűyűk koalisyon hűkűmetlerinin Alman dıř politikasını militarist çizgiye çekme çabalarında bűyűk rol oynayan bir aktűrdű. Bu açıdan bugűn de aynı siyasi çizgiyi takip etmesi pek řařırtıcı deđil.

ocuk pornosu tartıřmaları nedeniyle zor durumda olan Alman hűkűmetinin bu politikasının meyveleri, I. Dűnya Savařının 100. yıldűnűműnűn yaklařtıđı bugűnlerde Almanya'nın dűnya siyasetinde yeniden uđursuz bir rol oynamaya bařladıđına iřaret ediyor. űnkű Federal Cumhurbaşkanı Gauck'un »Műnih Gűvenlik Konferansında« yaptıđı »Almanya sorumluluk űstlenmeli« ađrısından

ve Steinmeier'in »Almanya dünya siyasetinde daha fazla sorumluluk üstlenecek« açıklamasından kısa bir süre sonra Ukrayna'daki gelişmelerin bir iç savaşa dönüştüklerini, Alman ordusunun yurt dışı operasyonlara daha fazla katılma hazırlığı içinde olduğunu ve Fransa ile birlikte Mali'de ortak askerî müdahaleye başlamak üzere olduğunu görüyoruz. Almanya, itfaiyeci kıyafeti giymiş bir kundakçı gibi davranıyor.

Almanya, Rusya'nın Beyaz Rusya ve Kazakistan ile birlikte kurduğu gümrük birliğine Ukrayna'yı da alarak, bir »Avrasya Birliği« oluşturmalarını engellemek istiyor. Bunun için hem Vitali Kličko gibi aktörlere alternatif partiler kurduruyor ve faşist partilerin protesto hareketini yönlendirmelerini destekliyor, hem de AB kurumları üzerinden Yanukoviç'e baskı uyguluyor. Faşistlerin silahlanarak, haklı protestoların provokasyonuna dönüştürmelerine göz yumarak, yangına benzin dökmeye devam ediyor.

Alman basını artık Ukrayna'nın bölünebileceğini yazıyor. Gerçekten de ülkenin Batı ve Doğu olmak üzere ekonomik, toplumsal, siyasî ve kültürel olarak fiilen parçalanmış olduğunu söylemek olanaklı. Ancak böylesi bir çözüm hiç kimsenin işine yaramayacak, çünkü Batı Ukrayna ayrılarak AB'ne girse bile, ülke ekonomisinin motoru Doğu Ukrayna ve burada Rus milliyeti çoğunlukta. Kaldı ki Ukrayna ekonomisi olası bir AB antlaşmasının karşısında ayakta kalacak güçte değil ve iktisadî ilişkilerin aslan payı Rusya üzerinden yürütülüyor. Putin yönetimi bunun çok iyi farkında ve bu noktada aba altından sopa göstermeye devam ediyor.

Velhasıl, ülkenin içine düştüğü durumun asıl sorumluları hem Yanukoviç hükümeti

ve Batı yanlısı muhalefet, hem de ABD, AB ve Rusya'dır. Kapitalist güç merkezleri ve uluslararası finans gruplarının Ukrayna'daki mücadelesi, kim kazanırsa kazansın, çalışan sınıfların lehine olmayacak. Ki »Maidan« meydanında işçi sınıfı neredeyse hiç yer almıyor. Bu gerçeği görmeden Ukrayna hakkında yapılacak her yorum, iyi niyetli olsa da, o veya bu sermaye fraksiyonunun ve emperyalist güçlerin borazanlığını yapmakla eş anlamlı olacaktır. ■

EMPERYALİST ÇELİŞKİLER ODAĞI UKRAYNA

28 ŞUBAT 2014

Ukrayna'daki alt-üst oluş devam eder, ülke toplumsal olarak fiilen bölünür ve resmî bölünmenin eşiğine gelirken, emperyalist güçler arasındaki çelişkiler de ayyuka çıkmaya başladı. Son günlerde ana akım Batı mediasından yer alan haber ve yorumlar, ABD ile AB (daha doğrusu Almanya) arasında örtü altında ciddi bir ihtilafın kaynadığına işaret ediyor.

Basına sızdırılan iki telefon görüşmesinin içeriği bu açıdan hayli ipucu veriyor: ABD'nin önde gelen diplomatlarından Victoria Nuland'ın Şubat başında ABD'nin Ukrayna büyükelçisi Geoffrey Pyatt ile yaptığı telefon görüşmesinde sarf ettiği »Fuck the EU« lafı bilhassa Alman basınına kızdırmış olsa da, asıl meselenin küfür olmadığı AB'nin Dış İlişkiler Dairesi Siyasî Sorunlar Genel-sekreteri Helga Schmid'in AB'nin Ukrayna büyükelçisi ile yaptığı telefon görüşmesinde ortaya çıkıyor.

Schmid, AB büyükelçisine »ABD'liler bizim fazlaca yumuşak olduğumuzu düşünüyorlar. Onlarla konuş ve onlara yanlış bilgiler yaymalarını gerektğini söyle« diyor. Basına sızdı-

rılan telefon görüşmesinden asıl meselenin bundan sonra Ukrayna'da ABD yanlısı mı, yoksa Almanya yanlısı mı bir kişinin söz sahibi olacağı kavgası olduğunu anlıyoruz.

Almanya uzun zamandır bolca para harcayarak ve müthiş bir lojistik-siyasî destekle Vitali Kliçko'nun Ukrayna siyasetinde önemli bir rol oynamasını sağladı. ABD ise, Nuland'ın ağzından, »Kliçko'nun uygun isim olmadığı« söylüyor. Ukrayna için 1991'den bu yana milyarlarca Dolar harcayan ABD, Kliçko'nun kontrol edilemeyeceği ve ABD'nin stratejik çıkarlarına ters düşeceği görüşünde. Zaten Nuland »Fuck the EU« derken, AB'ni değil Almanya'yı kastediyor. Almanlar da buna kızzıyorlar.

Gelişmelere bakılırsa kızmakta da haklılar. Bir kere ABD, Almanya'nın serzenişlerine aldırmadan Timoşenko'nun yakın adamı Aleksander Turçinov'u geçici başkan yaptırebildi. Ardından, gene Timoşenko'nun partisi olan »Anavatan Partisi« meclis grup başkanı Arseni Jazenjuk'u geçici başbakan ilân ettirdiler. Oluşturulan geçici hükümette Kliçko'nun partisinden tek bir kişi yok.

Ancak Almanya da boş durmuyor. Kliçko 25 Mayıs 2014'de yapılacak olan başkanlık seçimlerine aday olduğunu açıkladı bile. Diğer yandan Alman basını, daha önce Yanukoviç'e karşı koz olarak kullandıkları ve her daim »suçsuz« olduğunu ilân ettikleri Timoşenko'nun da pek »masum olmadığı« üzerine haberler yaymaya başladı. Örneğin Süddeutsche Zeitung, »Timoşenko'nun, Yanukoviç'in kadın versiyonu« olduğunu yazıyor. Gerçi Almanya Timoşenko'yu muhafazakâr partilerin birliği olan »Avrupa Halk Partisi«nin 6 Mart 2014'de yapılacak olan kurultayına davet ederek ve Berlin'de tedavi olmasını sağlayarak, Timoşenko ile de ilişkisini koparmıyor, ama asıl »adaylarının« Kliçko olduğunu da vurgulamaya devam ediyor.

Ancak emperyalist güçler arasında ortaya çıkan bu çelişkiler, hem ABD'nin, hem de AB'nin ortak çıkarları olduğu gerçeğinin üzerine örtmemeli. Amaç belli: Ukrayna bir daha geri dönmek üzere Rusya'nın etki alanından kopartılacak ve Batının kontrolü altına sokulacak. Bunun da en önemli adımı Ukrayna'nın AB ile imzalaması gereken Ortaklık Antlaşması. Önceden de yazdığımız gibi, bu antlaşma Ukrayna ekonomisi ve özellikle yoksul halk katmanları için tam bir felaket anlamında. Geçici başkan Tuşçinov'un yaptığı açıklamalardan, Kiev'deki yeni yönetimin, 35 milyar Dolar gelecek beklentisiyle, bu antlaşmayı imzalamaya çoktan niyetli olduğu anlaşılıyor. Batılı hükümetlerin Ukrayna'daki yeni hükümeti, herhangi bir meşruiyeti olmamasına rağmen, hemen tanımış olmalarının nedeni de bu.

Öyle ya da böyle; Almanya Kliçko'nun Kiev'deki başkanlık sarayına yerleşmesini başarsa da, başaramasa da, Ukrayna her halükârda Batının kontrolü altına girecek. Bu

küresel stratejiler açısından ABD'nin çıkarına olacak. Ama evdeki hesap çarşıya uyacak mı, işte o belli değil. Kırım Özerk Cumhuriyeti ile ülkenin doğusundaki bölgelerde meydana gelen olaylar, Rusya'nın da boş durmadığını gösteriyor. Çok açık: Emperyalistler Ukrayna'yı parçalarken, olan gene halka olacak. ■

STRATEJİK SİLAH: DOĞAL GAZ

8 MART 2014

Gerçek acıttıcıdır, bilhassa jeopolitik gerçekler. Ukrayna krizi bunu bir kez daha kanıtladı. Siz bakmayın Batı medyasının anti-Rus propagandasına, hele hele Türkiye'nin Kırım Tatarlarının »koruyuculuğuna« soyunmasına. Yolsuzluklar diyarının dış işleri memurunu kimse ciddiye almadığı gibi, Batı da gerçeklerin çok iyi farkında, çünkü Rusya'nın elinde çok güçlü bir silah var: Doğal gaz.

Kurumsal (korporatif) kapitalizmin örnek ülkesi hâline gelen Rusya, emperyalist güçler arasında oynanan »jeopolitik poker«de çok iyi kartlara sahip ve Putin kuşkusuz iyi bir oyuncu. Bu pokerde Putin'in oyun kâğıtlarına »tırnak atmasına« gerek yok, çünkü kâğıtları görmesini sağlayan bir aracı var: Gazprom!

Gazprom dünyanın en büyük doğal gaz tekeli ve petrol tekeli Rosneft'in yanı sıra Rusya'nın en büyük şirketi. Toplam 430 bin çalışanı olan Gazprom'un çoğunluk hissedarı Rus Federasyonu ve bu biçimiyle doğrudan Putin'in kontrolü altında olan »özel« bir devlet tekeli. 2013'ün ilk 9 ayında yaklaşık 111,4 milyar Dolar ciro ile 26,1 milyar Dolar kâr yapan Gazprom, aynı zamanda çeşitli projelerle

Rusya'daki istihdamı ve sivil toplum yapılarını finanse eden bir iç politika faktörü.

Ukrayna'ya – tabii ki neoliberal yaptırımları kabul etmesi koşuluyla – 11 milyar Euro destek vermek isteyen AB'nin, Ukrayna'dan geçen boru hatlarını kontrol altına almak istediği biliniyor. Ama AB, gaz vanasının başında Rusya oturduğundan, boru hatlarını kontrol etmenin tek başına yeterli olmadığını da çok iyi biliyor.

Üçü (Finlandiya, Çek Cum., Bulgaristan) yüzde 100 olmak üzere, 10 AB üyesi ülke doğal gaz ihtiyacının önemli bir bölümünü Rusya'dan karşılıyor. Bu oran Almanya yüzde 48. Doğal gazının yüzde 65'ini Rusya'dan alan Türkiye'nin ise etki gücü belli. Ukrayna'ya gelince: Ukrayna ihtiyacı olan doğal gazın yarıdan fazlasını Rusya'dan karşıladığı ve dış ticaretinin büyük bir bölümünü Rusya ile yaptığı için, göbeğinden Rusya'ya bağımlı. 2013 Aralık'ında Naftogas için fiyatı indiren Rusya'nın Kiev'deki yeni yönetime aynı kolaylığı göstermeyeceğini söylemek için müneccim olmaya gerek yok. Kaldı ki Gazprom yönetim kurulu başkanı Alexei Miller Ukray-

na'nın toplam 1,53 milyar Dolar tutan borcu nedeniyle herhangi bir fiyat indiriminde bulunamayacaklarını açıkladı bile.

Diğer yandan Rusya Batı Avrupa'ya doğal gaz nakliyatını güvence altına almak için uzun zamandır alternatif boru hatları kuruyor. Gerçi şu anda Ukrayna'dan geçen doğal gaz miktarı yılda 150 milyar kubikmetreyi buluyor, ama bu hacim giderek azalmakta. Baltık Denizinden geçen »Nord Stream« boru hattının yıllık kapasitesi 55 milyar kubikmetre. Karadeniz'den geçecek olan ve yapımı bir kaç yıla bitecek »South Stream«in kapasitesi ise yılda 63 milyar kubikmetre olacak. Gene şu anda faal olan »Blue Stream« boru hattını hesaplamıyoruz bile.

Rusya'nın boru hatları projelerinin aynı zamanda, Ukrayna gibi boru hattı geçen ülkelerin ellerindeki baskı potansiyelinin azaltılmasını hedeflemesi nedeniyle, Rusya'nın Ukrayna krizinde gayet rahat bir pozisyonda olduğunu söylemek olanaklı. Gazprom'un dolaylı yoldan bir nevi devlet tekeli olması, doğal gaz nakliyatı ve satış stratejilerinin işletme ve kâr mantığı çerçevesinde değil, siyasî hedefler çerçevesinde şekillendirilmesini olanaklı kılıyor. Bu da Putin'in elinde nedenli güçlü bir silah olduğunu gösteriyor.

Ukrayna ve Kırım ihtilafı nedeniyle Batı'nın Rusya'ya ekonomik yaptırım kararı alması ve kimi baskı tedbirlerine başvurması, doğal gaz gerçeğini değiştirmiyor. Zaten bu nedenle Rus doğal gazına bağımlı olan AB ve daha rahat konumda olan ABD arasında bütünsel bir Ukrayna siyaseti olanaklı değil. Savaş tamamlarının gürültüsü emperyalist kavgaların arka planının görülmesini engellemeli. Konuya değinmeye devam edeceğiz.

Bugün 8 Mart. Kadınların ve trans bireylerin erkek egemenliğine karşı verdikleri mücadele önünde saygı ile eğiliyor, bir erkeğin böylesi bir günde yapması gerekenin SUSMAK olduğunu öğrendiğim için, susuyorum. ■

RUSYA'NIN RASYONEL HEDEFİ

15 MART 2014

Alman Şansölyesi Merkel Çarşamba günü Federal Parlamento'da yaptığı hükümet açıklamasında, Rusya'ya sert eleştiriler yönelterek, Rusya'nın »hukukun ve işbirliğinin yoluna dönmemesi hâlinde büyük siyasî ve ekonomik zararlar karşılaşılabileceğini« söyleyip, gerektiğinde »vize görüşmelerinin durdurulması, banka hesaplarının dondurulması ve AB-Rusya Zirvesinin iptal edilmesi« gibi tedbirler ile »iktisadî yaptırımlara« başvuracaklarını vurguladı.

Çeşitli ülkelerin »toprak bütünlüklerinin« zarar görmesinde sicili hayli kabarık olan Almanya'nın Rusya'ya »Ukrayna'nın toprak bütünlüğüne zarar veriyorsun« suçlaması yapması pek inandırıcı değil. Kaldı ki »tedbir uygulayacağız« tehditlerinin Rusya'da ciddiye alındığı da söylenemez. Çünkü Rus yönetimi, çelişkili çıkarlarıyla Batı'nın Rusya ile Ukrayna (veya Kırım) için askerî ihtilafı göze alamayacağını hesaplıyor – aynı Gürcistan'da olduğu gibi.

Rusya'nın bu hesabının doğru olduğunu kanıtlayan çeşitli nedenler var: Bir kere Rusya'nın Ukrayna'yı kaybetmesi yaşamsal stra-

tejik önemde. Ukrayna'nın AB üyesi yapılmasının AB için böylesine önceliği yok. Yani Rusya'nın kaybı, AB'nin kazancından çok daha büyük olacağı için, Rusya'nın göstereceği angajman, Batı'nın angajmanından kat be kat fazla olacak.

Rusya son derece rasyonel bir stratejik hedef peşinde: Ukrayna'nın NATO üyeliğini engellemek. Ukrayna Rusya için, gerek nüfus yoğunluğu, gerekse de Sovyetler sonrası alandaki tüm entegrasyon projeleri açısından büyük önem taşıyor. Buradaki kilit bölge Kırım'dır. Kırım'ın Rus askerince işgal edilmesi Ukrayna'nın NATO üyeliğini engelleyebilir. Çünkü NATO tüzüğüne göre, topraklarının bir kısmında yabancı bir devletin askerleri bulunan ülkeler NATO üyesi olamazlar.

Ukrayna konusunda net ve ortak siyasette anlaşılamamış olan Almanya ve ABD, Pazar günü Kırım'da yapılacak olan referandumdan Rusya'ya katılma kararının çıkmasının ardından Kırım'a resmen Rus ordusunun yerleşmesine karşı yapabilecekleri hiç bir şey yok. Bilhassa Almanya Rusya ile olan ilişkilerini Ukrayna için kurban edebilecek bir ko-

numda değil. Alman sermaye birliklerinin yaptığı bir açıklama bunu kanıtlıyor.

Alman sermayesi, 2013'de Ukrayna'ya yapılan ihracatın sadece 5,5 milyar Euro tuttuğunu, ama Rusya'ya yönelik ihracatın ise 36 milyar Euro'yu bulduğunu; 6.200 Alman şirketinin faal olduğu Rusya'daki Alman yatırımlarının 20 milyar Euro'dan fazla olduğunu ve Almanya'da 300 bin kişilik istihdamın doğrudan Rusya ile olan ticarete bağımlığını vurgulayarak, Alman hükümetini itidale davet ediyor ve Ukrayna ihtilafının »diyalog« ile çözölmesini öneriyor.

Bu arada – yanlış anlaşılmamak için – vurgulamakta yarar var: Putin, elbette bir demokrat değil ve kararlarını verirken Ukrayna halkının çıkarlarını göz önünde tuttuğu söylenemez. Ukrayna ihtilafı, Rusya'daki çeşitli sermaye fraksiyonları arasında moderasyon görevini üstlenen ve özellikle askerî-sınai-kompleksin temsilcisi olan Putin yönetimi açısından ciddi bir iç politik önem de taşımakta. Ukrayna konusunda Batı'ya karşı gösterilen uzlaşmasız tavır, ücretlerin düştüğü, yoksulluğun kronikleştiiği ve ekonomik sorunların yaşandığı Rusya'daki siyasî sistemin meşrulaştırılması ve Putin hükümetinin toplumsal desteğinin artırılması için önemli bir araç.

Diğer yandan Rusya ve Ukrayna arasındaki ticaret hacminin toplam 55 milyar Dolar'a ulaştığı, Doğu Ukrayna'daki makina sanayinin fiilen Rusya askerî-sınai-kompleksinin önemli bir bileşeni olduğu ve Kırım'ın Rus donanması için vazgeçilmez olduğu düşünülürse, Rusya'nın Ukrayna'yı etki alanında tutmak için neden böylesine kararlı davrandığı daha iyi anlaşılabilir.

Gene de unutmamak gerekiyor: rasyonel hamleleri yanlış değerlendirip, bunlara ir-

rasyonel tepki göstermek, hiç te istenmeyen kötü sonuçlara yol açabilir. Yüzyıl öncesinde, 1914'de paylaşım kavgaları ve irrasyonelite Dünya Savaşına yol açmıştı. Kim bilir, bugün bir dünya savaşı tehdidi altında değilsek, bunu devasa nükleer silah cephanelerine borçluyuzdur belki de – en azından belirli bir zaman süreci için. ■

ALMANYA'NIN YENİ »DÜNYA POLİTİKASI«

22 MART 2014

Ukrayna ihtilafı uluslararası siyasete damgasını vurmaya ve emperyalist güçler arasındaki çelişkileri daha da belirginleştirerek, çirkin yüzlerini ortaya çıkartmaya devam ediyor. Bu bilhassa Almanya için geçerli. 2014 Almanya'sı, I. Dünya Savaşının 100. yıldönümünün yaklaştığı bugünlerde, Kaiser Wilhelm'in politikalarını andıran bir yönelim içerisinde.

Bu arada trajik bir benzerliğin Alman sosyal-demokrasisi için de geçerli olduğunu vurgulamakta yarar var, çünkü Büyük Koalisyonun küçük ortağı SPD, muhalefetteki Yeşiller partisinin de ideolojik desteğiyle »Almanya'nın gücünü göstermesi gerekiyor« propagandasına sarılıyor. »Savaş Kredilerini« onaylayan 1914'ün SPD'si ile 2014'ün SPD'si arasındaki tek fark, parti içerisinde bu gidişata direnebilecek tek bir antimilitaristin dahi bulunmaması. Tarih gene tekerrür ediyor ve burjuvazi, tek başına burjuva partileriyle gerçekleştiremeyeceklerini, bir zamanlar işçi sınıfının bağrında doğan sosyaldemokrasi yardımıyla hayata geçiriyor.

Geçen hafta sonu Atina'da gerçekleştirilen bir toplantı, Almanya'nın nasıl bir »Dünya Poli-

tikası« izlemek istediğini gözler önüne çıkardı. »Körber Vakfı Bergedorf Sohbet Çevresi« olarak Türkçe'ye çevrilebilecek olan kurumsal yapılanma, yılda üç kez bakanlıklardan, parlamentodan ve düşünce kuruluşlarından önemli isimlerin katıldığı toplantılarla, Alman dış politikasının köşe taşlarını biçimlendirmeye ve yaygın medyanın kamuoyu görüşünü oluşturmada nasıl bir strateji izlemesi gerektiği tespit etmeye çalışıyor.

Atina toplantısında öne çıkan görüş, Almanya'nın »Avrupa'da baş rol oynaması gerektiği« ve Avrupa'nın patronu olarak, »Rusya'ya haddini bildirebilecek tek güç« olduğudur. Atina'da bir araya gelen »uzmanların« görüşüne göre, Avrupa'da bunu yapabilecek başka ülke yok. Londra ve diğer başkentler kendi sorunlarıyla boğuşur, Brüksel ise Putin'in karşısına çıkabilecek »güçlü bir isimden« mahrumken, »Boss of Euroland« olarak nitelendirilen Merkel'den »sorumluluğunu üstlenmesi« isteniyor.

Aslına bakılırsa bu çizgiye hemen gelinmedi, bu, uzun bir PR-çalışmasının sonucu. 2013 Ekim'inde Federal Cumhurbaşkanı Gauck

yaptığı konuşma ile yeni yönelimin ilk raundunu açmıştı. Dışişleri Bakanı SPD'li Steinmeier Ocak 2014'de »dünya bizden işe karışmamızı bekliyor« tespitini yapmış, ardından Savunma Bakanı Ursula von der Leyen Avrupa'nın »küresel oyunlarda askeri araçlar olmadan başarı sağlayamayacağını« açıklamış ve Şubat ayında düzenlenen Münih Güvenlik Konferansı'nda »dünya politikasında Alman momentinin geldiği« vurgulanmıştı. O açıdan bakıldığında, Almanya'nın Rusya'ya karşı geliştirilen yaptırım politikalarının en ısrarlı savunucusu olduğu da göz önünde tutulursa, Ukrayna ihtilafının Almanya'nın yeni yönelimi için bir »test« olduğu söylenebilir.

Ancak Almanya'nın ikili oyun ustası olduğu da unutulmamalı. Tam Kırım'ın Rusya'ya bağlanmasını sağlayan referandumun yapıldığı gün ajanslar, Alman enerji tekeli RWE'nin Karadeniz'den Bulgaristan'a, oradan da İtalya'nın Tarvisio kentine gidecek olan doğal gaz ve petrol boru hattı inşası için Rus yönetiminde olan bir konsorsiyuma 5 milyar Euro'luk bir ihale verdiğini bildiriyorlardı. Yani Rus Gazprom tekeli ile Alman, İtalyan ve Fransız tekelleri, Batılı ülkelerin stabilize etmeye çalıştıkları Ukrayna'yı zayıflatacak bir projeye imza atıyorlardı. Gazprom, »South Stream« olarak adlandırılan boru hattının yarısına sahip. Kaldı ki Alman sermayesi Rusya konusunda anlaşılır nedenlerden dolayı hâlen ikircikli davranıyor.

Almanya'nın agresif politikası başka bazı gerçekleri de unutturmuşa benziyor. Merkel'in Rusya'ya yönelttiği »uluslararası politikaya aykırı davranma« suçlaması ters tepebilir. Çünkü gerek Türkiye'nin Kıbrıs işgali, gerekse de Kosova'nın Yugoslavya'dan ayrılması, uluslararası hukuka pek uygun değil. Rus medyası bu gerçeği anımsatmaktan geri

durmuyor. Görüldüğü kadarıyla Almanya 1914 ve 1939'dan sonra dünyanın geleceğini karartmaya yeniden aday. Bu tehlikeli gidişata tek karşı çıkan ise Almanya toplumsal ve siyasî solu – o da Avrupa merkezci yaklaşımlardan pek kurtulabilmiş değil. Velhasıl, Almanya'nın Dünya Politikası, »Wilhelmizmin« gölgesiyle, »ölümün Almanyalı bir usta« olduğunu daha çok hatırlatacak gibi.

Newroz ateşinin barışa olan duyarlılığı artması dileğiyle: Newroz Pîroz be! ■

KARANLIK BULUTLAR ALTINDA...

29 MART 2014

Türkiye kamuoyu yarın yapılacak olan yerel seçimlere ve yolsuzluklar yumağına kilitlenmişken, kimsenin dünya ekonomisinin üzerinde toplanmaya başlayan karanlık bulutlara bakmaya mecali yok gibi görünüyor. Aslında bu karanlık bulutların yol açacağı fırtınanın Türkiye ekonomisini ve dolayısıyla Türkiye'deki siyaseti ne denli etkileyeceğini görmek için ekonomist olmaya gerek yok. Tam da böylesi bir dönemde bilhassa muhalif güçlerin yapması gereken, "Yolsuzluklar Sultanının" çatışma retoriğine kapılmadan kafalarını "önlerindeki tabaktan" kaldırıp, dünyada ne olup bittiğine bakmaları ve buna göre siyasetlerini şekillendirmeleridir. Hiç kuşku yok: yerel seçimden kim galip çıkarsa çıksın, Türkiye'nin geleceğini belirleyecek olan dünya ekonomisindeki gelişmelerdir.

Telgraf stilindeki bir bakış karanlık bulutların nasıl toplandığını görebilmeye yetiyor. ABD'nin Ukrayna ihtilafı çerçevesinde, birbirlerine iktisadi olarak kopmaz bir biçimde bağlı olan AB ve Rusya arasında bir ticaret savaşını kaşıdığı malum. Böylesi bir durumda ABD'nin siyasi ve ekonomik olarak güçleneceğini hesapladığını söyleyebiliriz. Zaten

ABD Merkez Bankasının uyguladığı para politikası eşik ülkelerinin ekonomileri üzerinde büyük bir baskı oluşturduğundan, bunlarla ticari ilişkilerini derinleştirmiş olan AB ekonomisini zora soktu. Bunun üstüne bir de Rusya ile bir ticaret savaşına girilirse, hem AB, hem de Rusya ekonomisi kaybedecek.

Ancak böylesi bir gelişmenin küresel çapta ekonomik buhrana yol açması ise fazlasıyla muhtemel. Çünkü özellikle uluslararası mali piyasalarda hayli şişmiş olan spekülasyon balonları patlayarak, 2008 krizine rahmet okutacak sonuçlara yol açabilir. Elbette bu durumda tersinde ABD ekonomisi de olumsuz etkileneceğinden, ABD açısından evdeki hesap çarşıya uymayabilir.

Uzak Doğu'ya baktığımızda ise bölgenin önde gelen ekonomi motorlarının fena halde tökezlediklerini görebiliriz. Örneğin Japonya'nın ihracatı teşvik etmek için aldığı tüm tedbirlerin fos çıktığını gören mali piyasa aktörleri arayış içerisindeler. Japonya son 30 yılda ilk kez büyük bir ticaret açığı kaydetmek zorunda kaldı. Gözlemciler Japonya'nın 2014'deki dış ticaret açığının 15 milyar Dolar'ı aşacağını

tahmin ediyorlar. Görüldüğü kadarıyla milliyetçi ve saldırgan bir dış politikayla iktidarını korumaya çalışan Şinzo Abe hükümeti daha güçlü bir baskı altına girecek.

Diğer yandan güçlü Çin ekonomisinde de ciddi sorunlar yaşanmakta. Çin'in ihracatı 2013'de yüzde 18 gerileyince, uluslararası mali piyasalarda şok dalgalarına yol açtı. Bununla birlikte Çin Merkez Bankası daha önceki piyasaya para pompalama siyasetinden vazgeçti. 2013'de iç piyasaya 1 trilyon Dolar pompalayan Merkez Bankası hem Çin gayri menkul piyasasındaki spekülasyon balonlarının devasa bir biçimde şişmesine, hem de uluslararası finans spekülasyonlarının Çin hammadde piyasasında spekülasyonlara yönelmesine neden olmuştu. Merkez Bankası şimdi piyasalardan para çekmeye başlayınca spekülasyonların kurduğu kırılgan sistem temellerinden sarsılmaya başladı. Çin yönetiminin Çin mali piyasalarına yönelik yeni tedbirlere girişeceği ve şirket iflaslarını önlemeye kalkışmayacağı dedikodularının yayılması, kontrol altına alamadıkları Çin yönetiminden zaten çekinen küresel spekülasyonların paniğe kapılmasına neden oldu. Almanya'daki kimi araştırma kurumunun, "Çin önümüzdeki dönemde dünya ekonomisinin motoru olma rolünü oynayamayacak" tahminini yapması, paniğin büyümesine yol açıyor.

Pasifikte sular ısınır, Ortadoğu'da kurulmaya çalışılan yeni dengeler belirsizliklere yol açar, başta Brezilya, Güney Afrika ve Hindistan olmak üzere eşik ülkelerinde ekonomik durgunluklar etkinliklerini artırır ve Çin ve Japonya ekonomileri tökezlerken, AB ve Rusya arasında çıkabilecek bir ticaret savaşı dünya ekonomisini büyük – belkide görülmemiş ölçüde – bir krizin içerisine sokabilir. Çoklu

kriz ortamında boğuşan bir Türkiye'nin böyle bir krizde görebileceği hasarı düşünmeye çalışmak bile ürkütücü. Askeri ihtilaf tehlikesine değinmedik bile! Yarın Türkiye'de olağanüstü anlamlar yüklenmiş yerel seçimler yapılacak. Demokratik kesimlerin seçimlerden başarı kazanarak çıkması olanaklı gözüküyor. Ancak elde edilecek başarı tek başına yeterli olmayacak. Türkiye demokrasi güçleri gelecek olan asıl fırtınaya şimdiden hazırlanmaları gerekiyor. Fırtına, her alanda büyük hasar yaratacak. ■

ALMANYA'NIN »YENİ SORUMLULUĞU«

5 NİSAN 2014

Mali'deki askerî angajmanın genişletilmesi- nin ve Merkez Afrika Cumhuriyeti'ne Federal Ordu mensuplarının gönderilme planları- nın kesinleşmesinin ardından Alman siyaseti yeni bir operasyonu daha tartışmaya başladı. Büyük koalisyon, özellikle SPD'li Dışişleri Bakanı Steinmeier'in özel çabasıyla Alman deniz kuvvetlerinin »Augsburg« firkateynini Akdeniz'e göndermek istiyor. Hükümetin bu kararı uygulamaya sokabilmesi için Federal Parlamento'nun onayına ihtiyacı var.

Hükümet, »Augsburg« firkateyninin »Akde- niz'de Suriye'nin kimyasal silahlarını imha etme görevini yerine getiren gemileri koru- yacağı« gerekçesiyle, bu operasyonun »barı- şa katkı« sunacağını söyleyerek, kamuoyunu ikna etmeye çalışıyor. Bu vesileyle de Federal Ordunun yurtdışına gönderilmesine karşı çıkan tek parti olan Sol Parti üzerindeki bas- kılar da yoğunlaştırılıyor. Parti içerisindeki reformist kanat, »tek bir gemi ve münferit karar« savunusuyla Sol Parti'nin bu karara onay vermesi görüşünde. Meclis grubu çetin geçeceği belli olan bir tartışmaya başladı bile. Elbette »tek bir geminin« savaş operasyonu-

na kalkışmayacağı iddia edilebilir, ama sorun »tek bir gemi« değil ki. Bir kere böylesi bir adımı meşru kılacak bir BM kararı yok. Kaldı ki »güvenlik« için »Augsburg« firkateynine de ihtiyaç yok. Suriye'nin kimyasal silahları- nın yüklendiği Norveç bandıralı »Taiko« ve Danimarka bandıralı »Ark Fatura« gemileri Britanya, Çin, Danimarka, Finlandiya ve Nor- veç savaş gemileri ve askerlerince korunuyor. Ayrıca kimyasal silahların imha edileceği alanda, yani Doğu Akdeniz'de NATO'nun »Aktive Endeavour« operasyonuna devam eden ve aralarında Alman askerlerinin de bu- lunduğu deniz kuvvetleri var. ABD'nin 6. Fi- losunun bulunduğu bir bölgede »Augsburg« firkateyninin »güvenlik için gerekli olduğu« iddiası hayli abartılı.

Peki, o zaman Almanya'nın derdi nedir? Bir kere Akdeniz'de söz konusu olan mesele kimyasal silahların imhası değil, Suriye'ye karşı gerektiğinde kullanılacak »askerî opsi- yonun« güçlendirilerek ayakta tutulmasıdır. ABD ve müttefikleri, bilhassa Birleşik Arap Emirlikleri, Britanya, Katar, Suudi Arabis- tan ve Türkiye, hâlâ »insani koridorların« ve »uçuşa yasak hava sahalarının« oluşturulma-

sı fikrinden vazgeçmiş değiller. Akdeniz'deki güçleri ile de bunu gerçekleştirebilecek askerî araçlara sahipler.

Bu açıdan bakınca Türkiye'ye konuşlandırılan »Patriot« roket sistemleri ile bölgedeki Alman deniz kuvvetlerinin yeni bir gemiyle desteklenmesi ayrı bir önem kazanmakta. Ancak Alman hükümetinin »Augsburg« ısrarının ardında başka bir neden daha yatmakta: Alman hükümeti, savaş karşıtlığının yaygın olduğu iç kamuoyunda müdahaleci ve militaristleştirilen Alman dış politikasını meşrulaştırmak için bir gerekçe yaratmak istemektedir: Kimyasal silahların imha edilmesini destekleyen »barışçıl bir görev« bunun için biçilmiş kaftan.

Alman hükümeti »Augsburg« firkateynini bölgeye göndererek, uzun zamandır biçimlendirdiği »Almanya'nın yeni sorumlulukları üstlenmeye hazır olduğunu« sembolik bir biçimde vurgulamak istemektedir. Daha doğrusu Almanya, askerî ihtilaflarda da müdahil olmakta kararlı ve müdahale yetisi güçlü bir »Global Player« olduğunu, »dosta, düşmana« kanıtlamayı hedeflemektedir.

Almanya gerek uluslararası ihtilaflara asker göndererek, gerekse de silah ihracatını artırarak küresel aktör olduğunu uzun zamandır kanıtlamış durumda. »Augsburg« olayının ironik yanı ise, Almanya'nın imalatı için bolca Suriye'ye sattığı kimyasal maddeler olmadan imal edilemeyecek kimyasal silahların imha edilmesini gerekçe göstermesidir. Sermaye yüzüzlüğünün bu kadarına şaşırmanın elde değil.

Hükümet muhtemelen Federal Parlamento'nun onayını alacak. Ama bu oylama, Sol Parti açısından da önemli bir sınav olacak. Bu sınav, parti programının bağlayıcı olup olmadığını gösterecek. ■

YENİ UMUT: SIVILAŞTIRILMIŞ GAZ

12 NİSAN 2014

Ukrayna krizi emperyalist güçler arasındaki çelişkileri bir kez daha ortaya çıkarmasının yanı sıra, enerji siyasetinin güç siyaseti olduğu gerçeğinin altını bir kez daha çizdi. Bu köşeden Batının Ukrayna ihtilafı çerçevesine Rusya'ya karşı geliştirdiği tavrın zorluklarına ve bilhassa AB'nin Rus doğal gazına olan bağımlılığına dikkat çekmiştik. AB'nin doğal gaz bağımlılığı sürdüğü müddetçe Rusya'ya yaptırım uygulamasının pek inandırıcı olmayacağı herkesin malumu.

Ama son günlerde Alman basınının ekonomi sayfalarında yer alan bazı haberler, AB elitlerinin doğal gaz konusunda yeni umutlar peşinde koştuklarına işaret ediyor: LNG olarak kısaltılan sıvılaştırılmış doğal gaz (Liquified Natural Gas). Görüldüğü kadarıyla AB bu şekilde orta vadede Rus doğal gazından bağımsızlaşabileceğini ciddi olarak düşünmeye başladı.

Enerji taşıyıcılarını konu alan çeşitli internet sitelerine baktığımızda, dünya çapındaki LNG piyasasında hayli hareketlilik olduğunu ve hızla geliştiğini görebilmekteyiz. Bu beklenen bir gelişme, çünkü doğal gaz ilk kez

1785'de Britanya'da kullanılmaya başlamasından bu yana yerküremizdeki en önemli enerji taşıyıcılarından birisi hâline geldi ve şu anda dünya çapındaki enerji ihtiyacının yüzde 25'i doğal gaz üzerinden karşılanıyor.

Rusya'nın dünya çapında satılan doğal gazın yüzde 22'sini karşıladığı (ABD=Yüzde 20) ve en büyük doğal gaz alıcılarının ABD, Almanya, Fransa, Japonya, İtalya ve Ukrayna oldukları göz önünde tutulursa, Rusya'nın batı kontrolü altına alınmasının ve/veya Rus doğal gazından bağımsızlaşmanın Batı açısından ne denli önem taşıdığı anlaşılabilir. Öte yandan uzmanlar dünya çapındaki doğal gaz rezervlerinin ancak 67 yıl daha kullanılabileceğini belirtiyorlar. Doğal gaz rezervleri ağırlıklı olarak Ortadoğu ve Rusya ile bazı komşularında yoğunlaşmış durumda. Bu da Batının Ortadoğu, Rusya ve Orta Asya stratejilerinin şekillendirilmesinde büyük rol oynuyor.

AB açısından LNG'nin enerji »güvenliğini« sağlaması için küçümsenemeyecek bir alternatif hâline geldiği söylenebilir. Ancak bu alternatifin özlenen bağımsızlığı kısa vadede

sağlayabilmesi olanaklı değil. Çünkü -160 Santigrat derecenin altına soğutularak nakledilebilen LNG'yi kullanmaya hazır hâlde depolayabilecek terminaller AB'nde yeterince bulunmuyor. AB ülkeleri bu terminalleri inşa etmek için kolları sıvamış durumdalar.

Örneğin Polonya bu yıl sonunda Świnoujście limanında yıllık 7,5 milyar kübik metre kapasiteli ilk terminalini faaliyete geçiriyor. Terminalin kapasitesi ihtiyaca göre artırılabilir, çünkü Polonya komşuları Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Macaristan, hatta Hırvatistan'a bile, doğal gaz satabilecek konuma gelmek istiyor. Son hükümet ve devlet başkanları zirvesinde »enerji tedarikini farklılaştırma« kararını alan AB için stratejik bir önem taşıyabilme fırsatı gören Polonya başbakanı Tusk, AB'nin en kısa zamanda bir »enerji birliği« kurmasını talep etti bile.

Aynı şekilde Litvanya da bazı atılımlar atıyor. Doğal gazının yüzde yüzünü Rusya'dan karşılayan Litvanya, Güney Kore'ye dev bir yüzer terminal ihalesi verdi. Yüzer terminal teorik olarak Litvanya'ya LNG sayesinde yıllık 3 milyar kübik metrelik doğal gaz ihtiyacını Klaipeda limanı üzerinden karşılama fırsatını verecek – pratikte bu olanaklı olabilecek mi, o henüz belli değil.

Bu gelişme her halükarda gerek Ortadoğu'yu, gerekse de Pasifik alanını ilgilendiriyor. Çünkü sıvılaştırılmış doğal gazın nakliye yolları şu an için Katar'dan Uzak Doğu'ya uzanıyor. AB ve ABD enerji nakliyat yollarının kontrolleri altına kalabilmesi için tüm güçlerini seferber etmiş durumdalar. O açıdan Ukrayna ihtilafına salt jeopolitik bakış açısıyla bakmak yanılgıya yol açabilir. Küresel ilişkilerin yönünü belirleyen öncelikle emperyalist güçlerin jeopolitik, jeoekonomik ve jeostratejik

çıkarlarıdır. Bunları dikkate almadan Ortadoğu'nun herhangi bir ülkesinde siyaseti şekillendireceğini sanmak ise büyük bir ahmaklık olacaktır. ■

MİLİTARİST DENEME BALONU

19 NİSAN 2014

Federal Hükümet bu ay basına sızdırdığı anayasa değişikliği planlarını rafa kaldırdı. Hükümet »terörle mücadele« gerekçesi ile Alman anayasasının 35. maddesini değiştirmeyi planlıyordu. 35. madde, Federal Hükümetin »kamu güvenliği veya düzeninin ayakta kalması (...) için doğal felaketler veya başka facia durumunda Federal sınır polisi ile silahlı kuvvetleri ülke içinde görevlendirebileceğini« öngörüyor. Hükümet 35. maddenin 3. bendini değiştirerek, olası bir »terör saldırısında savunma bakanının tek başına bir yolcu uçağını düşürme emrini verebilmesi« olanaklı kılmak istiyordu.

Federal Anayasa Mahkemesi 2012 Ağustos'unda böylesi »vahim bir kararı« ancak hükümetin bir bütün olarak alabileceğini belirtmişti. Mahkemenin kararını esas alan muhalefet dolayısıyla planlar basına sızarak sızamaz eleştirilerini yükseltti. Nitekim 10 Nisan 2014 Perşembe günü İçişleri Bakanı de Maiziére, Ekonomi Bakanı Gabriel ve CSU'lu bazı bakanlarla bir araya gelen Şansölye Merkel, hükümetin bu planları rafa kaldırdığını açıkladı. Sol Parti ve Yeşiller milletvekillerinin itirazı kabul görmüş gibi görünüyordu.

Ancak aylarca kamuoyundan gizli olarak yürütülen ve sonra basına sızdırılan bu planın uzun vadeli bir algı operasyonunun devamı olduğunu söylemek olanaklı. Hükümet militarist deneme balonu ile beklenen toplumsal tepkiyi tek bir alana, yani yolcu uçaklarının düşürülmesi planına yoğunlaştırmayı başardı. Asıl amaç, planın geri kalan kısımlarının toplumsal kabulünü sağlamak.

Savunma siyaseti uzmanlarından gazeteci Aert van Riel, hükümetin bilinçli olarak parlamento onayı gerektiren önemli askerî kararları tek başına alabilmek için ortam yaratmaya çalıştığını vurguluyor. Alman barış hareketi de bu çerçevede yeni anayasa değişikliklerinin söz konusu olacağına dikkat çekiyor ve neoliberal dönüşümün bir gereği olarak iç ve dış siyasetin militaristleştirilmeye çalışılmasını, uluslararası hukuka aykırı olarak kullanılacak İnsansız Hava Araçlarının Federal Ordunun hizmetine sokulmak istenmesini eleştiriyor.

Almanya'nın, AB çatısı altında küresel ihtilaf-lara müdahil olabilecek, enerji »güvenliğini« kendi gücü ile sağlayabilecek ve ekonomik

gücü ile dünya siyasetini yönlendirebilecek bir konuma gelmeye çalıştığı uzun zamandır biliniyor. Ki 2000 yılında kararlaştırılan »Lizbon Stratejisinin« temel amacı da bu. Ancak şu an için gerek Almanya tek başına, gerekse de AB ile, yılda 600 milyar Doları savunma politikalarına harcayan ABD'nin karşısında konumlanabilecek durumda değil. AB'nin kendisine ait silahlı kuvvetler oluşturma çalışmaları, AB'nin ortak bir »Avrupa Savunma ve Güvenlik Siyaseti« çerçevesinde »tek sesle« konuşma çabaları ve AB üyelerine yönelik silahlanma yükümlülükleri tamamen bu çerçevede değerlendirilmek zorunda.

Almanya kamuoyunun geleneksel savaş karşıtlığı bu planların önünde önemli bir engel. CDU/CSU, SPD ve Yeşillerden oluşan neo-liberal cephe öz itibariyle aynı hedefe odaklanan bir dış siyaseti savunuyorlar. Federal Ordunun ülke içinde ve dışında operasyonlara katılabilmesi için »insan hakları«, »demokrasi«, »kadın hakları« gibi gerekçeler ile »terörizm tehdidine karşı savunma gücü« oluşturma propagandaları, kamuoyundaki algıları biçimlendirmek için kullanılmaktadırlar. Anayasa değişikliğine yönelik militarist deneme balonları önümüzdeki dönemde de bolca kullanılması pek muhtemel. Refah şovenizminin etkisi altındaki çoğunluk toplumu böylesi bir değişime fazlasıyla yatkın. O nedenle sayısı nedeniyle parlamentoda etkin olamasa da, küçük Sol Parti meclis grubunun rolü giderek daha önemli olacak. En azından balonu patlatmaya yarayan iğne olarak! ■

ALMANYA'NIN BATI AFRİKA SEVDASI

26 NİSAN 2014

Alman deniz kuvvetleri 17 Nisan'dan beri Gine Körfezi'nde gerçekleştirilen »Obangame Express 2014« tatbikatına katılıyor. Federal Hükümet, 24 Nisan'a kadar sürecektir olan büyük askerî tatbikatın, »Batı Afrika kıyılarını korsanlardan koruma ve bölge ülkeleri arasındaki işbirliği tedbirlerini teşvik etmeyi« hedeflediğini belirtiyor. Basının bildirdiğine göre, Alman deniz kuvvetleri iki fırkateyn ve bir »Müdahale Grupları Destek Gemisi« ile tatbikatta temsil ediliyor.

NATO ve AB'nin ortaklaşa gerçekleştirdikleri tatbikatlardan birisi olan »Obangame Express«, Almanya'nın militarist stratejileri açısından hayli önem taşıyor. Aynı zamanda yeni NATO stratejisiyle de örtüşüyor. Almanya, özellikle Alman silah tekelleri Gine'yi »geleceğin kârlı pazarlarından birisi« olarak değerlendiriyor. Somali'ye nazaran Batı Afrika'da »eylem yetisini kaybetmemiş işleyen devlet yapılanmaları« olduğu tespiti ile, Merkel'in dediği ve NATO stratejisinin gerek gördüğü gibi, »bölge ülkelerinin korsanlara ve diğer tehdit unsurlarına karşı kendi denizcilik yetenekleri ile mücadele etmeleri teşvik« edilecek – miş!

Almanya uzun zamandan beri »Fildişi sahillerinden Kongo'ya kadar« olan bölgedeki angajmanını giderek artırıyor. »Obangame Express« öncesinde Gine'nin Accra kentinde düzenlenen ve »kıyı şeritleri güvenliği« konulu askerî fuarda çoğunlukla Alman silah tekelleri yer almıştı. Benin ve Togo kıyı güvenlik birimleri hâlen Alman deniz kuvvetlerince eğitiliyorlar. Diğer yandan Gine'de Almanya'nın finanse ettiği ve 2004'deki açılışını bizzat Şansölye Schröder'in yaptığı »Kofi Annan International Peacekeeping Training Centre« KAIPTC'de »Kontr-Korsanlık ve Transnasyonal Organize Suç Şebekeleri« dersleri veriliyor. Kısacası Almanya, Batı Afrika ülkelerindeki angajmanını hayli genişletmiş durumda.

Almanya'nın bu angajmanının ardındaki militarist stratejisinin iki temel hedefi var: Birincisi, Bonn Temel Yasası'nın salt »yurt savunmasıyla« sınırlandırarak görevlendirildiği Federal Ordunun, anayasal hükümleri zorlamadan, »ittifak görevleri ve uluslararası işbirliğinin gerekleri« kisvesi altında yurt dışı operasyonlara katılması sağlanarak, küresel müdahale yetisini »yasal antrenmanlarla« güçlendirmektir.

İkincisi ise Alman tekellerinin dünya pazarlarına ve hammadde kaynaklarına engelsiz erişimini »güvence« altına almaktır, ki hükümetin »Beyaz Kitabı« Federal Ordunun temel görevinin bu olduğunu belirtiyor. Bu açıdan Gine'nin büyük önemi var. Bir kere Gine kıyısında büyük petrol yatakları bulunuyor; sadece »Jubilee« adlı alanda 800 milyon varil petrol olduğu tahmin edilmekte. Diğer yandan Gine hükümeti ordusunu yüksek teknoloji ve modern silahlarla donatmak istiyor. Bunun içinse, petrol gelirlerinin yardımıyla, Alman silah tekellerine gerekli parayı verebilecek güçte.

Gine böylelikle Avrupa'ya gönderilen petrolün nakliyat yollarını koruyabilme (!) yetisine sahip olacak – hem komşu ülkelerle işbirliğinde, hem de NATO kuvvetlerine gereksinim duymadan. Ayrıca kıyı »güvenliği« sayesinde Avrupa'ya yönelik »illegal göçü« engelleyecek yeni bir koruyucu faktör oluşturulmuş olacak.

Şansölye Merkel, Körber Vakfı'nın 2011 Eylül'ünde Berlin'de düzenlediği bir toplantıda şöyle demişti: »Eğer dünyanın herhangi bir yerindeki bir ihtilafa müdahale etmekten çekinmeyeceksek, o zaman başka ülkelere ve organizasyonlara »siz de katılın« çağrısı yapmamız yeterli olmayacaktır. Angajman göstermek isteyen ülkelere bunu yapabilme yetisini de vermek zorundayız. (...) Bu, silah ihracatını da içermektedir«. Merkel'in konuşması, »Almanya dünyadaki sorumluluğunun bilincindedir« başlığını taşıyordu.

Görüldüğü gibi Almanya, »yeni sorumluluğunun« gereklerini yerine getirmek için var gücüyle çalışıyor. »Yeryüzünün lanetli-leri« Almanya'nın Batı Afrika sevdasının ve »yeni« sıfatı takılan politikasının ne olduğu-

nu yüzyıllardan beri biliyorlar: en saf hâlinde militarizm ve emperyalist yayılmacılık. ■

AB'NİN 2030 AJANDASI

27 NİSAN 2014

Önceki yazılarımızdan birinde, Pasifik sularının ısınmasının Ortadoğu'da yeni dengelerin kurulmasına neden olabileceğini belirtmiştik. AB Komisyonu'nun verdiği görev üzerine hazırlanmakta olan »Avrupa Deniz Güvenliği Stratejisi« (EMSS) ve bu çerçevede Alman düşünce kuruluşlarında yürütülen tartışmalar, bu olasılığın ne denli gerçekçi olduğunu teyid ediyor. Alman basını, Şansölye Merkel'in EMSS belgesinin 1 Temmuz 2014'den önce imzalanması için harekete geçtiğini bildiriyor bile.

Hazırlanmakta olan strateji belgesi, AB'nin Avrupa ve Afrika kıyıları ile Akdeniz'de büyük ölçüde ABD donanmasının görevlerini üstleneceğine işaret ediyor. Burada Alman deniz kuvvetlerinin »sorumluluğun« büyük payını üstlenmek istediğini ayrıca vurgulamaya gerek yok, ama bu strateji belgesinin en kısa zamanda imzalanmasının istenmesinin ardındaki nedenleri irdelemek, yakın gelecek açısından hayli aydınlatıcı olacak.

Öncelikle Batının deniz kuvvetleri ile küresel çapta müdahalede bulunma tekeli kaybedeceği kaygısıyla hareket ettiğini vurgulamak

gerekiyor. Bu yetiye şu an için sadece ABD ile bazı AB üyesi ülkenin donanmaları sahip. Ama örneğin Britanya ve Fransa şu andaki kapasitelerini korumakta güçlük çekerlerken, bilhassa Çin ve Hindistan deniz kuvvetlerini güçlendirmek için devasa bütçeler ayırıyor, küresel müdahale yetisini verecek uçak gemilerini inşa ediyorlar. Doğrudan Şansölye Merkel'in kontrolü altında olan »Bilim ve Siyaset Vakfı« (SWP) bu nedenle Çin ve Hindistan'ın »en geç 2030 yılında deniz aşırı operasyonlar gerçekleştirebilecek güce erişeceklerini« tespit ediyor.

Diğer yandan, ki Ukrayna ihtilafı bunu bir kez daha gözler önüne seriyor, dünya siyasetinde belirleyici rol oynamak isteyen Rusya modernize ettiği donanmasını Akdeniz'e göndererek, »stratejik olimpiyatlara« katılmaya hazır olduğu sinyali veriyor. Rusya geçen yılın ilkbaharında çeşitli savaş gemilerinden oluşan bir filosunu Doğu Akdeniz'e göndermişti. 2014 Ocak'ında da uçak gemileri Akdeniz'de manevralar gerçekleştirmişlerdi. Bu durum sadece Suriye konusunda değil, aynı zamanda diğer Arap ülkelerine – bilhassa Süveyş Kanalı'nın sahibi Mısır'a – yönelik

stratejik bir adım olarak algılanmıştı. Odessa ve Sivastopol limanları Akdeniz'deki Rusya filolaları açısından son derece büyük önem taşıyorlar. Ukrayna ihtilafını bir de bu açıdan değerlendirmek gerekiyor.

Ancak, SWP'nin de belirttiği gibi, asıl belirleyici olan »2030'a kadar deniz nakliyat yollarının, özellikle Indo-Pasifik bölgesinde, dünya ticareti için artacak olan önemi« ve ABD'nin 2011'de »dünya ekonomisinin gelecekteki merkezi olacak Doğu Asya ve Pasifik bölgesini« küresel stratejilerinin ağırlık noktası olarak ilân etmiş olmasıdır. Pasifik'teki gelişmeler, ABD'nin askerî kapasitelerini planlanandan çok daha önce Akdeniz'den ve Afrika kıyılarından çekerek, Pasifik bölgesine aktarmasını gerektiriyor. ABD donanmasının boşalttığı yerlerde ise AB üyesi ülkelerin, daha doğrusu başta Almanya olmak üzere, Britanya ve Fransa donanmalarının konuşlandırılması bir zorunluluk olarak görülüyor. Yani sonuçta Avrupa'daki NATO ülkeleri deniz »savunmasını« üstlenerek, donanmalarının güçlendirilmesi için bütçeler ayırmaları gerekmekte. İşte EMSS belgesinin en kısa zamanda imzalanması bu nedenle istenmektedir.

Pekala, bu gelişmeler Ortadoğu'nun en önemli ülkelerinden olan Türkiye'yi nasıl etkileyecek? Türkiye'deki iç politik tartışmaların ve çoklu kriz ortamının yarattığı tüm zorluklara rağmen TSK'nin, bilhassa Türkiye donanmasının yeni duruma uyum sağlama-ya hazır olduğunu söylemek, pek yanlış olmayacak. Dikkatli okur, »Barbaros Türk Deniz Görev Grubunun« 2014 Mart ortasında Ümit Burnu'nu geçmek üzere Afrika seferine çıktığını anımsayacaktır. 4 savaş gemisiyle üç ay boyunca uluslararası »görev« antrenmanını yapacak olan TSK, NATO'nun en büyük or-

dularından birisi olarak yeni strateji çerçevesinde önemli roller üstlenmeye aday. Bu nedenle salt ülke sınırları içindeki gelişmelere göre siyaset belirlemek, toplumsal muhalefet açısından sadece yanıltıcı olmayacak, aynı zamanda Türkiye'nin gelecekteki siyasetini şekillendirebilmekten uzaklaşmak anlamına gelecektir. ■

»HEIMATFRONT«

10 MAYIS 2014

Birinci Dünya Savaşının muhtemelen en feci entelektüel sonuçlarından birisi, savaşa katılan ülkelerin toplumlarında »düşman« uluslara karşı nefreti körükleyen, milliyetçi hezeyanları kamçılayan ve »ulusu yedi düvele karşı birbirine kenetleyen« savaş propagandasıydı. Bu nefret söylemi bugün dahi tarih yazılımlarındaki paradigmayı belirlemektedir.

Toplumların hafızasını zehirleyen milliyetçiliğin ve savaş kışkırtıcılığının en büyük dayanağı »Heimatfront«, yani »vatan cephesi« söylemi olmuştur. Kitlesele histeri nöbetlerini örgütleyen »Heimatfront« burjuva medyası olmaksızın düşünülemezdi. Nitekim Naziler 1933’de Almanya’da iktidarı ele geçirdiklerinde ilk yaptıkları işlerden birisi »Heimatfront«u kurgulamak oldu. Çünkü »vatan cephesi« olmadan, savaş cepheleri kurulamazdı. Propaganda bakanı Goebbels, medyayı kontrolü altına alır almaz, Almanya’nın savaşı kaybetmesinin en temel nedeninin »vatan cephesinin sırtına hançer saplayan vatan hançeri« olduğu yalanını yayarak, toplum hafızasına »Dolchstoss-Legende«, yani »Hançer Efsanesini« yerleştirdi. »Dolchstoss-Legen-

de« Almanya toplumunda hâlen yaygın bir kanıdır.

Birinci Dünya Savaşının 100., İkinci Dünya Savaşının ise 75. yıldönümünün yaklaştığı bugünlerde, Almanya’daki burjuva basınının yeniden bir »Heimatfront« oluşturma çabası içerisine girdiğine tanık olmaktadır. Bilhassa Ukrayna Krizini gerekçe gösteren burjuva medyası, Merkel hükümetinin Rusya ile olan »özel ilişkisini« kurban edip, transatlantik ittifak lehine »tüm enerjisini« NATO çatısı altındaki çabalara yoğunlaştırması gerektiğini propaganda ediyor. Neredeyse tüm yorumlarda, »Ukrayna Krizi, Almanya’nın dünya gücü olduğunu gösterecek en önemli testtir« denilerek, Federal Ordunun Doğu Avrupa’da planlanan büyük NATO manevralarında »öncü güç« olması ve »Almanya’nın küresel hedeflerini tehlikeye sokabilecek herkese gereken yanıtı vermesi« gerektiği vurgulanıyor.

Almanya medyasının böylesine açık savaş kışkırtıcılığı yapmasının ardında yatan en temel neden, sadece transatlantik ittifakın güçlendirilmesi çabaları değil, aynı zamanda askerî ağırlığını Ortadoğu’dan çekip Uzak

Asya'ya yoğunlaştırma kararını alan ABD'nin bölgede bırakacağı »boşluğu« doldurmaya aday gösterilmesidir. »Boşluğun« doldurulabilmesi için Almanya'nın ordusunu daha da modernize etmesi, küresel müdahale yetisini artırması, silahlanmaya daha fazla bütçe ayırması, AB'ndeki hakim konumunu AB dış politikasının militaristleştirilmesi için kullanması ve şimdiye kadar olduğundan daha fazla askerî birliği yurtdışı operasyonlarına göndermesi gerekmektedir. Almanya toplumunda savaşa karşı yerleşik olan kaygılar ve anayasal sınırlar bu adımların önündeki en büyük engeli oluşturmaktadırlar. İşte tam da bu noktada asıl işlevini görecektir olan »Heimatfront«, toplumsal kaygıları »giderecek« ve anayasal değişiklikler için çoğunluk sağlayabilecek bir toplumsal iklimi oluşturmada önemli rol oynayacaktır.

Hiç bir şey tesadüfî değil. Almanya medyasının Kiev'deki, hiç bir demokratik meşruiyeti olmayan kukla rejimini desteklemesi, en son Odessa'da sendika binasının kundaklanmasında olduğu gibi Ukraynalı faşist milislerin gerçekleştirdikleri katliamları görmezden gelmesi, Kırım'a gönderilen içme suyunun kesilmesini önermesi, Kırım ve Doğu Ukrayna'daki Rusları »teröristler« olarak lanse etmesi vs. Almanya sermayesinin küresel çıkarlarının korunmasına yönelik yayılmacı ve saldırgan bir politikaya toplumsal destek sağlamaya yarayan propagandanın parçasıdır.

1914'de Almanya'nın savaşa girmesine karşı çıkan tek milletvekili olan Karl Liebknecht, 1915 Mayıs'ında şöyle yazıyordu: »Alman halkının asıl düşmanı Almanya'dadır: Alman emperyalizmi, Alman savaş partisi, Alman gizli diplomasisi. Mesele kendi ülkemizdeki bu asıl düşmana karşı, kendi yurtlarındaki emperyalistlere karşı mücadele veren diğer

ülkelerin proletaryaları ile birlikte mücadele etmektir.« Görülüyor ki Liebknecht'in yüzyıl önce söyledikleri, bugün de geçerliliğini koruyor – hem de bütün ülkelerde! ■

SOMA KATLİAMININ FAİLİ BELLİ

17 MAYIS 2014

»Bir ceset genelde sessiz ve bakılamayacak bir şeydir. Ama bazı cesetler vardır ki, onlar trombonlardan daha yüksek sesle konuşur ve meşalelerden daha parlak ışıldarlar.« Rosa Luxemburg bu cümleleri 1912'de yüzlerce işsizin kaldıkları barınakta yemekten zehirlenmesi ve onlarcasının sefil bir şekilde ölmesi üzerine yazdığı bir makalesinde kullanmıştı. Ve şunu eklemişti: »Tıp konseyi beyefendiler zehirlenenlerin bağırsaklarındaki öldürücü mikrobu ne kadar arar, »saf bakteriyel kültürleri« ne kadar yetiştirirlerse yetiştirsinler; Berlinli barınakçıların ölümüne neden olan gerçek zehir basilinin adı – saf kültürde kapitalist toplum düzenidir.«

Bu satırları kaleme alırken ajanslar maden işçilerinin cesetlerinin çıkarıldığını, muhtemelen 250 işçinin öldüğünü bildiriyordular. Aralarında 15 yaşında bir çocuğun da bulunduğu cesetlerin sessiz, ama tüm dünyada duyulan haykırışları kulakları çınlatıyor... Ateş düştüğü yeri yakıyor... Kiminin babası, eşi, oğlu, amcası, dayısı, kardeşi göçüp gidenler... Hiç bir şey teselli etmez, ne para, ne pul gidene geri getirmez... Yürek yanar, gözyaşları dinmez...

Bangır bangır »geliyorum« diyen ölüm çok acı. İlk değil ki. Madende ölenlerin sayısı üç bini çoktan aştı. Daha Mayıs ayı başında İş Cinayetleri Raporu 2014'ün ilk dört ayında 23'ü kadın, 396 işçinin iş cinayetine kurban gittiğini bildirmemiş miydi ki? 2013'de 59'u çocuk, toplam 1.235 işçinin öldüğünü ne kadar çabuk unuttuk? 3 Mart 1992'de Zonguldak-Kozlu'da yaşamları yok edilen 263 işçi kaç kişi hatırlıyor – ailelerinden başka? Fazla değil, bu yıl sonunda kaçımızın aklına gelecek Soma Katliamı? 2002-2012 yılları arasında gerçekleşen 735.803 iş »kazasında« 10.804 işçinin öldüğüne, 14.665 işçinin de sakat kaldığına değinmiyoruz bile!

Türkiye ölümlü iş kazaları listesinde – aslında iş cinayeti demek gerekiyor – Avrupa'da birinci, dünyada ise üçüncü sırada. Bu kendiliğinden olan bir gelişme değil: Esnek çalışma biçimleri, özelleştirmeler, sendikasıızlaştırma, yaygın taşeronlaşma, sosyal güvenlik ve güvenceden yoksun kayıt dışı çalıştırmalar, Soma'da olduğu gibi çocuk işçi çalıştırılması, çalışma ve yaşam koşullarını giderek daha da kötüleştiren yasal düzenlemeler, bu utanç listesinin temel nedenleri. Bilhassa AKP hü-

kümetinin çıkarttığı 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, başlığının tam tersini sağlayarak, şirketleri ve devleti sorumluluktan kurtarmakta, işçileri kötü koşullarda çalışmaya mahkum etmektedir.

İşçi ölümleri, özellikle maden işçilerinin ölümleri, başbakan Erdoğan'ın dediği gibi »kader« değil, altında bizzat kendisinin imzası olan yasaların, kararnamelerin ve yönetmeliklerin kaçınılmaz bir sonucudur. Ölümlerin sorumlusu 19 yıldır »Madenlerde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesini« imzalamaayan hükümetlerdir. Ölümlerin sorumluları, geçen yıl Kozlu'da 8 işçinin ölümüne neden olan metan gazı patlaması ile ilgili soruşturma açılmasına izin vermeyen enerji bakanı Taner Yıldız, Soma Katliamından ancak 20 saat sonra basın önüne çıkan çalışma ve sosyal güvenlik bakanı Faruk Çelik ve daha 29 Nisan 2014'de TBMM gündemine Soma'daki madenlerle ilgili olarak getirilen soruşturma önergesini reddeden AKP milletvekilidir. Ölümlerin baş sorumlusu, neoliberal düzenlemelerle sermaye lehine politikaların uygulanmasını sağlayan, ölüm haberleri geldiği saatte »ödül« dağıtmaya devam eden ve Türkiye'yi madencinin kabus ülkesi hâline getiren başbakan Erdoğan'dır. Ama işçi katliamlarının baş faili kapitalist kâr mantığı, kapitalist toplum düzenidir.

Maden ocağından çıkarılan cesetlerin haykırışlarına Grup Yorum tercüman olmuş: »(...) Yürü derler yürü derler, açlığa yürü derler / Kara elmas tabut olmuş, gerekirse ölin derler / Günü gelir, utanmadan ağlaşana gülün derler / Yalanlara artık sabrım yok.«

Maden ocağından çıkarılan cesetlerin kaybedecek bir şeyleri kalmadı artık...

Ya bizler, geride kalanlar? Var mı sahiden

zincirlerimizden başka kaybedecek şeylerimiz? Daha ne kadar ölüm bekleyeceğiz, gerekeni yapmak, sokağın gücünü öfke seline dönüştürmek için? ■

İKİYÜZLÜLÜĞÜN DANİSKASI

24 MAYIS 2014

AKP'nin yurt dışı örgütlenmesi UETD'nin 10. yıl kutlaması çerçevesinde Köln'e geleceğini açıklayan başbakan Erdoğan, Almanya'da hararetli tartışmalara yol açtı. Neredeyse bütün siyasetçiler bu nedenle Erdoğan'ı sert bir şekilde eleştiriyorlar. Her ne kadar Alman hükümeti, »Erdoğan'dan sorumlu davranmasını bekliyoruz« diyerek, hafif bir eleştiride bulunmuş olsa da, »önemli partnerimiz olan bir ülkenin başbakanı olarak hoş geldiniz diyoruz« açıklamasını yaptı. Gene de hükümetin, diğer partiler gibi Erdoğan'ın Köln ziyaretini iç politika malzemesi yaptığını söyleyebiliriz.

Ancak gerek hükümetten, gerekse de muhalefetten yükselen Erdoğan eleştiriler fazlaca ikiyüzlü. Bir kere Türkiye, yarın yapılacak olan Avrupa Parlamentosu Seçimlerinin en önemli malzemelerindendir. Türkiye'nin AB üyeliğine karşı çıkan milliyetçi ve sağ popülist partilerin (Almanya'da »Almanya İçin Alternatif-AfD«) önemli derecede oy alacakları gerçeği, SPD ve Yeşiller dahi neoliberal cephedeki tüm partilerin »Erdoğan karşıtı« söylemi seçim propagandalarının odağına yerleştirmelerine neden oluyor. O açıdan sağ

popülist söylemin asıl misyonunu yerine getirmiş olduğunu tespit edebiliriz.

Erdoğan'a akıl veren siyasetçilere baktığımızda ise, istisnasız hepsinin Almanya-Türkiye ilişkilerinin stratejik önemini çok iyi bildiklerini ve bu ilişkileri ayakta tutmak için yoğun çaba sarf ettiklerini görebiliriz. Bunun nedenini Alman sermayesinin önemli organlarından Handelsblatt'ta okuyoruz. 24 Nisan 2014'de Gerd Höhler şöyle yazıyordu:

»Almanya ve Türkiye arasındaki ticaret hacmi şu an yaklaşık 33 milyar Euro'ya ulaştı; böylece Almanya Türkiye'nin en önemli ekonomik partneri oldu. Almanya 12 milyar Dolarlık yatırımla yabancı sermaye listesinin de en başında duruyor. 1990'lı yıllarda Türkiye'de Alman sermayesinin katıldığı şirket sayısı 500 iken, bu sayı bugün 6 bine ulaştı. Türkiye'ye giden şirketler (...) bu ülkeyi sadece büyük iç pazarı ve tüketime yatkın genç nüfusu nedeniyle değil, aynı zamanda Ortadoğu, Asya ve Afrika'ya yönelik ihracat için stratejik olarak uygun üretim mevki olması nedeniyle de çekiçi buluyorlar.«

Erdoğan'ın gelmesine karşı çıkanlar, Ber-

lin’de Pazartesi başlayan ve dünyanın en önemli silah fuarlarından olan »Uluslararası Havacılık ve Uzay Araçları Fuarı« ILA 2014’ün resmî partner ülkesi olmasına hiç ses çıkarmıyorlar, aksine »modern, güçlü ve dinamik hava ve uzay sanayiine sahip Türkiye’nin fuar partneri olmasından duyulan memnuniyeti« ifade ederek, »askerî havacılık sanayiindeki başarılı işbirliğinin önemi« ile »Türkiye’nin Alman şirketleri için en önemli pazarlardan birisi olduğunu« vurguluyorlar. Kaldı ki, o çok eleştirdikleri Erdoğan hükümetinin Almanya’nın büyük desteğiyle gerçekleştirdiği piyasalaştırma, esnekleştirme, düzensizleştirme ve özelleştirme politikalarını – ki Soma Katliamının gerçek nedeni bu politikalar – öve öve bitiremiyorlar.

Erdoğan’ın Alman siyasetçilerini rahatsız ettiği doğru. Muhtemelen Erdoğan’ın kutuplaştırıcı ve otoriter yönetim anlayışı bunun nedenlerinden birisidir. Ancak asıl neden, Berlin’in AKP hükümetinin bölgesel emperyalizm heveslerini »enerji güvenliği« ve uzun vadeli jeostratejik çıkarları açısından »rizikolu« bulmasıdır. Erdoğan’a yönelik eleştirilerin asıl amacı, »sivililikleri törpülemek« ve AKP’yi »ehlileştirmektir«. Çünkü Alman sermayesi açısından, Almanya-Türkiye ilişkilerinin başladığı 1761 Antlaşmasından bu yana geçerli olan kural bellidir: Türkiye’yi, ne pahasına olursa olsun, Almanya’nın yanında tutmak – Erdoğan ile veya Erdoğan’sız.

Bugün Erdoğan’ı protesto etmek için Köln’e gidenlerin bu gerçeği unutmaması gerekiyor. Erdoğan’ı veya Türkiye’yi Almanya egemenlerine şikâyet etmek muhalif siyaset değil, egemen sınıflar arasından birinin destekçisi olmaktır. Asıl önemli olan, gerek Almanya’da, gerekse Türkiye ve Kürdistan’da herkesin kendi ev ödevlerini yapması ve de-

mokratik bir alternatifle siyaset değişikliği için uğraş vermesidir. Bu, Erdoğan’ı Merkel’e şikâyet ederek yapılamaz. ■

STRATEJİK »SİLAH KARDEŞLİĞİ«

25 MAYIS 2014

Türkiye Başbakanı Erdoğan'ın Türkiye'deki Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinin startını verdiği Köln ziyaretinin çıkardığı medyatik dumanlar, Almanya-Türkiye ilişkilerinin ne denli derin olduğu gerçeğinin üzerini örttü. Erdoğan'ın, hem de 25 Mayıs 2014 Avrupa parlamentosu Seçimlerinden bir gün önce yaptığı Köln çıkarması, hem Türkiye egemenlerine, hem de Avrupa egemenlerine yaradı.

Erdoğan, ikiyüzlü Alman siyasetçilerinin ve Almanya'daki burjuva basınının »gelme« çağrılarına kulak asmayıp, »dik duran« bir lider olduğunu kanıtlayarak, ilk kez oy kullanacak »gurbetçi« taraftarlarının gönlünü kazanırken, Alman siyaseti Avrupa çoğunluk toplumlarının merkezine yerleşik olan Türkiye ve İslam karşıtlığını, Erdoğan ziyaretine »karşı« çıkarak enstrümentalize edebildiler. Böylelikle AB'nin neoliberal dönüşümünün ve militaristleştirilmesinin aracı olan sağ popülizm, bizzat kendisi sağ popülizmi ustaca uygulayan Erdoğan üzerinden kullanılabilir.

Kamuoyunun dikkati Köln'e çekildiği günlerde, 20 – 25 Mayıs 2014'de ise Berlin'de dünya çapındaki en önemli silahlanma fuarlarından

birisi olan »ILA 2014 – Uluslararası Hava ve Uzay Araçları Sanayi Fuarı« yapılmaktaydı. Tesadüfe bakın ki, Alman basınının »Avrupa'nın en önemli savunma fuarı« olarak nitelendirdiği ILA'nın bu yılki resmî partner ülkesi Türkiye idi.

Aslında Almanya-Türkiye ilişkileri söz konusu olduğunda, Almanya ve Türkiye siyasetçileri iki ülkenin »ezelden beri silah kardeşi« olduğunu vurgulamaktan geri kalmazlar. Sahiden de 1761'de Prusya kralı Büyük Friedrich ile Osmanlı sultanı III. Mustafa arasında imzalanan »Dostluk, Denizcilik ve Ticaret Antlaşması« ile başlayan Almanya-Türkiye ilişkilerinin tarihsel sürecine baktığımızda, »silah kardeşliğinin« Kayzer Wilhelm döneminden bu yana kesintisiz sürmekte olduğunu görebiliriz. Bu nedenle »Alman Hava ve Uzay Araçları Sanayii Birliği« BDL'nin Türkiye'yi Alman silah sanayinin »stratejik partneri« olarak ilân etmesi bir tesadüf değil.

ILA çerçevesinde iki ülke karar vericileri tarafından övgüyle vurgulanan »silah kardeşliği«, TSK'nin modernizasyon sürecinin en önemli bileşenlerinden birisidir. Özellikle

1960'lerden itibaren Türkiye'nin NATO üyeliğinin hamiliğini üstlenen Almanya sadece 1964 ile 1990'lı yılların başları arasındaki sürede Türkiye'ye 6,4 milyar D-Mark değerinde silah ve gereç ihraç etti. Bunun yanı sıra TSK ve polis teşkilatının »görevlerini yerine getirmeyi kolaylaştıracak gereç yardımı« ile Türk askerleri ile polis memurlarına özel olarak inşa edilmiş alanlarda »toplumsal ayaklanmaları önleme eğitimleri« verildi. Almanya'nın 1990'lı yıllarda Türkiye'ye hibe ettiği 300 BTR-60 piyade tankı, 300 bin Kalashnikow, 5 bin civarında makinalı tüfek, 100 bin bazuka ve 445 milyon merminin Kürdistan'da sivil halka karşı nasıl kullandığı hafızalardan henüz silinmemiştir.

Bir zamanlar silah hibe edilen Türkiye günümüzde Almanya'nın yardımları ve Heckler&Koch veya Rheinmetall gibi Alman silah tükellerinin verdiği lisanslarla silah ihraç eden ülke hâline geldi. Alman basınının bildirdiğine göre Türkiye en geç 2023'de yılda ortalama 25 milyar Dolar değerinde silah ihracatı yapan ve böylelikle dünyanın en büyük silah satıcılarının arasında olacağı bir ülke hâline gelecek.

BDLI başkanı ve Avrupa'nın önde gelen silah tükellerinden birisi olan »Airbus Defence and Space« yönetim kurulu başkanı Bernhard Gerwert, Türkiye'nin Alman silah tükelleri için ne denli stratejik önemde bir ülke olduğunu şu sözlerle vurguluyor: [1] »Türkiye, dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden ve hava trafiğinin en büyük pazarlarından birisidir. Sivil ve askerî havacılık sanayiinde Türk, Alman ve Avrupa şirketleri arasında uzun zamandan beri başarılı işbirliği projeleri yürütülmektedir. (...) Türkiye, sanayimiz için, özellikle uzun vadeli işbirliği açısından önemli bir stratejik partneridir.«

Gerçekten de Türkiye, bilhassa AKP'nin iktidara geldiği 2002'den bu yana, havacılık sanayiinde gerçekleştirdiği liberalleştirme-ler sayesinde sivil havacılık alanında yüzde 30'luk bir büyüme ile, yüzde 5 olan dünya ortalamasını katlayarak aştı. BDLI, İstanbul'da inşası devam eden »dünyanın en büyük havalimanının« bu »dinamik gelişmenin« kanıtı olduğunu belirtiyor.

ILA, Türk silah tükellerine toplam 736 metre-karelik bir alanda, BDL'ye göre »etkileyici sanayii yetisini« ve »seçkin araştırma ve geliştirme ürünlerini« tanıtmaya fırsatını sundu. [2] O açıdan ILA Türkiye'nin askerî-sınai kompleksinin günümüzde ulaştığı gücü gösteren önemli bir olanak oldu. TSK'nin defalarca kanıtladığı küresel operasyon yetisi ile Türkiye'nin askerî-sınai kompleksinin ulaştığı üretim seviyesine AKP hükümetinin bölgesel emperyalizm hevesleri ışığında baktığımızda, Türkiye'nin Yakın ve Ortadoğu, Kafkaslar, Orta Asya ve Afrika'da uygulanmakta olan stratejiler içerisinde nasıl bir rol oynadığı/oy-nayacağı tahmin edilebilir – ama bu ayrı bir yazının konusudur.

ILA'ya katılan TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayi A.Ş.[3], ROKETSAN[4], HAVELSAN[5], FIGES Engineering[6], TÜBİTAK UZAY, OSSA-OSTİM Havacılık ve Savunma Kümelenmesi[7] ile Havacılık ve Uzay Kümelenmesi Derneği (Aerospace Clustering Association)[8] gibi şirket ve kuruluşların tanıttıkları hizmet ve ürünlere yakından baktığında, Türkiye'deki sermaye birikiminin dayattığı bölgesel emperyalizm heveslerinin askerî temellerinin hayli geliştirilmiş olduğu görülebilir.

Örneğin EADS/Airbus tekelinin kooperasyon partneri olan TUSAŞ, ürettiği insansız

hava aracı (IHA) »ANKA«yı İLA'da tanıtmıştı. Orta irtifada uzun süre havada kalan MALE-sınıfından »ANKA« casusluk misyonları için geliştirilen bir IHA'dır. TUSAŞ, »ANKA«nın her saatte ve her hava durumunda »hedefe odaklanabilen ve hedefi tanımlayabilen« ve »tamamıyla otonom çalışabilen« bir IHA olarak, son derece komplike »misyonları« yerine getirebileceğini belirtiyor.[9]

Diğer yandan TUSAŞ Alman ve Avrupa silah tekellerinin kooperasyon partneri olarak Airbus'un çeşitli askerî programlarının parçalarını da üretmekte. Örneğin küresel operasyon alanlarına ordu birlikleri ile silah, araç ve gereç nakledecek ve Alman ordusunun şu an kullandığı »Transall« uçağının yerine geçecek olan dört motorlu A400 M nakliye uçağının »ön orta gövde, arka gövde üst bölümü, paraşütçü kapıları, acil çıkış kapısı, arka üst kaçış kapağı ve kuyruk konisi gibi ana yapısal komponentlerinin yanı sıra, en önemli uçuş kontrol yüzeylerinden olan kanatçık ve sürat frenlerinin tasarımı ve üretimi« TUSAŞ tarafından gerçekleştirilmekte. [10] Türk Hava Kuvvetlerine 10 adet A400 M nakliye uçağı teslim edilecek. TSK'nin dünyanın en ücra köşelerine ulaşabilecek 10 nakliye uçağını »insanî yardımlar« için almayacağını burada ayrıca vurgulamaya pek gerek yoktur herhalde.

Ancak yüzde 54,49'u »Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı«na, yüzde 45,45'i ise Savunma Sanayi Müsteşarlığı'na ait olan TUSAŞ sadece bu alanlarda değil, savaş pilotlarının eğitimi için geliştirilen »Hürkuş« projesinde, »Turna« ve »Şimşek« saldırı helikopterlerinin avionik enstrümanlarında, T129 saldırı ve taktik aydınlanma helikopterinde, casus uydu üretiminde ve hava destekli, askerî platformlar için özel donanımlı uçak ve

sistem entegrasyonlarında da gösterdiği »başarılı çalışmalar« ile uluslararası silah tekellerinin dikkatini çekiyor.

Hava, kara, deniz, roket ve balistik koruma sistemleri ile hassas güdümlü füzeler üreten ROKETSAN ise İLA'da tanıttığı ürünlerinin, her anda ve her türlü hava koşulunda bağımsız olarak hedeflerini bulabildiklerini, bunları başarıyla (!) yok edebildiklerini ve savaş uçağı, savaş gemisi, batarya veya IHA olsun, her türlü taşıyıcı sisteme entegre edilebildiklerini belirtiyor. BDLI, fuarın resmî internet sayfasında, kurulduğu günden bu yana TSK'ne ve NATO ülkelerine ürünlerini satan ROKETSAN sistemleri sayesinde, »hava-kara ve kara-kara saldırılarının hassaslığı ile nokta vuruşunu ve kara platformlarının hava saldırılarından korunmasını belirleyici bir biçimde iyileştirdiğini« vurguluyor. [11] ROKETSAN'ın »Cirit«, »SOM«, »Mızrak-U« veya »Mızrak-O« adını taşıyan ürünlerinin »becerilerinin« çeşitli operasyonlar ve NATO manevralarında kanıtlandığına dair haberler çeşitli internet sayfalarında, bilhassa »savunma ve güvenlik stratejilerini« konu alan dergilerde okunabilir.

Türkiye askerî-sınai kompleksinin en önemli bileşenlerinden birisi olan HAVELSAN da İLA'ya katılan şirketlerden. 1982 yılında Türk-ABD ortaklığı olarak kurulan, ama 1985'de sermayesinin yüzde 98'i »Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı«na bağlanan HAVELSAN faaliyetlerini şöyle tanımlıyor: »HAVELSAN yazılım yoğun sistem alanlarında faaliyet göstermekte olup uzmanlığını, Komuta Kontrol Muharebe, Bilgisayar, İstihbarat Gözleme ve Keşif Sistemleri (C4ISR) kapsamında Hava Savunma Sistemleri, Deniz Savaş Sistemleri, Simülasyon ve Eğitim Sistemleri, Yönetim Bilgi Sistemleri, Enerji

Yönetimi ve Anayurt Güvenliği alanlarına odaklanmıştır.«[12]

Kısacası – şirketler hakkındaki detaylı bilgiler verdiğimiz internet bağlantılarında okunabilir – İLA, siyasetin, bürokrasinin, üniversitelerin ve özel sermayenin iç içe geçmesi ile oluşan Türkiye askerî-sınai kompleksini tanıtan bir platform olmuştur. Aslında İLA’da bu kompleksin sadece bir parçası görülebildi. Asıl resmi görmek için »Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı«na bakmak gerekmektedir[13]. O zaman TUSAŞ, ROKETSAN, HAVELSAN gibi – kendi deyimleriyle »küresel ilk 100 oyuncu arasında yer alan« - silah tekellerine sahip olan; telekomünikasyon, sağlık, turizm ve deniz işletmeciliğine, Mercedes-Benz Türk A.Ş. gibi otomotivden, motor sanayii ve yüksek teknoloji alanlarına kadar çok sayıdaki iştiraki ve 525’i tüm, 101’i çıplak mülkiyet olarak vakıf envanterine alınan 626 adet taşınmazı olan ve ne Sayıştay’ın, ne de TBMM’nin kontrolü altında bulunan bu vakfın ne denli güçlü bir yapılanma olduğu görülebilir. İLA’ya, İLA’da sergilenen Türk »ürünlerine«, TSK’nin Akdeniz, Kızıldeniz, İran Körfezi ve Hint Okyanusunun Afrika sularında gerçekleştirdiği askerî manevralara; kara kuvvetlerindeki »profesyonelleşmeye«, ordu birliklerinin yurt içindeki konumlanışlarına ve aynı zamanda polis teşkilatının paramiliterleştirilmesine baktığımızda da, bölgesel emperyalizm politikalarının içeride ve yurt dışındaki askerî alt yapısının büyük ölçüde tamamlanmak üzere olduğunu görebiliriz.

Sonuç itibariyle bu stratejik »silah kardeşliğinin« hem Almanya’daki, hem de Türkiye’deki egemenler için yaşamsal önem taşıdığını söyleyebiliriz. Bu nedenle Erdoğan’ın ve Alman siyasetçilerinin birbirlerine yönelttikleri

eleştirilere bakarak yanılgıya düşmemek gerekmektedir. Karşılıklı yöneltilen eleştiriler kuşkusuz belirli çıkar çelişkilerinin varlığına işaret etmektedirler. Ancak bu çıkar çelişkileri, Almanya-Türkiye ilişkilerinin uzun vadeli stratejik önemini azaltmamakta, aksine tüm tartışmalara rağmen süren işbirliğinin bu ilişkilerin ne denli, önem taşıdığını kanıtlamaktadır.

Çıplak sayılar her şeyi açıkça göz önüne sermektedir: Almanya’nın silah ihracatının yüzde 15’i Türkiye’ye yapılmaktadır. Federal Hükümetin verdiği bilgilere göre Almanya, 1999-2012 yılları arasında Türkiye’ye 3,2 milyar Euro değerinde (ki bu meblağ 1960-1990 arasındaki ihracata eşittir) savaş gemileri, denizaltıları, ateşleme ve iletişim sistemleri gibi silah, araç ve gereç satmıştır.

Diğer yandan Türkiye, Almanya’nın enerji güvenliğini sağlayan baş aktörlerden birisidir. Almanya ise Türkiye’nin en önemli ticaret partneridir. İki ülke arasındaki ticaret hacmi yaklaşık 33 milyar Euro’ya ulaşmış, Alman şirketlerinin Türkiye’deki toplam yatırımı 12 milyar Dolar’ı aşmıştır. Yaklaşık 6 bin Alman şirketi Türkiye’de üretim yapmakta, Ortadoğu, Asya ve Afrika pazarlarına Türkiye üzerinden ulaşmaktadır. Aynı zamanda Türkiye sanayi üretiminin Alman lisansları ve teknolojisine ihtiyacı vardır. Tüm bunlar, Almanya ve Türkiye’nin birbirlerine göbekten bağlı olduklarını göstermektedir.

O nedenle: Erdoğan’ın Köln ziyareti çerçevesinde Alman ve Türk taraflarından dile getirilen bütün eleştiriler ikiyüzlülüğün daniskası, kendi ülkelerindeki egemenliklerinin sürdürülmesinin bir gereği ve kapitalistlerin her zaman »silah kardeşi« olduklarının kanıtıdır. Almanya-Türkiye arasında geçerli olan

kalıcı kuralı, 1915’de Rayh Şansölyesi Bethmann-Holweg şöyle ifade etmişti: »Aslolan Türkiye’yi Almanya’nın yanında tutmaktır – bunun için Ermeniler yok olsalar bile!«.

Bugün değişen hiç bir şey yoktur – Ermenilerin yerine Kürtlerin geçmesinin haricinde! ■

[1] Bkz.: http://www.ila-berlin.de/ila2014/presse/presse_volltext.cfm?id_nr=66

[2] A. g. y.

[3] Bkz.: <https://www.tai.com.tr/tr>

[4] Bkz.: <http://www.roketsan.com.tr>

[5] Bkz.: <http://www.havelsan.com.tr/SirketProfili/default.aspx>

[6] Bkz.: <http://www.figes.com.tr>

[7] Bkz.: <http://www.ostimsavunma.org>

[8] Bkz.: <http://www.hukd.org.tr/Tr/>

[9] Bkz.: ANKA Multi-Role ISR System <http://www.tai.com.tr>

[10] Bkz.: www.tai.com.tr/tr/proje/a400m

[11] A. g. y.

[12] Bkz.: <http://www.havelsan.com.tr/SirketProfili/Tarihce.aspx>

[13] <http://www.tskgv.org.tr/tskgv/>

ETRAFIMIZDA NELER OLUYOR?

31 MAYIS 2014

Almancada kullanılan bir deyimdir: »Ağaçların çokluğundan ormanı görememek«. Detaylara takılıp, resmin bütününi görememek anlamında. O nedenle bir soluklanıp, etrafımıza bakmakta yarar var. Köşe yazısının izin verdiği ölçüde bunu yapmaya çalışalım ve ilk bakışta birbirleriyle hiç bağlantısı yokmuş gibi görünen üç gelişmeyi irdeleyelim.

Geçen hafta yapılan Avrupa Seçimlerinin sonucu, yaygın medyada »Avrupa sağa mı kayıyor?« tartışmasına neden oldu. AB üyesi ülkelerde uzun zamandır ırkçı, milliyetçi ve sağ popülist partilerin güçlenmekte oldukları biliniyordu. O nedenle burjuva medyasının seçim sonuçlarına »şaşırması« inandırıcı değil. Ancak asıl meselenin AP'ndaki sağ popülistlerin değil, devlet ve hükümet başkanlarının yeni AB Komisyon Başkanı üzerine oynadıkları »poker« olduğunu da söylemek gerekiyor.

Cameron-Merkel arasındaki tartışmada ifadesini bulan çıkar çatışması, muhtemelen AB çapında oluşturulacak olan bir nevi »Büyük-Koalisyon« ile hafifletilecek. Hafifletilmek zorunda da, çünkü Avrupa sermayesi-

nin AB çatısı altında küresel oyuncu olması, üye ülkelerin iç politikalarından kaynaklanan çıkar çatışmalarına kurban edilemeyecek bir stratejidir. İrdelemek istediğimiz diğer iki gelişme bunu kanıtıyor.

Geçen Perşembe Kazakistan'ın başkentinde bir araya gelen Rusya, Beyaz Rusya ve Kazakistan devlet başkanları »Avrasya Ekonomik Birliğini« oluşturdular. Rusya kısa bir süre önce Çin ile 30 yıllık doğalgaz antlaşması imzalayarak, dikkatleri üzerine çekmişti. Şimdi ise Rusya'nın öncülüğünde, AB benzeri, en az 170 milyon nüfuslu ve toplam 2.000 milyar Dolar GSMH'sı olan bir »ortak pazar« kuruluyor ve muhtemelen daha da genişleyecek. »Gümrük Birliği« görüşmelerinde bulunan Ermenistan yeni »ortak pazara« üye olmak istediğini açıkladı bile. Ayrıca Kırgızistan'ın üyeliği için de bir yol haritası hazırlanmış durumda.

Öte yandan Pasifik'te sular ısınmaya devam ediyor. Geçen hafta Güney Çin Denizinde Vietnamlı bir balıkçı teknisinin Çin gemileri tarafından batırılması, Doğu Asya'da sınırların ne denli gerildiğine işaret ediyor. ABD

Pasifik askerî güçleri komutanı amiral Samuel Locklear'ın geçen hafta sonu Manila'da düzenlenen Dünya İktisat Forumu'ndaki konuşmasında »dünyanın en militaristleştirilmiş bölgesi« diye tanımladığı coğrafya, bölgesel ve küresel ihtilafların yoğunlaştığı (veya daha da yoğunlaşacağı) bir merkez hâline geldi.

Sadece Güney Çin Denizinde Brunei, Çin, Filipinler, Malezya, Tayvan ve Vietnam'ın »ulusal deniz sahası« ilân etme kavgasını verdikleri; Japonya ve Çin arasında Diayou veya Senkaku olarak adlandırılan kayalıklar nedeniyle başlayan ihtilafların derinleşerek sürdüğü; Tayland'daki askerî darbenin komşu ülkelere örnek oluşturduğu; Rusya'nın Endonezya ve Hindistan ile girdiği ekonomik ilişkilerin Doğu Asya'yı doğrudan etkilediği; Hindu milliyetçisi bir başbakan ile bölgede askerî gücünü göstermeye daha kararlı olan bir Hindistan'ın aktiviteleri ve ABD'nin Pasifik bölgesini birincil çıkar alanı ilân ettiği düşünülürse, ihtilafların toplamının, diğer coğrafyaların kesinlikle küçümseyemeyecekleri bir savaş tehlikesini ortaya çıkardığı tespit edilebilir. Pasifik sularının ısınmasının, Yakın ve Ortadoğu'da denge değişimlerini zorlayacağına hiç değinmiyoruz bile.

»Avrasya Ekonomik Birliği« ve Doğu Asya'daki gelişmeler, çeperini duman eden krizden henüz kurtulamamış olan AB, daha doğrusu Çekirdek Avrupa için müthiş bir meydan okuma anlamına gelmektedir. AP'nda bundan sonra ırkçı ve sağ popülist partilerin sayıları artan milletvekilleriyle temsil edilmesi, AB'nin ve AB üyesi ülkelerin neo-liberal dönüşüm ve militaristleşme sürecinin hızlandırılmasına, otoriter yöntemlerle burjuva demokrasilerinin içinin boşaltılmasına yeni bir ivme kazandıracak. Sağ popülizm

bu bağlamda söylemini geleneksel partilerin de üstlenmesiyle, bu politikalara toplumsal destek sağlayacaktır. Ve tüm bu gelişmeler doğrudan Türkiye ve Kürdistan'ın bulunduğu coğrafyayı etkileyecektir. Dediğimiz gibi, kafayı kaldırıp, etrafa bir bakmakta herkes için yarar var. ■

NATO'DA RUSYA TARTIŞMALARI

7 HAZİRAN 2014

Geride bıraktığımız haftanın uluslararası siyaset açısından hayli hareketli geçtiğini, ancak burjuva medyasındaki tüm farklı vurgulamalara rağmen, asıl meselenin Batı ve Rusya arasındaki ihtilaf olduğunu söyleyebiliriz. ABD ve AB gerek diplomatik alanda, gerekse de gizli servislerini kullanarak tüm güçleri ile Rusya üzerindeki baskılarını artırmaya çalışırken, bu çabaları aralarındaki çelişkileri ve sorunları daha çok ortaya çıkarıyor.

ABD başkanı Obama G7-Zirvesi öncesinde Polonya'ya yaptığı ziyarette, Senato'dan »1 milyar Dolarlık ek bütçe talep ettiğini ve Rusya ile sınırı olan ülkelere askerî birlikler yerleştireceğini« söyleyerek, Doğu Avrupa'daki NATO üyelerinin kaygılarını gidermeye çalıştı. Diğer yandan G7-Zirvesi Rusya devlet başkanı Putin'i davet etmeyerek »cezalandırdı« ve ihtilafın derinleştirilebileceği sinyalini verdi. Rusya egemenleri ise, Putin'in Fransız devlet televizyonuna verdiği röportajdan da okunabileceği gibi, Batıdan gelen tehditlerin fos çıkacağını ve zamanın kendi lehlerine işlediğinden emin gözüküyorlar.

Bu konuda haklılar da: Obama'nın Varşo-

va'da kurşun geçirmez camların ardından yaptığı konuşmada verdiği vaatleri yerine getirebilmesi için, 1997'de NATO ve Rusya arasında imzalanan ve yüksek sayıda NATO birliklerinin Doğu Avrupa'da konuşlandırılmasını yasaklayan antlaşmayı çiğnemesi gerekir. Böylesi bir adım Rusya'nın anında »uygun« bir yanıt vermesine yol açacağından, pek gerçekçi bir senaryo değil. O açıdan Polonya'daki milliyetçi çevrelerin Obama'nın konuşmasından hayal kırıklığına uğradıklarını, »konuşma sis bombasından ibaretti« açıklamalarından okumak olanaklı.

ABD başkanının konuşmasını NATO içerisinde yürütülen tartışmalar bağlamında ele almak gerekiyor. Örneğin ABD'ndeki şahinler Ukrayna ve Gürcistan'ın en kısa zamanda NATO üyesi yapılmasını savunurlarken, Almanya buna şiddetle karşı çıkıyor. Merkel Çarşamba günü Federal Parlamentoda yaptığı hükümet açıklamasında »Rusya ile sıkı işbirliğinde olmalıyız« derken, bunun altını çiziyordu.

Almanya, Ukrayna'nın NATO üyesi olmasının çeşitli rizikoları ortaya çıkartacağı ve

ülkeyi doğrudan açık bir iç savaşa sokarak, »Batı güçlerini o bölgede bloke edeceği« görüşünde. Üyeliğin alternatifi olarak önerilen çözüm ise »Finlandiya Modeli«. Finlandiya, NATO üyesi olmamasına rağmen NATO ile sıkı bir işbirliği içerisinde ve askerî-siyasî ve ekonomik olarak Batının parçası. Her ne kadar NATO genel sekreteri Rasmussen, »NATO yeni üyeler alabilecek kapasitedir« diyerek, Ukrayna ve Gürcistan'a »göz kırpmış« olsa da, gerek Merkel'in »yeni üyelikler önümüzdeki NATO-Zirvesinin gündeminde değil« açıklaması, gerekse de dışişleri bakanı Steinmeier'in »Ukrayna'yı NATO üyeliğine götüren bir yolu henüz göremiyorum« saptaması, Almanya'nın üyelik sorununa kesinlikle karşı çıktığını gösteriyor.

Almanya'nın, Ukrayna'nın NATO üyeliğine karşı çıkışı, bu ülkenin Rusya'ya »bırakılmasına« taraftar olduğunu anlamına gelmiyor elbette. ABD'nin Pasifik bölgesine yoğunlaşmasının ardından Avrupa, Orta ve Yakın Doğu ve Afrika'da öncü güç hâline gelecek olan ve bunun »ağır sorumluluğunu« şimdiden hisseden Almanya, gelişmeleri uzun vadede belirlemeye çalışıyor. »Finlandiya Modeli«nin önerilmesi bu nedenledir. Tabii bu model ile birlikte NATO'nun »Partnership-Plus« formatı çerçevesinde Ukrayna'nın »savunma sektöründeki reformlarını« desteklemesi ve gerekli siyasî ve malî kararlar alınarak, »Ukrayna'nın cephe ülke gerçeğine uygun askerî yetileri geliştirmesine« yardımcı olması isteniyor.

Almanya, Doğu Avrupa ülkelerine ABD'nden daha gerçekçi destek vaadini sunuyor aslında. Çünkü bir iç savaşla bölünebilecek Ukrayna en başta Macaristan, Polonya, Romanya ve Slovakya için bir tehdit anlamına geliyor. Buna karşın NATO ile sıkı işbirliğin-

de olan bir Ukrayna – bölünse bile – koruyucu »tampon ülke« hâline gelecektir; garantörü (ve patronu) ise Almanya olacaktır. Görüldüğü kadar gidişat bu yönde. ■

İŞİD: KİME YARIYOR?

14 HAZİRAN 2014

»Irak ve (Büyük) Suriye İslam Devleti« (İŞİD) adındaki islamist terör grubunun Irak'taki büyük taarruzu sürüyor. Bu yazı kaleme alınırken ajanslar, İŞİD'in Bağdat'a yöneldiğini bildiriyordular. Kimileri de Irak'ın »Afganistan'a«, Türkiye'nin ise »Pakistan'a« dönüşeceğini iddia ediyordu. Halep'ten Musul ve Bağdat sınırlarına uzanan bir bölgeyi terörize eden İŞİD'in »ne« olduğu konusunda hayli bilgi var, ama »kime« yaradığı konusundaki yorumlar az.

Kanımızca bu soruyu açmakta yarar var. İŞİD'in hem bölge devletlerinin, hem de emperyalist güçlerin tetikçisi olduğunu konusundaki kanaat yaygın. Basında yayımlanan bazı belge ve haberler, çeşitli gizli servis elemanlarının İŞİD içinde cirit attıklarını kanıtıyor. Ama bölge ülkelerinin yaklaşımlarını ve stratejilerini irdelediğimizde farklılıklar da görülebiliyor.

İŞİD'in Irak-İran-Suriye yayını zayıflatığı doğru. Ama aynı zamanda iktidarını yeniden oluşturmak isteyen Maliki'ye, Barzani ile ılımlı Sünnî kesimlerinin kendisiyle ittifağa girmeleri için baskı oluşturma fırsatını

veriyor. Çünkü İŞİD, Barzani yönetimi için de ciddi bir tehdit unsuru. Bu açıdan, Irak ordusunun Irak'taki askerî gücü toplamda 12 bin kişi olan İŞİD'e Musul'u neden doğru dürüst savunma yapmadan bıraktı sorusu başka bir anlam kazanıyor. Diğer yandan İran, Irak'ın toprak bütünlüğünün Şii çoğunluğun kontrolü altında korunmasını stratejik hedef olarak takip ettiğinden, Maliki'nin Barzani ve ılımlı Sünnî kesimlerle ittifak arayışına destek çıkacaktır. Aynı şekilde İŞİD ve diğer islamist terör örgütleriyle savaşan Suriye yönetimi de böylesi bir adımın yanında yer alacaktır. Öte yandan Maliki yönetimiyle sorunlar yaşayan ABD açısından Ortadoğu siyasetindeki anahtar kelimenin hâlâ »istikrar« olduğu ve Obama yönetiminin nükleer programın çözüm perspektifine bağlı olarak İran'a yakınlaşma tandansını gösterdiği düşünülürse, ABD'nin Irak'taki Şii çoğunluğun aleyhine olan adımlara taraftar olmayacağı tahmin edilebilir. İŞİD taarruzunun Maliki'yi güçlendirmeye sonuçlanması küçük bir olasılık değil açıkçası.

İslamist terörden bahsedilirken, Suudi-Arabistan ve Katar'ı anmamak hata olur. Irak

ve Suriye'deki islamist çetelerin »sponsorluğunu« yapan Suudi-Arabistan ve Katar, hem bölgedeki etkinliklerini artırmak için bölge ülkelerinin devlet yapılanmalarını işlevsiz hâle getirmeye çalışıyor, hem de kendi aralarında islamist hareketlere egemen olma kavgasını veriyorlar. Bu açıdan IŞİD taarruzunun başarıyla sonuçlanması, öncelikle finansörü Suudi-Arabistan'a yarayacak. Ama tahminimizce bu son derece zayıf bir olasılık.

Çünkü ne Irak »Afganistan«, ne de Türkiye yeni bir »Pakistan« dır. Türkiye'deki iç politik çekişmelere ve başbakan Erdoğan'ın başarıyla yönettiği »kontrollü kutuplaşmaya« bakıp, Türkiye'nin »etkisiz« olduğunu düşünmek yanıltıcıdır. Askerî-sınai kompleksini geliştiren, silah satıcıları »kulübüne« üye edilen, sermaye ihraç eden ve NATO'nun ikinci büyük, modernize edilmiş ordusuna sahip olan Türkiye, bölgenin en önemli güçlerinden birisi hâline gelmiştir ve IŞİD konusunda şüphesiz belirleyici rol oynayacaktır.

Türkiye karar vericilerinin IŞİD ve diğer çeteleri desteklemesi, uzun vadeli stratejilerinin bir sonucudur. Onlar için belirleyici olan Irak veya Suriye'nin toprak bütünlüğü değil, Türkiye sermayesinin bölgedeki yatırımları ile pazar paylarının korunup-güçlendirilmesi ve bölgede egemen olma hedefidir. Bu nedenle IŞİD taarruzu Türkiye egemenlerine savaş ve yayılmacılık fırsatını vermektedir. Stratejik ortakları olan Barzani yönetimini ve/veya Iraklı Türkmenleri »koruma«, »terörle mücadele etme« ve »enerji güvenliğini sağlama« gerekçeleri ile Irak ve Suriye'ye girebilir, tampon bölge oluşturmaya çalışabilirler. Bu da küçük bir olasılık değildir, çünkü Türkiye gerekli olan askerî yeteneğe sahiptir.

O nedenle IŞİD taarruzunu »Kürtler için

fırsat« olarak görenlere hatırlatmak gerekiyor: Türkiye, Barzani yönetiminde »bağımsız bir Kürdistan'ı« kurabilir, ama Rojava'yı yok etme pahasına.

Milliyetçi hezeyanlar hiç bir zaman akıllı yol gösterici olmamıştır. ■

İŞİD'İN KÜRTLERE YARARI VAR MI?

21 HAZİRAN 2014

Irak, karmaşık ilişkilerin ve çıkar çelişkilerinin yoğunlaştığı coğrafyalarda duygusal ve fırsatçı yaklaşımlarla siyasî öngörülerde bulunmanın »rüzgârı yakalamaya çalışmak« kadar anlamlı olduğunu her geçen gün yeniden kanıtıyor. Ama nedense İŞİD taarruzuyla toz duman olan Irak'ın toprak bütünlüğünü koruyamayacağına dair yorumlar bugünlerde hayli revaçta.

BBC'ye konuşan Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi (IKBY) başbakanı Neçirvan Barzani de böyle düşünüyor. Irak'ın eskisi gibi bir arada kalabileceğine inanmadığını söyleyen Barzani, »Iraklı Kürtler gibi Sünnî Arapların da özerk yönetime sahip olması gerektiği« belirterek, özünde Irak'ın parçalanmasını ve »bağımsız« bir Kürdistan'ın kurulmasını istediklerini ifade etmiş oldu. Kimi Kürt milliyetçisi de, »Kürtlerin büyük rüyasının gerçekleşmesine ramak kaldığını« belirtiyor. Hani çekinmeseler, İŞİD taarruzunun Kürtlere »yaradığını« söyleyecekler. Zaten Neçirvan Barzani de »IKBY'ne bağlı peşmergenin Irak hükümeti adına İŞİD'e karşı savaşmasının söz konusu olmadığını« ilân etti bile. Halbuki insanlık adına İŞİD'i durdurmak

gerekmez mi?

Peki, insan doğrayan İŞİD gibi vahşi bir çetenin Kürtlere sahiden yararı olacak mı? Evet, Kerkük petrollerinin peşmergenin kontrolü altına girmesi, ilk bakışta gelişmelerin Kürtlere yaradığına işaret ediyor. Hatta bir »Kürt ulus devletinin« kurulma olasılığı tarihte ilk kez böylesine yakın bir gerçek hâline geldi. Ancak Türkiye egemenlerinin patronajı altında ve ABD'nin »stratejik partneri« olarak kurulması muhtemel »Barzani Kürdistanı'nın« başta Kürtler olmak üzere, bölge halklarının yararına olacağı hayli şüpheli.

Bir kere Rojava'daki kendi öz kardeşine sınırı kapatıp, araya hendekler açan; binlerce yıl birlikte yaşadıkları kadim halkların kanına ekmek doğranırken, yardıma koşmak yerine, kendi çıkarlarını kollayıp, petrol pazarlamayı yeğleyen Barzani yönetiminin kendisinden başka kimseye yararı olmayacağı aşikar. Diğer yandan Kürt coğrafyasındaki zulmün kaynağı olan ve Rojava'da yeşeren çiçeği boğmak isteyen bölge egemenleri ile yerküreyi boyunduruk altına almaya çalışan emperyalist güçlerin onayı ve desteği ile kurulacak

olan bir »Kürt ulus devletinin«, çoğunluğunu ezilen ve sömürülenlerin oluşturduğu Kürt halkının boynuna geçirilecek yeni bir zincir olmaktan başka bir şey olamayacağı da çok açık.

Ancak bu gerçekler, Kürt burjuvazisinin »Kürdistan'ın zenginliklerinden faydalanması gerektiğini« savunan Kürt milliyetçileri için bir anlam taşımıyor. Onlar için belirleyici olan, bölgede yaşayan halkların özgürlüğü değil, Kürt burjuvazisinin kendine ait pazarını yaratmaktır. »Barzani Kürdistan'ı« onların »büyük rüyasıdır« ve bu rüyanın gerçekleşmesi için, sadece Irak halklarının değil, Rojava'nın da celladı olmaya hazır olduklarını kanıtlamışlardır. Hiç kuşku yok ki, Kürt milliyetçilerinin »büyük rüyası«, bölge halkları için bir karabasan olacaktır!

Ama tarih küçük burjuva hayallerinin hüsrarla sonuçlandığını da defalarca kanıtlamıştır. Çünkü dünya siyasetinde geçerli olan hayaller değil, çıplak gerçekler ve çıkarlardır. Emperyalist güçlerin çıkarları, şimdilik »Barzani Kürdistanı« lehine görünse de, bu çok çabuk değişebilir. Viyana'da nükleer program için buluşacak olan ABD-İran görüşmesinden, IŞİD ile ortak mücadele kararı çıkabilir. Enerji kaynakları üzerindeki hakimiyet, hiç beklenmedik ittifakları gerekli kılabilir. Bu nedenle net bir öngöründe bulunmak için henüz çok erken.

İşte böylesi dönemlerde gerekli olan ilkesel duruştur. Savaşa, kırıma, emperyalist paylaşma, sömürüye ve her türlü baskı aracına karşı çıkmak, demokratik ulus perspektifiyle sınırları aşan bir direniş hattını kurma hedefi, ilkesel duruşun olmazsa olmazıdır. Bugünün zorunluluğu »rüzgar peşinde koşmak« değil, yok olma tehdidi altındaki Rojava'ya

destek çıkmaktır. IŞİD taarruzu bir kez daha akla karayı ayırdı. IŞİD canilerine karşı mücadele, hangi kökenden olursa olsun, burjuvaziye karşı verilecek mücadele ile eş anlamlıdır. Rojava'yı koruyacak tek şey, demokratik ulus ve sınıf perspektifidir. Özgürlük ve kurtuluş ancak ezilen ve sömürülenlerin kendi eseri olduğunda kalıcı olacaktır. Bunun için gerekli olan ise, »ulusal« değil, ezilen ve sömürülenlerin birliğini örmektir. Gerisi laf salatasıdır!

İŞİD'İN İPİYLE KUYUYA İNEN...

28 HAZİRAN 2014

Yüz yıl önce bugün, 28 Haziran 1914'de Saraybosna'da Avusturya arşidükü Franz Ferdinand ile eşi Sophie'yi vuran Gavrilo Princip, eyleminin milyonlarca insanın yaşamına mal olacak bir dünya savaşına neden gösterileceğini tahmin etmiş miydi bilinmez, ama »Büyük Sırbistan« hayalinin peşinde koşan Sırp milliyetçilerinin dönemin emperyalist güçlerince nasıl kullanıldıkları yeterince biliniyor. »Kara El« adlı Sırp milliyetçi örgütü, daha kurulduğu ilk günlerde »iblisin ipiyle kuyuya inmiş« ve Birinci Dünya Paylaşım Savaşının yarattığı büyük yangının »çakmak taşı« olarak kullanılmıştı.

Yerküre üzerinde devam eden savaşlar, silahlı ihtilaflar ve milyonlarca ölüm aradan koskoca bir asır geçmesine rağmen, dünyada değişen pek şeyin olmadığını gösteriyor, ki bu gerçek, kapitalizm aşılmadığı müddetçe hiç bir şeyin değişmeyeceğini de kanıtlıyor.

BM hukuku uzmanlarından yoldaşımız Norman Paech bir makalesinde, 1945'den bu yana dünyanın her yerinde savaşlar sürdüğünü, ama Avrupa'nın merkez ülkelerinde savaş olmadığından, bu savaşlara »Dünya

Savaşı« demediğimizi yazmıştı. Gerçekte de dünyanın muhtelif coğrafyalarına üstün körü bir bakış dahi, »Dünya Savaşı olmayan bir dünya savaşı« içerisinde olduğumuzu gösteriyor.

Ne yazık ki, gözünü iktidar, mülkiyet ve kâr hırsı bürümüş olan zavallı insanlık, yüzlerce yıldır devam eden yıkımların ve savaşların sonuçlarından hiç bir şey öğrenememiş. Farklı milliyetleri tek bir kimliğe eriten »ulus« potası çoktan soğumuş olmasına rağmen, düşmanlığın, ayrımcılığın, ırkçılığın ve savaşların tetikleyicisi olan milliyetçilik tüm ilköğretim ile hâlen revaçta ve çağımızın vebasası olarak dünyayı kavurmaya devam ediyor, ancak küçük burjuva beyinlerin hayal dünyasında »sınıfsız, imtiyazsız ve bütünleşmiş toplum« olabilecek »ulus« devletler hâlâ kutsanıyor.

Halbuki yakın geçmişin deneyimleri »ulus« devletlerin kutsanası değil, kahrolası yapılar olduğunu göstermiyor mu? Eski Yugoslavya'dan Kafkaslara, son örnek Ukrayna'dan Afganistan'a, Ortadoğu'dan Afrika'ya »ulus« devletin ezilenler ve sömürülenlerin lehine olduğunu gösteren tek bir örnek var mı sa-

hidden? Aslında coğrafyamızda bu gerçeği en iyi bilenler, başta Kürtler olmak üzere, tüm kadim halklardır. İran, Irak, Suriye ve Türkiye »ulus« devletleri bu halklara asimilasyon, baskı, sömürü, soykırım ve yerinden edilmeden başka ne getirdi? Kürt bilgeleri boşuna mı demişler, »devlet eşek olsa binmem« diye? Ama görünen o ki, kimi Kürt egemeni ve savunucuları için Kürt bilgelerinin öğretileri artık geçerli değil. Onlar kadim coğrafyamızın tüm deneyimlerini görmezden gelip, IŞİD'in, dolayısıyla bölge ülkeleri ile emperyalist güçlerin ipine sarılmayı yeğliyorlar.

Tüm bu hengame ve kan denizi içerisinde kadim coğrafyamızın kadim sorunlarına yanıtlar sunan bir adacık ise geleceğimizi aydınlatıyor: ROJAVA! Halkların kendi kendilerini idare ettiği, savunduğu ve ortak geleceklerini inşa ettikleri bu deney, şimdiden tüm Kürdistan ve Ortadoğu, hatta tüm dünya için özgürlükçü, kurtuluşçu ve demokratik bir alternatif hâline gelmiş durumda. Rojava demokratik özerkliğin sadece gerçekçi değil, aynı zamanda uygulanabilir olduğunu kanıtıyor.

Ancak gelişmeler insanlığın bu büyük kazanımının ciddi tehdit altında olduğunu da gösteriyor. Rojava, bölge ülkeleri, emperyalist güçler ve maşaları olan IŞİD ve El Nusra gibi çetelerin gözüne batan bir diken ve yok edilmesi için hepsi el ele vermiş durumda. Rojava'yı korumak, gelişmesine destek vermek sadece Rojava halklarının değil, tüm ezilen ve sömürülenlerin çıkarına. Fuat Kav geçenlerde yayınlanan bir yazısında, »neden ›Rojava devrimi bizimdir, daha fazla Rojava‹ adı altında Ortadoğu'da [enternasyonalist] tugaylar oluşmasın?« diye sormuştu. Bu soru her geçen gün daha yakıcı hâle geliyor. Rojava'yı korumak için illa silahı ele almak gerekmi-

yor. Gönüllü doktorların ve başka uzmanların oraya gitmesi bile büyük bir destek olacaktır. Acil soru şudur: Rojava için ne yapabilirim? Daha ne kadar bekleyeceğiz? ■

İSRAİL'İN »KÜRDİSTAN AŞKI«...

5 TEMMUZ 2014

Siyasette, bilhassa dış politikada ilkel duyguların değil, çıplak çıkarların belirleyici olduğunu İsrail Başbakanı Benjamin Netanjahu en naif insanın bile anlayabileceği şekilde bir kez daha kanıtladı. Netanjahu'nun »Kürtlerin bağımsızlık uğraşlarını desteklememiz gerekir« açıklaması, öylesine sarf edilmiş, konjonktürel bir laf değil, aksine iyi tartılıp-biçilmiş bir dış politika atağıdır.

Görüldüğü kadarıyla İsrail kısa vadede Irak devletinin toprak bütünlüğünü koruyamayacağı ve oluşan »Hilafet devleti« ile ezeli düşmanı İran arasında çabuk bitmeyecek bir savaşın çıkacağı görüşünde. Bu gelişme İsrail'in güvenebileceği ve duruma göre işbirliğine girebileceği yeni aktörleri gerekli kılıyor. Netanjahu son çıkışıyla bu güvenilir aktörlerden birisinin »Barzani Kürdistanı« olacağını düşündüğünü gösterdi. Tel Aviv'deki »Ulusal Güvenlik Araştırmaları Enstitüsünde« yaptığı konuşmasında, İsrail devletinin hedefinin »bölgedeki ılımlı güçlerle işbirliği yapmak ve Ürdün gibi güvenilir devletlerin kendilerini savunabilmelerini güvence altına almak olduğunu« söyleyen Netanjahu, böylelikle »Kürdistan aşkının« gerekçesini de açıklamış oldu.

İsrail kendisini, Irak ve Suriye topraklarında kurulan ve hedeflediği alanın bu ülkelerle sınırlı olmadığını açıklayan »Hilafet devletinin« doğrudan tehdidi altında hissetmiyor. Asıl kaygısı, islamist terör çetelerinin Irak'tan sonra Ürdün içerisinde de etkin olma ve böylelikle Filistin'de radikal unsurların güçlenmesi olasılığıdır. İslamist terör çetelerinin Golan Tepeleri ve Sinai Yarımadası arasındaki bölgeye yakınlaşmalarını dahi engellemek isteyen ve Batılı ülkelerin yardımıyla oluşturulan Irak ve Filistin güvenlik güçlerine kesinlikle güvenmeyen İsrail, bu nedenle Ürdün Krallığı'nın istikrarı ve güvenliğini yaşamsal çıkarı olarak ilân etti.

Aslına bakılırsa Irak'ın geleceği konusunda İsrail'in – kendi çıkarları açısından – Batılı müttefiklerinden daha gerçekçi bir tahlil yaptığını söylemek yanlış olmayacak. Çünkü gerek ABD, gerekse de Almanya öncülüğündeki AB tamamen ikircikli davranıyorlar. Hem Barzani'ye »bağımsızlık ilânından şimdilik feragat et« deyip, Maliki'yi »ulusal birlik hükümeti kur« baskısı altına alarak Irak'ın toprak bütünlüğünü savunduklarını söylüyorlar, hem de diğer yandan toprak bütünlüğünü

asıl tehdit eden IŞİD ve diğer terör çetelerine karşı engelleyici adım atmakta kararlılık göstermiyorlar. Elbette bunun arkasında İran'ı baskı altına alma gibi hedefler de duruyor, ama Batının İsrail'in beklediği adımları atmaktan çekindiği gün gibi ortada.

İsrail ise Irak'taki fiili durumun kalıcılığı ve kendi »ulusal« pazarını yaratmaya çalışan Güney Kürdistan burjuvazisinin şu an için »en güvenilir partner« olacağı tespitinden hareketle, Irak'taki »yeni« durumu kendi lehine kullanmaya çalışıyor. Zaten ABD'nin İran'a yaklaşma tandansını göstermesinden ve Temmuz ayında yapılacak olan nükleer program görüşmelerinden rahatsız olan İsrail, İran'daki Molla rejimini güçlendirebilecek hiç bir adımı onaylamak istemiyor. İsrail bu nedenle bölgedeki mezhep çatışmasının kanlı bir »Hilafet devleti«-İran-Savaşına yol açacağını ve böylelikle hem İran'ın, hem de Filistin Sorununda kendisine »ayak bağı« olabilecek islamist terör çetelerinin zayıflayacağı hesabını yapıyor. Yani İsrail, Türkçe deyimle »iti ite kıldırma« politikasının peşinde.

Peki, İsrail devlet aklının bölgedeki çıkarları gereği »bağımsız« bir Kürt »ulus« devletini desteklemesi, Kürt halkının çıkarına mı olacaktır? Kürdistan petrolünün Kürt halkına ait olacağını zanneden küçük burjuva aklı yetmezler bunda bir yarar görebilirler, hatta buna inanıyor dahi olabilirler. Ama »Barzani Kürdistanı«na destek, Rojava'ya ise köstek çıkan İsrail ve bölge egemenlerinin gerçek amaçlarını iyi bilen sosyalistlerin yanıtı açıktır: ABD'nin izni, Türkiye'nin kavli ve İsrail'in »sağdıçlığı« ile ne bağımsızlık olanaklıdır, ne de halkların özgürlüğü ve ezilenler ile sömürülenlerin kurtuluşu.

Bölgede özgürlük ve kurtuluşun adresi belli: Daha fazla Rojava, bu anlamda daha fazla Kürdistan! ■

ROJAVA »DİKTATÖRLÜĞÜ«

12 TEMMUZ 2014

Son dönemlerde Kobanê'ye yönelik IŞİD saldırıları ve uluslararası kamuoyunun, ama bilhassa Batı medyasının buna sessiz kalması, Rojava Devrimini boğma çabalarının arttığına işaret ediyor. Sadece Ortadoğu halkları için değil, kapitalizm koşullarına rağmen tüm yerküre için bir örnek teşkil eden Rojava özerklik deneyinin bölge egemenleri ve tetikçilerini ne denli rahatsız ettiği zaten biliniyordu. O açıdan bu saldırılar şaşırtıcı değil.

Ama görüldüğü kadarıyla Rojava Devrimi sadece IŞİD terör şebekesinin saldırılarıyla değil, aynı zamanda da hem Kürtler arasında kafa karışıklığı yaratılarak, hem de kamuoyu manipülasyonlarıyla köşeye sıkıştırılmak ve meşruiyetsiz bırakılmak isteniyor. Kürtler arasında kafa karışıklığı yaratılmasından faydalananların kim olduğunu vurgulamaya gerek yok, ama bizzat »insan hakları« örgütü olarak kendisini lanse eden »Human Rights Watch« (HRW) adlı örgütün kamuoyu manipülasyonlarına ortak olması dikkat çekici.

HRW, Haziran sonuna doğru yayınladığı bir raporunda, »Cizîre'de otoriter bir rejim oluşturmak istenmesini« ve »PYD'nin diğer

Kürt kurumlarına yönetime katılım olanağı vermediğini« eleştiriyor. Rojava'da toplumsal desteği olmayan burjuva liberali ve burjuva milliyetçisi örgütleri pek keyiflendiren rapor, nedense Rojava'daki özerklik deneyinin karşılaştığı yaşamsal sorunlara, Türkiye ve Barzani yönetimi tarafından uygulanan ambargolara ve kanlı saldırılara maruz kalmasına tek kelimeyle bile değinmiyor.

Aslında HRW sicili, kamuoyunda çizilmek istenen »tarafsızlık« resminin aksine, o kadar da temiz değil. HRW, yıllardan beri ABD ve İsrail yönetimleri lehine taraflı raporlar hazırlamakla suçlanıyor. Bu yılın Mayıs ayında yüzü aşkın ABD ve Kanadalı bilim insanı yayınladıkları bir açık mektupla, HRW'nin siyasî tarafsızlık yapmasını ve CIA gibi gizli servislerle işbirliğine girişmesini eleştirmişlerdi. O yüzden HRW'nin zor koşullar altında yaşam savaşı verenlere akıl vermeden önce kendi kapısının önünü temizlemesini salık vermek, pek yanlış olmayacak.

İsrail'in Gazze'de gerçekleştirdiği insanlığa karşı suçlara sessiz kalan, ama Filistinlilerin şimdiye kadarki tüm barışçıl protestola-

rını kötüleyen bu »insan hakları« örgütünü bir kereliğine ciddiye aldığımız düşünelim. HRW'nin »yönetime tüm gruplar katılmalı« söylemini ele alalım.

PYD'nin olanaklı olan bütün toplumsal ve siyasî grupların birlikte hareket etmesi için gösterdiği tüm çabalar ve »birliğin« KDP ve diğer gruplarca engellendiği gerçeği bir yana – HRW'nin bu talebinin neresi doğru? Bir kere HRW Rojava'da barışçıl »demokratik« koşullar varmış da, PYD buna uymuyormuş gibi ideolojik manipölasyon yapıyor. Diğer taraftan asıl ihtilafın »baldırı çıplak« Rojava-lılar ile petrol gelirlerinden pay alma hevesi içerisinde sermaye sevdalıları bir azınlık arasında olduğunun üstü örtülmeye çalışılıyor. Ve böylece Rojavalıların elde ettikleri tüm kazanımları devrimin keskin kılıcıyla koruma meşruiyetine sahip oldukları unutturulmak isteniyor.

HRW, Rojava'da »otoriter bir rejim« oluşturulduğunu iddia ediyor. Utanmasalar diktatörlük diyecekler. Ama utanmasınlar: evet, Rojava'da formel burjuva demokrasisi değil, bir diktatörlük var! Bu diktatörlük »baldırı çıplak« Rojavalıların kendi eseri, kendi kendilerini yönettikleri, ortak geleceklerini birlikte kurdukları ve canlarıyla savundukları gerçek bir halk demokrasisidir! Özgürlüğü ve demokratik katılımı sağlayan Rojava özerklik deneyi, sadece devrimi boğmak, sınıf tahakkümünü kurmak ve bölgenin zenginliklerine el koymak isteyen burjuva milliyetçileri için bir diktatörlüktür.

Bizlere düşen ise, işte bu diktatörlüğe sahip çıkmak ve savunmaktır. Radikal yazarı Fehim Taştekin »Rojava hattı Türkiye'yi savunma hattı« başlığını atmış. Taştekin'e hak vermekle birlikte, bizce Rojava hattı halkları

savunma hattıdır. Kobanê saldırısı, halklara yönelik bir saldırıdır. Kobanê ve ardından Rojava düşerse, gerisi tüm Ortadoğu halkları için cehennem olacaktır. Rojava'ya sahip çıkmak, kendi geleceğimize sahip çıkmakla eş anlamlıdır. Rojava savunmasına katılmak, günümüzün en devrimci, en onurlu eylemidir. Haydi göreve! ■

YAHUDİ DÜŞMANLIĞI, FİLİSTİN DÜŞMANLIĞIDIR!

19 TEMMUZ 2014

Gazze saldırıları ve yüzlerce sivilin öldürülmesi muhtelif yerlerde protesto ediliyor. Ancak protestoların bir kısmından ve »anti-temperyalist« iddiasında olan kesimlerden yükselen sesler, hem »haklının haksıza« dönüşmesine, hem de esas ile tali olanın karışmasına gerekçe hazırlıyor. Örnek vermek gerekirse: tam bir hafta önce Frankfurt'ta yapılan bir yürüyüşte atılan » Hamas, Hamas, Yahudilere gaz« sloganı bu tespitimizi kanıtlıyor.

İsrail devletinin Filistin'de uyguladığı »Apartheid« politikası, güvenlik gerekçesi ile gerçekleştirdiği işgal, ilhak ve askerî operasyonlar, İsrail toplumunun zihnini esaret altına alan militarizm, aklı başında ve vicdanını kaybetmemiş olan bir insanın onaylayabileceği şeyler değil. Ama diğer taraftan da İsrail devlet politikasını ve egemenlerini eleştirmeyi antisemitizm veya Yahudi düşmanlığı olarak nitelendirmek de akıl kârı değildir.

Ancak Gazze'ye yönelik saldırıları protesto (!) için »Yahudilere ölüm ve gaz« dilemek, bu anlama gelen konuşmalar yapmak veya yazı yazmak açık Yahudi düşmanlığıdır ve bu bağ-

lamda insan düşmanlığıdır, çünkü bu ırkçılıktır, mezhepçiliktir, ilkel milliyetçiliktir. Tarihsel açıdan Musevî, İsevî ve Muhammedî inançların kökü aynıdır ve bu nedenle bir diğerine küfreden, aslında kendi inancına küfretmektedir. İster antisemitizm, ister Hristiyan, İslam veya Yahudi düşmanlığı, isterse de mezhep ayrımcılığı olsun: hepsi ezilenler ve sömürülenleri boyunduruk altında tutmaya yarayan egemenlik araçlarıdır. Özcesi: Yahudi düşmanlığı, Filistin düşmanlığıdır!

İsrail protestolarının Yahudi düşmanlığı sosuyla boyanması, kanımızca Filistin-İsrail ihtilafının esas meselesinin, yani gerçek çözüm nasıl olabilir sorusunun üstünü örtmekte ve sorumlu aktörlerin rolünü gizlemektedir, ki kanımızca temel sorun »iki devlet çözümü« olarak deklare edilen siyasî rotada yatmaktadır.

Farklı çıkarları temsil eden, ama sadece bir Filistin »ulus« devleti kurulması konusunda ortaklaşan egemen siyasî grupların en büyük günahı, İsrail devleti dahil Filistin'in bütününde tek, ortak ve demokratik bir cumhuriyet yerine, emperyalist güç merkezlerinin

bölgedeki çıkarlarına hizmet eden »iki devlet çözümünü« kabul etmeleridir. Filistinlileri temsil etme iddiasında bulunan bu gruplar böylelikle 1948'den bu yana yurtlarından edilen Filistinlilerin geri dönebilmelerini olanaksızlaştırmışlardır. Gerek Filistin Özerk Yönetimi, gerekse de Hamas ve Hamas'a yakın duran islamist örgütler ABD'nin patronajı altında ve İsrail'in izin verdiği ölçüde hükümran olabilecek bir »ulus« devlet peşindeler. Aralarındaki kavganın tek nedeni de, ezici çoğunluğunu yoksulların oluşturduğu Filistinlilerin özgürlüğü değil, iktidara tek başına sahip olma hevesidir.

Ancak burada Hamas'ın başka bir günahını da vurgulamak gerekiyor: Mısır-Gazze sınırındaki tünel ticaretini elinde tutarak Gazzelilerin iliğini sömüren Hamas, bir tarafta silah zoruyla Gazze'deki iktidarını korumakta, diğer tarafta da İsrail'e yönelik roket saldırılarını mahalleler arasından yaparak, bilinçli bir şekilde sivil halkın yaşamını tehlikeye sokmaktadır. Bu roket saldırılarına İsrail'in ağır bombardımanla yanıt vereceğini çok iyi bilen Hamas, öldürülen sivillerin cesetleri üzerinden siyasî rant sağlama peşindedir.

Hamas'ın tavrı, İsrail'in kanlı saldırılarını hiç bir şekilde meşru kılmaz, ama Hamas politikası hem Filistinlilerin haklı taleplerini uluslararası kamuoyunda unutturmakta, hem de Musevîler, Hristiyanlar ve Müslümanlar arasında aşılması zaten son derece güç olan düşmanlığı daha da derinleştirmektedir. İşin kötüsü, bu düşmanlık hem İsrail, hem de Filistin egemenlerince araç olarak kullanılmakta ve ortak gelecek ümitlerini uzayın sonsuzluklarına gömmektedir.

Bu nedenle bilhassa ezilenler ve sömürülenler lehine hareket edenler, Yahudi düşman-

lığı tuzağına düşüp, emperyalist stratejilere alet olmamaya dikkat etmelidirler. Asıl antiemperyalist ve vicdanî duruş, Hristiyanı, Müslümanı, Yahudisi ve inanmayanları ile tüm İsraili ve Filistinlilerin ortak, özgür, barışçıl ve demokratik bir geleceği inşa etmelerinden yana olmaktır. ■

DEĞİŞEN DENGELER VE İTTİFAKLAR

24 TEMMUZ 2014

Bu köşeden ABD'nin Pasifik'e yönelme stratejisinin Ortadoğu'da önemli değişikliklere yol açabileceği tespitini yaptığımızda, bazı itirazlar gelmişti. Ancak gerek Suriye ve Irak'taki güncel gelişmeler, gerekse de İsrail'in kanlı Gazze saldırısı tespitimizi teyit ediyor. Bir kez daha altını çizerek belirtelim: Isınan Pasifik suları, Ortadoğu'yu kaynatmaya başladı.

Ortadoğu'daki değişim tüm hızı ve sancılılarıyla devam ediyor. Görüldüğü kadarıyla da kanlı sarmal uzun süre devam edecek. Bunun çeşitli nedenleri var ve bu nedenleri dikkate almadan bölge ülkelerinin belirli bir parçasında »kendi iradesi ile« geleceği şekillendirmek isteyen kimi gücün çok çabuk hayal kırıklığına uğraması fazlasıyla olası. İsim vererek vurgulamak gerekirse: »Ulus« devlet kurma çabasında olan Barzani yönetimi, bugünkü koşullar altında »bağımsız« bir devlet yerine, muhtemelen Kosova'dan hiç bir farkı olmayan bir »Barzani Kürdistanı« ile yetinmek zorunda kalabilir.

Kurulmakta olan »Barzani Kürdistanı« üzerine olan görüşlerimizi bir başka yazıya bırakalım ve önce bölgedeki ittifaklara bir göz

atalım: Gazze saldırısı çerçevesinde farklı merkezlerden yapılan açıklamalar Arap coğrafyasındaki egemenlerin Müslüman Kardeşler geleneğinin ve böylelikle – zamanında İsrail'in FKÖ'ne karşıt olarak kurulmasına yardım ettiği – Hamas'ın üzerine çizgi çekmekte olduklarını gösteriyor. Gerçi Hamas yönetimi yerleştiği Katar'dan hâlâ destek görüyor, ama Katar'ın Körfez İşbirliği içerisinde yalnız kaldığı ve Suudi Arabistan ile derin bir çelişki yaşadığı da biliniyor. Dikkat çekici bir başka husus da, »Şii Yayını« kırmaya çalışan bütün Arap despotları Gazze'ye kayıtsız kalırlarken, İran'a yakın duran Lübnan Hizbullah'ının Gazze'ye yardım etmek istediğini açıklaması, ama Hamas'ın buna yanıt vermemesidir. Buna karşın Hamas pratiği İsrail'deki gerici-milliyetçi hegemonyanın güçlenmesine yaramaya devam ediyor.

İsrail ve ABD yönetimleri ise Hamas'ı zayıflatıp, Abbas önderliğindeki Filistin Özerk Yönetimini destekliyorlar. Geçen Cumartesi bir Alman gazetesine demeç veren ABD'nin İsrail büyükelçisi Dan Shapiro bunu şöyle gerekçelendiriyor: »Abbas liderliğindeki özerk idare, Gazze'de terör örgütü Hamas'tan daha

etkin hüküm sürebilir». Siviller katledilirken Gazze'ye gitmek yerine dünya turuna çıkan Abbas ise, uzun süredir Hamas'ı ekarte etmeye çalışıyor. Örneğin Hamas'la koalisyon hükümeti kurmasına rağmen, Gazze'deki 40 bin memurun maaşını aylardır ödemiyor.

Gazze halkını esir alan Hamas ise, sivil kurbanların sayısını artırma stratejisine devam ederek, savaşı kızıştırıp daha fazla ödün ko-partmayı hesaplıyor. Ancak Hamas'ın istediklerini alabileceği şüpheli. Çünkü Gazze sınırını kontrol eden Mısır'daki Sisi yönetimi, eski başkan Muhammed Mursi'nin uygulamaya soktuğu »esnek sınır politikasını« yürürlükten kaldırdı ve Mart ayında Hamas'a Mısır sınırları içerisinde her türlü faaliyeti yasakladı. Gerçi Mısır geçenlerde ateşkes girişiminde bulunmuştu, ama Mısır'ın »güvenilir« bir aracı olmadığını söyleyen Hamas bu girişimi reddetmişti.

Buna karşın Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri hem Sisi yönetimini destekliyor, hem de İsrail'e yaklaşıyorlar. Yeni müttefikleri İran'ın nükleer programı – dolayısıyla bölgedeki etkisi –, Müslüman Kardeşlerin geri püskürtülmesi ve bölgedeki statükonun korunması birleştiriyor. Daha Mayıs ayında İsrail ve Suudi Arabistan'ın eski gizli servis şefleri olan general Amos Yadlin ve prens Turki el Faysal el Suud Brüksel'de bir araya gelmişler ve iki ülke arasındaki »güvenlik işbirliğinin« derinliğini ve ortak çıkarların »korunmasını« övmüşlerdi.

Tüm bu gelişmeler, ABD'nin tüm »istikrar« kaygılarına rağmen Ortadoğu'daki silahlı ihtilafların kolay bitmeyeceğine işaret ediyor. Arap despotları ve İsrail egemenleri ABD'nin geriye çekileceği bölgedeki etkinliklerini korumak için ellerindeki tüm araçları kulla-

nıyorlar. Ve bu gerçek, bölge gücü olmaya çalışan Türkiye'nin de orta vadede silahlı ihtilaflara doğrudan katılmasına zorlanacağını gösteriyor. Yarın TSK'nin seferberlik emrini duyarsanız, şaşırmayın. ■

YAPISAL HEGEMONYA VE SOL

26 TEMMUZ 2014

Yapılacak Cumhurbaşkanlığı Seçimleri, adayları, temsil ettikleri siyasal yapıların söylemleri ve seçim kampanyaları ile Türkiye sınırları içerisinde yaşayan toplumun tercihlerini, yaşama bakışlarını ve beklentilerini çok iyi yansıtan bir ayna niteliği taşıyor. Bu aynaya bakarak yapılacak bir analiz, bilhassa ezilenler ve sömürülenler lehine siyaset yapıları için önemli ipuçları verebilir.

Ancak gerçeğe yakın bir okuma yapabilmek için duygusallıktan uzak bir bakış açısı gerekiyor. Özellikle bireylerin yaşamlarını kurgular, siyasî tercihlerini yaparlarken evrensel ilkeler ve değerler sistemine göre hareket ettikleri yanılığısına düşülmemelidir. »Sıradan« insanlar dünyanın her yerinde pragmatist ve bencil davranırlar, siyasî tercihlerini egemen iktidar ve mülkiyet ilişkileri temelinde oluşmuş yapısal hegemonyanın etkisi altında yapılar – bu tercihleri, kolektif veya bireysel olarak sınıfsal çıkarlarına aykırı olsa da.

Türkiye’de, tüm etnik ve dinî farklılıklara rağmen, oldum olası eril ve sağ-muhafazakâr bir çoğunluk olduğu bilimsel araştırmalar, empirik veriler ve seçim sonuçlarıyla yeterince

kanıtlandı. Bu çoğunluğun yüzde 70 üzerinde olduğu biliniyor. 12 yıllık AKP hükümetleri ardından »yeni« olarak nitelendirilebilecek bir olgu varsa, o da sağ-muhafazakâr çoğunluğun günümüzde Sünnî-muhafazakârlığın yapısal hegemonyasına dönüşmüş olmasıdır.

1980 darbesiyle kökleştirilen neoliberal dönüşüm, en uzun ve en kanlı on yıl olarak nitelendirilebilecek 1990’lı yılların militarizmi ve neoliberalizmin bu yıllarda elde ettiği toplumsal meşruiyet, 2001 krizine karşı alınan »konsolidasyon« tedbirleri ve ardından başlayan AKP hükümetleri dönemi olarak özetlenebilecek kapitalist rasyonellik, aynı zamanda kamusal alanın İslamileştirilmesini ve muhafazakârlaştırılmasını derinleştirdi. Bugünkü Sünnî-muhafazakâr hegemonya böylesi bir sürecin sonucudur.

Farklı sermaye fraksiyonlarını temsil eden ana akım siyasî partileri, Erdoğan ve İhsanoğlu’nu aday göstererek, asıl kapışmanın seçmenin yüzde 70’i üzerinden yapıldığını kanıtladılar. Bu nedenle CHP-MHP adayının, Erdoğan’ın »başkanlık sistemini« engelleyebileceğini düşünenler büyük bir yanılığ

içerisindedirler. Bir kere cunta anayasası hâlâ yürürlüktedir ve 104. Madde Cumhurbaşkanı'na olağanüstü yetkiler tanımaktadır. Erdoğan'ın seçilmesi durumunda başbakanlığa »emrindeki« birisini getireceği ve 104. Madde'nin öngördüğü gibi »gerekli gördüğünde Bakanlar Kurulunu başkanlığı altında toplantıya çağırma hakkını« bolca kullanacağı düşünülürse, »başkanlık sisteminin« fiilen uygulanmaya başlayacağından hareket edilebilir. Anketlere bakılırsa, yapısal hegemonyanın ibresi Erdoğan'ı göstermektedir.

Ancak bu hegemonya kırılgandır, çünkü neoliberal dönüşüm süreci ve sonuçları bu hegemonyanın etkisi altında olan muhafazakâr kitleleri de tehdit etmektedir. Sadece hane başı borçlanmanın 4,5 milyar Dolar'dan (2003) 145 milyar Dolar'a (2013) çıkmış olması bu kesimler için tehlikenin hangi boyutta olduğunu göstermektedir. Milliyetler sorununun çözümünde hâlâ bir yol alınmaması ve sosyal ve sınıfsal çelişkilerin derinleşmesi, bu hegemonyanın çatırdamasını tetikleyecektir, ki Türkiye'nin merkezinde bulunduğu »çoklu kriz ortamı« bu yönde derinleşmektedir.

Selahattin Demirtaş'ın adaylığı, ezilen ve sömürülenlerin tarafında duranların siyasî yaşama doğrudan müdahil olup, yapısal hegemonyayı kırabilmeleri için önemli bir fırsat yaratmıştır. »Haziran Direnişi« ile ortaya çıkan potansiyelin, kitlesel Kürt hareketinin dinamiği ile Demirtaş şahsında emek, barış, özgürlükler, toplumsal ilerleme ve demokratikleşme temelinde aynı kanalda buluşması için bir olanağa dönüşmüştür. Demirtaş'ın yüzde 10 sınırını aşması, muhalif gruplara iktidar alternatifi yaratma şansını tanıyabilir. Demirtaş'a verilecek her oy, hegemonyanın kırılmasına, emek, demokrasi ve sosyalizm

yanlılarının güçlenmesine yarayacaktır. Solun günümüzdeki en ivedi görevi, bu fırsatı kullanmaktır. ■

EVET, SELAHATTİN DEMİRTAŞ!

2 AĞUSTOS 2014

Cumhurbaşkanlığı seçimleri Türkiye muhalefetine – sayıca büyük olmasa da – hayli etkin olan bir kesiminde, yani sosyalist solda Selahattin Demirtaş'ın adaylığı konusunda ilginç tartışmalara neden oldu. HDK/HDP içindeki veya yakın duran sosyalistler tutarlı bir biçimde Demirtaş'ı desteklerlerken, kimi sosyalist parti ve kurumdan/yayın organından eleştiriler yükseliyor. Eleştirilerin tüm çeşitliliğine rağmen, bunların ortak noktası »Demirtaş ve Kürt hareketinin bazı noktalardaki tutumu tereddüte yol açıyor« olarak özetlenebilir. Yasal Kürt siyasetinin Haziran Direnişi, Demokratik İslam Kongresi veya »egemen sınıfın temsilcileri ile diyalog« konularındaki tavrının altı, sosyalistlerin Demirtaş'ı »koşulsuz bir şekilde desteklemek için geçerli sebepleri« olduğunu vurgulamak için çiziliyor.

Yasal Kürt siyasetinin, bilhassa yerel yönetimlerdeki temsilcilerinin eleştirilmesini gerektiren şüphesiz çokça gerekçe var. Hoş, sınıf partisi olmayan bir yapıyı, sosyalist partiler için geçerli olan kriterlerle eleştirmenin pek bir anlamı yok, ama elbette aslolan eleştirinin her düzeyde ezilenler ve sömürülen-

lerin perspektifinden olmasıdır. Ancak, bu perspektiften bakınca Demirtaş'ın »yürüttüğü siyasete kuşkuyla yaklaşmak« ve adaylığını »koşulsuz desteklememek için« geçerli sebeplerin neler olduğunu da söylemeyince, eleştiri boşa düşüyor.

Diğer yandan sınıf mücadeleleri tarihi, sosyalist ve komünistlere burjuva toplumları içerisinde »kendi ilkeleri gereği siyaset« yaparlarken, tarihsel koşulları ve maddi şartları ciddiye almaları ve gösterecekleri siyasî tavrın temsil ettiklerini iddia ettikleri ezilen ve sömürülen sınıfların lehine ne gibi sonuçlara yol açacağını hesaplama yükümlülüğünü vermektedir. Sosyalistler için Demirtaş'ın »iyi« veya »doğru« bir insan olması değil, adaylığının genelde ezilenler ve sömürülenler, özelde ise sosyalistlerin hedefleri açısından ne getireceği, ne götüreceği önemlidir. Bu açıdan Demirtaş'ın adaylığını verili koşullar çerçevesinde değerlendirmek gerekmektedir.

Telgraf stilinde ve yüzeysel bakacak olursak: farklı sermaye fraksiyonlarının desteğini alan AKP'nin »başkanlık sistemi« hedefi, ye-

terli desteği bulamadığından rafa kaldırıldı. Şimdi ise »başkanlığa« anayasanın tanıdığı kurallar çerçevesinde fiilen geçilmesi planlanıyor. Anayasanın Cumhurbaşkanına tanıdığı olağanüstü yetkiler biliniyor. Eğer bunlar bugüne kadar kullanılmadıysa, bunun temel nedeni Erdoğan'ın başbakanlığıdır. Erdoğan seçilirse, bu olağanüstü yetkileri sonuna kadar kullanmak isteyecek, ama Başbakanlık makamına »emrinde« olan birisini getirebilirse. AKP koalisyonu içindeki kavganın nedenlerinden birisi bu.

Öte yandan yerel seçim sonuçları ve Sün-nî-muhafazakârlığın yapısal hegemonyası göz önünde tutulursa, seçimlerin Erdoğan'ın zaferiyle sonuçlanmasının büyük olasılık olduğu sonucuna varılabilir. Aynı cephedeki diğer aday İhsanoğlu Erdoğan'ın alternatifi değildir. Aksine aynı cephenin iki adayı da söylemleri, tavırları ve politikalarıyla yapısal hegemonyayı her defasında yeniden üretmekte, kamu yaşamında daha çok yerleşmesine neden olmaktadır.

Demirtaş'ın adaylığı ise, ki Demirtaş'ı nasıl nitelendirirsek nitelendirelim, yapısal hegemonyayı zayıflatmak, muhalif kesimlere yeni alanlar açmak ve mevziiler kazandırmak, sınıf çelişkilerini gün yüzüne çıkartmak, ezilenler ve sömürülenler lehine olan talepleri ifade etmek, egemen iktidar ve mülkiyet ilişkilerini eleştirmek, milliyetler ve cinsiyetler sorunlarının eşitlik ve özgürlük temelinde çözüm olanaklarını göstermek, kısacası sosyalistlerin sınıf mücadelesi çerçevesinde asli görevlerini daha kolay yerine getirebilecekleri demokratik bir ortamın geniş kesimlerce savunulması için reel bir fırsat yaratmaktadır. Tüm diğer nedenleri bir yana bıraksak bile, bu gerçek sosyalistlerin Demirtaş için oy istemelerinin en önemli gerekçesidir. Sos-

yalistlerin verili koşullar altında söylemeleri gereken en doğru söz: »Evet, Selahattin Demirtaş!« tır. ■

Not: Bir kitap çalışması nedeniyle bu köşedeki yazılarıma ara vermek zorundayım. Altı hafta sonra yeniden buluşmak dileğiyle, sağlıklıca, yoldaşça kalınız.

ALMAN SOLUNUN SEFALETİ

16 AĞUSTOS 2014

İslam Devleti (İD) adını taşıyan terör şebekesinin vahşeti, nihâyet (!) Almanya'daki DIE LINKE önderlerinin de ilgisini çekebildi. Çekti çekmesine de, partinin Federal Parlamento'daki meclis grubu başkanı Gregor Gysi, »Almanya Kürtlere silah göndermelidir« talebinde bulunarak, özelde Alman, genelde ise Batı Avrupa solunun siyasî sefaletini gözler önüne serdi.

Şengal dağlarında büyük zulüm gören Êzidî ve diğer halkların acısına ortak olanlar, bu talebe şüphesiz iyi niyetle bakmışlardır. 40 binden fazla insanın bu kafa kesen, göz oyan, kadınlara tecavüz eden Ortaçağ vahşetinden korunması, hatta bu tehdidin tamamen ortadan kaldırılması elbette ertelenemez bir gerekliliktir. Ancak bu gerekliliğin »Kürtlere« - ki Gysi'nin burada kastettiği Barzani güçleridir - silah gönderilmesiyle yerine getirilebileceği ise hayli şüphelidir.

Yeterli bilgiye sahip olduğundan kuşku duyulamayacak olan Gysi, ya bazı gerçekleri karıştırıyor, ya da Êzidîlerin uğradığı zulmü parti içindeki hesaplarına gerekçe yapmaya çalışıyor. Şahsen tanıdığımız ve siyasî zekâsından

şüphe duymadığımız Gysi'nin gerçekleri karıştırabileceğine pek inanmıyoruz doğrusu, ama gene de bir sıralayalım: Bir kere İD terör şebekesine karşı etkin mücadele veren HPG, YPG ve bazı Peşmerge güçleri, ivedi yardımın askerî değil, insanî olması gerektiğini söylüyorlar. Silah yardımını isteyen ise Êzidîleri, Türkmenleri ve Şii Arapları savunma yapmadan geri çekilerek İD terörüne teslim eden Barzani yönetimidir. Tarihi büyük, ama kendisi gittikçe küçülen bu »Kürt beyi« Êzidî katliamını bir »Kürt Kosova'sından« farkı olmayacak »Barzani Kürdistanı'nı« kurmak için gerekli askerî ve siyasî yardımı alma fırsatı olarak kullanmaya çalışmaktadır.

Diğer yandan asıl söz konusu olan İD güçlerine Suudi Arabistan, Katar ve Türkiye gibi ülkelerin doğrudan yardım etmeleridir, ki bu yardımlar kesilmedikçe katliamların sonu gelmeyecektir. Ukrayna'ya silahlı grupların girmesine olanak sağlayan Rusya'ya karşı AB'nin yaptırım uygulamasına pek ses çıkarmayan Gysi'nin aklına neden Suudi Arabistan, Katar ve Türkiye'ye yaptırım uygulanmasını talep etmek gelmiyor da, DIE LINKE'nin programında »silah satışı yasaklanmalıdır«

talebi yazılı olmasına rağmen, Barzani'ye silah gönderilmesini istiyor? Gysi neden Türkiye'nin İD çetelerine sınırı kapatmasını ve aynı zamanda »pasaportları olmadığı« gerekçesiyle katliamlardan kaçanlara kapatılan sınırların açılmasını talep etmeyi düşünmüyor?

Yeri gelmişken vurgulamakta yarar var: Şimdi savunulması gereken en ivedi talep, hiç vakit geçirmeden insani yardımların yerine ulaştırılması ve insanların kurtarılmasıdır. İkincisi, İD çetelerine verilen destekler hemen durdurulmalı, desteği sürdüren devletlere ağır yaptırımlar uygulanmalıdır. Üçüncüsü bölge halklarının ortak savunması desteklenmeli, özellikle Irak'ta Sünnîlerin, Şii'lerin ve Kürtler ile diğer halkların temsilcilerinden oluşturulan bir birlik hükümeti oluşturulmalı ve sayıları 12 bini geçmeyen terör şebekesine karşı Iraklı güçlerin ortak askerî ve polisiye tedbirleri uygulamaya sokulmalıdır. Bunlar yerine getirildiğinde İD terör şebekesinin hareket alanı kalmayacak ve tamamen çözülecektir. Rojava'daki direniş bunun olanaklı olduğunu kanıtlamaktadır. Bu yazı kaleme alındığında katliamlar devam ediyordu, yayınlandığında da muhtemelen devam edecek. Ve yukarıda sıraladığımız üç temel koşul hâlâ geçerli olacak, çünkü başka çözüm yolu yok.

Peki, Alman solunun tanınmış ismi Gysi, partide konuyu o denli iyi bilen ve kendisini uyaran onca sosyalist olmasına rağmen, bunları aklına hiç getirmemiş olabilir mi? Yoksa asıl meselesi, partinin burjuva partileri ile koalisyona girme »olgunluğuna« erişmesi mi? Tarih, iktidarı ele geçirmeyi, »hükümet etmek« ile karıştıran hükümet sosyalistlerinin sefaletini anlatan hikâyelerle doludur. Alman »hükümet sosyalistlerine« naçizane

tavsiyemiz, aslî görevlerine odaklanmalarıdır. Bölgeye giderek onurunuzu kurtaran sosyalist milletvekillerine engel olmayın yeter. Gölge etmeyin, belki o zaman dünyanın merkezinin sizden ibaret olmadığını Rojava'ya, Kürdistan'a bakarak görebilirsiniz. ■

ANIMSATARAK BAŞLAYALIM...

20 EYLÜL 2014

Uzunca bir aradan sonra köşe yazılarına yeniden başlamak pek kolay değilmiş. Bilhas- sa bu köşeye konu olan gelişmelerin dünya gündemini böylesine işgal ettiği dönemler- de: Suriye ve Irak'taki gelişmeler, emperya- list güçlerin stratejileri, Türkiye'nin tutumu, Kürtler ve Şengal, NATO Zirvesi, Avrupa'da yeniden gündeme gelen bölgesel bağımsızlık tartışmaları, Almanya'nın patronajı altındaki AB stratejileri, Ukrayna krizi, Çin-Hindistan ilişkileri ve bunların Pasifik bölgesine etkileri vs. saymakla bitecek gibi değil.

O nedenle temel bazı noktaları anımsatarak başlamak yararlı olacak. Öncelikle tüm say- dığımız ve saymadığımız uluslararası ge- lişmelerin arka planına değinmek gerekli, çünkü tüm bunların emperyalist güçlerin uzun vadeli stratejileriyle alakası var. Önceki yazılarımızda kısmen değindik, ama kısaca emperyalist güçlerin stratejilerini belirleyen üç temel noktaya yeniden değinelim.

Birincisi, hiç kuşkusuz »Wolfowitz Doktrini« olarak tanınan ve bugün ABD'nin devlet aklı hâline gelmiş olan »Savunma Planlama Tali- matıdır«. Dick Cheney ve Paul Wolfowitz'in

1990lı yılların başında kaleme aldıkları dokt- rinin ana fikri şudur: »ABD ve dolayısıyla transatlantik ortaklığın öncelikli görevi, kay- nakları sayesinde büyük bir güç olabilecek her ülkeyi engellemektir«. İşte bu doktrin örneğin »Full Spectrum Dominance« yak- laşımı temelinde stratejik rakip Rusya'nın NATO üyesi ülkelerle çerçevelenmek isten- mesinin, 2008 Kafkasya Savaşının, sözüm ona »Portakal Devriminin«, güncel Ukrayna krizinin ve diğer stratejik rakip Çin'in kuşat- ma altına alınma çabalarının arka planını açıklamaktadır.

İkinci temel nokta, enerji nakliyatının ve serbest (!) dünya ticaretinin güvence altına alınması hedefidir. Yani fosil enerji ve ham- madde kaynaklarına serbest ulaşım ve bunla- rın nakliyat yollarının siyasî, ekonomik ve as- kerî açıdan güvence altına alınması ile dünya piyasalarına serbest ulaşım ve uluslararası malî piyasaların dokunulmazlığıyla sermaye birikiminin sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenmektedir. BM hukukuna aykırı mü- dahale savaşlarının, işgallerin, rejim deği- şikliklerinin, küresel ihtilaf yönetimlerinin, DAİŞ gibi vahşi terör şebekelerinin destek-

lenmesinin ve adına resmen »Üçüncü Dünya Savaşı« denmeyen fiili bir dünya savaşının yaşanıyor olmasının asıl nedeni burada yatmaktadır.

Üçüncüsü, emperyalist güçler arasındaki çelişkilerin azaltılması ve görev/masraf/risk paylaşımının sağlanması hedeflenmektedir. Bunun için eşik ülkeleri küresel stratejilere koopte edilmekte, NATO taşeronlukları dağıtılmakta, ulus devlet ötesi kurumlar meşrulaştırılarak karar mekanizmaları ulusal parlamentoların kontrolünden alınmakta ve aynı zamanda özellikle merkez kapitalist ülkelerdeki toplumsal direnç mekanizmalarını kıracak tedbirler geliştirilmektedir. G 20 zirveleri, TTIP benzeri neoliberal antlaşmalar, AB kurumlarının dönüşümü, IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası finans kurumlarının güçlendirilmesi, yeni NATO stratejileri, Avrupa'da sağ popülizmin egemenlik aracına dönüştürülmesi, otoriter demokrasilere tahammül ve IHA'lı, yüksek teknoloji destekli savaşlar buna örnek gösterilebilir.

Kanımızca bu üç temel nokta yerküremizdeki bütün ihtilafların ana nedenlerini göz önüne sermektedir. Bu arka plandan ve ezilenler ile sömürülenlerin perspektifinden bakınca, yerel ve küresel tüm gelişmelerin gerçeğe yakın okumasını yapmak olanaklıdır.

Ama tüm bu gelişmeler çerçevesinde anımsamamız gereken başka bir gerçek daha var: o da, ezilenler ve sömürülenlerin kurtuluşu için silahlı mücadelenin artık gereksiz olduğu iddialarının çürüdüğüdür. HPG ve YPG güçlerinin Şengal'de yaptıkları, bunu kanıtlamaktadır. Ve son anımsatmayı da bize »ırkçılık« yaftasını yakıştıran milliyetçilere yapalım: Sosyalistler ve komünistler dünyayı her zaman ezilenler ve sömürülenlerin pers-

pektifinden incelerler. Her şey, ezilenlerin ve sömürülenlerin yararına mıdır sorusuyla ele alınır. Bu nedenle baldırı çıplakların yararına olmadığına inandığımız burjuva milliyetçiliği bundan sonra da eleştiri oklarımızın hedefi olacaktır. Bu iyi biline ki, laf salatasına gerek kalmayın. Tekrar merhaba. ■

BİR BRİGADİSTİN DEDİKLERİ...

27 EYLÜL 2014

Willy hocayla ne zamandır konuşmamıştım. 95 yaşına rağmen, hâlâ aktif, reel sosyalizmin yenilgisinin kendisini umutsuzluğa itmesine izin vermeyen tutarlı bir komünist. Aradım. Telefonu ikinci kez çalmasına fırsat vermeden açtı, ahizeden sesimi duyunca, sert bir şekilde, »Daha ne bekliyorlar?« dedi. »Yahu hocam, gene hiddetlenmişsin. Kim, neyi beklemeyecek?«. Azarlar gibi, »Kim olacak, komünistler, sosyalistler, devrimciler daha ne kadar bekleyecek? Ne yani brigadistler mezarlarından çıkıp, Kobanê'ye mi gitsinler? Şimdi savunmaya koşulmayacak da, Rojava elden gittikten sonra mı akılları başlarına gelecek?« dedi.

Belli ki Willy hoca gelişmelerden hayli etkilendi. 1936'da daha 17 yaşındayken »Thälmann Taburunda« İspanya'da Franco faşistlerine karşı elde silah mücadele eden Willy hoca, 1968'de Yunan komünistlerinin cuntaya karşı verdikleri direnişe katılan ve tutuklanarak »Oropos Toplama Kampında« tutulan az sayıda enternasyonalistten birisiydi. Hep, »Oropos'da Theodorakis'le beraber söyledğimiz şarkılar beni avutturdu« diye anlatırdı. Anlaşılan direnişçi damarı gene kabarmıştı.

»Hocam« dedim, »Türkiye'de, Avrupa'da o kadar insan Rojava'ya sahip çıkıyor, Kürtler direnişe katılıyor, sınırları aşıy...«, »Papperlapapp!« diyerek lafımı kesti. »Uzaktan destek benim gibi ihtiyarların işi. Şimdi yapılması gereken, bilfiil direnişe katılmaktır. Herkes bir şey yapabilir, illâ silah elde savaşmak zorunda değilsin. Cihatçılar kendi enternasyonalilerini kurmuş, saldırıyorlar. Bizim, komünistlerin, sosyalistlerin yapması gereken, aynı İspanya'da olduğu gibi, enternasyonalist tugaylar oluşturup, cihatçıların enternasyonalini geri püskürtmektir. İşi Kürtlere havale edip, dışardan bakmak değil.«. »Hocam tamam, ama...«. »Aması maması yok. Neymiş, Kürtler direniyormuş. Tabii direniyorlar. Ortadoğu'nun en dinamik hareketi direnmeyecek de, kim direnecek? Hem, hiç merak etme. Bir soykırımla Kürtler yok edilmedikçe, direniş bitmez. Cephedeki o genç kadınların gözüne bak, bunu görürsün. Ama, mesele bu değil.«

»Peki, nedir mesele?«. »Bir kere şunu bilmek lazım: Kobanê düşerse, Rojava düşer. O zaman da Ortadoğu'da bütün özgürlük umutları karanlığa gömülür. Çünkü Ortaçağ

vahşeti ve emperyalizmin taşeronları hakim olur, kanlı sarmal tüm bölge ülkelerini, hatta Avrupa'yı bile terör girdabına sokar. Ondan sonra değil işçi haklarını, en temel demokratik hakları savunmak dahi otoritarizmin ve faşizmin duvarına toslar.« »Aman hocam, felaket tellalı gibi konuşuyorsun. Kobanê nire, Avrupa nire?« Alaycı bir ses tonuyla, »He ya, sen kendini Avrupa'da güvende san. Hele metropollere bir kaç cihadist intihar bombacısı dalsın, o zaman görürsün neler olacak.« »Aman hocam düşünmek dahi istemem. Ortalık toz duman olur, ırkçılık, savaş çıkırtkanlığı herkesi esir alır ve daha neler...«

Willy hoca, »Yani« dedi, »komşudaki yangın, yardım etmezsek, seni de, beni de yakar. Türkiye'nin batısında, Avrupa'nın refah coğrafyasında bunu göremeyebilirsin, ama yarın faşizm iktidara gelince şaşırمامalı-sın.« Hoca abartıyor diye düşündüm, »Hocam, o kadar da değil. Sendikal hareket var, ilerici, solcu partiler, sosyalistler var. Hem, burjuva demokrasisinin kuralları var.« »Sen öyle san« diye hiddetlendi, »30 Ocak 1933'de güçlü Alman işçi sınıfı, 12 Eylül 1980'de yüzbinleri sokağa dökabilen Türkiye sendikaları neredeydi? Burjuvazi, çıkarları gerektirdiğinde aynı adımları atmaktan çekinmez. Ama şu an önemli olan, başkasının acısını hissetmek, ona yapılan haksızlığa, kendine yapılmış gibi karşı çıkmaktır. Zayıfın yanında olmak, gerektiğinde güçlüye karşı yaşamınla onu savunmaktır. Bunun için komünist olmaya da gerek yok. İnsan olmak, vicdanlı, onurlu olmak yeterlidir. İspanya zamanında Komintern vardı. Tüm ülkelerin işçilerini yardıma çağırıyordu. Bugün hâlâ komünistler var. Sadece kendi ülkelerinin işçilerini yardıma çağırırsalar yeter. En önde kendileri giderek, görevlerini yerine getirirler. Sağlığım el-

verseydi, bugün orada olurdum.« Duraksadı, »Prostatım bastırıyor, hadi eyvallah« deyip, telefonu kapattı.

Ahize elimde, öylece kalakaldım. Utanarak, hocaya hak vererek... ■

YANILGILAR...

4EKİM 2014

Bu yazı Kobanê'nin Ortaçağ vahşetinin saldı-
rısı altında olduğu 19. günde kaleme alındı.
Genci yaşlısı, kadını ve erkeği ile DAİŞ çete-
lerine karşı, sadece kendilerini değil, insanlı-
ğın evrensel değerlerini savunan Rojavahılar
inandığımız tüm değerler için fedaice vücut-
larını siper ederlerken, güvenli ve imtiyazlı
bir coğrafyada yetersiz kalmanın utancı için-
de kaleme alındı bu yazı.

»Anlatılan, senin hikâyendir« demiş ustalar.
Bugünlerde Rojava'da yazılan tarih de insan-
lığın tarihidir. Bundan böyle özgürlük mü-
cadelesi dendiğinde, Kalaşnikow ile tanklara
karşı direnen kadın gerillaların mücadele
ruhu kıstas alınacaktır. Rojava Devrimi kanla
boğulsa bile, hafızalardan silinmeyecek olan
bu onurlu mücadele çoktan tarihin sayfaları-
na altın harflerle kazıldı bile.

Ezilenler ve sömürülenlerden yana oldu-
ğunu iddia eden, daha iyi bir dünya kurma
kararlılığını yüreğinde taşıyan bilinçli kesim-
ler, bundan böyle atacakları her adımın bu
mücadele ruhu ile kıyaslanacağını bilmek
zorundalar. Her bilinçli devrimci, sosyalist,
komünist bilhassa bugünlerde »Kobanê'nin,

Rojava Devriminin savunulması için ne yap-
tım« sorusunu aklından çıkarmamalıdır.

Elbette, savunma sadece silahla olmaz. Dip-
lomasi, siyaset, kamuoyu çalışmaları da bu
savunmanın vazgeçilmez parçalarıdır. Ama
bunlar da cephede direnenlerinki kadar tu-
tarlı olmalıdır. Cephede yanlış bir tavır, bir
yanılgı insan yaşamına mal olur. Doğru, tek
bir insanın yaşamı, yerine başka bir şey ko-
yamayacak kadar değerlidir. Savaşanlar bu-
nun bilincinde, ama buna rağmen bu değeri
kurban etmeye hazır olarak mücadele etmek-
tedirler. Ama bilirler, cephedeki bir yanılgı
belki muharebenin kaybedilmesine neden
olabilir, ama savaş kaybedilmemiştir henüz.

Amma velakin dışarıdaki, diplomaside, si-
yasetteki yanılgılar savaşın kaybedilmesi,
özgürlük umutlarının yok olmasına neden
olabilir. Sadece bu değil, on yıllar boyunca
karanlığın hakim olmasına yol açılabilir. O
nedenle bu alanlardaki insanların sırtındaki
sorumluluk büyüktür. Bu görevler savsakla-
maya gelmez. Devrim ruhunun perspektifini
unutup, egemenlerin hakim olduğu diplo-
masi ve siyaset sahnesinin hengamesinde ro-

tasını şaşıranlar, istemeden de olsa, devrime en büyük darbeyi indirebilirler.

Yazıya başlamadan önce haberleri okurken, HDP eş genel başkanı Selahattin Demirtaş'ın, Ahmet Davutoğlu'nun »Biz de Kobani'nin IŞİD'in eline geçmesini istemiyoruz« demesinden memnuniyet duyduğu haberi dikkatimizi çekti. Aynı saatlerde HDP MYK'sını bir açıklamasında »Geçtiğimiz aylarda beklenmedik bir şekilde Irak'ta saldırıya başlayan DAİŞ'in...« biçiminde bir cümle dikkatimizi çekti.

Davutoğlu'nun söylediklerinden memnuniyet duymak, eğer parlamenter nezaket icabı sarf edilen bir cümle değilse, büyük bir yanılgının göstergesidir. Salt söylem değerlendirmesine dayanan bir siyaset, çıkmazdan kurtulamaz, çünkü siyasette belirleyici olan söylem değil, alınan kararlar, tarihsel koşullar, maddi şartlar ve çıkarlardır. Bölgesel emperyalizm heveslerinden vazgeçmeyen, DAİŞ'e hâlen dolaylı olsa da destek çıkan, savaş tezkeresi çıkaran, »tampon bölge« hedefinden vazgeçmeyen ve yaptıkları yapacaklarının teminatı olan bir hükümetin başbakanının taktik söylemlerini siyasetin temeli olarak ele almak, kusura bakılmasın ama, dünyaya at gözlüğü ile bakmakla eş anlamlıdır.

Diğer yandan bir siyasî partinin »beklenmedik gelişme« diye bir açıklama yapması, talihsizliktir. Hayır, tüm bu olanlar »beklenmedik« değil, uzun zamandan beri beklenen, öngörülen ve hesaplanabilir gelişmelerdir. 7 Şubat'ta yazmıştık: »Küresel stratejileri değerlendirmeden, salt kendi sınırları içerisinde siyaset geliştirmeye çalışmak, her türlü hesabın geçersiz kılınacağını kabullenmekle eş anlamlı olacaktır« diye. Bu tespit, bugün daha da geçerli olmuştur. Rojava, Kobanê

için tek şey geçerli: »Ya devrim, ya hiç!«. Gerisi yanılıdır. ■

HONG KONG OLAYLARININ GÖSTERDİKLERİ

5 EKİM 2014

Eylül sonunda »Kent merkezini aşk ve barış ile işgal et« başlığı altında ve »daha fazla demokrasi« iddiası ile Hong Kong'da yaklaşık on bin kişinin katıldığı eylemler başladı. Batı medyası eylemlere hemen »Şemsiye Devrimi« adını taktı ve Çin yönetiminin çaresiz kaldığını yazdı. »Occupy« hareketlerine atıfta bulunan bu eylemler, Batı Avrupa'daki kimi sol gruplarınca ilgi ve destekle karşılandı. Peki, bu eylemler sahiden solun desteğini hak ediyorlar mı?

1997'de Britanya'nın Çin Halk Cumhuriyeti'ne geri verdiği kent, iktisadi ve sosyal açıdan imtiyazlı bir bölge. Britanya'nın sömürgesi altında gelişen Hong Kong burjuvazisinin en önemli pazarı ise Çin. Kent yönetimi bu burjuvazinin elinde. Özel idare alanı statüsünde olan Hong Kong uzun süre dünyanın en önemli ekonomi merkezleri arasındaydı. Ancak Çin'de gerçekleştirilen ekonomik liberalleşme Şanghay, Dailan ve Guangşu gibi liman kentleri ile, Pekin borsasının öne geçmesine neden oldu. Hong Kong'daki yaşam standardı ise bu kentlerdekinin gerisine düştü.

Diğer yandan Pekin, Britanya ile yaptığı antlaşma gereğince 2017'de yapılacak olan seçimler için yasa değişikliği yaptı. Batı medyası, Çin yönetiminin bu kararının protestolara neden olduğunu iddia ediyor. Ancak bu protestoların Çin'i kuşatma çabaları ve Pasifik bölgesindeki gelişmelerle ilintili olduğuna pek değinmiyor.

Yaklaşık on milyon nüfusa sahip Hong Kong'da on bin öğrencinin Çin'in genelinde bir ayaklanmaya neden olabileceği beklentisi pek gerçekçi olmasa da, olayların Çin yönetimi üzerindeki baskıyı artırması muhtemel. Ama buna rağmen, bu olayları başlatan harekete yakından bakmakta yarar var.

Bir kere Hong Kong protestocularını dünyanın diğer yerlerindeki »Occupy« hareketlerinden ayıran en önemli özellik, Hong Kong'dakilerin neoliberal ideolojiye karşı olmamaları. Aksine, hareket verili kapitalist ilişkilere karşı çıkmamakta ve çoğunluğu »imtiyazlarını« kaybetmek istemeyen refah şovenistlerinden oluşmaktadır. Diğer yandan seçim yasasında yapılan değişiklikler Hong Kong'da ilk kez burjuva demokrasisi anla-

mında demokratik seçimlerin yapılmasını sağlayacak. Protestocuların sözcüsü ve Batı medyasının politik star hâline getirmeye çalıştığı Joshua Wong'un ifade ettiği temel talepler, »komünizme karşı olmak« ve »Çin'e ait olmamaktan« ibaret. Wong'un Batı medyasında bildirildiği gibi, Macao'daki lüks otellerde sürekli olarak ABD tarafından finanse edilen »Hong Kong America Center« adlı sözde düşünce kuruluşu ile sıkı görüşmeler sürdürdüğü, bu kuruluşun okullar ve üniversitelerdeki öğrenim planlarını belirlediği ve Batılı STÖ'lerin desteğini aldığı düşünülürse, Hong Kong'daki »Occupy« hareketinin, aynı Ukrayna'daki »Protakal Devrimi« ve İran'da geliştirilmeye çalışılan »liberal yeşil devrim« gibi kimin çıkarına kurgulandığı görülebilir.

Kuşkusuz solcuların Çin'deki iktisadi, toplumsal ve siyasi gelişmelerle ilgili yapacakları çokça eleştiri var. Ama sömürge yönetimi altındaki durumu »demokrasi« diye ifade eden, Hong Kong burjuvazisinin çıkarlarına tercüman olan, neoliberal ideolojiyi ve kapitalist üretim tarzını savunan ve refah şovenisti talepleri yükselten bir hareketi, »demokratik« ve sol tarafından desteklenmesi gereken bir toplumsal hareket olarak görmek için hiç bir neden yok. Çin yönetimine yönelik tüm eleştiriler saklı kalmak şartıyla, komünistlerin ve sosyalistlerin yapması gereken, Hong Kong'daki gelişmeleri diyalektik analiz ve tarihsel maddecilik temelinde değerlendirmektir. Burjuva demokrasisinin her zaman burjuvazinin sınıf egemenliğinin bir aracı olduğunu unutmadan. ■

»AMA, KAFA KESME KURAN'DA DA YAZIYOR...«

10 EKİM 2014

DAİŞ'İN AVRUPALI MÜSLÜMAN GÖÇMEN GENÇLER ARASINDAKİ ÇEKİCİLİĞİ ÜZERİNE

Bugünlerde Avrupa'daki yaygın medyada Irak ve Suriye'de DAİŞ çetelerine katılan Avrupalı müslüman göçmen gençlerin hikâyeleri yayımlanıyor. DAİŞ'e katılıp cihatçılarla evlenmek için evden kaçan genç göçmen kadınları, bir gazeteciyle konuşurken »ama, kafa kesme Kuran'da da yazıyor« diyerek, tuhaf bir din algısına sahip gencin anlatımlarını veya sırf zevk olsun diye rehinelere işkence yapan ve kusursuz Almanca, Fransızca veya İngilizcelerinden Avrupa'dan geldikleri belli olan teröristlerin hikâyelerini neredeyse her gün bir gazete sayfasında okumak olanaklı.

Peki, nasıl oluyor da üçüncü veya dördüncü kuşaktan göçmenler, anadillerinden ziyade doğdukları ülkenin dilini konuşan, muhtemelen ortaöğrenim veya lise öğrenimi görmüş, hatta üniversiteye başlamış Avrupalı müslüman gençler DAİŞ vahşetini bu denli çekici bulabiliyor, arkalarında tüm gemileri yakarak Irak veya Suriye'de savaşa katılabiliyorlar? Avrupa gibi imtiyazlı bir coğrafyada

doğup büyüyen bu genç insanları, göreceli bir refah ortamındaki yaşamlarını terk edip Ortadoğu'yu kasıp kavuran bir terör şebekesine katılmaya, »kafa kesmeye« gitmeye iten motivasyon nedir? Genç kadınları dahi başka bir insana acı vermeye, koyun gibi insan kesmeye koşturan nedenler ne olabilir?

Avrupa'daki yaygın basında bu soruların yanıtlarını arayan ve bu »ani radikalleşmenin« nedenlerini sorgulayan analizler de çokça yayımlanıyor. Ancak genellikle salt gözlemlerin ele alındığı, sosyolojik kafa yormaların ötesine gidemeyen analizlerdeki kafa karışıklığı ve nedenleri anlayamamanın getirdiği çaresizlik fazlasıyla dikkat çekiyor. Genellikle Avrupa merkezci postkolonyalist bir dille kaleme alına böylesi analizler, radikalleşmenin nedenlerini ortaya çıkartmaktan ziyade, yüzeysellikten kurtulamıyor ve yaygın İslamofobik önyargıları besleyen bir gerekçelendirme çerçevesinde sınırlı kalıyorlar. Henüz Avrupa'dan kaç kişinin DAİŞ'e katıldığını belgeleyen empirik verilerin olmadığı bir durumda ve DAİŞ'in ortaya çıkışının asıl nedenlerini sorgulamadan kaleme alınan analizlerden başka da bir şey beklenemeyeceği malum.

El Kaide, El-Nusra cephesi ve DAİŞ gibi ci-hatçı terör şebekelerinin, dünya piyasalarına ve enerji ile hammadde kaynaklarına engel-siz ulaşım hedefiyle geliştirilen emperyalist stratejilerin bir sonucu olduğu sayısız yazı ve belge ile kanıtlanmıştır. Bölge ülkelerinin verdikleri egemenlik mücadelesinin, Arap dünyasındaki despotların iktidarlarını koru-ma çabalarının ve emperyalist güçlerin böl-gedeki politikalarının böylesi terör şebekele-rinin oluşmalarını, yayılmalarını ve etkinlik kazanmalarını teşvik eden temel nedenler olduğu biliniyor. O açıdan DAİŞ'in, emperya-lizmin öz evladı ve BM hukukunu çiğneyerek Irak ve Suriye'de DAİŞ'e bomba yağdırma-larına rağmen, başta ABD olmak üzere, AB, bölge ülkeleri ve NATO'nun DAİŞ vahşetin-de sorumluluk payı olduğunu söylemek pek yanlış olmayacaktır.

Ancak bu tespitler, başlangıçta sorduğumuz soruların yanıtlarını vermiyor. Bu yanıtları bulmak için önce Batı'ya ve Müslümanların radikalleşmesine yol açan koşullara bir bak-mak gerekiyor.

DEĞİŞEN »DÜŞMAN RESMİ«

1990 sonrası devinimler sadece reel sosyaliz-min yenilgisine ve kapitalizmin muharebeyi kazanmasına yol açmadı, aynı zamanda neo-liberalizmin ve militarizmin de dizginlerin-den kurtulmasına neden oldu. Ancak sosya-list sistemle olan rekabetin Avrupa işçi sınıfı hareketinin haklar mücadelesini teşvik etme-siyle elde edilen kazanımların bir sonucu olan Avrupa sosyal devlet anlayışı, neoliberal dönüşüme karşı toplumsal direnç mekaniz-malarını güçlü kıldığından, önce bu anlayı-şın yıkılması ve direnç mekanizmalarının kırılması gerekiyordu. Bunun içinse yeni bir »düşmana« gereksinim vardı. »Tarihin sonu-

nun« ilân edildiği yıllarda Samuel P. Huntin-gton'un »Medeniyetler Çatışması«, Batı'nın yeni »düşman resmini« kurguluyordu: İslam. Artık komünizm yerine İslam, Stalin ye-rine de Saddam Hüseyin Batı'yı tehdit eden »düşman« hâline getirilmişlerdi.

Soğuk Savaş, kapitalizmin kendi kendisi meşru kılmasının bir aracıydı aynı zaman-da. Reel sosyalizmin yıkılmasıyla kaybolan bu aracın yerine konan antitez İslam oldu. Ancak bu antitez eskisinden daha radikaldi ve antisemitik gelenekleri köklü olan Batı Avrupa toplumlarının fobileri, önyargıları ve refah şovenizmiyle örtüşmekteydi. Böylelikle İslam sadece ideolojik bir antitez olarak de-ğil, Batı'nın ve evrensel olduğu iddia edilen Batı kimliğinin kültürel antitezi olarak algı-lanmaya başlandı. Nitekim İslam'ın anti-Ba-tı, anti-modern, hatta anti-medeniyet olduğu propagandasının yolu açılmış oldu.

Kapitalist küreselleşmenin sosyal devleti erozyona uğratması, çalışma ve yaşam koşu-larının kötüleşmesinin Batı Avrupa toplumla-rında yol açtığı travma, bu propagandanın ha-kim görüş hâline gelmesine ve göçmenlerin »yabancı unsurlar« olarak »ötekileştirilmele-rine« yol açtı. Irkçı, milliyetçi ve sağ popülist siyasi formasyonlar güç kazanmaya, neoli-beral uygulamalar meşrulaşmaya ve İslam karşıtı yaklaşımlar yaygınlaşmaya başladı. 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra başlatılan »teröre karşı savaş« sayesinde de müdahale savaşları, işgaller ve emperyalist yayılcılık toplumsal meşruiyet sağladı. Gerisi biliniyor.

NEFRET DİYALEKTİĞİ

İslam düşmanlığı, ayırimcılık, dışlanma ve »Batı'nın İslam dünyasına saldırısı« olarak algılanan emperyalist savaşlar, Avrupa'da

yaşayan Müslümanların kendilerini izolasyona çekmelerine ve tersinden bir nefret geliştirmelerine neden oldu. »Gerçek İslam'ı« temsil iddiasında bulunan ve söylemlerini antiemperyalist taleplerle zenginleştiren radikal cihatçı örgütler, gizli servislerin ve Batı hükümetlerinin göz yumması ile kadro kazanmaya ve Avrupa metropollerinde örgütlenmeye başladılar.

Radikal örgütlerin dünyanın farklı bölgelerinde gerçekleştirdikleri »direniş«, terör eylemleri ve güçlü Batı'nın (!) bunlarla »başba çıkamıyor« görüntüsü, kimlik arayışında olan göçmen gençlerin sempatisi toplamaya başladı. İslam adına hareket iddiası, Sünni-Müslüman olmayanların »ötekileştirilmesi«, hilafet romantizmi, sınırların ve sınıf farklılıklarının olmadığı »ümme kardeşliği« propagandası ve DAİŞ'in kısa zamanda geniş bir bölgeyi kontrolü altına alması, Avrupa'da Müslüman kimliği nedeniyle ayrımcılığa uğrayan, toplum dışında tutulan ve her geçen gün nefreti daha çok artan göçmen gençlerinin hem radikalleşmelerine, hem de kendisinin »egemen olduğu« yeni bir yaşam kurabileceği algısına yol açıyor.

DAİŞ'in alışılmadık vahşeti, ki bunu Hannah Arendt'in »kötünün banallığı« tespiti ile bağlantılı görebiliriz, ezilmiş bir kişiliğin »şeyleştirilen« ötekini artık »insan« olarak görmemesine dayanmaktadır. DAİŞ, ezilmiş bir kişilik olan Avrupalı Müslüman genci, her türlü medeni kuraldan kurtararak, Sünni olmayanlar üzerinde tahakküm kurma ve »cennete girme« vaadiyle nefret ettiği Batı'ya »gününi gösterme fırsatını« sunmaktadır. DAİŞ, aynı zamanda yoksun ve yoksul olanın eline »ruhani ve dünyevi bir güç« verme vaadi ile çekicilik kazanmaktadır. Avrupa'dan DAİŞ'e katılımların arkasında bu nefret diyalaktığı yatmaktadır.

Kısacası, Avrupa'daki Müslüman gençlerin radikalleşmesi »ani« bir olgu değil, mütemadiyen devam eden bir sürecin sonucudur. Temel nedeni ise insanı insanlıktan çıkaran yabancılaştırmasıyla kapitalist sömürü ve emperyalist saldırganlıktır. Bu perspektife dayanmayan analizler, gerçek nedenlerin üstünü örtmekten başka bir işlev göremezler.

TUZAK!

11 EKİM 2014

Okuduğunuz bu yazı, Kobanê direnişinin 27. gününde gazetede yayımlanmış olacak. Yazının kaleme alındığı saatlerde ajanslar Türkiye’de sadece bir kaç gün içerisinde 23 kişinin öldürüldüğünü bildiriyorlardı. Türkiye egemenleri, yine alışıldık yöntemlerle pogromlar örgütleyerek, yoğun şiddet ve OHAL uygulamalarıyla meşru protestoları kanla bastırma-ya çalışıyorlar. Ancak, DAİŞ terör şebekesinin saldırısını Rojava Devrimine tuzak kurmak için kullanan Türkiye egemenleri, kendi kurdukları tuzağa düştüklerinin farkında değil-ler.

Başbakan Davutoğlu çok açık bir şekilde, »size yardım ederiz, ama önce demokratik özerklik ve kantonlarınızdan vazgeçmek, sonra da ÖSO ile Esad rejimine karşı sava-şa katılmak zorundasınız« biçiminde Roja-va’ya şantajı dayatmaktadır. Diğer taraftan ABD’nin başını çektiği koalisyon, istedikle-rinde DAİŞ’i vurabileceklerini göstererek, Kürt Özgürlük hareketinin kendilerine biat etmesini istemektedirler, ki bu Rojava için bir diğer tuzaktır.

Ama Rojavalılar ve Kürt Özgürlük Hareketi

bu tuzaklara düşecek mi, işte o hayli şüpheli. Öncelikle şunu tespit etmek gerekiyor: Roja-va, demokratik kantonlarıyla bölge halklarına farklı milliyetlerin aynı çatı altında barışçıl, demokratik, eşit haklı ve sosyal açıdan adil bir özyönetim kurmanın, cinsiyet eşitliğini sağlamanın, herkese kendi ana dilinde üc-retsiz eğitim olanağını sunmanın, ülke kay-naklarının toplumsal mülkiyeti ile kapitalist olmayan bir üretim tarzını gerçekleştirme-nin ve halka dayanan kendi öz savunmasıyla emperyalist dayatmalara teslim olunmayaca-ğının olanaklı ve gerçekçi olduğunu kanıt-lamıştır. 21. Yüzyıl’ın »Paris Komünü« olan Rojava işte bu nedenle dört bir yandan tüm egemenlerin saldırısı altındadır.

Rojava bu var oluşuyla ezilenler ve sömürü-lenler için büyük bir kazanım, hakim sınıflar ve emperyalist güçler içinse çetin bir mey-dan okumadır. Kobanê direnişine Türkiye’de ve Avrupa başta olmak üzere, dünyanın bir çok yerinde sosyalistler ve komünistlerce sa-hip çıkılması ve Kürt Özgürlük Hareketinin emek hareketiyle ittifak araması, bu meydan okumaya daha derin bir anlam katmakta, egemenlerin korkusunu artırmaktadır.

Diğer yandan yoğun saldırı altında olan ve ambargolarla zayıf düşürülen Rojava'nın izole edilebilir olması, onu başat hedef yapmaktadır. ABD ve müttefiklerinin, DAİŞ'in, Türkiye ve diğer bölge güçlerinin, hatta petrol gelirlerinden pay kapma sevdası içinde olan burjuvazinin somut hedefleri aynıdır: Rojava modelinin imha edilmesi.

Tüm bu gerçekler, aslında Rojava'nın çoktan zafer kazandığını müjdeliyor – Rojava deneyi kana boğulsa, askeri olarak yok edilse bile. Çünkü örgütlü halk, Kobanê düşerse, her yerin Kobanê olacağını çoktan gösterdi bile. Her kim ki bu gerçekleri göremez, emperyalist dayatmalara taviz vererek nefes alabileceğini düşünürse, kurulan tuzaklara çoktan düşmüş olacaktır. Rojava'nın öğretisi şudur: »Tarihin sonu« henüz gelmedi ve kurtuluş ancak yoksul halkın eseri olduğunda gerçek kurtuluştur. Gelecek bu anlamda her yerde Rojava'nındır! ■

KOBANÊ'DEN SONRA...

18 EKİM 2014

PYD eşbaşkanı Salih Müslim'in »yakında Kobanê'nin kurtuluşunu ilân edeceğiz« biçimindeki açıklaması, geniş kesimlerde umutların yeşermesine neden oldu. Aslında umutların kaybolmaması için yeterince neden var. Kobanê kantonunu oluşturan halkın direnişi, »21. Yüzyıl'ın Paris Komünü« adını hak eden Rojava Devrimini dünya kamuoyunun gündemine oturttu, dünya halklarının sempati ve dayanışma duygularını kamçıladi.

Hesaplarını Kobanê'nin kolayca düşeceği üzerine kuran emperyalist güçlerin politikalarını altüst eden Rojava Devrimi, ezilenler ve sömürülenlere »direnen, kazanır« gerçeğini gösterdi. Dahası, Kobanê dünyadaki tüm devrimciler, sosyalistler ve komünistler için bir turnusol hâline geldi. »Uluslararası Tugaylar« anlayışını, enternasyonalizmi ve komünist tutarlılığı hem şahsında, hem de isminde bütünleştiren Suphi Nejat Ağırnaslı, diğer adıyla Paramaz Kızılbaş yoldaş, kanı ile Komünist Manifesto'yu Rojava topraklarına yazdı.

Artık tüm dünya şunu biliyor: Kobanê bir milattır. Kobanê, DAİŞ çetelerince ele geçirilse

bile düşmeyecektir. Kürt halkının »her yer Kobanê, her yer direniş« şiarı iyi okunmalıdır. Ancak, Kobanê DAİŞ çetelerinden kurtulunca, gene eski gündeme dönülebileceğini zannedenler, fena yanılmaktadırlar. Asıl gü-rültü Kobanê'den sonra kopacak, Rojava'nın kaderi bölgenin geleceğini belirleyecektir. Kobanê Kürt sorununun ta kendisi, özgürlük ve kurtuluşun anahtarıdır.

Rojava, Türkiye'nin merkezinde bulunduğu Ortadoğu coğrafyasının devrimci anlamda demokratikleşme koşullarına kavuştuğunu müjdelemektedir. Bölgedeki tüm barış, demokrasi ve sosyalizm güçlerinin kapitalist sömürü ve emperyalist stratejilere karşı mücadeleyi yükseltmeleri, Türkiye'de ve Ortadoğu'da devrimci dönüşümlerin önünü açacaktır. Türkiye egemenleri ve emperyalist güçler bu gerçeğin çok iyi farkındadırlar ve gelişmeleri ciddiye almaktadırlar. Türkiye'de iç savaşın körüklemesinin, »Tampon« veya »Güvenli Bölge« gerekçesiyle işgale hazırlanılmasının ve ABD'nin Kürt Özgürlük hareketine »biat et« diye dayatmasının nedeni burada yatmaktadır.

Bu nedenle Türkiye'deki barış, demokrasi ve sosyalizm güçlerine, ama bilhassa parlamentadaki Kürt siyasetine büyük sorumluluklar düşmektedir. Kürtlerin parlamenter temsilcileri, »sokağı« ehlileşme olarak anlaşılabilir adımlardan imtina etmeli, yeniden ortaya çıkan isyan dinamiklerini doğru okumalıdır.

Türkiye egemenleri, Kürt sokağını »Kürt polisleri« ile ehlileştirme ve kontrol altına alma çabasıdadırlar. Böylesi bir durumda rotayı kaybedenlerin kurulmuş olan tuzaklara düşmeleri büyük bir olasılıktır. Kobanê burada da bir turnusol kâğıdıdır. Kobanê'ye Türkiye'den verilebilecek en büyük destek, emperyalizmin işgalci politikalarını engelleme ve Türkiye'deki işbirlikçi oligarşinin erkini geri letme görevini ciddiye almak ve siyaseti bu görev temelinde şekillendirmektir. Devrim treni yola çıktı bile. Şimdi önemli olan, treni tüm gücüyle ilerletmek, en ileri adımları atabilmek için lokomotifin sıcaklığını artırmaktır. Halkın kendi eseri olan trenin rotası bellidir. Bize düşen, bu rotayı kaybetmemektir.■

KOBANÊ VE KOMÜNİST TUTUM

25 EKİM 2014

»Koyunun olmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler« misali, komünistlikle zerre kadar alakası olmayanlar »komünistler adına« ahkâm kesip, »emperyalizm« edebiyatı yapınca, Mustafa Suphi, Ethem Nejat, İsmail Bilen ve Mustafa Hayrullohoğlu'ların partisi tarihsel TKP'nin eski bir üyesi olarak bir şeyler söylememiz farz oldu.

Kafa karışıklığını önlemek için belirtelim: Likidasyona uğramış TKP'nin adını çalıp, çakma »TKP« kuran SİP ve ardıllarının komünistlikle alakaları yoktur. Nasyonalbolşevizmi »komünistlik« diye pazarlayan şoven yaklaşımlar, artık siyasî nezaket sınırlarını fazlasıyla zorlamaktadır. Gene vurgulayalım: günümüzde komünistliğin kıstası Paramaz Kızılbaş yoldaşın ve diğer enternasyonalistlerin gösterdiği dayanışma ruhudur, Kürtlere akıl vermek değil.

O nedenle çakma »komünistleri« haklı olarak eleştirenler yanılmamalıdır: Komünist maskesi altında yapılan şoven şarlatanlığın TKP ile uzak-yakın ilgisi yoktur. Eğer Türkiye Komünist Partisi'ne söylenecek bir söz varsa, asıl kaynağa bakılmalıdır. Asıl TKP'li-

lerin <http://tkp-online.org> adlı sitelerindeki belgelere ve program tartışmasına bakarak, Türkiyeli komünistleri değerlendirmelisiniz, çakma »komünistlerin« hezeyanları ile değil.

Bunca laftan sonra, »komünist tutum« nedir dersiniz, şudur deriz: Kobanê ile ikirciksiz dayanışma, Rojava devriminin demokratik kazanımlarını her türlü müdahaleye karşı savunma, PYD'nin şu anki koşullar altındaki hareket alanını genişletmeye ve konumunu güçlendirmeye destek çıkma, ama aynı zamanda da Rojava'nın etrafına kurulan tuzaklara ve tehlikelere dikkat çekme, Rojava devriminin daha ileri gitmesi için her daim ezilenler ve sömürülenlerin perspektifinden hareket edilmesi gerektiğini hatırlatma ve hem emperyalist müdahalelerin, hem de Türkiye'deki işbirlikçi oligarşinin erkinin geriletilmesi için öz görevleri çerçevesinde sınıf mücadelesini örme, anlamı gereği komünist tutumun ta kendisidir.

Kobanê ve Rojava, komünistler için sadece milliyetlerin kurtuluşunun değil, aynı zamanda sınıf mücadelesinin bir sembolüdür. Çünkü »Din, dil, ırk, inanç, mezhep ve cin-

siyet ayrımının olmadığı, eşit ve ekolojik bir toplumda adalet, özgürlük ve demokrasinin tesisi için» cümlesiyle başlayan Rojava Anayasası, antikapitalist ve antiemperyalist öze sahiptir. Rojava devrimine sahip çıkmak, korumak ve daha ileri gitmesine katkı sunmak, komünistlerin aslı görevleri arasındadır. Bu komünist tutum aynı zamanda gerçek demokratlar, devrimciler ve sosyalistler için yol göstericidir.

Rojava Anayasasının bu özüdür, genci-yaşlısı, erkeği-kadınıyla yoksul Kobanê halkını cepheye koşturan. Bu öz ve kurulmaya başlayan demokratik özerk toplumsal ilişkiler olmasaydı, Kobanê bu direnci gösteremezdi. Rojava'nın emperyalist planları altüst etmesinin nedeni burada yatmaktadır. Ne zaman bu öz kaybolursa, işte o zaman kurulan tuzaqlara düşülmüş demektir. Komünistlerin görevi, bu özün kaybolmamasına katkıda bulunmaktır, çünkü emperyalizme ve bölgedeki işbirlikçi rejimlere karşı verilmesi gereken mücadele Rojava'dan geçmektedir. ■

»İYİ« SAVAŞ DA OLUR, »KÖTÜ« BARIŞ DA...

27 EKİM 2014

»ÇÖZÜM SÜRECİ« VE KOBANÊ TARTIŞ- MALARINDAKİ YANILGILAR ÜZERİNE

Sırrı Süreyya Önder'in , Nuray Mert ve Hasan Cemal'e yanıt olarak Radikal gazetesinde yayınlanan yazısı sağlam bir eleştiriyi hak ediyor. Ancak Nuray Mert'in Diken dergisinde haklı olarak yazdığı gibi, Önder'in asıl sorulara yanıt vermemesi nedeniyle ve ikinci bir yazıyla bu soruları yanıtlayacağı varsayımından hareketle, yazılanlara yönelik görüşlerimizi sonraya bırakmak durumundayız.

Gene de bir iki laf söylemeden edemeyeceğiz: Sevgili milletvekilimize ilk önerimiz, »barış teorisyenliğine« soyunmaktan imtina etmesidir. Savaş ve barış üzerine, hatta »iyi« savaş ve »kötü« barışın elbette olabileceğine dair hayli büyük bir külliyat var. İyi niyetle, salt söylemlere dayanarak teori kurgulanamaz. Tarihsel koşulları ve maddi şartları kaale almadan ve egemenlerin söylemlerine göre yapılan analizlerin yanılğı payı çok yüksek olur. Savaş ve barış, kişisel arzulara veya iyi ve güzel olacağı düşünülenlere göre değil, somut koşullara, güç ilişkilerine ve çıplak çıkarlara göre şekillenirler. Bir savaşın veya bir barışın

»iyi« mi, yoksa »kötü« olarak mı değerlendirileceği, savaşın veya barışın hangi çıkarlara yaradığına göre ve o çıkarların sahipleri tarafından belirlenir. Dünya görüşümüze göre ezilenlerin ve sömürülenlerin kurtuluşuna yol açan bir savaş veya bir barış »iyidir«, aksi ise »kötü«. Bu, işin bir yanıdır.

Diğer yanı ise, ezilen ve sömürülenleri temsil iddiasında bulunan siyasetçiler için belirleyici olan, eleştiriyi yapan kişi veya kişilerin özel konumları falan değil, eleştirinin içeriğidir. Bilhassa vicdani davrandıklarını ve mağdurun yanında durduklarını kanıtlamalarına gerek olmayan entelektüel çevrelerden gelen eleştirileri – yanlış, hatta incitici olduğu düşünülse dahi - »aşağıdan, yukarıdan« biçiminde kişiselleştirmek, önce eleştirileni, ardından eleştiri konusunu ciddiyetsiz kılar. Hele hele »isyanın siyasetini ve diplomasi-sini« yapanların sorumluluğu, kendilerine yöneltlen eleştirileri »daha adil ve dikkatli olunmalı« yaklaşımıyla karşılık vermelerine izin vermeyecek derecede büyüktür. Kaldı ki, bir entelektüelin görevinin doğru bulduğunu söylemek ve eleştiri yapmak olduğu da unutulmamalıdır.

Bu nedenle eleştiri ve özeleştiri mekanizması bir »üslup meselesi« olarak görülmemelidir. Entelektüel eleştiri, eleştirilenin canını acıtsa da, duygusallığa yol açmamalıdır. Eleştirileri toplumsal dayanağı olan kaygıların ifadesi olarak görmek, anlamaya çalışmak ve genelleme yapmadan yanıtlamaya çaba göstermek gerekmektedir. Eleştirilere yanıt verilirken yapılan genellemelerin yeni eleştirilere yol açacağı unutulmamalıdır. Verdiği mücadelesine, yaptığı parlamenter çalışmalara, gösterdiği özveriye ve tutarlı duruşuna her zaman saygı duyduğumuz Sırrı Süreyya Önder'in üstlendiği sorumluluğun hakkını verecek biçimde gerekli yanıtları vereceğine inanıyoruz. Görüşlerimizi ondan sonra kaleme alacağız.

ÖNCE KAFA KARIŞIKLIĞINDAN KURTULMAK LAZIM

Gerek »çözüm süreci« olarak nitelendirilen müzakereler, gerekse de Kobanê direnişi çerçevesinde yürütülen tartışmalara bakıldığında, kafa karışıklıklarının ve duygusal yaklaşımların hayli yaygın olduğu tespit edilebilir. Örneğin bir taraftan Kobanê direnişine sahip çıkan sokağa yönelik devlet terörüne lanet okunurken, hemen akabinde devlet terörünü bizzat onaylayan karar vericilerin taktik olduğu belli olan söylemlerine bakarak, »sokağın ehlileştirilmesi« olarak anlaşılabilecek tavırlar sergilenebilmekte, »çözüm istiyorsak, AKP iktidarda kalmalıdır« yaklaşımı gösterilebilmektedir. Sadece bu örnek, kafa karışıklığının HDP milletvekilleri arasında ne denli yaygın olduğunu kanıtlamaktadır.

Halbuki bilimsel, soyutlayıcı ve tarihsel koşulları, maddi şartları, güç dengelerini, sınıfsal çıkar farklılıklarını, iktidar ve mülkiyet ilişkilerini ve uluslararası stratejileri temel

alan küresel bir bakışa dayanan bir analiz, Türkiye ve Kürdistan'ın merkezinde bulunduğu coğrafyanın karmaşık durumunu açıklamaya yardımcı olacaktır. Sakın HDP'li milletvekillerimiz »bunu biz de biliyoruz demesinler«, yoksa biri çıkıp, »e o zaman niye uygulamıyorsunuz?« diyebilir. Kapalı kapılar ardında yürütülen ve komplo teorilerine hayli açık görüşmelerin bir çok kesimde soru işaretlerine yol açtığı bir ortamda bilimsel analize dayanmayan siyasi stratejilerin yol açabileceği hataların ne denli büyük olacağı unutulmamalıdır.

Meramımızı örnekleyerek somutlayabilmek için, analizlerinin ciddiye alınması gerektiğini düşündüğümüz bir yazar arkadaşımızın tespitlerini ele almalıyız. Araştırmalarıyla dikkatimizi çeken Dr. Mustafa Peköz, 24 Ekim 2014 tarihinde sendika.org sitesinde »Ortadoğu'da yeni güç dengeleri: Kobani öncesi ve sonrası« başlıklı bir yazı yayınladı. Peköz, yazının sonunda altı noktada tespitlerini özetliyor. Bunları yukarıda belirttiğimiz biçimde teker teker irdeleyelim. Peköz'ün birinci tespiti şöyle:

»Türkiye, Ortadoğu'da bir kere daha kaybetti. Oluşan yeni dengelerde Türkiye bulunmuyor. Kaybeden devlet, gün birlik politikalarla kendisine alan açma çalışsa da sürecin dışında kalıyor. Erdoğan, 'Kobani düştü düşecek' diyerek IŞİD'in zafer kazanmasını çok istedi, ama bu kez de olmadı. Tıpkı 'Esad, iki ayda gidecek' dediği gibi.«

Peköz, »Türkiye, Ortadoğu'da bir kez daha kaybetti« diyor. Sahiden öyle mi? Bir kere hiç bir kapitalist devlet stratejilerini »günü birlik politikalarla« belirlemez. »Günü birlik« gibi görünen, uzun vadeli stratejilerin, duruma göre gerileyerek konsolide edilen

taktiksel adımlarıdır. Türkiye'nin »sürecin dışında« kaldığını gösteren bir emare yok. Çünkü, birincisi, Türkiye NATO üyesidir ve NATO'nun ortaklaşa aldığı kararlara göre hareket eder. İkincisi, »kaybeden devlet« henüz tüm olanaklarını kullanmamıştır ve hâlen bölgesel güç olarak tanımlanabilecek, modernize edilmiş ve küresel operasyon yetisi olan silahlı güçlere sahip ve müttefiklerinin vazgeçemeyeceği stratejik konumu olan bir devlettir. Nitekim üçüncüsü, Türkiye Avrupa'ya giden enerji taşıyıcılarının en önemli nakliyat hatlarının bulunduğu ve Batının »enerji güvenliğine« katkı sağlamakla mükellef kılınan bir devlettir. Bu nedenle Türkiye, her zaman emperyalist plan ve stratejilerin değişmez bir parçası olacaktır.

AKP hükümeti ile ABD veya AB yönetimleri arasında olan çelişkiler ve kimi çıkar farklılıkları, bu gerçeği değiştirmemektedir. Kaldı ki, »Türkiye sürecin dışında kaldı« çıkarsaması, Türkiye'nin »yanlış«, ABD ve AB'nin ise »doğru« siyaset izledikleri düşüncesini telkin etmektedir. Bu ise külliye yanlıştır. Türkiye burjuvazisinin, yani farklı sermaye fraksiyonlarının temel çıkarları ile ABD ve AB burjuvazilerinin temel çıkarları öz itibarıyla örtüşmektedir.

Bununla birlikte Erdoğan'ın Kobanê'nin düşmesini ve »İŞİD'in zafer kazanmasını« çok istediğini söylemek, önemli bir yanılgıya yol açmaktadır. Sadece AKP hükümeti değil, ABD'si, AB'si ve Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi dahil bölgesel güçleriyle herkes hesabını DAİŞ çetelerinin Kobanê'yi kısa zamanda düşüreceği üzerine yapmıştı. Özünde kriminal bir organizasyon, İslam'ı kendi talan ekonomisine kisve olarak kullanan bir taşeron suç şebekesi olan DAİŞ'in Kobanê'ye saldırması ve ele geçirmeye çalışması, Roja-

va Devriminin kazanımlarının egemenlerin çıkarları ile temelden çeliştiği içindir. Asıl mesele Erdoğan'ın, DAİŞ teröristlerinin veya emperyalist ülke yöneticilerinin »kötü insanlar« olup olmadıkları değil, adımlarını jeostratejik, jeoekonomik ve jeopolitik çıkarlarına göre atmakta olduklarıdır. Yapılan tüm hesaplar, Rojava'lı yoksulların devrimlerine sahip çıkarak, olağan üstü bir direniş göstermeleri nedeniyle bozulmuştur. Ama bu gerçek, yeni hesapların yapılmadığı anlamına gelmemektedir. Aksine, sadece Kobanê değil, Rojava değil, Rojava Devriminin şimdiki ve gelecekteki olası tüm kazanımları çok daha büyük tehlikelerle karşı karşıyadır. Ortadoğu üzerindeki uzun vadeli planları bilinen emperyalist güçler bozulan hesapların yerine, yeni hesaplar koymakta, farklı senaryolar üzerine çalışmaktadırlar. Ve Türkiye, AKP hükümetine rağmen, bölgede uygulamaya sokulacak her senaryoda başrollerden birisini oynama yetisine sahip olan bir aktördür. AKP hükümetinin siyasî hatalarına ve geri adım atmaya zorlanmasına bakarak, »Türkiye sürecin dışında kalıyor« tespitini yapmak, bu gerçeği görmemektir.

BÜYÜK RESME BAKMADAN OLMAZ

Peköz'ün birinci noktadaki tespiti, yazısının bütününde bir kırmızı çizgi gibi yer alan başka bir tespite dayanmaktadır. Bunu da yazının ilk cümlesinde okumak olanaklı: »Kobani savaşı, Ortadoğu'nun geleceğini belirleyen, toplumsal dinamiklerin ve bölgesel stratejilerin bir bakımdan yeniden çizileceği bir süreç olarak kabul görüyor.« Bu ana fikir hayli sorunlu, sorunlu olduğu kadar da yanlıştır. Kobanê savaşı Ortadoğu'nun geleceğini belirleyen bir süreç değil, sadece bir sonuçtur. Çünkü Ortadoğu'nun geleceğini belirleyen asıl süreç,

ABD'nin Pasifik'e yönelme stratejisidir.

7 Şubat 2014 tarihinde yayınladığımız »Pasi-fik'te hegemonya savaşları« başlıklı yazıda şu sonuca varmıştık, anımsatalım:

»ABD'nin bu stratejik yönelimi doğal olarak Kürdistan ve Türkiye'nin merkezinde bulunduğ u coğrafyayı doğrudan etkileyecek. Etkileyecek, çünkü bu stratejik yönelim aynı zamanda Ortadoğ u'daki dengelerin değ iş-mesine neden olabilecek bazı adımları iç er-mektedir. Bunların başında 5+1 grubu ile İran arasındaki nükleer program konusun-da varılan uzlaş ı ve bu çerçevede belirli bir ABD-İran yakınlaşması gelmekte, ki Washin-gton'daki kimi strateji uzmanı bu uzlaş ının ABD ve İran arasında uzun vadede stratejik yakınlaşma politikasına dahi yol açabileceğ i-ni tahmin etmektedir.

(...) Askerî ağırlığ ını Pasifik'e kaydırmayı planlayan ABD açısından İran ile varılan nükleer program uzlaş ısı hayli önem taşıyor. Orta vadede bölgedeki askerî varlığını en aza indirgeyerek, görevi »stratejik partnerlerine« bırakmayı isteyen ABD açısından, Suudi despotları ile Körfez emirlerinin körüklediğ i bir Sünnî-Şîî çatışması istenilen »istikrarı« tehlikeye düşürecek bir gelişme olduğ undan, ABD'nin iş ine gelmiyor.

Buna karş ın İsrail ve Suudiler hayli kaygılı. İsrail hâlâ İran'ın nükleer silaha sahip olma iradesinden vazgeçmediğ i görüşünde ve Tah-ran'ın güçlenmesinin kendi askerî üstünlü-ğ ünü tehlikeye düşüreceğ ini biliyor. Suudiler ise, bölgedeki jeopolitik trendlerin kendi iktidarlarını tehlikeye düşürebileceğ i ve özel-likle iç politikada ciddi ihtilaflarla karşılaşa-caklarından kaygı duyuyorlar. Diğer yandan öğ renimi yüksek 80 milyonluk bir nüfusa sahip olan İran'ın zengin doğ al gaz ve petrol

kaynaklarıyla bölgede hiç küçüm senmeyecek bir güç potansiyelini elinde tuttuğ u da ş üphe götürmez.

Kısacası, ABD'nin uzun vadeli küresel planla-rı orta vadede Ortadoğ u'da güç dengelerinin değ işmesine neden olacak. Bunu engellemek isteyen güçler ise, ki tarihlerine baktığ ımız-da neler yapabileceklerini görebiliriz, Orta-doğ u'yu ateş e atmaktan çekinmeyebilirler. Öyle ya da böyle, Kürdistan ve Türkiye'de si-yaset yapmak isteyen her formasyon kafasını önündeki »tabaktan« kaldırmak ve etrafına iyice bakmak zorundadır. Küresel stratejileri değ erlendirmeden, salt kendi sınırları iç eri-sinde siyaset geliştirmeye çalışmak, her türlü hesabın geçersiz kılınacağını kabullenmekle eş anlamlı olacaktır. Unutulmamalı: Pasi-fik'te suların ısınması, Ortadoğ u'da yangın çıkmasına yeterli olabilir!«

Bu uzun alıntıyı, Peköz'ün yazısında dikkat çeken, ama aynı zamanda yaygın bir kanı ol-duğ una inandığ ımız temel yanlış ının altını çizmek için yaptık. Burada ş unu da itiraf et-meliyiz: Ş ubat ayında yaptığ ımız tahminlerin bu kadar kısa bir sürede gerçekleşebileceğ ini açıkçası beklemiyorduk. Bu da bizim yanlış ımız oldu.

Ş imdi, tekrar konuya dönecek olursak; Orta-doğ u'nun ş u anki durumuna baktığ ımızda gördüklerimiz ş unlardır: Ortadoğ u yangın yerine dönmüş, her türlü hesap geçersiz kı-lınmış durumda. ABD ve İran, Irak merkezi hükümetindeki değ işikliğ i birlikte sağ laya-rak, belirli bir istikrarı yakalamışken, Suudi Arabistan, Körfez despotları ve Türkiye'nin maddi, lojistik ve siyasî desteğ ini alan DAİŞ bu istikrarı tehlikeye sokuyor. Esad rejimi hâlâ ayakta ve düşecek gibi görünmüyor. Su-udiler İsrail'le yakınlaşarak Müslüman Kar-

deşler geleneğini tasfiye ediyor, ama Katar ve Türkiye'nin direnişi ile karşılaşılıyorlar. Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi (IKBY) »bağımsız ulus devlet« kurma planlarını sürdürüyor, ama gerek Irak merkezi hükümetinin kurulması, gerekse de DAİŞ saldırıları nedeniyle bağımsızlık referandumunu »şimdilik« ertelemek zorunda kalıyor. Küresel çapta askeri operasyon yapma ve müdahale savaşı yürütme yetisine henüz yeterince sahip olmayan AB, ABD'nin BM Şartı'nı çiğneyerek kurduğu sözde »Anti-İD-Koalisyonunu« destekliyor ve koalisyon Suriye ve Irak'ta DAİŞ mevzilerini bombardımana tutuyor. Ancak toplam hava saldırılarının 5'te birini Kobanê'yi kuşatan DAİŞ güçlerine yönelterek, Rojavalıları kendisine biat ettirmeye çalışıyor. Bununla birlikte ABD, IKBY'den Güney Kürdistan'da, Kosova'daki »Camp Bondsteel« benzeri bir üs kurmak için izin alıyor, AKP hükümetini hizaya çekiyor. Katar ve Türkiye ise ÖSO'nun Kobanê'ye gitmesini sağlamaya ve koalisyonu Esad rejimini yıkmayı asıl görev olarak görmeye ikna etmeye çalışıyorlar. Ve yoksul Kobanê'liler direniyor, hem de beklenmedik bir biçimde. Kuzey Kürdistan Kobanê'ye sahip çıkıyor, Türkiye sokakları protestolara sahne oluyor. Türkiye kendi sınırları içerisinde »güvenli bölge« kurma çabasına girer ve PKK güçlerini bombalarken, »süreç« tartışmaları hızlanıyor, AKP hükümeti Kürt sokağını »Kürt polisleri« ile ehlileştirme çabasına giriyor. Çelişkiler derinleşiyor, dengeler sallanıyor, yangın hızla yayılıyor.

ABD POLİTİKA DEĞİŞİKLİĞİNE Mİ GİDİYOR?

Kobanê direnişi ile Kürdistan, Türkiye ve Avrupa sokaklarında direnişe sahip çıkan kitleler protestolar ve bunların Batı kamuoyunda-

ki algıyı değiştirmesi, her ne kadar ABD'ni taktik değiştirmeye zorlasa da, Kürt kamuoyu içerisinde yaygın bir kanı olduğu görülen »politika değişikliği« kesinlikle söz konusu değildir. ABD açısından, aslında tüm emperyalist güçler ve bölge egemenleri açısından Rojava, demokratik özyönetimi ile bir »stratejik düşman«, planları tehlikeye sokan bir engeldir. Doğru, bir ölüm kalım mücadelesi veren YPG ve YPJ güçleri açısından koalisyonun Kobanê'yi kuşatan DAİŞ mevzilerine sınırlı sayıda hava saldırısı gerçekleştirmesi, Kobanê direnişine nefes aldırması, morallemi yükseltmiştir. Kenti savunan öz savunma birlikleri için, DAİŞ çetelerinin başlarına kimin bombasının düşeceği önemli değildir. Gerek siyasî öncü PYD'den, gerekse de YPG/YPJ komutanlığından gelen açıklamalar, reel durumun »stratejik düşmanla, taktiksel işbirliği« yapılmasını dayattığını göstermektedir. Bu, bir zorunluluktur ve bu nedenle PYD, YPG ve YPJ her türlü eleştiriden muaf. Bu zorunluluk nedeniyle Rojavalılara »emperyalizmin dümen suyuna girdiler« suçlamasını veya »Kobanê siyaseten düşmüştür« tespitini yapanlar, ulusalcılar ve nasyonal bolşevik şarlatanlardır.

Ancak bu gerçek, çoğu yorumcu gibi Peköz'ün de yanılmadığı anlamına gelmiyor. Peköz şöyle devam ediyor (dördüncü ve altıncı tespitlere sonra değineceğiz):

»İkincisi, ABD, IŞİD'i 'terörist' ilan ederken, Erdoğan 'IŞİD neyse PKK de odur' diyerek ABD'nin politikasını onaylamadığını ifade etti. ABD, PYD'yi 'terörist görmüyoruz' mesajıyla PKK'ye yönelik politika değişikliğine gideceğinin işaretini verdi. Erdoğan buna karşılık: 'PKK de, PYD de terörist' dedi. ABD ise, YPG'ye askeri yardımda bulunarak, Türkiye'ye yanıt verdi.

Üçüncüsü, ABD ve AB, IŞİD'e karşı mücadeleyi, gerilla savaşında oldukça başarılı olan HPG-YPG'yi değerlendirmek istiyor. YPG'ye Koalisyon güçlerinin komuta kademesinde yer vermesi, önümüzdeki savaşın YPG-HPG üzerinde yürütüleceğine dair işaretlerden biridir.

(...) Beşincisi, IŞİD'in Kobani'ye yönelik çok kapsamlı saldırısında ABD merkezli uluslararası güçlerle PYD arasında zorunlu bir ittifak oluştu. Bu konjonktürel koşulları ortaya çıkardığı fiili bir durumdur.«

Üç tespitte belirgin olan okuma, asıl arka planı dikkate almayan ve maddi temelleri olmayan bir tasavvura dayanmaktadır. Önce »terörist ilan etme« meselesine değinelim. Gerek ABD'nin, gerekse de AB'nin DAİŞ'i »terörist örgüt« olarak ilân etmeleri, DAİŞ vahşetinden ürken Batı kamuoyunda değişen algılara, bu algıların reel siyaset üzerindeki baskılarına ve önceki hesapların Kobanê direnişi nedeniyle bozulmasına dayanmaktadır. ABD'nin PYD'yi »terörist örgüt« olarak görmemesi, PYD'nin henüz »listede« yer almaması nedeniyledir ve bu söylem ile PKK ve PYD'nin ABD'ne biat etmeleri gerektiğini vurgulanmaktadır. Burada ABD'nin »PKK'ye yönelik politika değişikliğine gideceğinin işaretini« gösteren herhangi bir emare yok. Aksine, PKK hâlâ »terörist örgütler« listesinde ve örneğin Almanya'nın PKK yasağını kaldırmaya hiç niyeti yoktur. ABD'nin YPG güçlerine gönderdiği hafif silahlar ve cephaneye – ki bunlar ABD'nin değil, Irak Kürdistanı'ndan gönderilen silahlardır – ile hava saldırıları Türkiye'ye verilen bir yanıt olarak değil, Kürt Özgürlük Hareketine »bana biat edersen, yardım ederim« sinyali olarak okunmalıdır. Ayrıca YPG'ye koalisyon güçlerinin »komuta kademesinde yer« verilmemiştir.

Komuta kademesinde sadece YPG ile ilişkiye geçip, DAİŞ mevzilerinin koordinatlarını veren bir kişi bulunmaktadır. Hava saldırıları bu koordinatlara göre yapılmaktadır ve bunun haricinde YPG'nin komuta kademesinde karar mekanizmalarına katılması söz konusu değildir. Öyle olsa idi, DAİŞ çeteleri çoktan Kobanê'den def edilmişlerdi.

ABD'nin gerçekleştirdiği hava saldırılarının taktiksel olduğunu ve bir sinyal olarak okunması gerektiğini, saldırıların yoğunluk derecesinden ölçebiliriz. YPG'nin verdiği koordinatlara günde en fazla 15 hava saldırısı yapılmıştır. 2001 Afganistan savaşında yapılan günlük hava saldırısının sayısı ise 200'dü. Birinci Körfez Savaşında günde 3.000 hava saldırısı gerçekleştirilmişti. Tek başına ABD'nin askerî gücü ile toplamda 31.000 çete üyesine sahip olan DAİŞ'i yok etme yeteneğinde olduğunu burada ayrıca vurgulamaya gerek yok. O açıdan kısmi hava saldırılarının YPG/YPJ güçlerine belirli aralıklarla nefes aldırarak, ama özünde Rojava'nın boğulmasını amaçlayan adımlar olduğu tespit edilmelidir.

ABD'nin asıl hedefi, Peköz'ün vurguladığı gibi, »IŞİD'e karşı (...) HPG-YPG'yi değerlendirmek« değil, Rojavalıları ve bu çerçevede Kürt Özgürlük Hareketini Esad rejimine karşı kullanmak, Rojava'da kurulan kanton yapılanmalarını bir daha kurulmamak üzere yıkmak ve Rojavalıları Güney Kürdistan'a eklemektir. Bu iddiamızı kanıtlayan çeşitli emareler var.

Suriye'dekileri irdelleyelim: Suriye'deki durum, 193.000 askere ve 531.000 güvenlik gücüne sahip olan Irak'takinden daha karmaşık. Washington'daki Carter Center'ın tahminlerine göre, son üç yılda Suriye'de

toplam 6.000 silahlı grup oluşturulmuş ve dağılmalar-birleşmeler sonucunda yaklaşık 1.000 silahlı muhalefet grubu kalmış. Bunlar hem Esad güçlerine, hem DAİŞ'e, hem de birbirlerine karşı mukavemet göstermekte. Carter Center, bu gruplar arasında en »ılımlı« grubu ÖSO'nun oluşturduğunu, ancak bölünmüş, yeterli silahı olmayan ve yolsuzluklara boğulan bir yapı olmaktan kurtulamadığını belirtiyor. ABD, Esad rejimine ve DAİŞ'e karşı savaşacak birliklerin önce iyi bir eğitimden geçirilmeleri gerektiğini ve bunun hayli uzun bir zaman gerektirdiğini iyi biliyor. Zaten bu nedenle 5.000 Suriyeli »muhafızı« Suudi Arabistan ve Türkiye'de eğitime kararı alınmıştır. Dikkatli okur bu konuda Türkiye ile antlaşma yapıldığını anımsayacaktır. Sadece bu bile ABD'nin Türkiye'ye herhangi bir olumsuz »yanıt« vermediğini, aksine her adımda koordineli çalıştıklarını kanıtlamaktadır.

Pentagon sözcüsü Koramiral James Kirby'nin söyledikleri hafızalardadır, ama gene de anımsatalım: »İD'ne karşı verilecek mücadeleye uzun yıllar alacak. Sabır gereklidir. İD gibi gruplara karşı verilecek en etkin mücadele bölgeyi, kültürü ve aşiretleri tanıyan yerli savaşçılarla olacaktır.« Bunun tercümesi, HP-G, YPG ve YPJ, ABD komutası altına girmelidir olarak okunabilir. Gelişmeler, ABD'nin, Ortadoğu'nun içinde bulunduğu karmaşık değişim ortamı karşısında, »stratejik düşman« olarak gördüğü YPG/YPJ güçlerini şu an için karşısına almayı öncellemediğini göstermektedir. Ama gerek bu, gerekse de YPG'ye silah gönderilmesi, ABD'nin Rojava dostu olduğunu göstermez. Prensip itibarıyla antikapitalist bir özü olan Rojava deneyi ABD'nin »destek çıkma« motivasyonunu azalttığı söylenebilir. ABD »desteğinin« tek

nedeni, DAİŞ'i zayıflatmak için Rojavalıları gereksinim duymasıdır. Ancak bu neden tek başına ABD'nin bölgedeki stratejik müttefiklerinin – bunu Türkiye ve IKBY olarak okuyun – özgün çıkarlarına ters düşen bir siyaset izlemesi için yeterli değildir. ABD'nin, NATO üyesi Türkiye'nin sınırlarında, bu NATO üyesinin çıkarlarının tersine Rojava lehine tavır alması, eşyanın tabiatına aykırıdır. Aynı şekilde ABD'nin IKBY'nin istemediği adımları atacağını, yani ABD'nin PKK'ye yönelik politikasını değiştireceğini beklemek, naiflikten başka bir şey değildir. Salt görüngülere bakarak yapılan çıkarsamalar ciddi yanılgılara yol açar. Bu yanılgılar üzerine kurulu analizlerle Kürt Özgürlük Hareketine siyasî önermelerde bulunulması ise, istemeden de olsa, telafisi mümkün olmayan hatalı adımların atılmasını önermekle eş anlamlı olacaktır.

»ULUSAL BİRLİK« YANILGISI

Kürtlerin »ulusal birliğinin oluşturulması« Kürt kamuoyunda geniş kesimlerin savunduğu yaygın bir kanı hâline gelmiştir. Burjuva milliyetçileri de, siyaseten solda duran Kürtler de »ulusal birlik« vurgusunu yapmakta, bunun »zamanının geldiğini« savunmaktadırlar. Benzer bir yaklaşım Peköz'ün yazısında da (aynı şekilde kimi HDP milletvekilinin açıklamasında da) okunabilmektedir. Peköz ve HDP milletvekillerinin yaklaşımı ile burjuva milliyetçilerinin yaklaşımları arasındaki tek fark, ezilen halklar vurgusudur. Ancak »ulusal birliğin« ezilen halkların yararına mı, yoksa zararına mı olacağı sorgulanmamaktadır. Yukarıda belirttiğimiz gibi, dünya görüşümüz açısından asıl belirleyici olanın ezilenler ve sömürülenlerin çıkarları olduğundan, »ulusal birlik« savunusunu sorgulamak zorundayız.

Bunu örnekleme üzerinden irdelemeye devam ederek yapalım. Peköz yazısında şöyle bir tespitte bulunmaktadır:

»Kobani üzerinde oluşturulan yeni politik denklem, önümüzdeki birkaç yıl içinde Güney ile Batı/Rojava Kürdistan'ının birleşeceğinin işaretlerini veriyor. Bu bir bakıma zorunlu ve kaçınılmaz olacaktır. Güney-Batı Kürdistan'ın birleştirilmesi de ABD'nin arzulanmış bir politik tercihi olabilir. Böylesi bir durumda küresel güçlerin çıkarları olabilir ama önemli olan Kürtlerin stratejik çıkarlarının korunmasıdır. Bu nedenle Kürtler arasındaki ittifakların kalıcılılaşmasına ve stratejik bazı kurumların oluşturulmasına uluslararası ve bölgesel güçler değil, Kürtler ortak iradeleriyle karar vermelidir. Peşmerge'nin Kobani'ye bir savunma gücü olarak gelmesine pozitif bakmak gerekir. Önemli olan Kobani'den oluşan Kanton yönetiminin denetiminde hareket etmesini kabul etmesi ve orada oluşan toplumsal yapının realitesine uygun davranmasıdır.«

Peköz'ün yazısındaki bu paragraf, dördüncü ve altıncı noktalarda özetlediği görüşlerinin alt yapısını oluşturmaktadır. Bu nedenle irdelemeye bu iki noktayı da alıntıyla devam etmemiz gerekmektedir:

»Dördüncüsü, biçimi ve işlevi üzerinde anlaşılmak üzere, Güney Kürdistan ve Rojava merkezli Kürdistan Savunma Gücünün kurulması son derece önemli ve gereklidir. Mesut Barzani'nin 'Hewler neyse, Kobani Odur' söylemini hatırlatarak, Güney Kürdistan Hükümeti, geçmiş hatalarını telafi etmek için Rojava'ya hiç bir koşul öne sürmeden gerekli ekonomik ve politik desteği sunmalıdır.

(...) Altıncısı, Kobani'de hemen her bölgesel ve uluslararası güç kendisine göre bir başa-

rının peşindedir. Kürtlerin dahası ezilenlerden yana olan enternasyonalist güçlerin Kobani'de kazanması, Ortadoğu'daki politikaların yeniden yazılması anlamına gelecektir. Askeri ve politik güç ilişkileri, sürecin şekillenmesinde önemli bir etki yaratacaktır. Bu bakımdan Rojava'nın askeri gücü olan YPG'nin Kobani'de göstermiş olduğu direniş, sadece Kürt halkının çıkarları açısından değil, aynı zamanda bölge halkları içinde önemli bir başarıdır. Küresel kapitalist güçlerin bir Kobani hesabı olabilir. Ama önemli olan devrimci-demokratik güçlerinin de bir hesabının olmasıdır. Çünkü Kobani halkının örgütlediği kantonun oluşturulmak istenilen toplumsal sistem, emperyalistlerin değil, ezilen halkların çıkarıdır. Bu sisteme güç verildiğinde, büyütüldüğünde, demokratik devrimci güçler Kobani'de kazanacaktır.«

Toplumsal hafızanın zayıflığı, siyasî formasyonlara ve solda duran kimi yazara da bulaşmış gibi görünüyor. »Geçmiş hatalar« diyen adlandırılanların, »hata« olmadığı, aksine siyasî bir tercih olduğu görülmüyor. Aslına bakılırsa burada da asıl mesele göz ardı edilerek, kişilerin arzu ettikleri ve nesnel beklentiler toplumsal gerçeklermiş gibi ele alınmaktadır. Kürt kamuoyunda »Kürtlerin ulusal birliğine« sempati duyulması, hatta bağımsız bir Kürt »ulus devletinin« kurulması isteminin böylesine yaygın olması, Kürdistan halklarının ezilmişliği ve on yıllar boyunca dört parçada da maruz kaldıkları baskılar, işkenceler, yok edilmeler ve kirli savaşlar nedeniyle anlaşılır bir yaklaşımdır. Ancak, nesnel beklentilerin mutlaka beklenen sonuçlara yol açmayacakları ve »ulusal birliği« asıl belirleyenin maddi şartlar olduğu unutulmaktadır.

Örneğin Peköz, »Güney ile Batı/Rojava Kürdistan'ın birleşeceğinin işaretlerini« görüyor

ve bunun »zorunlu ve kaçınılmaz olduğunu« yazıyor. Her ne kadar bu birleşmenin »küresel güçlerin çıkarına« olduğunu yazsa da, önemli olanın »Kürtlerin stratejik çıkarlarının korunması olduğunu« belirterek, Peşmerge güçlerinin Kobanê'ye gelmelerine »pozitif bakmak« gereklidir diyor. Bunlar varsayımlar ve umulanlar üzerine kurulu yanlışlardır.

Bir kere yapılan en önemli yanlış, Kürtlerin ortak »stratejik çıkarları« olduğunu varsaymaktır. Kürtler de, tüm diğer milliyetler gibi, sınıfsız ve imtiyazsız birleşik ve bütünleşmiş homojen bir toplum değillerdir. Eğer burada »stratejik çıkarlardan« bahsetmek gerekiyorsa, o zaman toplumsal sınıfların stratejik çıkarlarından bahsedilmelidir. Kürt burjuvazisi ve Kürt toprak sahipleri ile ezilen ve sömürülen Kürt yoksullarının aynı »stratejik çıkarlara« sahip oldukları, liberal bir iddiadır ve herhangi bir maddi temeli yoktur.

İkincisi, Güney Kürdistan ile Rojava'nın »birleşmesinin zorunlu ve kaçınılmaz olduğunu« tespiti de maddi temeli olmayan bir boş iddiadır. Burada üretim tarzları ve yönetim biçimleri taban tabana zıt, toplumsal yapıları farklı iki bölge söz konusudur. Güney Kürdistan, yani resmi adıyla Irak Kürdistan Bölge Yönetimi petrol gelirlerine dayanan, kapitalist üretim tarzını öncelleyen ve burjuva egemenliğinde olan bir rant devleti olma yönünde ilerlerken, Rojava etnik ve dinsel farklılıkların politik olmaktan çıkarıldığı bir demokratik özyönetime, her alanda cinsiyet eşitliğine ve özsavunma anlayışına sahip, toplumun gereksinimlerini üretim kooperatifleriyle, yani kapitalist olmayan bir üretim tarzı ile karşılamaya çalışan ve bunları bir toplumsal sözleşmeyle anayasal zorunluluk hâline getiren özerk bir yapıdır. Kısacası,

Güney Kürdistan burjuvazinin sınıf egemenliğinin, Rojava ise ezilen ve sömürülenlerin kendilerini yönetmesinin sembolüdür.

Üçüncüsü, Rojava'nın Güney Kürdistan'a ilhakı (başka türlü bir »birleşme« olanaksızdır), emperyalist stratejilerin ve bölgesel güçlerin çıkarına, bölge halklarının emekçi kesimlerinin aleyhinedir. Bunun neden böyle olduğunu sonraki bölümde ele alacağımız ekonomik politik arka plan ile açıklayacağız.

Şimdi, bu toplumsal, iktisadî ve siyasî gerçeklerden hareket edersek, Güney ve Batı Kürdistan'ın birleşmesini sınıfsal çıkarlar açısından değerlendirebiliriz: Eğer birleşme sonucunda Rojava'daki demokratik ve toplumsal sözleşmede kararlaştırılan gelişme yolu korunacak ve Güney Kürdistan'da da demokratik özerklik gerçekleştirilecekse, bu, zaten sınırlar anlamsız olduğundan, ezilenler ve sömürülenlerin ve aynı zamanda bölge halklarının emekçi kesimlerinin çıkarına olacaktır. Ama birleşme sonucunda Rojava'daki kanton sistemi yıkılacak, Güney Kürdistan'da olduğu gibi toplumsal, iktisadî ve siyasî ilişkiler egemen olacaksa, o zaman bu Kürt yoksullarının aleyhine olacaktır. Böylesi bir durumda, Batı'nın ve Türkiye'nin patronajı altında oluşturulacak bir Kürt »ulus devleti« sadece ve sadece Kürt burjuvazisinin sınıf egemenliğini ve kendisine ait »ulusal pazarı« kurmasına yarayacaktır.

Kürt burjuvazisi ve Kürt toprak sahipleri ile Kürt yoksullarının çıkarları birbirlerine taban tabana zıttır. O açıdan »Kürtlerin stratejik çıkarları« söylemi içi boş ve maddi temeli olmayan bir söylemdir. »Ulus devlet« konusunda 13 Şubat 2013 tarihinde yayınladığımız »İsmail Beşikçi eleştirisi« başlıklı yazıya atıfta bulunup, görüşlerimizin dayandığı temele

dikkat çekerek, irdelememize devam edelim.

DUHOK ANTLAŞMASI VE EKONOMİK POLİTİK ARKA PLAN

Konumuzla doğrudan ilgisi olduğundan burada »Duhok Antlaşması« olarak anılan ve 15 Ekim 2014 tarihinde başlayıp, dokuz günlük müzakerelerden sonra imzalandığı açıklanan antlaşmaya da değinmek gerekiyor. Her ne kadar imzalanan metinde tam olarak ne yazdığı, bazı başlıkların haricinde, henüz kamuoyuna net olarak açıklanmamış olsa da, tartışmamız için ele almamız gereken önemli bir olgudur.

Kobanê'ye yönelik saldırılar, Rojava toplumunun meşru temsilcisi olan PYD'nin hareket alanlarını kısıtlamaktadır. Rojava, hâlâ Türkiye ve IKBY tarafından uygulanmakta olan bir ambargo altında ezilmeye devam etmektedir. Rojava sınırına hendek kazan, Rojava'nın siyasî temsilcilerine diplomatik görüşmeler için Güney Kürdistan'dan yolculuk yapmalarını yasaklayan, ilaç yardımları gibi insani yardımların Rojava'ya ulaşmasını engelleyen ve »Rojava'da PYD diktatörlüğü var« diyerek, Rojava'yı siyaseten yalnızlaştırmaya çalışan IKBY, bugün »Rojava'nın kurtarıcısı« rolünü göstermeye çabalamaktadır. Yaklaşık 200 bin kişilik maaşlı Peşmerge ordusuna, zırhlı araçlara, ağır silahlara ve Batı'nın olağanüstü desteğine sahip olan IKBY, daha doğrusu Barzani yönetimi, bugünkü siyasetiyle Kobanê'nin DAİŞ çetelerinden kurtarılmasını değil, Rojava'nın kendisine teslim olmasını sağlamaya çalışmaktadır. Duhok antlaşması aslında »Kürtlerin birliği« olarak değil, »zengin kuzenlerin« ölüm kalım mücadelesi veren »yoksul akrabalara« yaptıkları bir dayatma olarak okunmalıdır. Bu dayatma, Rojava'da toplumsal karşılığı olmayan veya yok

derecede olan siyasî grupların, Rojavahlık temelinde değil, »Kürtlük« temelinde Rojava yönetiminde hak etmedikleri ağırlığı kazanmalarına yöneliktir. Ve milliyetçi çevrelerin (örneğin Nasname gibi) internet sayfalarında yapılan yorumlar, Rojava'daki demokratik deneyin sırtına saplanacak olan hançerlerin çoktan kılıflarından çıkartıldığını göstermektedir.

PYD'nin Duhok antlaşmasını olumlaması, Kobanê direnişinde elini bir nebze rahatlatacağından, anlaşılır bir yaklaşımdır, ama sonuçta »denize düşen, yılanı sarılır« misali bir taktiksel zorunluluk olarak değerlendirilmelidir. PYD'nin bu zorunluluğun ortaya çıkardığı meydan okumalarla başa çıkıp çıkamayacağını ise zaman gösterecektir. Ancak, Peköz'ün yazdığı gibi, Peşmergenin Kobanê'ye gelmesine »pozitif bakmak« için hiç bir neden yoktur. Tam aksine ve YPG/YPJ komuta kademesinin doğru gördüğü gibi, 150 kişilik Peşmerge grubunun Kobanê direnişine bir katkısı olmayacaktır. Hele bir de Türkiye'nin istediği gibi büyük bir ÖSO grubunun Kobanê'ye gelmesi söz konusu olursa, belki Kobanê DAİŞ çetelerinden temizlenebilecek, ama Rojava'nın tüm kazanımları büyük bir tehlike altına girecektir. Bu durumda YPG/YPJ güçlerinin Rojava'yı ne kadar koruyabileceği büyük bir soru işaretidir.

Peköz, Barzani'nin »Hewler neyse, Kobanê odur« sözüne atıfta bulunuyor, ama burada asıl vurgunun »Hewler« olduğunu göremiyor. Barzani'nin asıl amacı Kobanê'yi »Hewlerleştirmektir«, Rojava'nın kazanımlarını korumak değil. Bu çerçevede Peköz'ün talep ettiği »Kürdistan Savunma Gücünün kurulması« Rojava'nın değil, Barzani'nin, dolaısıyla da Barzani'nin işbirliğinde olduğu güçlerin elini kolaylaştıracaktır. Zaten maaşlı

Peşmerge güçleriyle, gönüllülüğe dayanan ve halktan oluşan YPG/YPJ güçlerinin bir çatı altında birleşmeleri olanaklı değildir. Gerçekleşebilecek en ileri işbirliği, DAİŞ'e karşı sürekli ortak mücadeledir.

Diğer bir soru, »Kürdistan Savunma Gücünün« kimin kontrolü altında olacağı, komuta kademesinde hangi güçlerin belirleyici olacağı sorusudur. Yukarıda vurguladığımız gibi, çıkarları ve hedefleri birbirlerine zıt olan siyasî oluşumların ortak bir askerî güç oluşturmalarının olanaklı olmadığı açıktır. Kaldı ki, Êzidîlerin, Arapların, Türkmenlerin ve Asurî-Süryanîlerin kurdukları öz savunma birliklerinin »Kürt« kimliğinin belirleyici olacağı bir askerî çatı altında nasıl yer bulabilecekleri belli değildir. Bu nedenle »Kürdistan Savunma Gücü« fikri, iyi niyetli olarak formüle edilmiş, ama bölgenin gereksinimlerine yanıt vermeyen ve özünde yoksul Kürtlerin ve diğer milliyetlerin çıkarlarına aykırı bir düşüncedir. Tekrar anımsatmakta yarar var: cehenneme giden yol, iyi niyet taşlarıyla döşelidir.

KCK, Duhok antlaşmasının »olumlu bir zemin yarattığını« ve Kürt örgütlerinin »yüzeysel ve dar yaklaşım ve tutumlarla hareket etmemeleri« gerektiğini açıklayarak, Kürt örgütlerinin »tarihsel sorumluluğuna« atıfta bulunmaktadır. Son yıllarda da görüldüğü gibi, KCK burada da tekrar sorumlu davranışını göstermektedir. Ama aynı zamanda »Rojava devriminin ortaya çıkardığı kazanımlar« temelinde »demokratik birlik« vurgusu yaparak, olası bir »ulusal birliğin« ilkesel çerçevesini çizmektedir. KCK'nin bu yaklaşımında ortaya çıkan stratejik çizgi ve ilkesel yaklaşım, ezilenlerin ve sömürülenlerin perspektifidir. Duhok antlaşması her ne kadar PYD'ye yönelik bir dayatma olsa da,

aynı zamanda tersinden KCK ve PYD dışındaki Kürt siyasî oluşumlarına bir siyasî hat hatırlatmasıdır. Duhok antlaşmasının hangi siyasî hat üzerinden ilerleyeceğini, Kobanê direnişinin gidişatı belirleyecektir. Gene de altını çizmekte yarar var: Rojava devriminin kazanımları büyük bir tehdit altındadır. 21. Yüzyıl'ın en muazzam olgusu olan Rojava devrimi bölge halklarının desteğini alamazsa, kazanımlarını korumada son derece zorlanacaktır. Kanımızca Rojava devrimini asıl kurtaracak olan, bölge halklarının ezilenler ve sömürülenler perspektifinden kurulacak birliğidir.

Rojava'nın geleceğini ve dolayısıyla Ortadoğu'yu etkileyen diğer bir faktör, ekonomik politik arka plandır. Güney Kürdistan'da toplam 45 milyar varil petrol ve 200 milyar metreküp doğal gaz bulunduğu tahmin edilmektedir. IKBY 2010 yılında yaptığı bir açıklamada, bir kaç yıl içerisinde günde 1 milyon varil petrol çıkartmayı planladıklarını belirtmişti. Günde 1 milyon varil petrol, güncel fiyatlara göre yıllık 37,5 milyar Dolar gelire eşittir. IKBY, 2019'dan itibaren günlük üretimi 2 milyon varile çıkartmayı planlıyor.

IKBY ile Irak merkezi hükümeti arasındaki ihtilafın temel nedeni, fosil enerji kaynakları üzerinde kimin hakim olacağı sorusudur. IKBY, Maliki yönetimiyle sürdürdüğü tartışmalar esnasında ve Kerkük petrol kuyularının kontrolünü aldıktan sonra, kendi hesabına petrol satışına başladı. Türkiye'nin enerji ve doğal kaynaklar bakanı Taner Yıldız 18 Ağustos 2014'de yaptığı bir açıklamada, bir kaç hafta içerisinde Ceyhan limanından toplam 7,8 milyon varil Kürt petrolünün yüklendiğini bildiriyordu. Aynı tarihlerde basına bilgi veren IKBY doğal kaynaklar komisyonu başkanı Dilshad Shaban, ABD, Çin, Hırvatistan ve

Ukrayna'ya yapılan satışlardan IKBY'ne 500 milyon Dolar kaldığını açıklıyordu. IKBY, halihazırda fiyatı 102,20 Dolar olan bir varil petrolü 63,00 Dolar'a satıyor.

IKBY'nin uzun yıllardan beri Türkiye ile sıkı işbirliğinde olduğu ve aralarında OYAK Holdinge bağlı şirketlerinde bulunduğu çok sayıda Türk şirketinin IKBY altyapısının yaklaşık yüzde 75'ini inşa ettikleri biliniyor. Yılda 60 milyar Dolar'ını enerji alımına harcayan Türkiye, IKBY üzerinden enerji sorununun önemli bir bölümünü çözme uğraşısı içerisinde. Türkiyeli enerji devleri, diğer uluslararası tekeller gibi yıllardan beri IKBY'de aktifler ve enerji sektöründe dev yatırımlar gerçekleştirmektedirler. Örneğin BOTAŞ'ın internet sitesinden, iki boru hattı üzerinden yılda 71 milyon ton ham petrolün Güney Kürdistan'dan Ceyhan limanına nakledildiğini okumak mümkün.

Ancak Türkiye ve diğer ülkelerin Güney Kürdistan'a olan »ilgileri« sadece petrol ve doğal gaz kaynaklarına dayanmıyor. Wall Street Journal, New York Times veya Frankfurter Allgemeine Zeitung gibi Batı medyasında yer alan haberler, General Energy veya Exxon gibi tekellerin uzun yıllardan beri Güney Kürdistan petrolü ve doğal gazı ile İran doğal gazını nakletmek için, Suriye'nin kuzeyinden, yani Rojava'dan geçip, Ceyhan limanına bağlanacak bir boru hattı üzerinde çalıştıklarını gösteriyor. Bu planlar henüz Suriye'deki »istikrarsızlık« nedeniyle uygulamaya sokulamadı. Ancak NATO Türkiye-Suriye sınırına konuşlandığı Patriot hava savunma sistemleri ile, başbakan Davutoğlu'nun önceleri »insanî koridor«, şimdilerde ise »güvenli bölge« diye nitelendirdiği tampon bölge alanında »uçuşa yasak hava sahası« hazırlıklarını yaptı bile (5 Ekim 2012 tarihli »Akçakale

Komplosu« ve 24 Kasım 2012 tarihli »Yurtsever mi, savaş sever mi?« başlıklı yazılarımızda bu planlara değinmiştik).

Diğer tarafta Doğu Akdeniz'de bulunan devasa doğal gaz rezervleri de bu boru hattı için önem taşıyor. 2010 yılında gazeteler Kıbrıs'ın güneyinde, Levante Havzası'nda 3,5 trilyon metreküp doğal gaz rezervi olan iki alanın keşfedildiğini bildiriyorlardı. İsrail, kıyısının 80 km uzaklığındaki Tamar bölgesinde doğal gaz çıkartmaya başladı. 2016'dan itibaren daha büyük rezervlere sahip olan Leviathan bölgesinde üretime başlayacaklar.

Ancak fosil enerji taşıyıcılarının çıkartılması ayrı, bunların »müşteriye«, yani Batılı ülkelere güvenli bir şekilde nakledilmesi ayrı bir meseledir ve asıl sorun burada yatmaktadır. Bilindiği gibi, ki Türk basınında da yer aldı, İsrail doğal gazını Türkiye limanları üzerinden pazarlamak istiyor. Bölgedeki ihtilaflar, bu planın en güvenli yol olduğunu gösteriyor. Enerji uzmanları, İsrail doğal gazının Batı Şeria ve Suriye üzerinden Rojava'dan geçmesi planlanan boru hattına bağlanması en güvenli ve düşük masraflı yol olacağı görüşündeler. Sıvılaştırılmış doğal gaz ihracat şampiyonu Katar da, sıvılaştırma işleminin yüksek maliyetinden kurtulmak için, doğal gazını aynı boru hattına bağlamak istiyor. Böylesi bir çözüm İsrail'e ek bir fayda daha sağlayacak: Paralel bir hat üzerinden Fırat ve Dicle'den içme suyu alarak, kronik su ihtiyacını çözüme ulaştıracak. İsrail başbakanı Netanjahu'nun, »Kürtlerin kendi devletlerine kavuşması için uluslararası toplum olarak destek vermeliyiz« çıkışının ardında bu iki neden yatmaktadır, ki İsrail basını bunu »jeopolitik pragmatizm« olarak nitelendirmektedir.

Enerji nakliyatının »güvenliği« Kürdistan'ın emperyalist ülkeler için kazandığı jeostratejik önemi açıklamaktadır. Örneğin Alman hükümetine yakın olan Konrad-Adenauer-Vakfı »Kürtler potansiyel olarak bölge için istikrar sağlayıcı bir rol oynayacak« ve »Kürt sorunu uzun yıllar boyunca uluslararası siyasetin önemli bir konusu olarak kalacak« belirlemesini yaparken, Brezilyalı strateji uzmanı Pepe Escobar, »Barzani yönetimi altındaki Irak Kürdistan'ı ABD için, Ortadoğu'da askerî varlığını koruyacak önemli bir enstrümandır« tespitini yapıyordu. Anımsanacaktır: 2014 Eylül'ünde Wall Street Journal'de bir haber çıkmış ve »İncirlik'i Kuzey Irak'taki Kürt topraklarında bulunan bir hava üssüyle değiştirmenin zamanı geldi« yorumu yapılmıştı. Ve 19 Eylül 2014 tarihinde IKBY Peşmerge bakanlığı basın sözcüsü Helgurt Hikmet, ABD'nin bir üs kurmak için izin istediğini ve Kürt parlamentosunun bunu onaylayacağını açıklamıştı.

Türkiye ve Suudi Arabistan gibi bölge ülkelelerinin, emperyalist güçlerin stratejileri, Türk, Kürt ve Arap burjuvazilerinin çıkarları ve telgraf stilinde açıklamaya çalıştığımız ekonomik politik arka plan, Rojava'nın Barzani yönetimi altındaki Güney Kürdistan'a ilhakını, olmadı, eklemlesmesini gerekli görmektedir. Rojava, var oluşuyla DAİŞ'in de, bölge ülkeleri egemenlerinin de, emperyalizmin ve Kürt burjuvazisinin de yaşamsal çıkarlarına aykırı olan bir yapıdır. Bütün aktörlerin Rojava'ya yönelik politikaları bu gerçek üzerinde temellenmektedir. O açıdan Kobanê'yi savunanlar sadece kendi yurtlarını ve kazanımlarını değil, yeryüzünün lanetlilerinin çıkarlarını savunmaktadırlar. Kobanê'yi, Rojava'yı savunanların her zaferi, dünya halklarının, ezilen ve sömürülen sınıfların zaferi sayıla-

caktır. İşte, eğer Kürt Özgürlük Hareketine önermelerde bulunulacaksa, bu perspektiften yapılan ve bilimsel analizlere dayanan önermeler yapmak gerekmektedir.

SONUÇ YERİNE...

KCK eş başkanı Bese Hozat » Kobanê Kürt sorununun kendisidir« diye önemli bir tespitte bulundu. Türkiye'de devletle müzakere bulunan HDP milletvekilleri bu tespiti önemsemelidirler. Müzakerelerde karşınızda bulunan AKP değil, kapitalist devlettir. Devleti müzakere masasına oturtan ise, Kürt halkının verdiği mücadeledir. Sırrı Süreyya Önder'in dediği gibi, mesele »egemenler arası mücadeleye kurban gitmek« veya »sırf AKP gitsin diye sürece taş koymak« değildir. Ama müzakereler de »AKP'nin yerine demokratik bir alternatif yok« diyerek, salt hükümet aparatının insafına bırakılamaz. Burada belirleyici olan, AKP değil, verilen mücadelenin her iktidarın müzakere masasına oturmasını sağladığı gerçeğidir. Kaldı ki hiç kimse »otoriter hükümetlerle müzakere yapılmaz« dememektedir. Ama demokrasiyi »ıskalayarak« da müzakerelerden sonuç alınamayacağı ortadadır. Eleştiriler haklı bazı kaygıları ifade etmektedirler. »İsyanın siyasetini ve diplomasisini« yapanlar, bu kaygıları da dikkate almakla mükelleftirler, çünkü gerçekten barışçıl bir çözüm yoluna girilecekse, o zaman sadece devlet ve hükümet aparatları değil, farklı toplumsal kesimlerin çoğunluğu da buna ikna edilmeli ve kazanılmalıdır.

Diğer yandan, bunu komünistler ve sosyalistler olarak vurgulamamız gerekmektedir, müzakereler salt kimlik ve milliyetler sorunu ile sınırlı kalırsa, başarıya ulaşma şansları azalacaktır. Türkiye'deki sosyal sorunun etnikleşmekte olduğu, yani proleterleşmenin büyük

oranda bir Kürt proleterleşmesi olduğu ve genel olarak emek sömürsünün sistemin belirleyicisi olduğu göz önüne alınmaz, Türkiye egemenlerinin bölgesel emperyalizm hevesleri ile Ortadoğu'daki jeopolitik, jeoekonomik ve jeostratejik yönelimler dikkatten kaçarsa, çözüm süreci olarak nitelendirilen müzakerelerden istenilen sonuçlar alınamayacaktır. Aynı zamanda son gelişmeler, müzakerelerin kaderinin doğrudan Kobanê'nin kaderine bağlı hâle geldiğini göstermektedir. Kobanê'yi görüşme konusu hâline getirmeyen müzakereler, hem müzakere sürecine, hem de Kobanê direnişine köstek olmaya adaydırlar. Bu açıdan müzakerelere katılan HDP'li milletvekillerine, aslında bir bütün olarak HDP'ye büyük sorumluluklar düşmektedir. Halkların ve yoksul Kürt kitlelerinin siyaseten gerisine düşülmemeli, halk kitleleri ve direniş dinamikleri ile olan organik bağ kaybedilmemelidir. »Egemenler arasındaki mücadeleye« asıl kurban gidecek olanlar, rotayı kaybedenlerdir. Rota bellidir: her milliyetten, her inançtan ezilen ve sömürülenlerin özgürlüğü ve kurtuluşu.

Son bir not: Yazdıklarımız, her zaman olduğu gibi, milliyetçi kesimlerden tepki toplayacak ve alışılmış küfürlere vesile olacaktır. Bunları ciddiye almıyoruz. Sözümüz mazlumların, ezilen ve sömürülenlerin çıkarlarını vicdanında hissedenlere, Kürt Özgürlük Hareketinin farklı düzeydeki neferlerinedir. Yapmaya çalıştığımız, dünya görüşümüz temelinde bütünsel bir değerlendirme, neyin ne olduğunu söyleme ve olası tehlikelere dikkatleri çekme çabasıdır. Çabamızın temelini ikirciksiz dayanışmayı, eleştirel-özeleştirel dayanışma olarak algılayan komünist tutum oluşturmaktadır. »Her yürek bir devrimci hücredir« diyen Suphi Nejat Ağırnaslı ve

diğer enternasyonalistlere atıfla; yüreği devrimci birer hücre olanlar için ulusların, etnik veya dinsel aidiyetlerin hiç bir önemi yoktur. Vatanımız yeryüzü, milletimiz insanlık şiarını kendi ölçeğinde gerçekleştiren Rojava bizler için bu nedenle böylesine önemlidir. Özünde sosyalist bir nüve olan Rojava ortak geleceğimizdir. Bu nedenle gelecek her yerde Rojava'nın, her yerde sosyalizmin olacaktır, barbarlığın rağmına! ■

KARŞI DEVRİM TEHLİKESİ!

1 KASIM 2014

Tam Kobanê ile küresel çapta bir dayanışma seferberliğinin yapıldığı bir günde, hatta kimilerince »Kürt birliğinin« ilân edildiği bir ortamda Rojava'da karşı devrim tehlikesinin oluştuğunu iddia etmek, kulaklara garip gelebilir. Ancak son haftalardaki gelişmeler bazı soru işaretlerine neden oluyor ve ikirciksiz dayanışma bu soruların sorulmasını gerekli kılıyor.

Öncelikle Duhok antlaşması hakkında taraflardan gelen çelişkili açıklamaların soruları tetiklediğini belirtmeliyiz. KCK ile PYD, TEVDEM ve ENKS arasında yapılan antlaşmanın önemli olduğunu ve »daha fazla zaman kaybetmeden ulusal kongreye gidilmesi gerektiğini« belirtiyorlar. KCK yürütme konseyi eş başkanı Bese Hozat gene de »Rojava'nın desteğe ihtiyaç duyduğu temel nokta, kantonların ve devrim iradesinin tanınmasıdır« vurgusunu ve »Kanton sistemi, Rojava'daki tüm Kürtlerin sistemi olduğu kadar, Rojava Kürdistan'ında yaşayan tüm halkların ve kültürlerin de demokratik sistemidir« anımsatmasını yapmayı gerekli görüyor.

Bu vurgu ve anımsatma, Rojava'daki kanton

sisteminin IKBY hükümeti ve parlamentosu tarafından tanındığı ilân edilse de, henüz bu tanımanın gereklerinin yerine getirilmediğine işaret ediyor. Barzani'ye yakın kesimlerden gelen yorumlar, bu kanıyı güçlendiriyor. Örneğin Rudaw'dan Rebwar Kerim Weli şöyle yazıyor: »Türkiye tarafından koridor açılması ve Rojava partilerinin Duhok'ta anlaşması, Barzani ve Türkiye arasındaki ilişkilerin bir üst dereceye ulaşmasına neden oldu. Öte yandan, PKK'nin Rojava Kürdistan'ındaki despotizmine son verilmesini sağladı.« Bu alıntıda önemli olanın söyleyenin değil, söylenenin olduğuna dikkat çekmek isteriz.

»PYD diktatörlüğünden« ilk bahsedenin kim olduğunu unutmadık henüz. Ayrıca yoksul halkın kendini yönetmesinin kimler için »despotizm« olduğunu vurgulamaya da gerek yok. Peki, şimdi değişen ne? Êzidî'leri DAİŞ'e savunmasız bırakarak geri çekilenler, şimdi ne oldu da, Kobanê'nin »kurtarıcılığına« soyunuyorlar – bunca zaman sonra? Rojava'da merkezi bir hükümet mi kurulacak, kurulursa kantonların statüsü ne olacak? Üzerine anlaşıldığı açıklanan ortak »Kürt Savunma Gücü« nasıl şekillenecek ve komuta

kademesinde kim belirleyici olacak? Rojava'da toplumsal karşılığı olmayan partiler hangi meşruiyete dayanarak yönetimde böylesine geniş yer alacaklar? Toplumsal, iktisadî ve siyasî olarak birbirlerine taban tabana zıt iki çizgi nasıl »birlik« kuracak ve bu »birlik« yoksul Rojavalılara ne getirecek?

DAİŞ saldırısı altındaki Rojava, egemenlerce »stratejik düşman« olarak görülmektedir. Bu nedenle karşı devrim girişimleri şaşırtıcı değil. Hoş, Kandil'de kadın gerillalar, Rojava'da YPJ olduğu müddetçe, KCK ve PYD'nin »abdestinden« şüphe duymayız. Tutarlılıklarına güvenimiz tam, dayanışmamız ikirciksizdir. Ama tehlikelere ve tuzaklara dikkat çekmek de, bu dayanışmanın olmazsa olmaz gereğidir. Dayanışmanın bir diğer gereği ise, neyin ne olduğunu söylemektir. Kanımızca Duhok antlaşmasının orijinal metninin yayınlanması ve dayatmaların neler olduğunun açıklanması, bilhassa karşı devrimin geri püskürtülmesi için gerekli olan küresel dayanışmanın daha güçlü örülebilmesini sağlayacaktır. ■

»ULUSAL BİRLİK« NEDİR?

8 KASIM 2014

Kobanê direniyor. İki milyon nüfuslu Musul'u bir günde ele geçiren DAİŞ, Kobanê'yi düşüremedi hâlâ. Ama başka şeyler düşmeye başlıyor. Örneğin Rojava devrimi aynı heyecanla tartışılmıyor, halkların ortak özyönetimi yerine, »ulusal birlik« vurgusu öne çıkıyor artık. Sahiden, neden? Nedir bu, halkların ortaklığını geri plana iten »ulusal birlik«?

Soruyu bir soyutlama yaparak irdeleyelim: Diyelim ki Türkiye'de Türklerden başka bir milliyet yaşamıyor. Hatta tüm Türklerin Sünni mezhebine mensup olduklarını ve herkesin heteroseksüel olduğunu, yani etnik, dinsel ve cinsel eğilim açısından tamamen homojen bir toplumu varsayalım. Şimdi, böylesi bir Türkiye'de ortak bir »ulustan«, bir »ulusal birliğin« olanaklı olabileceğinden bahsedebilir miyiz?

Hayır! Peki neden? Çok basit: kapitalist toplum olduğundan! Kapitalist toplumda birleşik toplumsal-siyasî bütün olarak tanımlanabilecek bir »ulus« yoktur, ama aynı milliyetten farklı çıkarları olan sınıflar vardır. Varsaydığımız homojen toplum içindeki mülkiyet sahibi sınıflar ile sömürülen sınıfların çıkarları

ortak değildir. Ekonomik ilişkilerde burjuvazi sömürü ve sermaye birikimini, sömürülenler ise emeğin çıkarlarını temsil ederler. Hukuk ilişkilerinde özel mülkiyet kapitalist toplumun temelini oluşturur, ama emeğin çıkarları insanın mülkiyetin egemenliğinden kurtuluşunu gerekli kılar. Dış politikada savaş, militarizm ve yayılmacılık burjuvazinin çıkarıdır, ama barışa, karşılıklı güven ve işbirliğine, dayanışmaya dayanan komşuluk ilişkileri sömürülenlerin çıkarıdır. Kapitalist toplumda egemen kültür, egemenlerin kültürüdür; yaşamın her alanı özel sermaye birikiminin emrine sokulmuştur. Her ne kadar demokrasi, seçimler ve özgürlükler gibi formel biçimler tüm toplumsal sınıfların ortak çıkarlarıymış gibi görünseler de, tam da bu formel biçimlerin arkasında, içerikte ve gerçek siyasette en bariz çıkar farklılıkları ve uyumsuzlukları gizlidir.

Böylesi bir Türkiye'de, ortak ve birleşik bir »ulusal iradede«, »ulusal çıkarlardan« ve »ulusal birlikten« bahsedilemez. Böylesi bir Türkiye'de devlet, aynı reel Türkiye gibi, burjuvazinin sınıf egemenliğinin bir aracı, »ulusal ordu« da bu aracın koruyucusudur. Bu

Türkiye’de »ulusal birlik« savunusu, sömürülen Türklerin çıkarlarına terstir – Türklerin ezici çoğunluğu milliyetçi olsa da, bu gerçek değişmez. Bu, dünyanın her tarafında geçerli olan bir gerçektir.

Emeğin çıkarlarını savunan komünistler ve sosyalistler için bu nedenle etnik ve dinsel aidiyetlerin, cinsel yönelimlerin hiç bir önemi yoktur. Onlar için önemli olan insanın kurtuluşu, »insanı sömürülen, hor görülen, esirleştirilmiş bir varlık hâline getiren tüm koşulların alaşağı edilmesidir.« Rojava devrimi insanın kurtuluşunun olanaklı olduğunu gösteren bir deneydir. Kobanê, kazanımların öz savunmayla korunabileceğini kanıtlamıştır. »Ulusal çıkarların« nelere yol açacağını ise, »ulus devletlerin« kanlı tarihi ibretle göstermektedir: Ya yoksul halkların ortaklığı, ya da »ulusal birlik« - kapitalizm koşullarında ikisi birlikte olanaklı değildir! ■

EZBERE RAĞMEN, DOĞRUDA ISRAR!

»ULUSAL BİRLİK« TARTIŞMALARI ÜZERİNE

10 KASIM 2014

Geçen haftaki yazımıza bazı itirazlar geldi. Milliyetçi zibidilerin lafazanlıklarına ve tehditlerine aldırıldığımız yok, ama kendilerini »Kürt komünisti/sosyalisti« olarak nitelendiren bazı dostlar, geçen haftaki köşe yazımızı »Kürtlerin ulusal birliğinden rahatsız olmak« olarak algılayıp, serzenişte bulunmuşlar. Siyasi tespitleri »rahatsızlık« olarak algılamak tuhafımıza gitse de, bu serzenişlere ve eleştirilere bir yanıt vermek gerekli oldu.

Bir kere »rahatsız« falan olduğumuz yok. Yazımızda kapitalizm koşullarında »ulusal birlik« denilenin olanaklı olmadığını tespit ediyoruz. Bu bir siyasi tespittir ve doğru olmadığı düşünülüyorsa, tespiti çürüten bir görüş beklemek hakkımızdır. Tekrar edelim: kapitalizm koşullarında, yani sınıflı toplumlarda birleşik toplumsal-siyasi bütün olarak tanımlanabilecek bir »ulus« söz konusu değildir. Egemen sınıflar ile sömürülen sınıfların yaşamsal çıkarları birbirine taban tabana zıttır. Söylediğimiz bundan ibarettir.

Marksist literatürü, dünya komünist ve sosyalist hareketlerinin devasa külliyatını o ya da bu şekilde okumuş komünist ve sosyalistlere

bunları anımsatmaya gerek yok tabii ki. Ancak komünist ve sosyalist hareketlerin tarihi bilhassa milliyetler sorununda hayli ihtilafli tartışmalara sahne olduğundan, komünist ve sosyalistler arasında görüş farklılıklarının olması da doğal bir şey. Yapmaya çalıştığımız, ezber olduğuna inandıklarımıza karşı, doğru bulduğlarımızda ısrar etmektir.

Meramımızı anlatabilmek için bir alıntı yapmamız gerekiyor: Gazeteci Fehim Işık 8 Kasım 2014'de geçen haftaki yazımıza eleştiri olarak Twitter hesabından şu notu düşmüş:

»Komünistler ve sosyalistler elbet emeğin çıkarlarını savunur. Ama ezilen ulusların/halkların devrimcileri ve onların dostları komünist/sosyalist de olsalar, ezilen ulusun geleceğinde sosyalist bir iktidar olmadığını görseler bile ezilen ulusların/halkların özgürlüğünü savunurlar. Biz Kürt devrimcileri bu nedenle sol/sosyalist kulvarda siyaset yapmaya başladık. Adına özerklik de dense, adı federasyon veya bağımsızlık da konsa, ezilen uluslar/halklar için öncelikli olan özgürlüktür. Ama hiç canınızı sıkmayın; buna rağmen her Kürt sosyalisti/komünisti en az

diğer halkların sosyalist ve komünistleri kadar “gelecek sosyalizmdir” diyor.«

Bu notta ifadesini bulan görüş, hayli yaygın, ama kanımızca bir o kadar da sorunlu bir görüştür. Kürtlerin »ulusal birlik« kurmasının »iyi« bir şey olduğu, öncelikli olanın »adına özerklik de dense, adı federasyon veya bağımsızlık da konsa (...) özgürlüktür« görüşü, böylesi bir »ulusal birliğin« maddi şartlarını, ezilen ve sömürülen sınıflar için ne getireceğini söylememesi bir yana, salt söylem olarak, »evrensel insan hakları her insan için geçerlidir« veya »herkesin altın tabaktan yemek yeme hakkı vardır« söylemleri kadar anlamlıdır. Bunun ötesinde komünistler için »ulusal birlik« söylemi, kapitalizm koşulları altında sömürü ilişkileri ve sınıf egemenliği açısından hiç bir anlam taşımamaktadır. Kürdistan Özgürlük Hareketinin stratejik nedenlerden dolayı bu söylemi kullanıyor olması, bu gerçeği bizce değiştirmemektedir.

Öncelikle şunun altını çizmek gerekiyor: dünyanın neresinde olursa olsun etnik, kültürel, dinsel veya başka nedenlerden dolayı bir toplumsal grubun, toplumsal azınlığın veya bir milliyetin ezilmesine, soykırıma maruz bırakılmasına, asimilasyona tabi tutulmasına veya kadim coğrafyasından sürülmesine karşı çıkmak; onların doğuştan sahip oldukları en doğal haklarını hiç bir engelle karşılaşmadan kullanabilmelerini savunmak, komünist veya sosyalist olmanın olmazsa olmaz koşuludur. Komünistler bunu söz konusu toplumsal gruba veya milliyete sempati duyduklarından veya »iyi« ve »doğru« duygularla hareket etme kaygısıyla değil, milliyetlerin ezilmesinin kapitalist toplumlardaki sınıf tahakkümünün bir egemenlik aracı olması nedeniyle yaparlar. Yani ezilen milliyetlerle eşit göz hizasında dayanışma sergilemek, sınıfsal duruşun ifadesidir.

Sınıfsal duruş, ezilen ve sömürülen sınıfların özgür ve bağımsız iradeleri ile kendi kaderlerini tayin edebilecekleri ekonomik, siyasi ve toplumsal koşulları yaratmak için mücadele etmeyi gerekli kılar, kapitalist gelişmenin suni konstrüksiyonu olan bir »ulusun« birliği veya ezilen milliyet burjuvazisinin sömürüyü kendi pazarında sürdürme özgürlüğü için değil. Bu nedenle bilhassa komünistlerin ve sosyalistlerin tarihsel görevi, istisnasız tüm iktisadi, siyasi ve sosyal sorunlara bu pozisyondan hareketle yanıt vermek, çözüm geliştirmektir.

Şimdi, bu pozisyondan bakarsak, şu sorulara yanıt aramalıyız: »Ulusal birlik« için »ulusun« özgür ve bağımsız iradesi nasıl tespit edilecek? Kim, hangi meşruiyetle »ulus iradesinin« gerçek temsilcisi ve sözcüsü olma »hakkına« sahip olacak? Örnek olarak dört parçasıyla Kürdistan’ı alalım: Kürtlerin »ulusal birliğinin« kurulması kararına her Kürt bireyi eşit koşullarda, özgür ve bağımsız iradesiyle katılma koşullarına nasıl sahip olacak? Yani Gever’deki bir köylü kadın veya Kobanê’de cephede direnen YPJ’li bir gerilla ile Mesut Barzani’nin veya bir Galip Ensarioğlu’nun aynı eşitlikte kararlara katılma koşulları var mı? Köylü Kürt kadını ve Mesut Barzani örneğinde kalalım: Komünistler sınıfsal çıkarları taban tabana zıt bu iki insanın aynı »ulusal« çıkarlara sahip olduklarını hangi gerekçe ile savunabilirler? Komünistler ve sosyalistler için öncelikli olan kimin özgürlüğüdür veya daha doğru bir deyişle, mülkiyet sahiplerinin mülksüzleri sömürebilme özgürlüğü, komünistlerin savunabileceği bir »özgürlük« olabilir mi?

Soyutlama yaparak devam edelim: Kürdistan’ın dört parçasında da Kürtlerin bir referandum veya halk oylamasına katılma ko-

şullarının oluştuğunu varsayalım. Ezilen ve sömürülenlerin çıkarları pozisyonundan bakınca, bu referandum veya halk oylamasında çoğunluğun alacağı bir kararı her halükârda »ulusun« kararı olarak mı kabul edeceğiz? Örneğin »çoğunluk iradesi« idam cezasını veya işkence ile ifade alınmasını onaylarsa, komünistler ve sosyalistler bu kararları demokratik kararlar olarak mı kabul edecekler?

Varsayımlarımıza Güney Kürdistan örneğinde devam edelim: Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi yakın zamanda bir »bağımsızlık referandumu« yapacağını ilân etmişti. Diyelim ki böylesi bir referandum yapıldı ve referanduma katılanların yüzde 99'u »evet, bağımsız Kürdistan ulus devleti kurulmalıdır« biçiminde oy verdi. Şimdi, »ulus« devletlerin kapitalist gelişme sürecinin bir sonucu ve milliyetlerin özgürlüğünden ziyade, tarihsel, somut ve kesin belirlenmiş içeriği ile kapitalist sermaye birikimini, emek sömürsünü ve bir azınlığın sınıf egemenliğini sürdürme özgürlüğü olduğunu iddia eden komünistler ve sosyalistler, bölgedeki reel koşulları da göz önünde tutarak, referandum sonucunda gerçek bir »bağımsızlığın« elde edilebildiğini mi savunacaklar? Ve gene dört parçaya dönelim: Komünistler ve sosyalistler için savunulması ve sahip çıkılması gereken böylesi bir »bağımsızlık« mı, yoksa Rojava'daki demokratik özerklik midir?

Soru listesi kuşkusuz daha da uzatılabilir. Ancak hangi soru sorulursa sorulsun, dünya görüşümüze göre komünist ve sosyalistlerin tavrı her zaman ve her koşulda ezilen ve sömürülen sınıflardan yana olmak zorundadır. Aslına bakılırsa komünistler ve sosyalistler açısından »ulusal birlik« sorusunun yanıtı çok nettir: Günümüz koşullarında »ulusal birlik« demokratik ulus – demokratik özerk-

lik perspektifinde bir çözüm getirecekse, desteklenmelidir – hem de Kobanê'de Suphi Nejat Ağırnaslı veya Kader Ortakaya gibi enternasyonalistlerin gösterdiği biçimde canı pahasına! Ama bu »ulusal birlik« bunun tersi bir çözüme yol açacaksa, komünist ve sosyalistlerin temel görevi, müttefik olarak gördükleri ve ikirciksiz dayanışma içinde oldukları Kürdistan Özgürlük Hareketini uyarmak, tehlike ve tuzaklara dikkat çekmektir. Bu »ulusal birlikten« rahatsız olmak değil, aksine komünist olmanın gereğidir.

Son bir noktayı da belirtelim: Komünistin veya sosyalistin »Almanı«, »Arabı«, »Kürdü«, »Türkü« olmaz. Komünistler ve sosyalistler için etnik, dinsel veya cinsel ayrımların hiç bir önemi yoktur. Komünist veya sosyalist formasyonların kurulu oldukları coğrafyanın adını kullanıyor olmaları bu gerçeği değiştirmez. Komünist ve sosyalistler için önemli olan her milliyetten ezilen ve sömürülen sınıfların birliğidir. Çünkü vatanımız yeryüzü, milletimiz insanlıktır. Rojava devrimi, bunun ifadesidir. Liberallerin ve burjuva milliyetçilerinin nefretinin temel nedeni, komünistlerin »ulusal birliğe« bu perspektiften bakmalarıdır. Liberaller ve burjuva milliyetçileri komünist ve sosyalistlere saldırdıklarında, aslen Kürdistan Özgürlük Hareketinin devrimci çizgisini, ulusu dine, mezhebe, dile veya cinsiyete göre tanımlamayan demokratik ulus konseptini hedef almaktadırlar. Yani asıl hedefleri Abdullah Öcalan'ın savunduğu çizgidir. Komünistler, Kürdistan Özgürlük Hareketinin temel çekirdeğinin sosyalizme en yakın müttefikimiz olduğunu görüşündedirler. Dayanışmamızın nedeni budur. Gereği ise, her türlü ezbere rağmen, doğrudan ısrar etmektir. ■

»ROJAVA NEDİR«İ ANLATMAK

15 KASIM 2014

Kobanê direniyor. Hem de iki ayı aşkın bir süredir ve bütün emperyalist planları altüst ederek. YPG ve YPJ güçleri, ağır silahlar ve teçhizatla saldıran vahşi DAİŞ çetelerini her defasında geri püskürtüyorlar. Kobanê'den gelen haberler, YPJ'li kadınların »tilililerin« DAİŞ'lilerin korkulu rüyası hâline geldiğini bildiriyor. Kobanê'liler yurtlarını, yaşam tarzlarını, tırnakla kazıp elde ettikleri özgürlüklerini savunuyor, direnmeye devam ediyorlar hâlâ.

Tehlikeler bertaraf edilmedi henüz. Saldırıların Afrin kantonuna da yönelmesi söz konusu. Ama sadece Kobanê değil, bütünyle Rojava bölge egemenlerinin tehdidi altında. Gene de Rojavalıların kararlılığı Kürdistan halklarına ve dostlarına güven veriyor. Şimdiye kadar savaşları imtiyazlı coğrafyalarında, televizyon ekranlarından izlemeye alışmış Batı kamuoyunda da algılar değişiyor. Avrupalılar, DAİŞ vahşetine karşı tek etkin mücadeleyi verenlerin kendi hükümetlerince hâlâ »terörist« olarak damgalanmalarını anlamıyorlar artık. Rojava'ya giden Batılı gazeteciler, gördüklerine inanmadıklarını yazıyorlar. Muhafazakâr gazeteler bile, YPJ'li kadın

gerillaların Kobanê'de insanlığın değerlerini savunduklarını bildiriyorlar.

Ama PKK yasağı hâlâ devam ediyor. Almanya'daki, Avrupa'daki Kürtler ve öz örgütlerinin kriminalize edilmesinde bir değişiklik yok. Almanya'nın Kürt politikası, Türkiye'ninkiyle birebir örtüşmeye devam ediyor. Alman devletine yakın enstitülerde yapılan toplantılarda tartışmalar, PKK ve PYD'nin olmadığı »çözümler« üzerine yoğunlaşıyor. Ve Avrupa'daki demokratik kamuoyu Rojava'nın tam olarak ne ifade ettiğini kavramış değil hâlâ.

Rojava'da gerçekleştirilen demokratik özerkliğin, kantonlarda en alt birimlerden, en üst yönetime kadar cinsiyet eşitliği ile tüm Rojavalıların özyönetim ve özsavunmaya katılmalarının, Ortadoğu'da yüzlerce yıldır hakim olan gerici egemen yapıların alternatifi olduğu, bir karşı model oluşturduğu görülmek istenmiyor. Halbuki Rojava demokratik özerkliği, İsrail-Filistin ihtilafı başta olmak üzere, bölgenin bütünü için alternatif bir model olduğunu gösteriyor. Rojava Toplumsal Sözleşmesinin birebir olası bir İsrail-Filistin konfederasyonuna uygulandığını bir düşünün

– ne müthiş bir dönüşüm olurdu bu!

Şu an için böylesi tasavvurlar Avrupa’da olanaklı değil, çünkü Rojava yeterince tanınmıyor. Rojava’nın savaş koşulları altında 21. Yüzyıl’ın Paris Komünü hâline geldiği anlaşılmıyor henüz. Bu da önümüze Rojava’nın ne olduğunu anlatma görevini koyuyor. »Rojava nedir?« sorusuna, »senin hikâyesidir« yanıtını verebilmek için, her yerde, her zeminde Rojava anlatılmalı, tanıtılmalıdır. Demokratik kamuoyunun, Kobanê ‘de insanlığın evrensel değerlerinin savunulduğunu düşünüyorsa, bunun gereğini yerine getirmesi, kendi hükümetlerini PKK yasağının kaldırılması ve Kürt politikalarını değiştirmeleri için baskı altına alması sağlanmalı, Avrupa soluna Uluslararası Tugayların ruhu anımsatılmalıdır. Avrupa’dan Kobanê direnişine verilebilecek en anlamlı katkılardan birisi, şüphesiz bu olacaktır. ■

HDK'NİN KADER'İ VE SÜREÇ

22 KASIM 2014

Son günlerde Kürt Özgürlük Hareketinden hayli önemli mesajlar geliyor. Örneğin Mustafa Karasu geçenlerde yayınlanan bir yazısında, »6-8 Ekim devrimci hamlesi meşru ve tarihsel bir eylemdir« tespitini yapıyor. Murat Karayılan ise, »süreci doğru okumayan kaybeder« uyarısında bulunma gereğini duyuyor. Gerek Karasu'nun yaptığı tespitin, gerekse de Karayılan'ın uyarısının altına kalın bir çizgi çekilmesi lazım, çünkü haklılar.

Kürt Özgürlük Hareketi (KÖH) böylelikle sadece AKP hükümetine seslenmiyor. İç ve dış politikada, bilhassa ekonomik alanda giderek sıkışan AKP, Şark kurnazlığı ile sözde »çözüm sürecini« sürüncemede tutarak, 2015 genel seçimleri için hesap yapıyor. Aynı zamanda, liberal kesimlerin de gönüllü desteği ile »Kürt sokağını« ehlileştirmeye çalışıyor. KÖH ise bu oyuna daha fazla tahammül göstermeyeceğini beyan ediyor. Sonuç itibarıyla AKP bugün Abdullah Öcalan'ın çok önceleri uyardığı noktaya gelmiş durumda: »Çözüm için pratik adım at, yoksa kendin çözülsün«. Hükümet, Karayılan'ın »... samimi-pratik adım atarlarsa, biz de bunun karşısında üzerimize düşeni yerine getiririz. Ama

bunu yapmazlarsa, biz artık kendi yolumuzu açarız ve oradan gideriz« uyarısını ciddiye almalıdır. Artık sürecin selameti tamamen rejimin sorumluluğundadır.

Uyarıların diğer adresi ise HDP. Görüldüğü kadarıyla KÖH, HDP'nin psikolojik savaşın etkisi altında kaldığı görüşünde. Bugüne kadarki HDP pratiğine baktığımızda, bu görüşe katılmamak elde değil. Kanımızca HDP'ye büyük sorumluluk düşüyor. Öncelikle asıl belirleyici olanın HDK olduğu anımsanmalı, sunî HDK-HDP ikiliği sonlandırılmalıdır. Siyasi Partiler Yasasının sınırları, HDP'nin, HDK'nin siyasi partisi olmasını engellemektedir. Sonuçta HDP bir araçtır, amaç değil.

»HDK'nin partisi« olmak, HDP'nin önünü açacak ve en önemlisi mücadelesini parlamentarizmin dar alanından kurtaracaktır. Hali hazırda HDP'nin önünde duran ivedi görev, parlamenter olanaklar ile parlamento dışı mücadeleyi ortaklaştırmak ve 6-8 Ekim'de potansiyelini gösteren devrimci hamlenin ivmesi ile geniş toplumsal ittifaklar örmeye çalışmaktır. HDP, siyasetini hü-

kümet yetkililerinin söylemlerine göre değil, en ücra yerel meclisinden en üst organına kadar HDK'nin ve yeterince bedel ödeyen halkların taleplerine göre şekillendirmek zorundadır.

HDK bileşenlerinden Toplumsal Özgürlük Parti Girişimi üyesi Kader Ortakaya, Kobanê'ye giderken kaleme aldığı mektubunda, »Ben istiyorum ki bütün insanlar özgür ve eşit bir şekilde yaşasın. Hiç kimse bir lokma ekmek, başını sokacak bir ev için ömrü boyunca sömürülmesin. Bunların olabilmesi için de savaşmak ve mücadele etmek gerekiyor« diye yazmıştı. HDK'nin Kader'ini katlettiler. Kader, savaşmak ve mücadele etmek gerektiğinin bedelini canıyla ödedi, bir çok yoldaşımız gibi. Saflarından Arin Mirkan, Suphi Nejat Ağırnaslı, Selahattin Adın ve Kader Ortakaya gibi enternasyonalistleri çıkaran hareketlere dayanan HDP, gelen uyarıları ciddiye almalı, devrimci mücadelenin pratikte geliştirilmesi sorumluluğunun gereğini yerine getirmelidir. HDP'nin önünde duran en yakıcı görev budur. ■

DİN, KİN OLURSA...

29 KASIM 2014

Alman devlet aklına göre, »Ortadoğu'daki tek demokrasi, İsrail'dir«. Elbette bu bir iddiadır ve İsrail egemenlerinin »Yahudi ulus devleti« çıkışıyla artık hiç bir temeli kalmamıştır. İsrail devletinin sadece »Yahudi ulusunun« devleti olması için başlatılan anayasa değişikliği çalışmaları, en fanatik İsrail savunucularını dahi zora düşürecek, çünkü böylelikle Apartheid devleti anayasal çerçeve kazanacak.

Aslına bakılırsa »ulus« kurgulama çabalarının dünyanın her yerinde olduğu gibi, kapitalist gelişme ve sömürü ile bir bağlantısı var. İsrail egemenleri, farklı milliyetlerden oluşan Yahudilerin bir »ulus« oluşturmadıklarını tabii ki çok iyi biliyorlar. Irkçılığa varan bu yaklaşımın temelinde egemen mülkiyet ve iktidar ilişkilerinden başka bir şey yatmıyor.

Basit bir örnek verelim: 32 yaşındaki Mutaz Hicazi, Yahudi aktivisti Yehuda Glick'i vurmuş, kendisi de polis tarafından öldürülmüştü. İsrail hükümeti bunun üzerine, defalarca yaptığı gibi, »başka teröristlere ibret olsun« gerekçesiyle, Mutaz Hicazi'nin ailesinin oturduğu evi yıkmıştı. Yani İsrail, bırakın bir suçluyu yargısız infazla öldürmesini, suçlu-

nun ailesini de suçlu görerek, toplu cezalandırma uygulamaktadır ve sadece idari kararla, yani mahkeme kararına gerek duymadan. İsrail hükümeti şimdi bazı değişiklikleri planlıyor. Örneğin, »devlet düşmanı« veya »terörist« olarak damgalanan kişi her türlü yurttaşlık haklarını kaybetmekle kalmayacak, bu kişinin akrabaları da hastalık ve emeklilik sigortasından atılacak ve duruma göre, İsrail vatandaşı olsalar da, yurtdışı edilecekler.

Böylesi adımların demokrasiyle falan ilgisi yok, ama rantla ilgisi var. Özellikle Kudüs'te kuşaklar boyu yaşayan Arapların oturduğu mahallelere yönelik »kentsel dönüşüm« planları yapılıyor. Kudüs'teki Arap mahallesinin hemen karşısındaki Abu Tor mahallesinde yaşayan İsrailliler konutuna göre metrekaresine binlerce Euro ödemek zorundalarken, Kudüslü Arapların yüzde sekseni yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Bunlar yurttaşlık haklarını kaybederler ve yurtdışı edilirlerse, yıkılacak binalarının yerine yeni konutlar inşa edilecek ve orası da Yahudi mahallesine katılacak. Hem aşırı rant, hem de etnik temizlik.

Sonuç itibariyle, »Yahudi ulus devleti« ilân etmenin »ulusla« falan bir alakası yok. Söz konusu olan kapitalist sermaye birikimi ve bunun koşullarının yaratılmasıdır. İsrail, »Ortadoğu'nun tek demokratik ülkesi« imiş. Trajik sonuçları olmasa »gülünç iddia« diyeceğiz, ama Kudüslü Araplar için gülünç değil, korkunç sonuçları olan bir gerçek. Ulus ve milliyetçilik kapitalizmin meşru çocuklarıdır – insanlık, insan kalabilmek için en başta bunları yeryüzünden silmek zorundadır. Yoksa din, kin olmaya, yaşam da cehenneme dönmeye devam edecek.

Bir zamanlar »bir ekmek, bir Politika« sloganıyla yayımlanan Politika gazetesi, yasaklı TKP'liler tarafından »Savaşsız ve sömürsüz bir dünya için« şiarıyla yeniden çıkıyor. Dün ilk baskısı yayımlanan Politika Gazetesine ve komünistlerin, yaşama ve siyasete müdahale etmelerine yeni bir olanak sunan yayın kuruluşuna başarılar dileriz. Biz de yazılarımızla katkıda bulunacağız. ■

EMPERYALİZMİN YENİ JEOPOLİTİK GİRİŞİMİ

TTIP SERBEST TİCARET ANTLAŞMASININ ASKERİ-STRATEJİK ARKA PLANI ÜZERİNE

4 ARALIK 2014

Avrupa'daki küreselleşme karşıtı hareketler son dönemlerde "Transatlantik Ticaret ve Yatırım Partnerliği" (Transatlantic Trade and Investment Partnership – TTIP) olarak adlandırılan ve kapalı kapılar ardında ABD ve AB yönetimleri tarafından hazırlanan yeni serbest ticaret antlaşmasına karşı kampanyalar geliştiriyorlar. Kampanyalar genellikle tüketici koruma standartlarının düşürülmesi, tekellerin devletlere karşı dava açabilmeleri veya görüşmelerin gizlilik içerisinde yürütülmesi gibi sosyal ve ekolojik etkileri ön plana çıkartıyor.

AB, ABD, Kanada ve Meksika'yı içerecek olan TTIP'ye yönelik eleştirileri beş maddede toplamak olanaklı:

- TTIP yürürlüğe girdiği andan itibaren hukuk devleti kuralları uluslararası tekeller için geçerliliklerini kaybedecekler. Örneğin tekeller, çıkartılan yasalar nedeniyle olası kârlarının azalması durumunda, ilgili devletlere karşı tahkim mahkemelelerinde dava açabilecekler. Duruşmalarını gizli yapacak olan mahkemeler devletleri yüksek tazminatlar ödemeye mahkum

edebilecek.

- Özelleştirmeler genişletilecek. Antlaşma özellikle içme suyu, sağlık ve eğitim-öğrenim alanlarının uluslararası tekellerin eline geçmesini, ama masrafların kamu tarafından karşılanmasını öngörüyor.
- Tarım ve hayvancılık tamamen uluslararası tekellere bırakılacak. AB'nde yasak olan kaya gazı (Fracking) veya genetiği değiştirilmiş gıda maddeleri ve hormonlu et satışları serbest bırakılacak, küçük ve orta büyüklükteki tarım teşekküllerine tanınan sübvansiyonlar kaldırılacak.
- Hak ve özgürlükler kısıtlanacak. Kamusal yaşamın her alanı daha geniş şekilde kontrol ve gözlem altına alınacak, internet kullanımı kısıtlanabilecek, telif haklarının genişletilmesiyle kültüre, öğrenim ve bilime ulaşım ticarileştirilecek.
- Antlaşma, imzalanmasından itibaren feshedilemeyecek. Ülke parlamentolarının TTIP konusunda hiç bir tasarruf hakkı olmayacak. Mutabakat kuralı işlerlik kazanacağından, antlaşmanın feshi için tarafların hepsinin onayı gerekli olacak. AB

Komisyonu antlaşma tarafı olacağından, AB üyesi ülkelerin söz hakkı olmayacak.

TTIP'in sadece bu etkileri bile, refah coğrafyasındaki burjuva demokrasilerinin içinin ne denli oyulacağını göstermekte. Avrupalı küreselleşme karşıtları bu gerçeği kampanyalarının merkezine oturtuyorlar, ancak TTIP'in emperyalist stratejiler için hangi anlama geldiğine ve olası jeopolitik etkilerine pek değinmiyorlar. TTIP ile ulaşılmak istenilen hedeflere ve bu jeopolitik etkilerin ne olduklarına baktığımızda, öncelikle şunları görebiliriz: En başta Batılı emperyalist blok, Çin ve Rusya gibi stratejik rakipler karşısında daha güçlü bir konum almak istiyor. Böylelikle, ikincisi, küresel çapta neoliberal standartları dayatarak, "devlet kapitalizmini" geriletmek ve neoliberal modeli yaygınlaştırmak istiyorlar. Üçüncüsü, AB ve ABD arasındaki enerji işbirliği geliştirilerek, bilhassa AB'nin Rusya'dan "bağımsızlaştırılması" ve küresel çapta enerji kaynaklarının kontrol altına alınması hedefleniyor. Ve nihâyetinde TTIP üyeleri arasında zaten var olan silahlanma işbirliği derinleştirilerek, AB'nin küresel "görevleri" üstlenebilecek bir silahlanma düzeyine getirilmesine çalışılıyor.

TRANSATLANTİK REFORMASYON

Küresel güç dengelerindeki değişimler ve ekonomik gelişmeler, ABD'nin hegemonik konumunun zayıflamakta olduğuna işaret ediyor. Dahası, küresel iktisatın ağırlık merkezinin Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'dan Uzak Asya'ya doğru kaydığını gösteriyor. Çin'deki ekonomik veriler bu tespiti kanıtlıyor: 1999 yılında en büyük 500 şirket arasında sadece Çin menşei 10 şirket yer alıyordu ve bunlar toplam cironun sadece yüzde 1,6'sına sahipti. 2012'de ise 89 Çinli şirket, toplam ci-

ronun yüzde 16,3'ü ile listede yer aldı. Bugün ise Çin'in sadece ekonomik açıdan değil, aynı zamanda siyasi ve askeri açıdan da zirveye yerleşmekte olduğunu görmekteyiz.

ABD'nin "Pasifik'e yönelme stratejisinin" ardında bu gelişme yatmaktadır. 2023 yılında donanmasının üçte ikisini Pasifik'te konuşlandırmak isteyen ve yılda 600 milyar Dolarlık (2013) silahlanma harcaması ile kapitalist dünya düzeninin "koruyucu gücü" olan ABD'nin bu stratejisini gerçekleştirebilmesi için, ABD ordularının Avrupa, Afrika, Yakın ve Orta Doğu'daki "görevlerini" üstlenecek bir temsilci aktöre gereksinimi vardır, ki tek potansiyel aktör AB'dir. Kısacası AB ve ABD arasındaki siyasi, iktisadi ve askeri işbirliğinin tarihte olmadığı ölçüde derinleştirilmesi gerekmektedir.

TTIP bu planların gerçekleştirilmesinde merkezi rol oynayacak. Avrupa'daki burjuva medyası şimdiden TTIP sayesinde "800 milyondan fazla bir nüfusa sahip ve küresel ürün ve hizmet ticaretinin üçte birini kontrol eden devasa bir merkez oluşacak" propagandasını yapmaktadır. TTIP her iki tarafa da yaramaktadır: ABD bu antlaşma ile Avrupa'yı daha çok yakınına çekebilecek, AB ise ABD'nin 11 Pasifik ülkesi ile imzaladığı "Transpasifik Partnerliği" TPP'nin sağlayacağı piyasa ve iktisadi işbirliği kolaylıklarından faydalana-bilecek. Sonuçta TTIP sayesinde gerçekleştirilecek olan gümrük indirimleri, sağlık-güvenlik-sosyal ve çevre koruma standartlarının asgari düzeye çekilmesi ile aralarındaki ticaret hacmini artırarak, transatlantik ortaklığın güçlendirileceğini hesaplayan AB ve ABD, bu şekilde hem stratejik rakipleri Çin ve Rusya'yı geri püskürtmeyi, hem de hegemonik konumu yeniden elde etmeyi hedefliyorlar.

TTIP VE NATO: SİYAM İKİZLERİ

Aslına bakılırsa hegemonik konumu ele geçirme çabası yeni bir strateji değil. 1990'ların başında kaleme alınan "Wolfowitz Doktrini" ve diğer strateji belgeleri, TTIP'nin öncülleri veya daha doğru bir deyimle, TTIP'nin üzerinde geliştiği temeller sayılabilir. Bugün de geçerliliğini koruyan doktrinler ve stratejik belgeler, Batı emperyalizminin karşısında Sovyetler Birliği benzeri stratejik rakip olabilecek ülkelerin henüz oluşma aşamasında engellenmelerini öngörüyorlar.

Diğer yandan Batılı tekellerin dünya çapında bütün enerji ve hammadde kaynaklarına ve piyasalarına engelsiz ulaşımı, enerji ve ürün nakil yollarının güvence ve kontrol altında olması ve sermaye trafiğinin hiç bir engele takılmadan akması, emperyalist orduların en temel görevi olarak görülmekte. AB ve NATO'nun strateji belgeleri, ABD'nin "güvenlik stratejileri" ve AB üyesi ülkelerin savunma politikalarını belirleyen siyaset belgeleri, kelimeleri kelimesine bu görevi ifade etmektedirler. Aynı zamanda emperyalizmin yaşamsal hedefi olan bu görevin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan ön koşullardan birisi, emperyalist güçler arasındaki çelişkilerin azaltılması ve işbirliğinin genişletilmesine yönelik adımlardır. Bugüne kadar yapılan çeşitli zirvelerde alınan kararlarla "transatlantik partnerliğin" vurucu gücü olan NATO adım adım dönüşüme uğratıldı. NATO yeni üyelerle güçlendirildi, üye ülkelerin farklı coğrafyalarda ittifak görevlerini üstlenmeleri sağlandı, eşik ülkeleri ile askeri işbirlikleri geliştirildi ve militaristleşme teşvik edildi.

TTIP, NATO konusunda da merkezi bir rol oynayacak. 2014 Eylül'ünde Wales'de gerçekleştirilen NATO Zirvesi, Ukrayna krizini

gerekçe göstererek Rusya'ya karşı kontrollü ihtilaf kararını aldı, böylece NATO'nun yeni bir "meşruiyet" zeminine kavuşmasını sağladı. TTIP'in oynayacağı rol de bu zemin üzerinde kurgulandı.

TTIP, AB ve ABD'nin siyasi, iktisadi ve askeri işbirliğini derinleştirerek, NATO'nun güçlendirilmesini ve uluslararası silah tekellerinin stratejik karar alma mekanizmalarına katılımını sağlayacak. TTIP'in askeri-jeostratejik mantığı Avrupa'lı silah tekellerinin hem kendi aralarında birleşerek, tek merkezde yoğunlaşmalarını, hem de ABD'li silah tekelleriyle birlikte bir "küresel silahlanma ağı" kurarak, NATO'nun genişlemesine katkı sağlamalarını öngörüyor. Buna karşın NATO, emperyalist güçlerin dayattığı neoliberal iktisat politikalarına, serbest ticaret, gümrük indirimleri, tahkim zorlamaları vb. adımları kabul etmeyen ülkelere karşı ciddi bir askeri güç tehdidi olarak kullanılacak. NATO aynı zamanda "Full Spectrum Dominance" stratejisi temelinde Rusya ve Çin'in NATO üyesi ülkelerle çevrelenmesi veya kuşatılması için önemli bir enstrüman olacak.

Burjuva basınındaki TTIP savunucuları, antlaşma sayesinde "Batı medeniyeti ile yaşam tarzının ve Batının değerleri ile çıkarlarının" iktisadi ve siyasi birlik sağlanarak "Batının stratejik ve kültürel rakiplerine" karşı korunabileceği ve böylelikle "Batının refahının sürdürülebilir" kılınabileceğini vurguluyorlar. AB'nin 2000 yılındaki Lizbon Zirvesinde alınan kararlar kamuoyu önünde savunulurken, Robert Cooper ve Xavier Solana "iyi huylu emperyalizm" savını kullanıyorlardı. Görüldüğü kadarıyla bugünün emperyalist basını hiç güzelleme yapma gereğini görmeden, her şeyi açıkça ifade ediyor.

Öyle ya da böyle; emperyalist güçler dünya çapındaki değişimlere hemen uyum sağlamaya ve stratejilerini bu değişimlere uyarlamaya çalışıyorlar. Resmen ilân edilmemiş bir “Üçüncü Dünya Savaşı” koşulları altında jeoekonomik, jeopolitik ve jeostratejik çıkarlarını korumak, kapitalist sömürüyü ve emperyalist yayılmacılığı sürekli kılabilmek için var güçleriyle çaba gösteriyorlar. Ama umutların tümüyle kaybolmasını engelleyen çok neden var. Devasa askeri güçlerine, saldırı savaşlarına, işbirlikçi rejimlerine ve kamuoyu görüşünü manipüle eden araçlarına rağmen, istediklerini gerçekleştiremiyor, zaman zaman geri adım atmak zorunda kalıyorlar. Suriye-Türkiye sınırındaki küçük bir kent olan Kobanî örneğinde olduğu gibi, küçücük “kum taneleri” devasa motorun çalışmasını aksatabiliyorlar. Evet, kapitalizm geliyor, emperyalizm değişimlere uyum sağlayarak güçleniyor belki, ama bilimsel yasallık gereğince kendi mezarlarını da birlikte kazmaya devam ediyorlar. ■

SOLA VURMA ALIŞKANLIĞI...

6 ARALIK 2014

1990 sonrasında ve özellikle son yıllarda yaygınlaşan liberal genellemecilik, görüldüğü kadarıyla özgür medyada yazan bazı arkadaşları da etkilemeye başlamış. Muhalif medya araçlarında »sol« diye algılanan bir takım görüşler gerekçe gösterilerek bütünüyle sol kesimlere yöneltilen eleştirileri neredeyse her gün okumak mümkün. Böyle olunca, hâlâ komünist olduğumuzu iddia ettiğimizden, bir kaç noktayı düzeltme gereği doğdu.

Bir kere, bütün akımlarıyla solu liberal genellemeyele homojenmiş gibi gösterip, hiç bir zaman »sol« olamayacak ulusalcı ve/veya nasyonal bolşevik görüşleri temel alarak, »sol eleştirisi« yapmak, fazlaca kolaycılık, zaman zaman ise demagojiden başka bir şey olmuyor. Elbette sol eleştiriden muaf değildir, ki yeterince eleştirilmeyi de hak ediyor zaten. Ancak genellemek siyasî eleştiri iddiasını boşa çıkartmaktadır. Halbuki solu, örneğin Türkiye'deki solu değerlendirmek için yeterince kıstas bulunmaktadır: Kürt özgürlük hareketine bakışları, 1915 soykırımındaki tavırları, cins eşitliği, homofobi/transfobi, barış, emek sorunu vs. gibi konulardaki siyasî programatik ve pratikleri, sosyalizm hedefle-

ri vb. gibi kıstaslar. Sol değerlendirilecekse, bu kıstaslara göre değerlendirilmelidir.

Kulaktan duyma bilgilerle, Lenin'den yapılan, ama bağlantısından koparılmış alıntılarla »solun fantastik enternasyonalizminden« dem vurmak, en başta Suphi Nejat Ağırnaslı ve Kader Ortakaya gibi enternasyonalistlere büyük haksızlık anlamına gelmektedir. O nedenle tavsiyemiz olsun: maddi temeli olmayan iddiaları, eleştiri olarak görmeyin. Her »solcuyum« diyen solcu olmadığı gibi, sol da sahipsiz değildir, bunu da unutmayın.

Yeri gelmişken yaygın bir efsaneyi de düzeltmek gerekiyor: Komünistler Filistin halkını savunurlar, Siyonist devlet aklını eleştirirlerken, Yahudi düşmanlığına prim vermezler. Komünistler, kimilerinin yaptığı gibi basitçe »Filistin devleti kurulsun« talebini değil, ilkesel olarak Filistin-İsrail ihtilafının, Hristiyan'ı, Yahudi'si, Müslüman'ı ve inanmayanları ile birlikte, ezilen ve sömürülen sınıfların lehine ve eşit bir şekilde çözülmesi için mücadele verirler. Bu, İsraililerin ve Filistinlilerin ayrı ayrı değil, demokratik, barışçıl, sosyal açıdan adil (mümkünse sosyalist) bir devlet

çatısı altında birleşmelerini savunmak anlamına da gelir. Egemenler tarafından favorize edilen »iki devlet çözümü«, görüşümüze göre ezilen ve sömürülen sınıfların lehine olmadığından, komünistlerin desteğini almaz.

Yani kısacası, bilip bilmeden, »sol olduğu« zannedilen görüşlere göre ve genellemeci bakış açıları ile »sol eleştirisi« yapmak, abesle iştigalden başka bir şey değildir. Sırrı Süreyya Önder'in bir sözünü anımsatarak bitirelim: »Ya bu solcular ne etti size kardeşim? Bu memlekette hakkınızı savunmuş, yanınızda durmuş, canını, kanını vermiş, gık dememiş. E, sayımız da belli. Bir gün de iktidar olmamışız, lan nedir bu bütün kötülükleri sola ihale etmeniz?«. Sırrı Süreyya Önder güzel söylemiş. Doğru söze ne denir? ■

PETROL FİYATLARI VE JEOSTRATEJİ

13 ARALIK 2014

Yaz aylarından bu yana petrol fiyatları düşüyor. Haziran'da 102,00 Dolar'ı aşan varil (159 litre) fiyatı, bugün 64,00 Dolar'a geriledi, yani fiyatlar yüzde 40 ucuzladı. Şaşırtıcı bir gelişme mi acaba? Ne de olsa uzmanlar yıllardan beri fosil enerji kaynaklarının tükeneceğini ve petrol fiyatlarının sürekli artacağını belirtiyorlardı. Aksini gösteren bir bulgu yok, peki o zaman bu gelişmenin nedenleri nedir?

Sorunun yanıtını bulmak için öncelikle ABD'ne bakmak gerekiyor. ABD, »Fracking« olarak adlandırılan üretim metodu sayesinde OPEC ülkelerinden bağımsızlaşarak, petrol üretiminde Rusya ve Suudi Arabistan'ı geçti. Bilindiği gibi Fracking-Metodu ile petrol veya gaz içeren kaya formasyonları su, kum ve kimyasallardan oluşan bir karışımla parçalanmakta ve içerdikleri petrol veya gaz çıkartılmaktadır. Çevre hareketlerinin doğaya olağanüstü zarar vermesi nedeniyle eleştirdikleri bu metot, olağan petrol üretiminden daha pahalıya mal oluyor.

Fiyatların düşmesi, yani enerjinin ucuzlaması bir yanda ABD'ndeki ekonomik gelişmenin motoru hâline geliyor ve enerji ithalatına

bağımlı Almanya, Japonya ve İtalya (muhtemelen Türkiye de) gibi ülkelerdeki ekonomik büyümeyi hızlandırıyor. Diğer yandan petrol fiyatlarının düşmesi, Batının stratejik rakip olarak gördüğü İran, Rusya ve Venezuela'nın daha büyük baskı altına girmelerine neden oluyor. Farklı yaptırımlara ve ambargolara maruz kalan bu ülkeler, petrol gelirleriyle sosyal politikalarını şekillendiriyor ve bütçe açıklarını kapatabiliyorlardı. Fiyat düşüşü, bütçelerini petrol varilini 100,00 Dolar üzerinden hesaplayarak düzenleyen bu ülkeleri şimdiden zora sokmaya başladı bile. Ancak bu gelişme ABD'ndeki enerji tekellerini de olumsuz etkiliyor. Örneğin Fracking-Metodunu uygulayan Continental Resources tekelinin son üç ayda 12 milyar Dolar değer kaybettiği bildiriliyor.

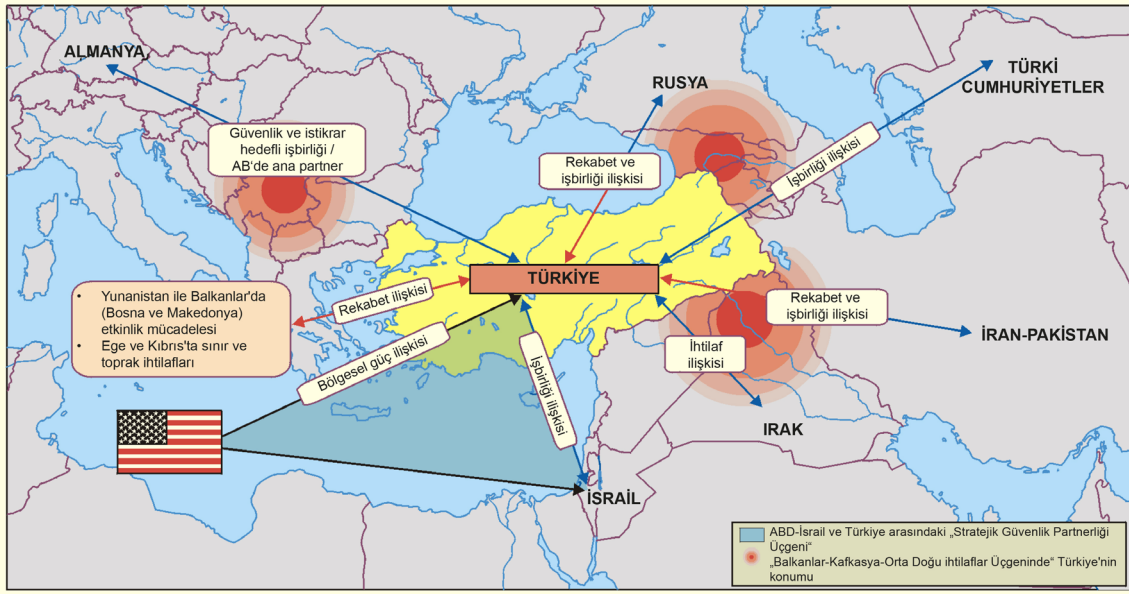
Kısa süre önce yapılan OPEC Zirvesinde yüksek üretim oranlarına devam kararının alınmasını Suudi Arabistan dayatmıştı. Suudiler ellerinde tuttıkları büyük rezervler sayesinde düşük fiyatların »piyasa temizliğine«, yani pahalı üretim yapanların piyasadan silinmesine yol açacağını hesaplıyorlar. Ama başka bir neden daha var.

Ucuz enerji, ABD'nin Ortadoğu'dan ayrılma ve Pasifik'e yönelme kararını almasını kolaylaştırmıştı. Pasifik'e yönelme stratejisinin bir diğer etkisi, ABD-İran yakınlaşması olmuştu. Bu ise İsrail ve Suudi Arabistan tarafından eleştirilmekte, çünkü her iki ülke de İran'ın bölgedeki etkisini geriletmek istiyorlar. Suudiler, her ne kadar ABD'nin Ortadoğu'da daha fazla angajman göstermesini sağlama gücüne sahip olmasalar da, uzun vadede düşük petrol fiyatları ile İran'ı zora sokabilecekler. Bu da İran'da, ithalatın pahalılaşması nedeniyle toplumsal huzursuzluğa yol açıp, muhalefet dinamiklerini tetikleyebileceğinden, İsrail-Suudi koalisyonunun işine gelecek. Petrol vanasıyla yapılan politikaların bölgede yeni gelişmelere ve ihtilafların derinleşmesine yol açacağı söylenebilir. Bu da, Türkiye'deki muhalif güçlerin kafalarını önlerinden kaldırıp, bölgeye bakarak politika geliştirmeleri gerektiğini kanıtlamaktadır. ■

6 SORUDA BÖLGEMİZDEKİ İHTİLAFLARIN ARKA PLANI

15 ARALIK 2014

1.) 'Balkanlar-Kafkaslar-Ortadoğu İhtilaflar Üçgeninin' merkezinde bulunan Türkiye'nin temel dış politik sorunları nelerdir?

Türkiye, jeopolitik açıdan "Çözumsuzlük Üçgeni" olarak da nitelendirilebilecek bir coğrafyanın merkezinde bulunmaktadır. Haritaya yakından bakıldığında, Türkiye'nin komşularıyla ciddi sorunlar yaşayan bir ülke olduğu görülebilir. ABD ve İsrail ile stratejik partner olan Türkiye, AB ile olan ilişkilerin-

de Almanya ile "güvenlik ve istikrar" hedefli partnerlik kurmuştur. Almanya, halihazırda Türkiye'nin en büyük ihracat partneridir.

Balkanlar, Ege ve Akdeniz'deki temel rakibi, sürekli devam eden etkinlik mücadelesi içerisinde olduğu Yunanistan'dır. Bosna ve Makedonya'da üstünlük sağlama mücadelesi,

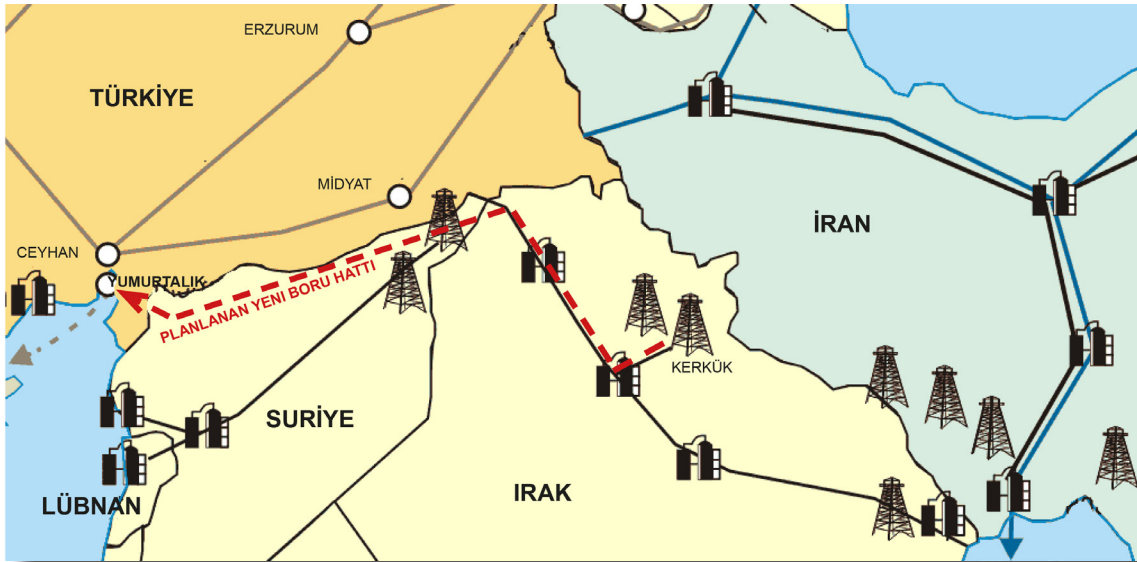
Ege’de adalar sorunu ve Kıbrıs sorunu, Türkiye’nin Yunanistan politikalarını belirlemektedir. Kıbrıs’ın güneyinde, Doğu Akdeniz’de Yunanistan, Kıbrıs ve İsrail ile doğal gaz aramaları üzerine süren tartışmalar, deniz ticaret bölgesi ihtilafı, bu politikaları ayrıca zora sokan faktörlerdir.

Rusya ile sürdürülen ilişkiler ise, aynı İran ve Pakistan ile olduğu gibi, hem rekabet, hem de işbirliği temelinde şekillenmektedir. Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan ve Türki

cumhuriyetler ile petrol ve doğal gaz ithalatı, Türkiye’nin Rusya ve İran politikalarını belirleyen temel faktörler hâline gelmişlerdir.

Türkiye’nin bir tarafta Suudi Arabistan ve Körfez İşbirliği ülkeleri ile birlikte İran öncülüğündeki “Şii yayını” geriletme çabası içerisinde olması, diğer yandan da Irak Kürdistan Bölge Yönetimi ile yürütülen işbirliği politikası nedeniyle Irak merkezi hükümeti Türkiye’nin önemli bir dış politika karşıtı olmuştur.

2.) Irak Kürdistan Bölge Yönetimi (IKBY) ile olan ilişkiler bağlamında Türkiye’nin politikaları açısından Suriye neden önem taşımaktadır?

Yılda yaklaşık 60 milyar Dolar’ını petrol ve doğal gaz ithalatına harcayan Türkiye için IKBY merkezi önem taşıyor. Türk şirketlerinin alt yapısının yüzde 75’ini inşa ettiği IKBY’de, yani Kuzey Irak’ta toplam 45 milyar varil petrol ve 200 milyar metreküp doğal gaz rezervi mevcut. IKBY, 2010 yılında yaptığı bir açıklamada bir kaç yıl içerisinde günde 1 milyon varil petrol üretmeyi hedeflediğini

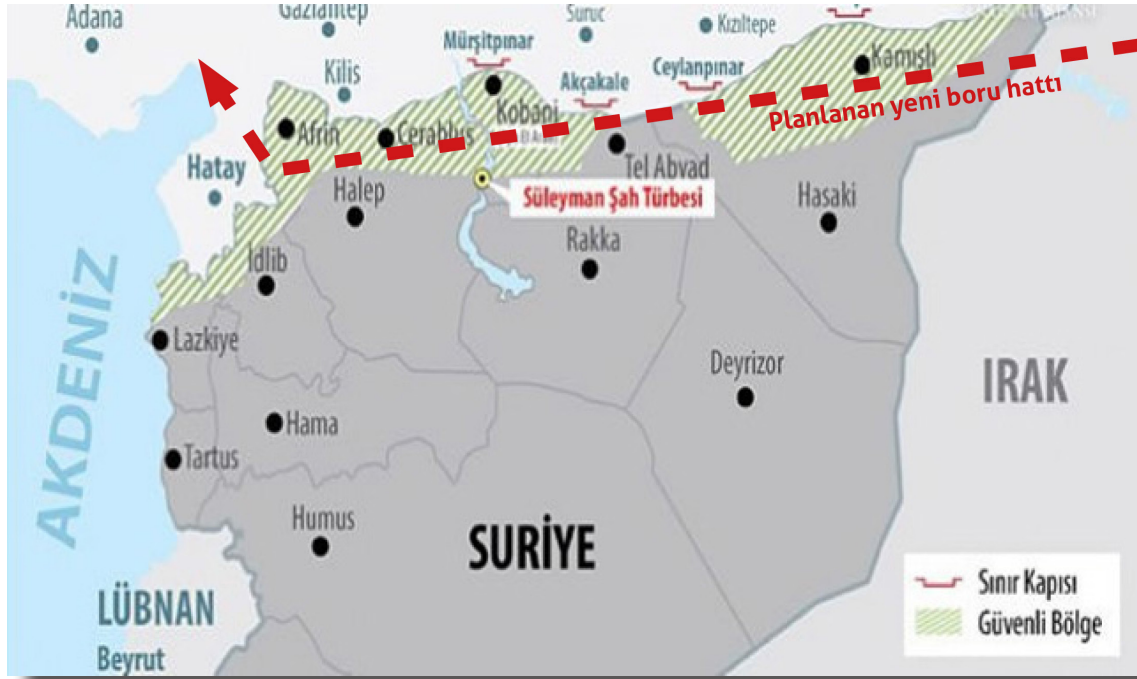
açıklamıştı. 2016’da ise üretim günde 2 milyon varile çıkartılması planlanıyor. 2 milyon varil ise yıllık yaklaşık 75 milyar Dolar gelir anlamına gelmektedir.

Şu anda faaliyette olan Kerkük-Yumurtalık boru hattının kapasitesi, hedeflenen bu miktarları taşıyabilecek düzeyde değil. Bu nedenle uluslararası enerji tekelleri IKBY kontrolündeki petrol ve doğal gazın Batı ülkelerine

nakledilmesi için yeni bir boru hattı projesini geliştirdiler. Bu hattın Kerkük'ten çıkıp, Rojava (Kuzey Suriye) üzerinden Ceyhan'dan

dünya piyasalarına pazarlanmak üzere Yumurtalık'a ulaşması planlanmaktadır.

3.) AKP hükümetinin “Güvenli Bölge” veya “Tampon Bölge” talebinin asıl amacı nedir?

Hürriyet gazetesi, AKP hükümetinin ABD ve koalisyon güçlerinden talep ettiği “Güvenli Bölge” haritasını yayımlamıştı. Başbakan Ahmet Davutoğlu’nun her fırsatta “insani trajediler” gerekçesiyle savunduğu “Güvenli Bölgenin” haritası ile uluslararası enerji tckelleri tarafından hazırlanan yeni boru hattı planı üst üste konulduğunda, talep edilen bölgenin tam olarak yeni boru hattının geçmesi planlanan yerleri içerdği görülür.

AKP hükümeti, “insani trajedi” gerekçesinin yanı sıra, Suriye’de bulunan ve Türkiye toprağı sayılan “Süleyman Şah Türbesinin” korunmasını ve Halep’in Suriye hükümetinin eline geçmesi durumunda söz konusu olabilecek

mülteci akınını da gerekçe olarak kullanmaktadır.

Suriye sınırındaki Akçakale kasabasına 2012 yılında düşen bir havan topu nedeniyle yaşamını yitiren 5 sivil gerekçe gösteren AKP hükümeti, NATO Sözleşmesi’nin 4. Maddesine dayanarak, yardım istemişti. NATO bunun üzerine, Adana’da bulunan ABD Patriot Sisteminin yanı sıra, Gaziantep’e Hollanda ve Kahramanmaraş’a Almanya Patriot Sistemlerini konuşlandırmıştı. Hava savunma sistemleri olan Patriot’lar “uçuşa yasak hava sahası” oluşturma ve ilân edilecek bir “Tampon Bölgeyi” koruma görevine sahipler.

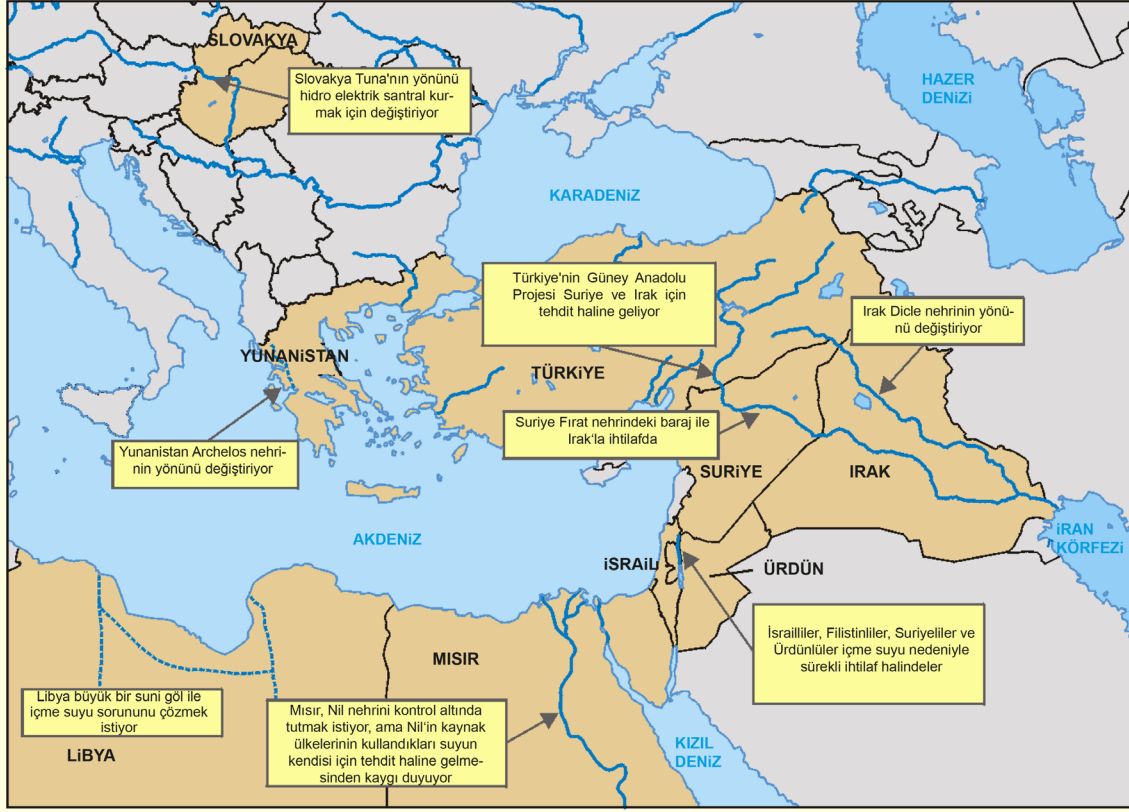
4.) Türkiye'nin, Suriye sınırını korumak için NATO güçlerine ihtiyacı var mı?

AKP hükümeti 2011 yılından bu yana Suriye ve Irak sınırlarına 150 bin kişilik personele sahip olan 2. Orduyu konuşlandırdı. Batman, Erhac, Diyarbakır ve Incirlik'teki askeri hava limanlarında bulunan savaş uçaklarının yanı sıra, farklı askeri üslerde TSK'nin saldırı helikopterleri, zırhlı birlikler, roket sistemleri ve özel komando birlikleri bulunmaktadır. ABC-Silahlarına karşı oluşturulan özel birlik, ki Türkiye'de taktır, Adana'ya konuşlandırılmıştır. Türkiye, bu devasa askeri güç ile, ABD

ve NATO güçlerine ihtiyaç duymaksızın, dış politikasını askeri araçlarla dayatma yetisine sahiptir. Son yıllarda aldığı lisanslarla askeri-sınai kompleksini geliştiren Türkiye'nin bu askeri gücünü dış politik taleplerini dayatmak için kullanmasının önündeki tek engel, NATO'nun stratejik hedefleridir. Bu hedefler gerektirdiğinde Türkiye'nin elindeki askeri güç bölge ülkelerine karşı kullanılacaktır.

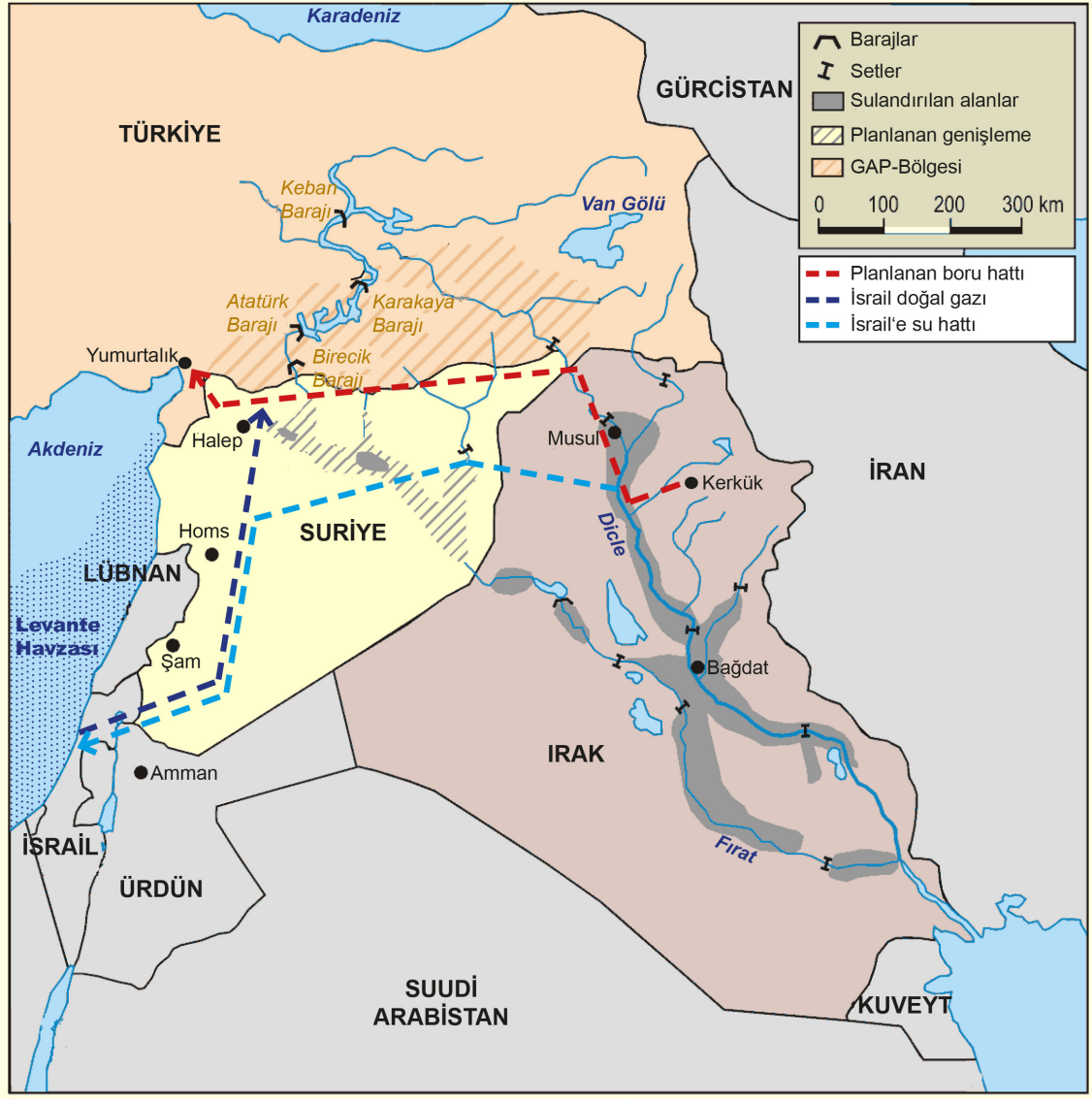
5.) Petrol ve doğal gaz rezervleri haricinde bölgeye yönelik stratejileri belirleyen başka hangi faktörler vardır?

Balkanlar-Kafkaslar ve Orta Doğu, enerji rezervlerinin yanı sıra özellikle içme suyunu kontrol etme mücadeleleri açısından da merkezi önem taşımaktadır. Neredeyse çaylara ve küçük derelere kadar tüm su kaynaklarını uluslararası tekellere peşkeş çeken Türkiye su sorununda da merkezi rol oynamakta. HES ve baraj politikaları, 2002-2014 yılları arasında 50 milyar Dolar özelleştirme “gelirleri” sağlayan AKP hükümeti açısından, su kaynaklarını hem kapitalist sermaye birikiminin hizmetine sunma, hem de komşu ülkelere karşı bir “silah” olarak kullanma olacağını vermektedir.

Haritadan görülebileceği gibi, Türkiye’nin komşu ülkelerinde de içme suyu ve su kaynakları üzerine çeşitli ihtilaflar bulunmaktadır. AB, ABD ve NATO strateji belgelerinde “içme suyu” ve “su kaynaklarının” 21. Yüzyıl’ın temel ihtilaf nedenlerinden birisi olacağını ve emperyalist güçlerin stratejilerini bu ihtilafa göre “şekillendirmeleri gerektiği” okunabilir. Bu açıdan Türkiye hükümetleri uzun yıllar öncesinden bu gelişmeye yanıt olarak geliştirdikleri “Güney Anadolu Projesi” ile ellerine stratejik önemi olan bir silah geçirmişlerdir.

6.) Uluslararası enerji tekellerinin planladıkları yeni Kerkük-Yumurtalık boru hattının su kaynakları ve bölgedeki stratejilerle nasıl bir bağlantısı vardır?

Planlanan yeni Kerkük-Yumurtalık boru hattı İKBY ve Suriye haricinde, İsrail ve Katar için de önem taşımaktadır. Bunun bir nedeni doğalgazdır: 2010 yılında Doğu Akdeniz’de, Levante Havzası’nda toplam 3,5 trilyon metreküp doğal gaz rezervi bulunmuştu. İsrail, kıyısından yaklaşık 100 km uzaklıktaki “Ta-

mar Alanında” doğal gaz çıkartmaya başladı. 2019 yılında rezervleri daha yüksek olan “Leviathan Alanında” doğal gaz çıkartmaya başlayacak. Böylelikle Mısır’a olan doğal gaz bağımlılığından kurtulmayı planlayan İsrail, aynı zamanda çıkardığı gazı da ihraç etmek istiyor.

BOTAŞ tarafından yapılan ve Türkiye başınında yer alan bir açıklamaya göre, İsrail doğal gazını Ceyhan'dan pazarlamayı planlıyor. Ancak Ceyhan'a ulaşacak bir boru hattı, kısa yol olan Lübnan'dan geçmeyecek, çünkü Lübnan, İsrail egemenleri için "istikrarsız" bir ülke. Önceki yıllarda Kilis'e ulaşacak bir boru hattı için planlar yapıyordu. Şimdi ise Batı Şeria ve Golan Tepelerinden geçip, Suriye üzerinden, planlanan yeni Kerkük-Yumurtalık boru hattına bağlanacak bir proje geliştirildi.

Enerji şirketlerinin internet sitelerinde benzer bir projenin Katar tarafından da geliştirildiği bildirilmekte. Katar, likit doğal gaz satışında dünya lideri. Ancak doğal gazın likitleştirme işlemi hayli pahalı ve nakliyat için özel tankerlere ihtiyaç var. Ayrıca alıcı ülkelerin limanlarında da likit doğal gazı alıp, dönüştürecek rafinelerin kurulmuş olması gerekiyor. Bu nedenle planlanan yeni Kerkük-Yumurtalık boru hattına bağlanmak Katar için hem giderleri azaltacak, hem de daha fazla doğal gaz satışını sağlayacak.

Planlanan yeni Kerkük-Yumurtalık boru hattına bağlanan bir hat kurulmasının İsrail'e ayrı bir getirisi olacak: Fırat ve Dicle'nin suyu. Kurulduğu günden beri kronik su sorununu çeken İsrail, paralel bir boru hattı ile Fırat ve Dicle'den su nakledebilecek. Daha önce Manavgat Projesi çerçevesinde Türkiye ile su antlaşması yapan İsrail, bu şekilde hem stratejik partneri, hem de bölgedeki etkinlik mücadelesinde rakibi olan Türkiye'ye daha fazla bağımlı olmaktan kurtulacak. Bu açıdan bakınca, İsrail başbakanı Benjamin Netanyahu'nun "Bağımsız Kürdistan çabalarına destek vermeliyiz" açıklaması ayrı bir anlam kazanıyor.

Sonuç yerine: Türkiye'nin merkezinde bulunduğu coğrafyadaki ihtilafların arka planını açıklamak için şüphesiz daha bir çok sorunun yanıtı aranabilir. Ancak sadece bu altı soru dahi, emperyalist güçlerin uzun vadeli stratejileri için yaşamsal önem taşıyan coğrafyadaki kimi ihtilafları açıklamaya yetiyor. Burada eksik kalan nokta ise, küresel stratejilerin bölgeye olan etkilerine bakmaktır. ABD'nin Pasifik'e yönelme politikası, Pasifik bölgesinde suların ısınmasına neden olurken, Ortadoğu'nun kaynamasına da neden oluyor. Bu konuyu ise başka bir yazıda ele alalım. ■

SIĞ SULARDA MANEVRA ÇABALARI

AKP HÜKÜMETİNİN DIŞ POLİTİKASININ ARKA PLANI ÜZERİNE

19 ARALIK 2014

Almanya sermayesinin önemli medya organlarından birisi olan Handelsblatt gazetesi, 1 Aralık 2014 tarihli nüshasında »Putin ve Erdoğan: Kötü oğlanların buluşması« başlığı altında Rusya devlet başkanının Türkiye ziyaretini haberleştirmişti. Anımsanacağı gibi Putin, aralarında dışişleri bakanı Sergej Lawrow, enerji bakanı Aleksandr Nowak, bazı başka bakanlar ile Gasprom şefi Aleksej Miller gibi şirket temsilcilerinin bulunduğu bir üst düzey delegasyonla Ankara'ya gelmişti.

Avrupa'daki burjuva medyası ziyareti, »Türkiye ve Rusya'nın yakınlaşması« ve »Ankara'nın Doğuya yönelmesinin kanıtı« olarak değerlendirdiler. Türkiye'deki kimi liberal isimlerin de benzer değerlendirmelerde bulundukları biliniyor. Halbuki söz konusu olan, çıplak iktisadi çıkarlardan başkası değil: Türkiye, Almanya'nın ardından Rusya'nın ikinci büyük doğal gaz müşterisi ve Rusya, Türkiye'nin en büyük enerji tedarikçisi. Her yıl 60 milyar Dolar'dan fazla bir meblağı enerji ithalatına harcayan Türkiye, doğal gazının yüzde 65'inin Rusya'dan ithal ediyor. Ayrıca Rus devlet tekeli olan Rosatom, Akkuyu nükleer santralini inşa edecek. Türkiye, plan-

lara göre 20 milyar Dolar'a mal olacak bu ilk nükleer santral ile yıllık elektrik ihtiyacının yüzde altısını karşılayacak.

Tüm bu gerçekler göz önünde tutulursa, Rusya devlet başkanının böylesine önemli bir »müşterisini« üst düzey bir delegasyonla ziyaret etmiş olmasının, pek de şaşılacak bir durum olmadığı görülebilir. Ayrıca Rusya ve Türkiye arasındaki ilişkilerin uzun bir dönemdir rekabet ve işbirliği çizgisi üzerinde değişken bir biçimde şekillendiği de unutulmamalıdır. O açıdan Putin ziyaretinin herhangi bir tür »yakınlaşma« veya »Türkiye'nin Doğuya yönelmesi« olarak değerlendirilmesi, gerçeğe yakın bir okuma değildir. Gene de böylesi değerlendirmelerin Türk dış politikasının içinde bulunduğu zorlukların bir yansıması olduğu söylenebilir, ki AKP hükümeti bu zorluklardan bizzat sorumludur.

»STRATEJİK DERİNLİKTEN« ENKAZ YIĞININA

Yüzeysel bir bakış dahi bugün Ahmet Davutoğlu başkanlığındaki AKP hükümetinin, önceki dönemin dış işleri bakanı Ahmet Da-

vutoğlu'nun »Sıfır-Sorun-Politikasının« en-kazı ile uğraştığını görmeye yeterli olacaktır. O çok övülen ve bizzat Davutoğlu tarafından »Türk dış politikasının stratejik derinliği« olarak nitelendirilen yönelim, günümüzde sığ sularda »gemiyi« karaya oturmaktan kurtarmayacak manevra çabalarına dönüşmüştür. Kısacası, AKP kendi politik enkazının sonuçları ile karşı karşıyadır. Örnek verecek olursak: Beşar el Esad kısa zamanda alaşağı edilecekti – bugün ise değil alaşağı edilmek, Esad'ın olmadığı bir çözüm olanaksız oldu; Türkiye Balkan ülkelerindeki etkisini genişletecekti – Balkanlarda belirleyici güç AB oldu, Türkiye'nin esamesi okunmuyor; Kafkasya'daki ülkelerle olan işbirliği ilişkileri Türkiye'nin etkinlik alanını genişletecekti – tam tersi oldu, Ermenistan sınır kapısı hâlâ kapalı ve Azerbaycan ile Gürcistan dahil, Kafkas ülkelerinin Batı ile olan ilişkilerinde Türkiye hiç bir rol oynamamaktadır; AKP hükümeti, Katar ile birlikte Müslüman Kardeşler örgütünün Arap dünyasında etkin olmasını sağlamak istiyordu – Müslüman Kardeşler kısa süren bir iktidar süreci sonunda İsrail, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden oluşan koalisyon tarafından fiilen tasfiye edildiler; Suriye Kürtlerinin özerk adım atmalarını engellenecek, PKK süreçle birlikte tasfiye edilecekti – burada da tam tersi oldu, dahası Abdullah Öcalan önderliğindeki Kürdistan Özgürlük Hareketi dünya kamuoyunda şimdiye kadar ulaşamadığı bir meşruiyete kavuşurken, Türkiye giderek daha eleştirilir oldu.

Batı, uzun süre AKP iktidarı altındaki Türkiye'yi Arap dünyasına taklit edilmesi gereken bir »model« olarak sunmuştu. Muhafazakâr-demokrat görünümü ile AKP, burjuva

demokrasisi ile Batı'nın stratejik partnerliğini kabul eden İslami muhafazakârlığın »uyumlu« olduğunu kanıtlayan bir siyasi formasyon olarak gösterilmekteydi. Özelleştirme gelirleri ve yabancı kredilerle finanse edilen iktisadi büyüme de, »Türk iktisat mucizesini« gösterecek ve neoliberal iktisat politikalarını uygulayan bir İslam devletinin daha fazla refah, daha çok zenginlik ve daha geniş özgürlüklerle mükafatlandırılabilceği kanıtlanacaktı.

Ancak 2011'de Arap dünyasında başlayan halk hareketlerinin sonuçları ve en geç Mısır'da Müslüman Kardeşlerin iktidara gelmesiyle, İslami muhafazakârlığın ne burjuva demokrasisiyle uyumlu, ne de özgürlüklerin garantörü olabileceği ortaya çıktı. Nitekim, demokratikleşme vaatlerinden uzaklaşan AKP hükümeti de Türkiye'de bu gerçeği teyit ediyordu: otoriter yönetim anlayışı kökleşti, demokratik tedbirlerin kozmetik rötuşlardan ibaret olduğu görüldü, ekonomik durgunluk baş gösterdi, borçlanma, bilhassa hane başına düşen borçlanma had safhalara çıktı ve Kürt sorununu çözme iddiasıyla başlayan süreç tökezledi. Böylelikle »model« kendi kendisinin karikatürüne dönüştü.

Fakat resmin tamamı bu değil: AKP iktidarlari dönemindeki ekonomik gelişme, özel sermaye birikiminin yeni bir ivme kazanmasına yol açtı. Aynı şekilde (her ne kadar borçlanmaya dayansa da) geniş kitleler için hissedilen refah düzeyi arttı. Bu gelişme ve Sünni muhafazakârlığın yapısal hegemonyası, AKP'nin hâlen devam eden toplumsal desteğinin temelini oluşturmaktadır. AKP de bölgesel emperyalizm heveslerini agresif bir biçimde savunarak, Sünni muhafazakâr çoğunluğun olası zenginleşmeden pay alabilme umutlarını yeşertmektedir.

»YENİ OSMANLILIK« VE NATO STRATEJİLERİ

AKP hükümetinin »Yeni Osmanlılık« olarak nitelendirilen bölgesel emperyalizm hevesleri, bir tarafta Türkiye burjuvazisinin sermaye ihracı beklentileri ile örtüşmekte ve Sünni muhafazakâr çoğunluğun yayılmacı politikanın sunacağı refah artışı umutlarıyla uyuşmaktadır. Diğer taraftan ise, bu heveslerin bölgenin yeniden düzenlenmesine yönelik NATO stratejileri ile tam olarak uyumlu olduğu söylenmelidir. Bölgedeki egemen güçler arasında var olan çıkar çelişkileri, okuru bu noktada yanılgıya düşürmemelidir. Doğru, kısa ve kimi orta vadeli adımlar konusunda Katar-Türkiye işbirliği çizgisi ile İsrail-Suudi koalisyonu arasında çok açık farklar bulunmaktadır, ancak bölgedeki uzun vadeli stratejik çıkarlar konusunda taraflar arasında hiç bir fark söz konusu değildir. Emperyalist güçler tarafından görülen temel sorun, AKP'nin kendi iktidarını tehlikeye sokacak biçimde bir otoriterlik tandansı göstermesidir. Emperyalist güçler gidişatı, Türkiye'nin stratejik önemine yönelik bir istikrarsızlık tehdidi olarak değerlendirmektedirler.

Bölgenin jeopolitik özelliklerinden birisi, bölge güçlerinin – ve bölge gücü olmak isteyen ülkelerin – bölge üzerinde birbirleriyle egemenlik kavgasına girişmiş olmalarıdır. Batı'ya yakın duranları aynı zamanda ABD'nin baş ortağı olabilmek için rekabet hâlinde oldukları. Türkiye ve Katar mezhep çatışmalarını körükleyip kullanmak isterlerken, İsrail-Suudi Arabistan koalisyonu, İran önderliğindeki »Şii Yayına« karşı oluşan ortak cephenin karşı kutbunu oluşturmaktadırlar. İsrail, Batı'nın İran nükleer programına izin vermesi durumunda, bölgedeki tek nükleer güç olma

konumunu kaybetmekten çekinmektedir. Suudiler, İran'ın Arap Yarımadası'ndaki Şii nüfus üzerinde olan etkisinin devam etmesinin, ülke içinde istikrarsızlığa yol açmasından ve böylelikle kendi iktidarlarını tehlikeye sokmasından çekinmektedirler. Türkiye ise, en önemli enerji tedarikçilerinden olan İran ile ilişkilerini stratejik rekabet ve dönemsel işbirliği aksi temelinde şekillendirmektedir. ABD'nin, bölgesel aktörler arasındaki çekişmeleri teşvik etmesi de, durumu çetrefilleştirmektedir.

Balkanlar-Kafkasya ve Ortadoğu Üçgeninin kadim ihtilafları arasında sıkışan Türkiye'nin dış politikası giderek hesaplanabilir olmaktan da çıkmaktadır. NATO partnerleri, özellikle ABD ve Almanya bu nedenle düzeltme taleplerinde bulunmaktadır. Ancak bu düzeltme talepleri, ABD, Almanya ve Türkiye'nin birbirlerine tamamen zıt stratejiler takip ettikleri anlamına gelmemekte, tam aksine; Türkiye jeostratejik konumu nedeniyle Batı için vazgeçilemez bir faktördür. Burada belirleyici olan, bölgedeki enerji kaynaklarıdır. Bölgesel enerji kaynaklarına üstünkörü bir bakış, bunu göstermektedir (enerji kaynakları ile daha detaylı analiz için, »Petrol kaynakları ve petrol üretiminin yol açtığı jeostratejik sorunlar« başlıklı yazıya bkz.).

Kuzey Irak'ta, yani Güney Kürdistan'da 45 milyar varil petrol ve 200 milyar metreküp doğal gaz bulunmaktadır. Mesut Barzani başkanlığındaki Irak Kürdistanı Bölgesel Yönetimi (IKBY) 2010 yılında, bir kaç yıl içerisinde günde 1 milyon varil petrol üreteceklerini hedeflediklerini açıklamıştı. Planlara göre günlük üretim 2019'dan itibaren 2 milyon varile çıkacak. Şu an için Güney Kürdistan petrolünün Türkiye üzerinden pazarlandığı biliniyor, ki bu gerçek AKP hükümeti ve

Irak merkezi hükümeti arasında hukuki sorunlara yol açmıştı. Hâlen çalışmakta olan Kerkük-Yumurtalık boru hattının günde 1 milyon varil petrolü nakletme kapasitesi yok. Kapasite genişletme çalışmaları ise, yeni bir boru hattını inşa etmekten daha pahalıya gelecektir. Güney Kürdistan'da büyük yatırımlar yapan uluslararası enerji tekelleri bu nedenle Kerkük'ten başlayan ve Rojava'dan geçerek Ceyhan'a ulaşacak yeni bir boru hattı projesini geliştirdiler.

Bu proje aynı zamanda İsrail ve Katar için de önem taşımakta: 2010 yılında Doğu Akdeniz'de, Levante Havzası'nda toplam 3,5 trilyon metreküplük yeni doğal gaz rezervleri tespit edilmişti. İsrail, kıyısından yaklaşık 100 km uzaklıktaki Tamar alanında doğal gaz çıkartmaya başladı bile. Leviathan alanında ise çalışmalar devam ediyor. İsrail ve Kıbrıs, Türkiye'nin hukuki geçerliliğini sorguladığı antlaşmaları imzaladılar. Türkiye, Doğu Akdeniz'deki deniz sahasını »Deniz Ticaret Alanı« olarak ilân etmek istiyor ve kendi gemileriyle olası doğal gaz üretim alanı arıyor.

Doğal gaz üzerine süren ihtilaflara aynı zamanda işbirliği arayışları refakat etmekte. Bu bir çelişki değil, çünkü bölgedeki bütün aktörler açısından asıl sorun enerji taşıyıcılarının çıkartılması değil, bunların güvenli bir şekilde kullanıcılara, yani Avrupa'ya ve diğer Batılı ülkelere nakledilmesidir. 2013'de Türkiye gazetelerinde İsrail'in doğal gazını Türkiye üzerinden pazarlamak istediğine dair haberler çıkmıştı. 17 Eylül 2014'de Sabah gazetesinde yer alan bir habere göre, uzmanlar İsrail gazının »en verimli bir şekilde pazarlanmasının, TANAP'a (Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı) bağlanmasıyla sağlanabileceğini« belirtiyorlar. Bu da ancak Rojava'dan geçecek yeni boru hattı sayesinde olabilecek. Çünkü İsrail tarafından istikrarsızlığı »yük-

sek« olarak değerlendirilen Lübnan böylesi bir hatta uygun değil. Bu nedenle planlar, İsrail doğal gazının Golan Tepelerinden ve Suriye üzerinden (Kilis istikametinde) Rojava'dan geçecek boru hattına bağlanarak, Ceyhan'a ulaştırılması öngörülmekte.

Katar da benzer bir ilgiyi gösteriyor. 25,4 trilyon metreküplük doğal gaz rezerviyle, dünya çapındaki rezervlerin yüzde 14'ünü elinde tutan Katar, likitleştirilmiş doğal gaz konusunda dünya lideri. Ancak bu likitleştirme teknolojisi son derece pahalı ve hem özel olarak geliştirilmiş tankerlere, hem de likitleştirilmiş gazı dönüştürecek koşullara sahip alıcı limanlarını gerekli görmekte. Bu nedenle, yeni boru hattına bağlanmak, Katar açısından büyük kâr anlamına gelecek.

DIŞ POLİTİKA SİLAHI OLARAK KRİTİK KAYNAK: SU

Böylesi bir çözümün İsrail açısından ek getirisi olacak: kurulacak paralel bir hat üzerinden Kürdistan suyu kronik içme suyu sıkıntısı çeken İsrail'e gönderilebilecek. Bu açıdan bakınca, İsrail başbakanı Netanyahu'nun »uluslararası topluluk bağımsız bir Kürdistan için desteğini sağlamalı« çağrısı apayrı bir anlam kazanmaktadır.

Kritik kaynak su, Türkiye için müthiş bir ekonomik ve dış politik önem taşımakta. Ortadoğu'daki su ihtilaf bölgelerine bakıldığında ve bu ihtilafların daha da sertleşeceği göz önünde tutulduğunda, Türkiye'nin su zenginliği Türkiye egemenleri için sadece stratejik değer değil, aynı zamanda dış politikanın önemli bir silahı olduğu görülebilir, ki AKP hükümeti bu silahı bölgesel emperyalizm hevesleri için kullanmaktan çekinmeyeceğini de kanıtlamıştır.

Burada sayısız barajları ile »Güney Anadolu Projesi« önemli bir rol oynamaktadır. Bu proje, Suriye ve Irak'ın su tedariki açısından bir tehdit oluşturmaktadır. Ama bölgedeki diğer ülkelerinde de su sorunları artmaktadır: Irak, Dicle nehrini Tharta Gölüne akıtır ve Suriye'nin Fırat Barajını bombalamakla tehdit ederken, İsrail, Ürdün, Filistinliler ve Suriye uzun zamandan beri Şeria Nehrinin ve Batı Şeria'daki su kaynaklarının kullanımı üzerine ihtilaf içerisindedirler, ki Körfez ülkelerindeki ve genel olarak Arap Yarımadasındaki su sorununa burada değinmeyi gerekli görmüyoruz.

Türkiye hali hazırda Ceyhan ve Seyhan nehirlerinin suyunu boru hatları üzerinden İsrail, Ürdün, Suudi Arabistan ve Körfez İşbirliği Ülkelerine satma planlarını henüz rafa kaldırmış değil. Toplam üç su boru hattı için 1990'lı yıllarda geliştirilen bu planlar, güncelliklerini hâlâ kaybetmediler. Ama Türkiye'nin başka su projeleri daha var: 2000 yılı ortalarında 147 milyon Dolar'a mal olan »Manavgat Projesi« basında eleştirilere maruz kalmıştı. Bu proje kapsamında yapılan planlara göre Manavgat Çayının suyu Girit, İsrail, Kıbrıs, Libya, Lübnan ve Malta'ya satılacaktı. Türkiye basınında 2010'da yer alan haberler, İsrail'in Aşkelon limanında büyük su toplama tesislerinin inşasının bitirildiğini bildiriyorlardı. 2025 yılında kişi başına düşen içme suyunun İsrail'de 311 metreküpe (1990: 467 metreküp), Lübnan'da 809 metreküp (1990: 1.407 metreküp) ve Libya'da sadece 55 metreküp olacağı düşünülürse, su ticareti Türkiye açısından hayli kârlı olacak.

Ancak Türkiye, İsrail, Suriye ve Irak merkezi hükümeti arasındaki ihtilaflar nedeniyle bu projelerden hiç birisi gerçekleştirilemedi. Buna rağmen planlardan tam olarak vazge-

çilmiş değil, çünkü bölgedeki su sorunları azalmayacak, aksine artacak. AKP hükümeti açısından su politikaları hâlen önemli: bir taraftan neoliberal özelleştirmelerle en küçük su kaynaklarını bile Nestle gibi uluslararası gıda maddesi tekellerine peşkeş çeken, özel HES'lerin kurulmasını teşvik eden ve baraj inşaatlarında – bilhassa PKK güçlerinin hareket alanını daraltmak amacıyla da – hız kesmeyen AKP hükümeti, Fırat ve Dicle'nin suyunu Suriye ve Irak'a karşı tehdit olarak kullanmaya devam etmektedir.

TÜRK DIŞ POLİTİKASI, NATO POLİTİKASIDIR

Türkiye, ekonomik durgunluğuna rağmen, Batı için jeoekonomik, jeostratejik ve jeopolitik nedenlerden dolayı vazgeçilmez bir eşik ülkesidir. AKP hükümeti ve Türkiye burjuvazisi bu konumun çok iyi farkındadırlar. NATO üyeliği, ABD ve İsrail ile her şeye rağmen devam eden stratejik partnerlik, G 20 üyeliği üzerinden küresel stratejilere koopte edilmiş olunması ve Almanya ile Kaiser Wilhelm döneminden bu yana devam eden »güvenlik ve ekonomik istikrar« için ana işbirliği yayı, Türkiye dış politikasının temel dayanaklarıdır.

NATO üyesi Türkiye, sadece Kürt halkına yönelik kirli savaş aracılığı ile modernize edilen ve dünyanın en büyük 10 ordusundan birisine sahip değildir, aynı zamanda askerî-sınai kompleksini (her ne kadar üretimin büyük bir bölümü lisanslarla olsa da), silah ihracatçısı olacak derecede geliştirmiştir.

İhracat verileri bunu kanıtlamaktadır: 2013 yılında Türkiye'nin silah ihracatı yüzde 10 artarak, yaklaşık 1,5 milyar Euro'ya çıkmıştır. En fazla ihracat ABD'ne yapılmaktadır. Diğer

alıcılar AB üyesi ülkelerden, Kafkasya ülkelerinden, Körfez ülkelerinden ve Güneydoğu Asya'dan gelmektedirler. Silah ihracatı 2008 – 2012 yılları arasında yüzde 43 oranında artırılmıştı. Türkiye'nin ihracat portföyünde (devlete ait ve özel şirketler) uçak ve saldırı helikopterlerinin yanı sıra, uçak motorları, insansız hava aracı »Anka«, zırhlı araçlar, hızlı tekneler, roketler, roket rampaları, hafif silahlar, vericiler, »Command-and-Control« sistemleri, simülatörler ve askerî bilgisayar programları gibi askerî dijital sistemler yer almaktadır.

Türkiye'nin Suriye politikasının NATO üyesi müttefiklerince şüpheyle izlendiği ve Türkiye'nin dış politik hedeflerinin fiyasko ile sonuçlandığı doğru. Washington ve Ankara arasında bir çok çelişki mevcut, aynı Berlin ve Brüksel'den gelen eleştirilerin ardı arkasının kesilmemesi gibi. Benzer bir durum Obama yönetimi ile İsrail hükümeti arasında da söz konusudur. Ancak bu nedenle, Batı'nın İsrail hükümetine yönelik eleştirileri nedeniyle İsrail'den vaz geçebileceği olasılığı hiç kimsenin aklına gelmez. Aynı şekilde Batı'nın Türkiye'den (veya tersi) vazgeçmesi de söz konusu değildir. Bölgenin doğal kaynakları, bunlar üzerindeki hakimiyet ve Batı'ya nakledilmeleri ile Ortadoğu'nun yeniden düzenlenme planları, Batılı güçlerin her türlü davranışını belirleyen etkenlerdir. Türkiye bu noktada baş rollerden birisini oynamaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin dış politikasını eleştirmek isteyenler, eleştiri oklarını en önce Washington, Berlin ve Brüksel'e yöneltmek zorundadırlar. Çünkü Türkiye'nin dış politikası, NATO politikalarının devamı ve emperyalist çıkarların korunmasından başka bir şey değildir. ■

»AMAN PETROL, CANIM PETROL...«

PETROL KAYNAKLARI VE PETROL ÜRETİMİNİN YOL AÇTIĞI JEOSTRATEJİK SORUNLAR ÜZERİNE

19 ARALIK 2014

Petrol fiyatlarının düşüşü ile bağlantılı olarak burjuva medyasında yürütülen tartışmalar, uzmanlar arasında bilinen, ama kamuoyunda pek tanınmayan kimi verilerin gazete sayfalarında yer bulmasına neden oluyor. Bir çok detayın okunabildiği bu verilerde enerji kaynaklarının ve enerji taşıyıcılarının nakliyat yollarının kontrol altında tutulması için geliştirilen küresel stratejileri farklı açılardan okumak için çok sayıda ipucu bulunuyor.

Enerji kaynaklarına yönelik stratejiler, Ortadoğu gibi dünyanın en büyük rezervlerinin bulunduğu bir coğrafyada, bir örümcek misali enerji nakil hatları ağlarının üstünde konumlanan Türkiye açısından son derece önemli. Bu stratejileri dikkate almadan Türkiye üzerine analiz geliştirmek olanaksız, çünkü iç ve dış politika, ekonomik ve toplumsal gelişmeler bu küresel stratejiler ile birebir bağlantılı. Bu açıdan, okuduğunuz bu makale ile »Sığ sularda manevra çabaları« başlıklı ve AKP hükümetinin dış politikasının arka planını ele alan makalemizi peş peşe okumanızı salık vermek isteriz.

Konumuza dönelim: Almanya'da yayımlanan muhafazakâr Frankfurter Allgemeine

Zeitung (FAZ) 16 ralık 2014 tarihinde »Petrol zengini yoksul ülke« biçiminde Türkçeye çevrilebilecek başlık altında Venezuela'nın düşük petrol fiyatları nedeniyle içine düştüğü zor durum hakkında bir makale yayınlamıştı. Makalede, tabii ki son derece taraflı bir biçimde, Venezuela hükümetinin panik içinde olduğu ve muhtemelen 2015 Mart'ında – geri ödenmesi gereken 1,07 milyar Euro'luk borç nedeniyle – iflasını ilân edeceği vurgulanıyor.

Aslında makalede ilgimizi çeken mesele, gazetenin tarafsız yorumları değil, başlıkta yer alan tespiti: »Petrol zengini yoksul ülke«. Venezuela teyit edilmiş 298 milyar varil rezervi ile dünyanın en büyük petrol kaynaklarına sahip. Peki, nasıl oluyor da, böylesine zengin kaynakları olan bir ülke iflasın eşiğine gelebiliyor? İşte asıl soru budur.

REZERV-ÜRETİM ORANTISIZLIĞI

Bu ve başta Rusya olmak üzere, çeşitli petrol üreticisi ülke için de geçerli olan benzer soruların yanıtlarını bulmak için, petrol kaynaklarını ve üretim oranlarını yakından irdelemek gerekiyor.

Uzman olduğunu iddia eden kesimler on yıllardır petrol gibi fosil enerji kaynaklarının tükeneyeceğine ve »en fazla 40 yıl içinde enerji darboğazı oluşacağına« dikkat çekiyorlar. Bu kötümser tespitin fazlaca yüzeysel olduğunu belirtmemiz gerekir, çünkü bu genellemeci yaklaşım »petrol farklılıklarını«, yani üretimi ucuz veya pahalı olan petrol türlerinin farklarını dikkate almıyor. Bilim insanları petrol rezervleri konusunda doğru öngörülerde bulunabilmek için, en başta yoğunlukları, viskoziteleri (yapışkanlıkları) ve üretim şekli farklı olan petrol türlerini karşılaştırmak gerektiğini belirtiyorlar. Teknolojik gelişme sayesinde petrol türlerinde de değişiklikler oluyor. Günümüzde, eskisi gibi kuyu kazarak ulaşılamayan »katranlı kumlar« veya »kaya petrolü« gibi kaynaklardan petrol çıkartılabilmektedir. Örneğin ABD son yıllarda »Fracking« tekniği ile petrol üreticisi ülkeler arasında ilk sıralara çıkabilmiştir (Bu tekniğin doğa için son derece zararlı olduğu biliniyor, ama konumuz bu değil).

Ancak teknolojik gelişmenin bir diğer sonucu da, önceden ulaşılamayan kaynakları ulaşılabilir kılmak için uygulanan işlemler temelinde bir varil (159 litre) başına harcanan paranın, konvansiyonel petrol üretimi için harcanandan çok daha fazla olmasıdır. Bu açıdan sorulması gereken asıl soru, petrol kaynakları ne zaman tükenecek değil, »düşük masrafla üretilen petrol ne zaman bitecek« sorusudur. Yeni petrol kaynakları bulunmasına rağmen, ucuz petrol üretiminin 2005'den bu yana artmadığı gerçeği bu sorunun önemini altını çiziyor.

Demografik tahminlere baktığımızda – gerçi demografi her zaman izafidir, çünkü büyük savaşları, ekolojik felaketleri vs. dikkate almaz –, ki tahminler bugün 6,8 milyar olan

dünya nüfusunun 2050 yılında 9 milyar olacağını öngörüyorlar, araba kullanmayı, uçağa binebilmeyi, konutların ısıtılmasını ve sınaî üretim süreçlerini düşük veya ödenebilir masraflarla sürdürebilir kılmak için gerekli olan »ucuz petrolün« yeterli olamayacağına işaret etmektedir. Çin ve Hindistan gibi ülkelerin hem nüfuslarının, hem de enerji gereksinimlerinin rekor kırarak biçimde arttığı göz önünde tutulursa, enerjinin giderek pahalılaşacağı ve insanlığın büyük bir bölümü için ulaşılabilir olmaktan çıkacağı söylenebilir. Aynı şekilde enerji kaynaklarına ulaşım, tüketici ve üretici ülkeler arasındaki ilişkileri şimdiye kadar olmadığı biçimde belirleyecektir. Bilhassa 1990 sonrası dünyada vuku bulan ihtilafları göz önünde tutarsak, günümüzde»Dünya Savaşı« olarak ilân edilmiş, ama fiilen »Üçüncü Dünya Savaşı«na dönüşmüş ve enerji, hammadde ve içme suyu kaynaklarının hakimiyeti üzerine yürütülen bir savaş yaşadığımızı vurgulamalıyız.

Bu tespitimizi derinleştirerek ele alabilmek ve jeostratejik sorunları irdeleyebilmek için önce çıplak sayılara bakmalıyız. Teyit edilmiş petrol rezervleri ve reel üretim oranlarına göre yapılan bir alfabetik sıralamada şöylesi bir tablo ile karşılaşmaktayız:

Ülke	Petrol rezervleri (milyar varil)	Toplama göre oranı	Günlük reel üretim (milyon varil)	Toplama göre oranı
ABD	44	% 3,21	12,2	%22,80
Birleşik Arap Emirlikleri	98	% 7,16	2,7	% 5,05
Irak	150	% 10,96	3,3	% 6,17
İran	157	% 11,48	2,8	% 5,23
Kanada	174	% 12,2	4,0	% 7,47
Kuveyt	102	% 37,50	2,7	% 5,05
Libya	49	% 3,60	0,9	% 1,68
Nijerya	37	% 2,70	1,9	% 3,55
Rusya	93	% 6,80	10,9	% 20,37
Suudi Arabistan	266	% 19,44	9,6	% 21,80
Venezuela	298	% 21,80	2,5	% 4,67

Kaynaklar: Wikipedia ve çeşitli internet siteleri. Tablo ve oran hesaplamasını yazar yapmıştır.

Şimdi bu sayılara yakından bakalım: Aralık 2014 itibariyle bu 11 ülkede resmen teyit edilmiş petrol rezervlerinin toplamı yaklaşık 1,4 trilyon varildir. Uluslararası petrol birimlerine göre 1 varil 0,136 tona eşit olduğuna göre, toplam 190,4 milyar ton petrol rezervinden bahsediyoruz demektir. Bu 11 ülkenin bir günde ürettiği petrol miktarı Aralık 2014 itibariyle 53,5 milyon varildir. Bu da yılda – günlük üretim miktarı aynı düzeyde kalırsa

– yılda 19,5 milyar varil reel petrol üretimi anlamına gelmektedir. Yıllık petrol üretimini de temel alırsak, petrol rezervlerinin en fazla 70 yıl sonra tükeneyeceği söylenebilir. Ancak bu genelleme de yanıltıcıdır, çünkü rezervlerin ne zaman tükeneyeceğini tahmin edebilmek için, hesabı tek tek ülkelerin rezervlerine ve yıllık üretim oranlarına bakarak yapmak zorundayız. Bu durumda ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır:

Ülke	Petrol rezervleri (milyar varil)	Günlük reel üretim (milyon varil)	Rezervlerin tükeneyeceği yıl sayısı
ABD	44	4.453,0	9,9
Birleşik Arap Emirlikleri	98	985,8	99,4
Irak	150	1.204,5	124,5
İran	157	1.022,0	153,6
Kanada	174	1.460,0	119,2
Kuveyt	102	985,5	103,5
Libya	49	328,5	149,2
Nijerya	37	693,5	53,4
Rusya	93	3.978,5	23,4
Suudi Arabistan	266	3.504,0	75,9
Venezuela	298	912,5	326,6

Kaynaklar: Wikipedia ve çeşitli internet siteleri. Tablo ve oran hesaplamasını yazar yapmıştır.

Ülkelere göre petrol rezervleri ve üretim oranları karşılaştırıldığında bir çok soruya yanıt bulabiliriz. Venezuela örneğinde kalsak: Venezuela 1950-1970 yılları arasında dünyanın en fazla petrol üreten ülkeleri arasındaydı. Hugo Chavez'in iktidara geldiği 1999 yılında ise, günde sadece 3,5 milyon varil ürettiyordu. Venezuela burjuvazisi ve uluslararası tekeller üretimi azaltarak, yeni hükümetin olanaklarını daraltmak istiyorlardı. Venezuela bugün günde sadece 2,5 milyon varil üretebiliyor. Chavez yönetimi »Petroles de Venezuela« şirketini kamusallaştırdıktan sonra, hem yurt içindeki petrol ürünleri yoksulların lehine sübvansiyon edildi, hem de petrol satışından elde edilen gelirlerle sosyal politikalar hız verilerek, 2002 yılında yüzde 49 olan yoksulluk oranı 2011'de yüzde 29'a indirebildi.

Petrol satışı Venezuela için yaşamsal önemde: ihracat gelirlerinin yüzde 80'i, devlet gelirlerinin üçte biri ve döviz gelirlerinin yüzde 90'ı petrol satışından sağlanıyor. Ancak hükümetin kamuya ait olan petrol şirketinin yatırım politikalarında kısıtlamaya gitmesi ve rafinelerin zorunlu modernizasyonunu aksettirmesi, üretimin bugünkü düzeye düşmesine neden oldu. Basında yer alan bilgilere göre, Venezuela petrol şirketinin 2019 yılına kadar en az 200 milyar Dolarlık bir yatırımla modernizasyon işlemlerini tamamlaması gerekiyor.

PETROL FİYATLARI İLE SİYASET

Ancak Venezuela'nın temel sorunu, petrol fiyatlarının kısa zaman içerisinde varilinin 100,00 Dolar'ın üstünden 58,00 Dolar'a düşmüş olmasıdır. Venezuela, borç ödemelerini yapabilmesi ve sosyal sübvansiyonlara

devam edebilmesi için, varil fiyatının en az 97,00 Dolar olması gerekiyor.

Son OPEC Zirvesi'nde Suudi Arabistan fiyatların artırılması için üretim oranlarının düşürülmesine karşı çıktı ve üretimin aynı yüksek düzeyde kalmasını sağladı. Suudi Arabistan petrolünü konvansiyonel yöntemlerle çıkartıyor ve bu nedenle üretimini ucuza getirebiliyor. Gerçi fiyatların düşük olması Suudilerin kârdan zarar etmesine neden oluyor, ama bu durumun stratejik getirisi de az sayılmaz.

Bir kere üretimi pahalıya gerçekleştiren rakip ülkelerin gelirlerinin düşmesi sonucunda zorlanmaları, piyasaya hakim üretici olan Suudilerin işine geliyor. Bu aynı zamanda ABD ve diğer Batı ülkeleri için de olumlu sonuçlar taşıyor. ABD ve Avrupa ekonomileri, enerji giderlerini azaltarak yeni ivme kazanıyorlar. Sonuçta ucuz petrol, gelişmiş kapitalist ülkelerin ekonomileri için güçlü bir konjonktür programı ve doping tedbiri anlamına geliyor.

İkincisi ise, Batı emperyalizminin stratejik rakip olarak gördüğü Rusya, Venezuela ve İran gibi petrol üreticileri, gelir kaybı nedeniyle dar boğaza düşme tehlikesiyle karşı karşıya kalıyorlar. Örneğin enflasyonun yüzde 9'u aştığı Rusya'da Ruble'nin aşırı değer kaybı, Rusya'dan sermaye çıkışına neden oluyor. Aynı zamanda Rusya tekellerinin 2016 ortasına kadar yurt dışına yapacakları 117 milyar Dolar'lık ödemeyi geciktirme olasılığı, alacaklı bankaları paniğe sürüklüyor. Ancak şu an için 416 milyar Dolar ile dünyanın dördüncü büyük döviz rezervine sahip olan Rusya, Ruble'nin değer kaybının bir kısmını, Dolar ile yapılan petrol ve doğal gaz satışıyla tazmin edebiliyor. Diğer yandan Rusya 3 Aralık 2014 tarihli verilere göre bu yıl

sonunda 1,3 trilyon Ruble (yaklaşık 27 milyar Euro) bütçe fazlası realize edecek. Yani kısacası, Rusya için alarm zilleri henüz çalmıyor – Rusya sermayesinin keyfi şimdilik yerindeyken, emekçilerin ve yoksul halk kitlelerinin durumu ise giderek kötüleşiyor.

Üçüncüsü, fiyat düşüşü Suudi Arabistan açısından bölgedeki hakimiyet mücadeleleri için önem taşıyor. Stratejik ağırlığını Pasifik bölgesine kaydırma kararı alan ABD ile bölgedeki Şii yayının önderi İran arasındaki yakınlaşma politikası, Suudi despotlarını fazlasıyla kaygılandırıyor. İran'ın bölgedeki etkinliğini sınırlamak isteyen Suudiler, ABD-İran yakınlaşmasının ve Batı'nın İran nükleer programına izin vermesinin, İran'daki molla rejimini stabilize edeceğini ve böylelikle İran'ın Arap Yarımadası'ndaki Şii nüfus üzerindeki etkisini güçlendirebileceğini, bunun ise Suudi iktidarına yönelik iç istikrarsızlık tehlikesini artıracaklarını hesaplıyorlar. Henüz İran'a yönelik ambargoların ve yaptırımların devam ettiği ve devlet gelirlerinin önemli bir bölümünün petrol ve doğal gaz satışından sağlandığı bir dönemde, petrol fiyatlarının düşük kalmasının İran ekonomisinde daralma yaratacağı açık. Sonuç itibarıyla Suudiler, ellerindeki kaynaklara, ucuz petrol üretme olanaklarına ve sermaye birikimine güvenilecek, stratejik çıkarlarını korumak için, fiyatların bilinçli olarak düşük kalmasını sağlayarak, siyaset yapıyorlar.

PETROL VE JEOSTRAJİ

Üretim oranlarına yakından baktığımızda, Türkiye'nin merkezinde bulunduğu coğrafyanın önemi ortaya çıkıyor. ABD 44 milyar varil petrol rezervlerine sahip olmasına rağmen, ekonomisinin bir gereği olarak yüksek düzeyde enerji taşıyıcılarına gereksinim

duyuyor. Güncel sayılara göre yılda yaklaşık 4,45 milyar varil petrol üreten ABD, üretimin bu düzeyde kalması durumunda yaklaşık 10 yıl sonra kaynaklarının tükenmesi tehlikesiyle karşı karşıya kalacak. Enerji gereksinimini gelecekte de güvenli bir biçimde karşılayabilmesi için bütün stratejilerini bu temelde şekillendirmek zorundadır.

ABD'nin Avrupalı müttefiklerinin durumu ise daha vahimdir. Örneğin Almanya petrol gereksiniminin yüzde 97'sini ithal etmek zorundadır. Bu oran Uran maddesinde yüzde 100, doğal gazda yüzde 84 ve taş kömüründe yüzde 72'dir. Avrupa'daki diğer gelişmiş kapitalist ülkelerde de (Norveç istisna) benzer durum söz konusudur. AB bu nedenle 2000 yılında gerçekleştirdiği Lizbon Zirvesi'nde aldığı bir kararla, »enerji ve hammadde kaynaklarına engelsiz ulaşımı« güvence (!) altına almak için dış politikasını militarist dönüşüme tabi tutmuş ve jeostratejik hedeflerini enerji tedariki temelinde şekillendirmeye başlamıştır.

Dünya çapındaki petrol rezervlerinin büyük bir bölümü, toplam 773 milyar varille Ortadoğu'da bulunmaktadır. Petrol üretimi – tam kapasite ile olmasa da – yılda 7,7 milyar varili bulmaktadır. Sadece Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin planları temel alınır, üretim oranlarının önümüzdeki yıllarda büyük ölçüde artacağı söylenebilir. Irak petrolünün büyük bir bölümü Türkiye üzerinden dünya piyasalarına pazarlanmaktadır.

Ortadoğu sadece Batılı ülkeler için önem tanımıyor. Son on yıl içerisinde »Global Player« konumuna yükselen Çin, müthiş enerji açlığının yüzde 50'sini Ortadoğu'dan karşılıyor. Çin'in Ortadoğu'dan ithal ettiği toplam petrol miktarının yüzde 20'si Suudi Arabistan'dan,

yüzde 11'i ise İran'dan geliyor. Alman basınında 2010 Mart'ında yer alan haberler, Çinli şirketlerin Irak'taki petrol rezervlerinin yüzde 18'ine ulaşabildiği belirtiliyordu.

Çin genel olarak Batılı emperyalist güçlerden farklı bir strateji izliyor. Örneğin İran'daki »Yadavara« petrol alanının ihalesini, İran'ın nükleer programına siyasî destek çıkarak alan Çin, aynı zamanda İran'dan ithal edeceği petrol için kendi para birimi Renminbi ile ödeme yapıyor. İran bunun karşılığında Renminbi ödemelerini Çin ürünlerini ithal etmek için kullanıyor. Çin, ki sadece Ortadoğu'da değil, enerji taşıyıcısı satın aldığı ülkelere BM Güvenlik Kurulu'nda siyasî destek, askerî yardımlar, silah satışı, düşük faizli gelişme kredileri ve altyapı projelerinde destek gibi çeşitli kolaylıklar sağlayarak güven kazanıyor.

Bu güven verici strateji, Çin'in Ortadoğu, Afrika ve Latin Amerika'da önemli mevziler kazanmasına yol açtı. Devletin elindeki devasa döviz rezervleri Çin'in kamuya ait enerji tekeli dünya çapında enerji projelerine yatırım yapmasını ve uluslararası tekellerle stratejik ortaklıklara girmesini kolaylaştırıyor. Sayılar Çin stratejisinin başarısını teyit ediyor: 2011 yılında Çin enerji şirketleri 50 ülkede 200 projeye ortak oldular. Bu ortaklık içinse toplam 78 milyar Dolar yatırım yaptılar. Gerçi petrol piyasasının ana payı uluslararası kapitalist tekeller arasında bölüştürülmüş durumda, ama Çin, Batının siyasî veya güvenlik gerekçesiyle yatırımdan çekindiği Etopya, Fildişi Sahili, Filipinler, Kenya veya Tayland gibi ülkelere yatırımlar yaparak, küresel konumunu yavaş, ama emin adımlarla güçlendiriyor.

SONUÇ YERİNE...

Emperyalist ülkelerin giderek artan enerji gereksinimi, stratejik rakipleri olarak değerlendirilen Rusya, Çin ve İran'ın enerji kaynakları üzerinde giderek güçlü bir konuma gelmeleri ve Ortadoğu'nun zengin kaynakları, Ortadoğu'ya yönelik emperyalist strateji ve politikaların arka planını oluşturuyor. ABD'nin devlet aklı ve güvenlik stratejisi, AB'nin Lizbon Stratejisine dayanan Güvenlik, Komşuluk ve İşbirliği politikaları, NATO'nun yenilenen stratejileri ve Almanya'nın »Federal Ordu Beyaz Kitabı«, uzun vadeli hedef olarak Ortadoğu'nun, enerji kaynakları üzerinde tam hakimiyet sağlanana dek, yeniden düzenlenmesini öngörüyor. Emperyalist ülkelerin, ister AB ve NATO gibi ittifakların, ister tek tek ülkelerinki olsun, stratejik belgelerinde yazılı olan temel hedef aynıdır: »Enerji, hammadde ve içme suyu kaynakları ile dünya piyasalarına engelsiz ulaşımın ve enerji kaynaklarının istikrarlı biçimde Batılı ülkeler nakli için enerji güvenliğinin sağlanması, silahlı kuvvetlerin en önemli görevidir.«

Ortadoğu'nun yeniden düzenlenmesinde Türkiye merkezi rol oynamaktadır. NATO üyesi Türkiye, enerji nakil hatlarının geçtiği bir transfer ülkesi ve dünya piyasalarına dağıtım yapan limanlara sahip stratejik ekonomi mevkiidir. Karadeniz, Boğazlar, Ege Denizi ve Akdeniz'deki deniz yolları, petrol ve doğal gaz boru hatları, zengin su kaynakları ve barajları ile jeopolitik, jeoekonomik ve jeostatejik konumu emsalsiz olan Türkiye, aynı zamanda NATO ve fiilen AB'nin bölgedeki sınırı olarak, emperyalizm için önemli bir köprü işlevini görmektedir.

Tüm bu nedenlerden dolayı, Türkiye'nin iç ve dış politikası emperyalist stratejiler temelin-

de şekillenmektedir. Türkiye'deki farklı sermaye fraksiyonlarının bölgesel emperyalizm hevesleri peşinde koşan AKP hükümetini desteklemeleri ve Türkiye'deki karar vericiler ile emperyalist merkezler arasında kimi çelişkilerin varlığı, Türkiye'nin gelecekte de emperyalist senaryolarda baş rollerden birisini oynayan aktör olacağı gerçeğini değiştirmemektedir. O açıdan ülkenin barış, demokrasi, eşitlik, sosyal adalet ve hatta sosyalizm hedefiyle geleceğini şekillendirmek isteyen muhalif kesimlerin önünde duran ivedi görev, ülke sınırları içinde düşünmekten vazgeçmek ve kafalarını önlerinden kaldırıp, küresel bakışla siyasetlerini şekillendirmektir. Petrol ve jeostratejik gelişmeleri dikkate almayan hiç bir siyasî yönelim, başarı gösteremeyecektir.

Petrol kaynakları ve petrol üretimi verilerinin ortaya çıkardığı çıplak gerçek bu kadar basittir. ■

PETROL, JEOSTRATEJİ VE TÜRKİYE

20 ARALIK 2014

Geçen hafta yazımızı Türkiye'deki muhalif güçlerin bölgeye bakmaları gerektiğini belirterek bitirmiştik. Konuyu irdelemeye devam edelim. Bu arada konumuzla ilgili olarak Türkiye'nin dış politikasının arka planı ve petrol üretimi üzerine kaleme aldığımız iki analizi <http://kozmopolit-blog.blogspot.com> adresindeki bloğumuzda yayınladığımızı ve ilgilenenlerin detayları orada okuyabileceklerini belirtmek isteriz.

Türkiye'deki kapışmaların ve iç politikadaki hengamenin kopardığı yaygara, dikkatleri bölgenin üzerinden çekmesine fırsat vermemeli. Çünkü yılda 60 milyar Dolar'dan fazla bir bütçeyi enerji ithalatı için harcayan Türkiye açısından bölgede son derece önemli gelişmeler söz konusu.

Ancak, bölgedeki gelişmeleri tetikleyen asıl faktörün emperyalist stratejiler olduğu da unutulmamalı. Bunu petrol üretimindeki son verilerle açıklamaya çalışalım: en büyük petrol üreticisi 10 ülkenin teyit edilmiş petrol rezervleri Aralık 2014 itibariyle 1,4 trilyon varil düzeyindedir. 1 varil 159 litreye eşittir. Artık hesabı siz yapın. Uzmanlar, günlük petrol

üretiminin 53,5 milyon varil olması üzerinden hesap yaparak, bu rezervlerin en fazla 70 yıl sonra tükeneyeceğini varsayıyorlar.

Ama bu ortalama bir tahmin, çünkü tek tek üretici ülkelere baktığımızda, gelecekle ilgili tahminler farklılaşıyor: Örneğin ABD'nin petrol rezervleri 44 milyar varil. ABD günde 12,2 milyon varil, yani yılda 4,45 milyar varil petrol üretiyor. Üretim bu düzeyde devam ederse, ABD'ndeki rezervler on yıl içinde tükenecek. Buna karşın 298 milyar varil ile dünyanın en büyük petrol rezervine sahip olan Venezuela günde 2,5 milyon, yani yılda 912,5 milyon varil petrol üretiyor.

Bu durumda ABD'nin enerji ihtiyacını karşılayabilmesi için dünyadaki petrol kaynakları üzerindeki hakimiyetini koruması yaşamsal bir önem kazanıyor. Birleşik Arap Emirlikleri'nin 98 milyar, Irak'ın 150, İran'ın 157, Kuveyt'in 102 ve Suudi Arabistan'ın 266 milyar varil petrol rezervi olduğu düşünülürse, bölgenin ABD açısından ne anlama geldiği görülebilir. Irak'ın petrol rezervlerinin yaklaşık yüzde 30'u, yani 45 milyar varillik kaynak Güney Kürdistan'da bulunuyor. Su-

riye’de ise sadece 2,5 milyar varil rezerv var. Ama Suriye, özellikle Rojava, petrol nakliyatı açısından önem taşıyor. Adana, Maraş ve Antep’te konuşlanan Patriot sistemlerini, Davutoğlu’nun »güvenli bölge« talebini ve petrol tekellerinin yeni boru hattı projesini üst üste koyduğumuzda, Rojava’nın neden boğulmak istediğini anlayabiliriz.

AKP’nin kendi iktidarını tehlikeye sokan otoriter iç politikası, emperyalist güçlerce enerji dağıtım merkezi hâline gelen Türkiye’nin stratejik önemine yönelik bir istikrarsızlık tehdidi olarak değerlendirilmektedir. Gelişmeler, AKP’nin Batı tarafından »ya istikrar, ya tasfiye« ikilemine sokulduğunu gösteriyor. Son günlerde Washington, Berlin ve Brüksel’den Ankara’ya verilen sinyaller doğru okunursa, bunların sadece Gülen hareketine karşı girişilen operasyonlarla ilgili olmadığı görülebilir. Özcesi şudur: AKP rejimi ciddi bir baskı altındadır. Türkiye, emperyalistlerin AKP’nin tasarrufuna bırakamayacakları stratejik değerdedir. 2015 yeni devinimlere gebedir. Soru ise şudur: muhalif güçler buna hazır mı? ■

PEGİDA YENİ BİR OLGU MU?

27 ARALIK 2014

Her Pazartesi akşamı Alman televizyon kanallarının ilk haberi hâline gelen kitlesel ırkçı gösteriler, kafaları karıştırmaya devam ediyor. Yapılan değerlendirmeler toplumsal gerçekleri yansıtmaktan uzak yüzeysel tespitlerden ibaret ne yazık ki. Aslında soru basit: PEGİDA vb. adları taşıyan kitlesel ırkçı hareket yeni bir olgu mu? Yanıtı da basit: Hayır!

Pazartesi günleri Almanya'nın çeşitli kentlerinde düzenlenen ve katılımcılarının sayısı 20 bine ulaşan kitlesel ırkçı gösteriler, imtiyazlı coğrafyanın refah şovenisti çoğunluk toplumunda kökleşmiş ırkçı ve yabancı düşmanı yaklaşımların ifadesidir. Doğru, bu hareket neofaşist diye tanımlanamaz, ama neofaşizmden daha tehlikelidir.

Sorulması gereken »gösterilerin bir dalga gibi yayılmasını sağlayan koşullar ve nedenler nedir?« sorusudur. Yanıtı bulmak için toplumsal gerçeklere bakmak gerekir: Almanya'daki çoğunluk toplumu – aynı Batı Avrupa'nın diğer ülkelerinde olduğu gibi – 1990'larda hızlandırılan neoliberal tedbirler ve sosyal devlet erozyonu nedeniyle derin bir travma yaşamaktadır. Geliri ve satın alma

gücünün, Avrupa ortalamasının üzerinde olmasına rağmen, sosyal statüyü kaybetme ve yoksullaşma korkusu, çoğunluk toplumunda reel ruh hâline dönüşmüştür. Ayrıca gösterilere katılanların çoğunluğu öyle iddia edildiği gibi, »başarısızlar« değil, aksine durumları gayet iyi olanlardır.

Maddi temelden yoksun iddiaların ileri sürüldüğü, göçmen ve mülteci düşmanlığının yanı sıra, siyasetçilere, AB'ne, kurumlara ve medyaya güvensizliğin ifade edildiği gösterilerin kitleselleşmesi, AfD gibi sağ popülist partilerin son seçimlerde oy patlaması yapmaları ile doğrudan bağlantılıdır.

Sağ popülizmin seçim başarıları ise, egemen politikanın neoliberal ve militarist politikalarına dayanmaktadır. On yıllarca uygulanan kurumsal ve yapısal ırkçı ve yabancı düşmanı politikalar, »günah keçisi« söylemleri, »terörizme karşı savaş« propagandası ve İslam karşıtı resmi ideoloji, sosyal devlet kazanımlarının geri alınması, burjuva demokrasisinin içinin boşaltılması, sermaye lehine ekonomi ve mali politikaların uygulanması ve AB Komisyonu gibi ulus devlet üstü ku-

rumlarla parlamenter kontrolün yok edilmesi için araç olarak kullanılmışlardır.

Şimdi ise kitlesel ırkçı gösteriler Almanya'nın emperyalist stratejilerini ve Federal Ordu'nun modernize edilerek, yurtdışı operasyonlara gönderilmesini meşru kılmak için kullanılmaktadır. Burjuva medyasının gösterileri »sıradan vatandaşların anlaşılabilir hassasiyetleri« olarak lanse etmesi bundandır. Nasıl 1993'de sığınma hakkını anayasadan çıkarmak için neonazi saldırılarını kullanıldılarsa, bugün de gösteriler dış politikanın militaristleştirilmesinin meşrulaştırmak için kullanılmaktadır. İddiaya var mısınız?: Alman ordusunun DAİŞ'e karşı »savaşma« ve mülteci yasalarında sertleşme kararı alınsın, gösteriler bıçakla kesilir gibi bitecek.

Paris Katliamını, Roboski'yi, Soma'yı, Gezi'de düşenleri, Şengal'i, Kobanê'yi; Arîn'i, Suphi Nejat'ı, Kader'i, Serkan'ı, Sibel'i ve daha nicelerini unutmadık. Anılarının devrimci mücadelede yaşam bulacağı bir 2015 umuduyla... ■

MURAT ÇAKIR

1960 doğumlu olan Çakır, 1970 sonunda AFC'ne geldi. 1975-78 yıllarında Türkiye'ye dönerek, Hendek/Sakarya'da lise öğrenimini bitirdi. 1976'da Hendek İGD'ye üye oldu. 1978'de yeniden AFC'ne döndü. 1978'den itibaren FİDEF'e bağlı Kassel Türkiyeli İşçi ve Öğrenci Derneği üyesi olarak çeşitli görevlerde yer aldı. 1979 yılında TKP'ne alındı. 1979'da mimarlık öğrenimine başladı, ama bitirmedi, yeminli çevirmen olarak çalıştı. 1989 – 2001 yılları arasında Kassel Yabancılar Meclisi üyesi oldu ve 1990-2000 yılları arasında Hessen Eyalet Yabancılar Meclisi başkanlığı, 1998-2000 arasında da Federal Almanya Yabancılar Meclisi başkanlığı görevlerine seçildi. 1995'ten 2000'e kadar Hessen Özel Radyo ve Televizyon Üstkurulu üyeliği yaptı. 1994-2001 yılları arasında Federal Almanya Göçmen Dernekleri Federasyonu (GDF) genel başkanlığı görevinde bulundu. 1998'de Avrupa Antiırkçı Network'ü ENAR'ın kurucu üyesi ve ilk genel saymanı oldu. 1993-2004 yılları arasında SPD üyesiydi. 2004'de Seçim Alternatifi WASG girişimi ve derneğin kurucu üyesi ve federal yönetim kurulu üyesi oldu. 2005-2006 arasında Emek ve Toplumsal Adalet Partisi-Seçim Alternatifi'nin federal yönetim kurulu üyeliğini ve parti sözcülüğü görevini sürdürdü. Ocak 2006'dan bu yana merkezi Berlin'de olan Rosa Lüksemburg Vakfı'nda, Hessen Rosa-Luxemburg-Vakfı yöneticisi olarak çalışmaktadır. Yeni Özgür Politika, Özgür Gündem ve Politika gazetelerinde düzenli makale ve köşe yazıları yayımlanan Çakır, Infobrief Türki adlı periyodik yayının redaksiyon üyesidir. Yazı, makale ve çevirileri <http://kozmopolit-blog.blogspot.com> ve <http://murat-cakir.blogspot.com> adlı bloglarda yayınlanmaktadır.